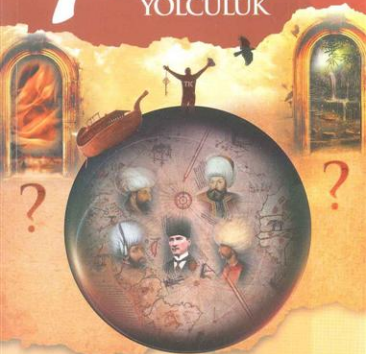

7 'DEN 77' YE DÜNYA TARİHİMİZE YOLCULUK

SABRİ ALTUNTAŞ - SELÇUK SAM

**7'DEN 77'YE
DÜNYA
TARİHİMİZE
YOLCULUK**

Sabri ALTUNTAŞ

Selçuk SAM

1. Baskı

Yayın Yönetmeni: Adnan TUTMAZ

Editör: Selçuk SAM

Kapak Tasarım: Yunus KARAASLAN - Arzu ÖZÇELİK

Dizgi&Mizanpaj: Cihan DİMEN

1. Baskı: 16 Mart 2011

ISBN: 978-605-87965-0-8

Matbaa: Veysel Tuzgöl (GÜL-MAT Matbaacılık)

Litrosyolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok K:3 Nu.: 4

(1Ne4) Topkapı / Zeytinburnu

Tel : 0212 577 79 77

MAYA TANDIR YAYINLARI

Adres: Çatalçeşme Sok. Torun Han Zemin Kat

32/A Çağaloğlu / İSTANBUL

Tel: 0212 512 44 99

mayatandir@hotmail.com

7'DEN 77'YE

DÜNYA TARİHİMİZE YOLCULUK

- KUR'ÂNI KERÎM'DEKİ PEYGAMBERLER
- PEYGAMBERLER NEDEN GELMİŞTİR VE MUCİZELERİ
- PEYGAMBER EFENDİMİZ (SAV)'İN SÜNNETLERİ
- 626 YILLIK HALİFELİK DÖNEMİ
- 624 YILLIK OSMANLI DÖNEMİ VE ÇÖKÜŞ NEDENİ
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞ SEBEBİ VE SAKLI BAHÇE OLMAMIZ
- MERAK EDECEKSİNİZ
- ENTRİKALAR GÖRECEKSİNİZ
- ATALARINIZLA GURUR DUYACAKSINIZ
- KÖTÜLERİN AKIL HOCASI KİM?

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	17
GİRİŞ	19
GELECEK YILLARIN EN BÜYÜK MAKALESİ	22
GİZEMLİ SORULAR	23
1. DERECEDEEN SORULAR.....	23
2. DERECEDEEN SORULAR.....	24

1. BÖLÜM

•PEYGAMBERLER TARİHİ	28
•PEYGAMBERLER NİÇİN GELMİŞTİR?	28
•PEYGAMBERSİZ SUAL OLUR MU?	28
•MU'CİZELER	31
•HZ. ÂDEM (AS)	33
•KATİLLERİN BABASI	34
•İLK DEFİN	34
•HZ. ŞİŞ (AS)	35
•DAĞDAN İNİŞ	37
•İLK SAVAŞ (Hz. İdris (a.s.)	38
•HZ. NUH (AS)	38
•NUH'UN TUFANI	40
•KURTULUŞ ZİYAFETİ YEMEĞİ	40
•TÜRKLERİN DEDESİ	41
•BÜYÜK UYARI.....	41
•HZ. HUD (AS)	45

•HZ. SALİH (AS)	45
•HZ. İBRAHİM (AS) VE HZ. İSMAIL (AS).....	48
•BÜYÜK PUTA SORSANIZA	50
•GÜNEŞİ BATIDAN DOĞURSANA	51
•MEKKE KURULUYOR	56
•SAFA İLE MERVE ARASINDA 7 TUR	56
•KURBAN	57
•HZ. İBRAHİM ÖLÜLERİN DIRİLİŞİNİ GÖRÜYOR	58
•KABE’NİN İNŞAATI	59
•HZ. İSMAIL ARAPÇA ÖĞRENİYOR	60
•İKİ KARDEŞİN BULUŞMASI	61
•HZ. LUT (AS)	66
•HZ. EYYÜB (AS)	69
•YİNE İMTİHAN	69
•İBADET EDEMEYİNCE SİHHATİ İÇİN DUA ETTİ	69
•HZ. YAKUB (AS) VE HZ. YUSUF (AS)	73
•İSRAİLOĞULLARI TARİH SAHNESİNE ÇIKIYOR	73
•RÜYA’NIN SÖYLEDİĞİ HAKİKAT	73
•TUZAK.....	74
•KUYUYA ATTIKLARI YUSUF’U BİR DE SATTILAR	75
•YUSUF VE ZÜLEYHA	76
•KADINLAR FARKETMEDEN ELLERİNİ KESİYORLAR.....	77
•YUSUF ZİNDANA ATILIR	78
•HÜKÜMDARIN RÜYÂSİ	78
•CEBRAİL’İN DEDİĞİ OLUYOR	80
•KAVUŞMA	82
•HZ. ŞUAYB (AS)	86
•HZ. MUSA (AS): ALLAH’IN ONUNLA KONUŞTUĞU PEYGAMBER	90
•FİRAVUN’UN RÜYÂSİ	90

•MUSA (AS) NİL SULARINDA	91
•KAZA YUMRUĞU	92
•ŞUAYB (AS)'LA KARŞILAŞMASI	93
•TUVA VADİSİNDEKİ ÜRPERTİCİ IŞIK	94
•ASA, EJDERHA VE IŞIK	95
•SİHİRBAZLARIN YILANLARI VE MUSA'NIN ASASI	96
•FİRAVUN'UN CEZALANDIRILMA YILLARI	97
•KIZILDENİZ YARILIYOR	97
•KARUN	98
•MUKADDES TOPRAKLARIN ÖNÜNDE	99
•TEVRAT'IN İNİŞİ	100
•ALLAH'I DÜNYADA KİMSE GÖREMEZ	100
•10 EMİR	101
•İFTİRA	102
•İSRAİL OĞULLARINDA KRALLAR DÖNEMİ	106
•CALUT VE ADAMLARININ REZALETİ	107
•KÜÇÜK DAVUT'UN YİĞİTLİĞİ VE ZEKÂSİ	108
•KRAL DAVUD (AS)	108
•VAADEDİLMİŞ TOPRAKLAR	109
•HZ. SÜLEYMAN'IN MUAZZAM MEDENİYETİ	109
•İSRAİLOĞULLARININ İKİYE BÖLÜNMESİ VE BABİL ESARETİ	110
•TEVRATIN ÇOĞALTILMASI	111
•HZ. YUNUS (AS)	114
•İSRAİLOĞULLARI	115
•İSRAİL DEVLETİ	115
•HZ. ELYESA (AS)	118
•HZ. ZEKERRİYA (AS) VE HZ. MERYEM	118
•MASONOĞULLARI DA KİM?	118
•YAHYA (AS)	119

•BABASIZ PEYGAMBER İSA MESİH (AS)	120
•ZEKERİYYA (AS) ŞEHİT EDİLİYOR	121
•HZ. İSA (AS) PEYGAMBERLİĞE BAŞLIYOR	122
•BÜYÜK SUİKAST VE GÖĞE YÜKSELTİLME	124
•HZ. MUHAMMED PEYGAMBER EFENDİMİZ (SAV)	130
•DEDESİNDEN SONRA	130
•EVLİLİĞİ	130
•AMCASININ DÜŞMANLIĞI	131
•HZ. HAMZA'NIN İSLAM'A GİRİŞİ	132
•EN ACI ANISI: TAİF	135
•ACI OLAY VE İKİNCİ EVLİLİĞİ	135
•MEDİNELİLERİN ZİYARETİ	136
•ŞEYTANIN REHBERLİĞİNDE BİR SUİKAST HİCRETE GİDEN YOL.....	137
•ÖRÜMCEĞİN MARİFETİ	137
•MEDİNE'YE GİRİŞ VE İLK MESCİT	139
•İSLAM HAKLI OLARAK CİHADA BAŞLIYOR	140
•BEDİR GAZVESİ (624)	141
•UHUD GAZVESİ (625)	142
•HENDEK GAZVESİ (627).....	143
•HUDEYBİYE ANTLAŞMASI (628)	143
•HAYBER GAZVESİ (629).....	145
•BİZANSLA İLK SÜRTÜŞME	145
•MUTE MUHAREBESİ (629)	145
•MEKKE'NİN FETHİ (11 OCAK 630)	145
•HUNEYN GAZVESİ (27 OCAK-1 ŞUBAT 630)	146
•KİBİR KAYBETTİRİR.....	146
•TEBÜK GAZVESİ (631)	147
•VEDA HACCI	148
•VEDA HUTBESİ (7 MART 632)	148

•CENÂB-I ALLAH'IN DÜNYA NİZAMI	151
•MÜSLÜMAN BİR İNSANIN BİLMESİ GEREKEN ESASLAR ..	152
•DİNİMİZDE AHLÂK.....	159
•ORGAN NAKLİ	160
•YERYÜZÜNDE İNANÇLAR	160
•YERYÜZÜNE İNEN KİTAP VE SAYFALAR	161
•MUHAMMED (SAV)	162
•KÂBE-İ MUAZZAMA.....	164
•KÂBEYİ İNŞAA VE TAMİR EDENLER	164
•DÜNYANIN ŞİFRESİ.....	166
•PEYGAMBERİMİZİN BAZI HADİSLERİ	166

2. BÖLÜM

•HALİFELER DÖNEMİ	168
•İSLAM HALİFELİĞİ VE HÜKÜMDARLARI	168
•HZ. EBU BEKİR (632-634)	168
•HZ. ÖMER (634-644)	169
•BİZANS'A SERT YUMRUK	170
•KUDÜS İLK KEZ MÜSLÜMANLARDA	170
•HZ. OSMAN (644-656)	171
•HZ. ALİ (656-661)	172
•İNANILMAZ BİR HİLE.....	172
•HAKEM OLAYI	173
•HZ. ALİ SONRASI	174
•EMEVİ HÜKÜMDARLARI	174
•İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ	175
•ABBASİ HALİFELERİ (750-1258).....	176
•1. EBÜL ABBAS ABDULLAH (750-754).....	176
•TÜRKLER MÜSLÜMAN OLUYOR	176
•2. EL-MANSUR EBU CÂ'FER (754-775)	176
•İSLAM TARİHİ DÖNEMİNDE VAR OLAN DEVLETLER	179

3. BÖLÜM

•TÜRK - İSLAM DÖNEMİ	179
•KARAHANLILAR DEVLETİ	179
•DOĞU KARAHANLI DEVLETİ	179
•BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ HÜKÜMDARLARI	180
•İLK BİZANSLA KARŞILAŞMA: PASINLER SAVAŞI.....	181
•TÜRKLER İSLAMIN KILICI OLUYOR	181
•TÜRKLER ANADOLU'NUN KAPISINI AÇIYORLAR.....	182
•BÜYÜK SELÇUKLU'NUN ALTIN ÇAĞI	183
•ERMENİLERE KARŞI HOŞGÖRÜLÜYDÜ	183
•HASAN SABAH: MÜSLÜMAN TAPINAK ŞÖVALYELERİ.....	184
•ANADOLU (TÜRKİYE) SELÇUKLULARI (1077-1307)	184
•SURİYE'DE KALAN TEK TÜRK TOPRAĞI	185
•HAÇLILAR GELİYOR	185
•SÜLEYMAN ŞAH SONRASI	187
•ANADOLU SELÇUKLU'NUN ALTIN ÇAĞI	188
•II. GİYASEDDİN KEYHÜSREV (1237-1246)	188
•RÜZGÂR GİBİ GEÇTİ: BİR Şİİ HALİFE OLMAK İSTİYOR	190
•CENGİZ HAN İMPARATORLUĞU (1206-1227)	191

4. BÖLÜM

•OSMANLI'YA GEÇİŞ DÖNEMİ	192
•MEVLANA CELALEDDİN RUMİ	192
•MESNEVİ VE MEVLANA FELSEFESİ	195
•YUNUS EMRE	196
•ANADOLU'NUN KORUYUCULARI.....	197
•OSMANLI İMPARATORLUĞU DEVLETİ (1299): BEYLİKLER DÖNEMİ	198
•OSMAN BEY	198
•OSMANLI NE ZAMAN KURULDU?	199

•OSMANLI HANEDANININ SOYU NEREYE DAYANIR?	199
•DÖRTYÜZ ATLI DENİLEN BU KÜÇÜK BEYLİK NASIL BU HALE GELDİ?	199
•BİZANS'A İLK YUMRUK: KOYUNHİSAR SAVAŞI	200
•AVRUPA'NIN KANLI YÖNLERİ	201
•OSMAN BEY	202
•ORHAN BEY DÖNEMİ	203
•1. MURAT DÖNEMİ (HÜDAVENDİGAR)	204
•BALKANLARA GEÇİŞ	204
•OSMANLI İLK KEZ HAÇLILARLA KARŞILAŞTI	205
•1. BEYAZID YILDIRIM BEYAZID	206
•TÜRKLER İSTANBUL'UN UCUNDA	206
•TİMUR FIRTINASI YAKLAŞIYOR.....	207
•ANKARA SAVAŞI	208
•1. MEHMET ÇELEBİ.....	208
•SÜLEYMAN ÇELEBİ DÖNEMİ (1402-1410)	208
•MUSA ÇELEBİ (1410-1413)	209
•İLK ALEVİ İSYANLARI	210
•2. MURAT	211
•FATİH DÖNEMİ: BÜYÜK YÜKSELİŞ BAŞLIYOR	213
•İSTANBUL'UN FETHİ VE YENİ BİR ÇAĞ	213
•TARİHİ DEĞİŞTİREN TOPLAR	213
•SİRBİSTAN SEFERLERİ	215
•2. BEYAZİD DÖNEMİ	217
•1. SELİM (YAVUZ) DÖNEMİ	220
•ÇALDIRAN SAVAŞI	221
•HALİFELİĞE GİDEN YOL: MISIR.....	222
•OSMANLI NİHAYET KUDÜS'TE	222
•GAZZE'DE OSMANLI ADIMI	222
•RİDANİYE-SON HALİFELİK EMANETÇİLERİ	223

•ABBASİLERE VEDA	223
•NİHAYET KUTSAL EMANETLER OSMANLI'DA	224
•KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN DEVRİ	225
•ADALET TİMSALİ BİR OLAY.....	226
•HÜRREM SULTAN	227
•HAREM NEDİR?.....	228
•MISIR İSYANI	231
•BELGRAT SEFERİ	232
•RODOS'UN FETHİ	233
•CEZAYİR'İN OSMANLI'YA KATILIŞI	233
•VAMPİR KRALLIĞI'NIN SONU	234
•VİYANA'DA BİR KIŞ ÖNCESİ (1. VİYANA KUŞATMASI)	234
•PREVEZE DENİZ MUHAREBESİ	236
•TRABLUSGARP	236
•HİNT SEFERLERİ	236
•KAPİTÜLASYONLAR	237
•KARDEŞLER BİRBİRLERİNE DÜŞÜRÜLÜYOR	238
•SON YOLCULUK	238
•SULTANI ŞAHANE	239
•İKİNCİ SELİM (SARI SELİM)	241
•RUSYA DOĞUYOR - TİMUR'UN HATASI BÜYÜYOR... ..	241
•ÖNEMLİ KISIM.....	242
•3. MURAD	243
•DOĞUDAKİ EN GENİŞ SINIRLAR ÇİZİLİYOR	244
•SOKULLU	245
•DURAKLAMA BAŞLIYOR	245
•1588 İNGİLTERE'NİN ALTIN ÇAĞI'NA OSMANLI'NIN KATKISI	246
•HALKIN PADİŞAHINA SADAKATİ: BİR EMİR YETİYORDU ..	247
•OSMANLI'NIN ZİRVE NOKTASI	248

•3. MEHMET	248
•CELALİ (DEREBEY-FEODALİTE-EŞKİYA) İSYANLARI	248
•İLK BÜYÜK HEZİMETLER	249
•DURAKLAMA ASIL ŞİMDİ BAŞLIYOR	250
•AZERİ TÜRKLERİ OSMANLI TÜRKLERİNDEN KOPUYOR	250
•DENGELER EŞİTLENİYOR	252
•KARDEŞ KATLİ SONA ERİYOR.....	253
•1. MUSTAFA (1. DÖNEMİ)	253
•2. OSMAN (GENÇ OSMAN)	253
•SADRAZAMIN DALKAVUKLUĞU	254
•PADİŞAH, BABASININ KANUNUNU ÇIĞNIYOR.....	255
•PADİŞAHTAN HABERSİZ İŞLER	255
•KARANLIK GÜÇLER DOĞUYOR:	
KÖSEM VE İLK FAALİYETİ	256
•EN ACIMASIZ PADİŞAH KATLİAMI.....	256
•İSTİHBARATIN ÖNEMİ VE ZORUNLULUĞU	256
•1. MUSTAFA (2. DÖNEM).....	257
•BURASI ÇOK ÖNEMLİ	257
•4. MURAT	258
•10 SENELİK KARANLIK DÖNEM.....	258
•NİHAYET SULTAN MURAT UYANIYOR: KOÇİ BEY	260
•İÇKİ YASAĞI	260
•UÇAN TÜRK VE KARANLIK GÜÇLER	261
•KARANLIK DÖNEMİN AYDINLIK SADRAZAMI:	
HÜSREV PAŞA	261
•SULTAN ANNESİNİ DEVRE DIŞI BIRAKIYOR	262
•1. İBRAHİM DEVRİ.....	263
•KÖSEM'İN İKİNCİ İKTİDARI	263
•BİR İSTANBUL DEPREMİ DAHA.....	264
•4. MEHMET (AVCI).....	264

•KÖSEM'E SON	265
•TUHAF BİR OLAY	266
•ORDULAR BİRBİRİYLE ÇARPIŞIYOR	266
•İSYANLAR	266
•KÖSEM'İN YANDAŞLARI YOK EDİLİYOR	267
•TARHUNCU AHMET PAŞA İŞLERİ DÜZELTİYOR AMA!	267
•DURAKLAMAYA AYRAÇ KOYAN PAŞALAR	267
•BATIDAKİ ZİRVEMİZ	268
•2. VİYANA KUŞATMASI	269
•VİYANA BOZGUNU: KUTSAL LİG (AVUSTURYA, LEHİSTAN VE VENEDİK)	269
•2. SÜLEYMAN	269
•AVRUPA'NIN AYAK SESLERİ	270
•2. AHMET	271
•2. MUSTAFA VE KESİN GERİLEME DÖNEMİ	271
•3 BÜYÜK AVUSTURYA SEFERİ	272
•GERİLEME DÖNEMİ KIVILCIMI.....	272
•RUSLARA KAYBETTİĞİMİZ İLK YER.....	273
•BİR DEV ZAYIFLIYOR: GERİLEME DÖNEMİ	273
•PADİŞAH İSTANBUL'U TERK EDİYOR	273
•ÜÇÜNCÜ AHMET	274
•SON PERDE OYNANIYOR: OSMANLI RUSYA'YI BİR KEZ DAHA YENİYOR	274
•İSVEÇ OSMANLI'YA MUHTAÇ KALMIŞTI	274
•OSMANLI 2. KEZ AYNI ADAMLA İSİRİLİYOR: İKİ SADRAZAM ÖLDÜREN SAVOY PRENSİ EGUEN	274
•LALE DEVRİ (1718-1730): MUM İŞİĞİNDA RÖNESANS	275
•1. MAHMUD	276
•İRAN RAHAT DURMUYOR	277
•HEKİMOĞLU ALİ PAŞA DESTANI	278

•BİR SON DAHA	279
•İRAN'IN FATURASINI KESEMEDEN YAPILAN ANTLAŞMA	279
•KAPİTÜLASYONLAR	279
•3. OSMAN	281
•3. MUSTAFA	281
•ÇEŞME KÂBUSU	282
•LEHİSTAN OSMANLI'YA MUHTAÇ	282
•İNGİLİZLERİN BİZLERE VE DÜNYAYA HEDİYESİ: SOVYETLERE VE KOMİNİZME GİDEN YOL.....	283
•İSTANBUL ÜZERİNDEKİ KARA BULUT	285
•1. ABDULHAMİD	287
•OSMANLI TARİHİNİN İLK EN AĞIR ANTLAŞMASI	287
•KÜÇÜK KAYNARCA ANTLAŞMASI	287
•3. SELİM	289
•FRANSIZ İHTİLALİNİN GÖLGESİNDE	289
•İNSAN HAKLARI İÇİN KATLİAM	290
•PARA, MISIR VE EL İMPARATOR: NAPOLYON BONOPARTE	290
•PARDON KARDEŞ, YANLIŞLIKLA OLDU	291
•RUSYA'YLA BİTMİYEN SAVAŞ	291
•OSMANLI-AVUSTURYA: SON PERDE.....	291
•İNGİLİZ'İN RUS SEVDASI.....	292
•ÇÖKÜŞE GİDEN YOL: 4. MUSTAFA	294
•KABAKÇI İSYANI DIŞ GÜÇLERİN TEZGÂHIYDI	294
•ALEMDAR MUSTAFA PAŞA	295
•2. MAHMUT	295
•SADRAZAMIN ÇATISINDAKİ BARBARLAR	296
•İLK MİLLİYETÇİ İSYAN.....	297
•DONANMA İMHA ÂDETİ.....	299
•EDİRNE OLAYI: YUNANLILAR MURATLARINA ERİYOR	300

• OSMANLI'YI BOĞAZ AĞRISINA GÖTÜREN SÜREÇ	301
• ABDULMECİD	303
• İNGİLTERE ŞİMDİ DE RUS DÜŞMANI.....	303
• TANZİMAT FERMANI	304
• BİLİMİN ÖNEMİ FARKEDİLDİ	305
• EYVAH AKDENİZ'DE RUS VAR!	306
• OSMANLI MAZLUMLARIN YANINDA	306
• İRONİK BİR SAVAŞ BAŞLIYOR	307
• ŞAŞIRTICI BİR GELİŞME	308
• DIŞ BORÇLAR KÂBUSU BAŞLIYOR	310
• ISLAHAT FERMANI (1856)	310
• SULTAN ABDULAZİZ	312
• YA KANUNİ ZİYARET ETSEYDİ NE OLURDU.....	312
• SULTAN 5. MURAT	314
• 2. ABDULHAMİT	315
• İLK ANAYASAMIZ 1. MEŞRUTİYET	315
• 93 HARBI.....	316
• ÇİRAĞAN BASKINI	316
• ERMENİ OLAYLARINA GİDEN SÜREÇ	317
• YUNANLILARA BİR TOKAT	318
• MİT DOĞUYOR	318
• 2. MEŞRUTİYET	319
• 31 MART VAKASI.....	320
• HERZL'İN HAYALETİ HORTLUYOR	321
• SULTAN 5. MEHMET REŞAT	321
• TRABLUSGARP ELDEN ÇIKIYOR	322
• 1. BALKAN SAVAŞI	322
• 2. BALKAN SAVAŞI	323
• BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI	324
• SAVAŞIN KIVILCIMI.....	324

•İTTİHATÇILAR OSMANLI'YI FELAKETE ÇEKİYOR.....	325
•1. DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI.....	325
•KAFKASYA CEPHESİ	326
•ERMENİ MESELESİ	329
•ACI BİR AŞK VE SADAKAT ÖRNEĞİ.....	330
•ERMENİ TEHCİRİ (SÜRGÜNÜ)	330
•NEDEN BÜYÜK TÜRK DEVLETLERİ DÜŞTÜLER?	332
•AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ.....	338
•GENEL YORUM	339
•TARİHE DAİR İLKLER VE SONLAR	342
•KAYNAKÇA	353
•MUSTAFA ÇAVUŞ KİMDİR?	355

ÖNSÖZ

Herkes tarihe karşı büyük bir merak duyar. Tarih, yaşlı bir dededir. Ne var ki bu dedenin dili yoktur ki konuşsun. Peki kim bu dedenin anılarını ve hayat hikâyesini bizlere haber verir? Tabii ki dedenin yanında yaşayan eli kalemli, dili nutuklu yazıcılar.

Bir gün, ismi tarih olan dedemiz suyun üzerinde yürümeye başlamış. Yazıcılardan biri: “Dede yüzme bilmiyor.” bir diğeri ise “Dede, su üzerinde mi yürüyor?” demiş.

Tarih, en önemli bilimlerden biridir ama ne var ki içine en çok yapaylık karıştırılan bilimdirde. “Hangi kitabı alsak da şöyle bir günde tarih hakkında baştan sona öz bilgiler öğrensek?” diye sordunuz mu hiç? Elbette çok kaliteli eserler var tarih üzerine yazılmış olan. Yalnız, baştan sona az ve öz olarak tarihimizi anlatan bir kitap, ne yazık ki kütüphanelerde yerini almış değil.

Şöyle bir kitap düşünün ki; Türkiye’de yaşamış, Anadolu değerleriyle büyümüş ve bu değerleri merak eden herkese bir günde tarihlerinin ABC’sini öğretiveriyor. Okumaya bir başlıyorsanız; bir de bakmışsınız ki küçük bir tarih bilgini oluvermişsiniz.

İşte bizler bütün gayretimiz ve özverimizle bunu yapmaya çalıştık. Bir genç sayfaları heyecanla çevirirken, bir yetişkinse bir yapbozun parçalarını birleştirmenin mutluluğunu yaşayacak.

Her türden insana hitap eden bir başvuru kitabı hazırlamaya çalıştık. Tarihi olayları, mümkün olduğunca nesnel bir bakış açısı ile anlatmaya özen gösterdik. Başlıkları, dikkat çekmek için manşet başlıklar halinde yaptık ki akılda kalsın.

Tarihin tüm gizemleri içinde saklayan, bir karakutu olduğunu vurgulamak için de bir takım gizemli sorularla başladık. Bize göre Mısır, tüm dünya tarihinin en büyük karakutusu, Türkiye de o karakutunun yegane anahtarıydı. Biz bu kitabı hazırladıktan kısa bir süre sonra Mısır olayları patlak verdi. Bu hiç şaşırtıcı değildi; çünkü bizler bunu tahmin edebiliyorduk. Nereden mi? İşte bu sorunun cevabını, hazırladığımız kitabı okumaya fırsat bulduğunuzda çok iyi anlayabileceksiniz.

Tarihimiz bizi geleceğe bağlayan eşsiz bir köprüdür. Bir gün içerisinde bu köprüyü kurabilmeniz için eserimizi sizlere sevgiyle sunuyoruz.

SAYFALARIN İÇİNDEKİ BİLGİLER

- 1- Peygamberler Tarihi
- 2- Kur'ân-ı Kerîm'de İfade Edilen Peygamberler
- 3- Peygamberler Neden Geldi ve Mu'cizeleri
- 4- Peygamber Efendimiz (sav) Hayat Ölçüleri ve Sünneti
- 5- 626 Yıllık Halifelik Dönemi
- 6- Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluşu ve Çöküşü
- 7- Türkiye Cumhuriyeti Devletin Kuruluş Sebebi

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Devletinde yaşayan insanların yüreğine su serperek başlamak istiyorum. Zulkarneyn sebebiyle Türkiye Cumhuriyeti kurulmasının bir bağlantısı vardır. Bu sebepten dolayı bizler: SAKLI BAĞÇE olmuşuzdur. Bizler bunun daha farkında değiliz. Hz İbrahim Peygamberin Seb halına söylediği şu söz “Ben içinden çıktığım bir yere asla geri dönmem.” MAİDE Suresi 54. ayet

Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli) , kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihat ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfüdür. Allah'ın lütfü ve ilmi geniştir.

Zulkarneyn hakkında Kur'anda özellikle Kehf Suresi 83'den itibaren başlayan ayetler inananları da inanmayanları da büyük bir heyecana boğmuştur. Allah bu ayetlerde “Biz ona her istediği şeyin sebebini öğrettik. Ve o da tuttu ve Güneşin battığı yere bu sebeplerden biriyle geldi, orada Gü-

neş'in kara balçıkla battığı bir yerde bir kavim buldu.”

Devam eden ayetlerden rahatlıkla anlaşılan mana şudur: Zülkarneyn o kavmi kötü işler yaparken buldu ve onları hakka davet etti. İşte o kavim bugün insanları yaptıkları müthiş eserlerle dehşette bırakan Mayalar ve diğer Amerikalı eski kavimlerdir (İnkalar ve Aztekler). Yapılan araştırmalar bu kavimlerin kültür motiflerinde gizlenmiş tek tanrı inancı izlerini açıkça ortaya çıkarmıştır.

Mayalar, yıllar öncesinden 5126 sene içinde Güneş sisteminin Samanyolu Galaksisi içerisinde bir turunu tamamlayacağını hesaplamış ve bu tamamlayışın da 21 Aralık 2012 tarihinde sona ereceğini saptamışlardır. Onlara göre bu zamanın sonudur, çoklarının zannettiği gibi dünyanın sonu değil. Mayalar, Güneş sisteminin Samanyolu içindeki her bir turunda yeni bir zaman diliminin başlayacağını düşünüyorlardı. Bugünün modern bilimi onların dedikleri gibi Güneş sisteminin tam 21 Aralıkta Samanyolu içindeki bir turunu tamamlayacağını ve galaksinin merkezindeki dev karadeliğe diğer zamanlardan olduğundan daha fazla yaklaşacağını tespit etmiştir. Bu dev karadelik Güneş'in kütlesinden milyar kat daha büyüktür. Yıllar sonra dünya yine ona en yakın yerde olacaktır 2012'de. Kur'anda da bu aslında işaret edilmiştir. Mayalar bu gelecek yeni asra “insanlığın altın çağı” diyorlar. Allah Kur'anda şöyle diyor “Kâfirler isteseler de istemeseler de Allah nurunu tamamlayacaktır” Saff Suresi 8. ayette geçen bu ifade oldukça açık: İnsanlık güzel şeylerin doruk noktasına ulaşacağı bir asır yaşayacaktır.

Ayetlerden sonra hadislerde de defalarca bildirilmiştir.

İnananlar mutlu olmalılar. Belki karadeliğin etkisiyle bazı felaketler yaşanabilir ilk başta ama sonra kesinlikle her şey

güzel olacak; bilim, ahlak ve yardımlaşmada insanlık bir zirve yaşayacak. Allah her güzel şeyini sona bırakmıştır. Mesela peygamberleri içinde en sevdiğini en sonda dünyaya getirmiştir.

Müddesir suresi 8. ayette geçen Nakur'u tefsirciler o günlerde bilim iyi gelişmediğinden yanlışlıkla Sur olarak yorumlamışlardır. Bugün anlaşılmıştır ki karadelikler gerçek NAKURLARDIR yani: Emiciler. Fırsat bulduklarında yakınlarındaki maddeyi ve enerjiyi emerler. Samanyolunun merkezinde dev bir nakur vardır. Ona en yakın olacağımız tarih 21 Aralık 2012'dir. Yalnız korkmamalı; çünkü Güneş sistemini ne kadar yakın da olsa yutamayacak.

Göreceğimiz çok güzel günler var. Bizim genç TK olgunlaşacak, görevini yapacaktır. Sonra tek iyilik dağıtıcı unsur olarak kıyamete kadar kalacaktır.

Kur'ân-ı Kerîm 2. Sûre 256. Âyet;

“Dinde zorlama yoktur, artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır.”

KÖTÜLERİN AKIL HOCASI KADİM HEDEFİNE ULAŞAMAYACAK.

71'in biri de bizim tarafta; 73'ün biri de...

* * *

GELECEK YILLARIN EN BÜYÜK MAKALESİ

Altın Çağ Parolası

İlim Rahman'da

Dünya teşkilatı TK'da

Altın çağ, TK karşı karşıya

TK tek unsur ayakta

TK hakkındaki bilgileri ilerleyen bölümlerde göreceksiniz.

Hilafet ve Osmanlı vazifesini yaptıktan sonra yeni dünya düzeninde Müslümanları ve insanları koruma gücü olan Türk milleti son görevini yapmak üzere Cumhuriyet meydana getirmiştir. Görevini yaptıktan sonra TK tek unsur olarak bekleyecektir. Lütfen kitabımı baştan sona kadar çok yavaş ve dikkatlice okuyunuz. Ve sizler de bazı şeyleri rahatlıkla anlayıp düşüneceksiniz. Kendi öz iradenizle hareket ediniz.

Hız İbrahim Peygamberin Seb halkına söylediği bir söz:

“Ben içinden çıktığım bir yere asla geri dönmem.”

- Denizler hiçbir zaman sonsuz değildir.

GİZEMLİ SORULAR

1. DERECEDEDEN SORULAR

- 1) Hz Nuh peygamberin bizlere bıraktığı miras nedir?
- 2) Hz İbrahim Peygamberin Seb halkına söylediği söz “Ben içinden çıktığım bir yere geri dönmem,” ifadesi Türkiye Cumhuriyeti Devletine nasıl yol gösteriyor?
- 3) Peygamber Efendimiz (SAV)’in dünyaya bıraktığı en büyük Mucize nedir?
- 4) İkinci Abbasi Halifesi El Mansur Ebu Cafer ile 3.Halife El Mehdi’nin Türkler hakkındaki ilhamı nereden gelmiştir?
- 5) Van Allen dalgaları dünyamızı uzaydan gelen kozmik tehlikelere karşı koruyan Manyatosferin bir kısmıdır. ABD, oldukça hassas bir dengesi olan bu dalgalarda binlerce bilim adamının karşı çıkmasına rağmen Argus Projesi adı altında deneyler yapmış ve çok şiddetli bombalar patlatmıştır. Neden bunun hemen ardından depremler artmıştır?
- 6) Depremi önceden hisseden Charlotte King’in sırrı sadece manyetik değişimlere hassas olması mı?
- 7) Türkiye sınırları içinde yaşayan insanların dikkatine; şehit düşen dedelerimiz ağlıyor, bunu biliyor musunuz?
- 8) Şeytana pabucunu kim ters giydirir?
- 9) Şeytan sadece kimi çözememiştir?
- 10) Dünya devi ABD teşkilatlanma yapısı Osmanlı’ya ne şekilde benziyor?
- 11) Büyük devletler neden uzaydan Mısır’ın altının röntgenini çekiyor? Öncekiler bizlerden daha mı büyük medeniyet-

ler kurdu?

- 12) Yeni Dünya Düzeni'nde neden Türklere yer vermek istenmiyor? Gerçekten tüm devletler tek bir otoriteye bağlanacak mı? Ulusötesi adamlar kim?
- 13) Yecüc ve Mecüc Seddi Rusya'ya yakın mı? 1997'de Sedde neden gedik açıldı ve o gediği şimdilik kim onardı?
- 14) Dört büyük Melek'ten doğal olayların akışını düzenlemekle görevli olan Mikayil (a.s.)'ın işlerine kimler burnunu sokuyor?
- 15) İnsan beynine etki eden ve zihnini dinleyenler mi var?

2. DERECEDEDEN SORULAR

- 1) Fatih Sultan Mehmet Han, neden Mısır Türklerini Trabzon'a bıraktı?
- 2) Mısır'ın Trabzon'daki Türklere olan borcu nedir?
- 3) 2. Osman, Mısır Türkleriyle irtibat kurmak isterken niçin öldürüldü?
- 4) Mısırlılar ile Mayalar arasında kadim (antik) bağlantı neydi?
- 5) Yavuz Sultan Selim Mısır'da hangi gizemlerle karşılaştı ve bu Osmanlı'yı büyüten unsur muydu?
- 6) Heykel ve suretlere önem vermeyen Yavuz, neden Mısır'dan bir dikilitaş getirmişti? Katırlarla Mısırdan çektirerek... (Bu taş hala Sultanahmet meydanındadır)
- 7) 1687'den sonra çok darda kalan 2.Süleyman, Mısır'dan borç talep etmiş; yalnız Mısır buna yanaşmamıştı. Sonra gönderilen gizli bir mesaj üzerine aniden istenilenden da-

ha da fazlası verilmiş ve borç geri de istenmemiştir. Neden?

- 8) Fatih neden Mısır seferine çıkarken aniden öldü? Zehirlendiği söyleniyor...
- 9) Mayalar neden aniden kurdukları olağanüstü şehirleri terk edip gittiler? Onları tehdit eden bir ulus yokken... Zulkarney'n onlara ne öğretti?
- 10) Taka neden Büyük Okyanus'ta sessiz sessiz dolaşüyor, gözetlediği dürbün ile insanların göz merceklelerinden söylediklerini okuyabiliyor mu?
- 11) Zihin okuyan kişilerin Ninova ve Babil büyüleriyile arasındaki sır nedir? Ellerindeki taşlar nedir?

"Süleyman'ın hükümranlığı hakkında onlar, şeytanların uydurup söylediklerine tabi oldular. Hâlbuki Süleyman, (sihir yapıp) kâfir olmadı. Lâkin şeytanlar kâfir oldular. Çünkü insanlara sihri ve Bâbil'de Hârût ile Mârût isimli iki meleğe indirileni öğretiyorlardı. Hâlbuki o iki melek, herkese:

"Biz ancak imtihan için gönderildik. Sakın yanlış inanıp da kâfir olmayasınız!" demeden, hiç kimseye (sihir ilmini) öğretmezlerdi. Onlar, o iki melekten, karı ile kocanın arasını açacak şeyleri öğreniyorlardı. Oysa büyücüler, Allâh'ın izni olmadan hiç kimseye zarar veremezler. Onlar, kendilerine fayda vereni değil de, zarar vereni öğrenirler. Sihri satın alanların (ona inanıp para verenlerin) âhiretten nasîbi olmadığını çok iyi bilmektedirler. Karşılığında kendilerini sattıkları şey ne kötüdür! Keşke bunu anlasalardı!" (*elBakara, 102*) (*Ayeti Kerime*)

GİRİŞ

İNSAN KİMDİR; Akıl, ruh, beden kabiliyeti bakımından diğer canlılardan üstün olarak yaratılan bir canlıdır.

DİN; İnsanın, Tanrı, diğer insan ve varlıklarla münasebetlerini düzenleyen ve hayatına yön veren onlarla ilgili davranışlarına esas olacak kuralların bütününe verilen addır.

İMAN; Hz. Peygamber'in Allah Teâlâ'dan getirdiği kesin olarak bilinen hükümleri tasdik etmek, O'nun haber verdiği şeyleri tereddütsüz kabul edip, bunların gerçek ve doğru olduğuna gönülden inanmak demektir.

Hürriyet ve serbestlik içinde yapılanı en makbuldür. Herkes kendinden sorumludur.

Kur'ân-ı Kerîm 45. Sûre 4. Âyet;

Sizin yaratılışınızda ve (Allah'ın) yeryüzünden yaydığı canlılarda kesin olarak inanan bir toplum için ibret verici işaretler vardır.

Bu ibret verici işaretlerin en belirgin örneği insanın ana rahmine düşmesinden, insan suretine dönüşmesine kadar yaratılışının her safhasında görülen ilginç gelişmelerdir. Benzeri örnekler her canlıda mevcuttur.

Kur'ân-ı Kerîm 15. Sûre 26. Âyet;

Andolsun biz insanı (pişmiş) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattık.

Kur'ân-ı Kerîm 19. Sûre 95. Âyet;

Bunların hepsi de kıyamet gününde O'nun huzuruna tek başına (yapa yalnız) gelecektir.

Kur'ân-ı Kerîm 21. Sûre 35. Âyet;

Her canlı ölümü tadar. Bir deneme olarak sizi hayırla da şerle de imtihan ederiz ve ancak bize döndürüleceksiniz.

Kur'ân-ı Kerîm 21. Sûre 8. Âyet;

Biz Onları (Peygamberleri) yemek yemez birer (cansız) ceset olarak yaratmadık. Onlar (bu dünyada) ebedî de değildir.

1. BÖLÜM

PEYGAMBERLER NİÇİN GELMİŞTİR

Cenâb-ı Allah, insanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere peygamber göndermiştir. Nedir ihtiyaç; Allah'ın varlığını ve birliğini anlayabilmek, O'na mahsus isim ve sıfatları kavramak. Ne şekilde ibâdet edilecek? Allah, ahiret işlerini, ahirette mutlu olmanın ve huzurlu yaşamının yollarını, birbiriyle hoş geçinmenin düsturlarını, ahlâk ve görgü kurallarını insanlara öğreten peygamberler göndermiştir. İnsanlar kendi aklı ile kendisini felâkete ve şekavete düşürecek işlerden, saadete ulaştıracak işleri açık olarak ayıramaz. Onun için peygamberlere ihtiyaç vardır.

Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle ifade edilmektedir: "Cennetle müjdeleyici ve cehennem azabıyla korkutucu olarak bir kısım peygamberler gönderdik ki, bu peygamberlerin gelişinden sonra insanların kıyamette "Bizi imana çağıran olmadı," diye Allâh'a bir hüccet ve özürleri olmasın. Allâh aziz ve hakîm'dir."

PEYGAMBERSİZ SUAL OLUR MU?

Kur'ân-ı Kerîm'de zikri geçen bütün peygamberlerin hemen hepsi Akdeniz havzasında ve hususun Mezopotamya ve Arabistan bölgesinde zuhur etmişlerdir. Bu da bizi peygamberlerin pek çoğunun Şark'ta, Orta Doğu'da ortaya çıktıkları fikrine götürmektedir. Bunun hikmeti ve sebebi nedir? Dünyanın başka yerlerine ve başka milletlere peygamber gönderilmemiş midir? Gönderildiyse neden Kur'ân-ı Kerîm'de bahsedilmemiştir?

Açıklayalım; Kur'ân-ı Kerîm'de her ümmete peygamber gönderildiği haber verilmekte. Kendilerine peygamber gönde-

rilmeden hiç bir kavmin mesul tutulmayacağı ifade olunmaktadır. O halde Cenâb-ı Allâh, insanı, tarihin hiç bir devrinde uzun zaman irşadsız, hidayetsiz bırakmamıştı. Her kavmin içinde; ya bizzat peygamber bulunmuş veya peygamberin getirdiği talimatı öğretecek peygamber varisleri mevcut olmuştur. Kur'ân-ı Kerîm dâhil mukaddes kitapların verdiği bilgilerin dışında maddi delil ve vesikalara dayanan tarih ilmi, insanlığın geçmişini hakkında fazla bir şey bilmemektedir. Bilhassa geriye doğru gittikçe meçhuller ve istifhamlar (sorular) artmaktadır. Arkeolojik kazılar sonunda elde edilen vesikalar, Durkheim sosyolojisinin iddiasına zıt olarak eski kavimlerde (meselâ eski Mısır'da) tevhid inancının mevcut olduğunu ispatlamıştır.

Afrika'da yaşayan Pigmeler asrımızın en ilkel insan türlerinden sayıldığı halde, bir nev'i tevhid akidesine sahip oldukları hayretle görülmüştür. Hattâ ilim adamları 15. yüzyıl sonunda keşfedilen Amerika'nın eski iptidaî (ilkel) kavimlerine ait ilkel dinler içinde ancak Tevhid dininden gelebilecek yüksek derecede bazı unsurların mevcudiyetini de tespit etmişlerdir. Bütün bunlar, çok eski asırlarda ve yer kürenin çeşitli yerlerinde yaşayan insanlara peygamber geldiğini hak dini onlara tebliğ ettiğini, zamanla meydana gelen sapmalar neticesinde bu kavimlerin hak dinin ancak bazı kalıntılarını koruyabildiklerini gösterir. Kur'ân-ı Kerîm'de "Biz her peygamber'i hitap ettiğimiz kavmin lisaniyle gönderdik" buyrulmaktadır.

Dilleri yazıya geçmemiş, derin bir kültüre sahip olmamış kavimlerin dinleri ve peygamberleri konusunda tarih ilmi bize bir şey öğretemeyecektir. Tam manasıyla tanınmayan bu kavimlerin peygamberlerini mukaddes kitapların haber vermesinde, o kavimlere gönderilen Peygamberlerin ümmetleriyle yürüttükleri mücadelelerini anlatmasında ibret verici bir yarar yoktur. Bugün dinler tarihi birbirinden çok uzak dahi olsa müş-

terek (ortak) noktaları bulunduğu göze çarpmaktadır. Mesela, Kanarya Adaları'ndaki yerlilerden Maya'lara kadar, Kızılderililerden Yamyamlara kadar, ayin ve dini ilahilerinde hep aynı renk ve dekor görülür, hep aynı nağme ve cümbüş hissedilir.

Doğu - Batı Dünya'nın en ücra yerlerinde bu akide ve kabul ediş birliği ancak kâinatın sahibi tarafından oralara gönderilmiş elçilerle izah edilebilir.

Akdeniz Havzası Manası;

Yeryüzünde yaşayan bütün mesul ve mükellef insanlara peygamber gönderilmiştir. Ne var ki, gerek mukaddes kitaplar, gerek tarih ilmi, bunlar içinde yalnız medeniyet kurabilmiş, peygamberlerin tebliğlerini az çok koruyabilmiş eserleriyle tarih ve insan bilgisinin sınırları içine girebilmiş milletlerin peygamberlerinden bahsetmiş, tarih boyunca sürüp giden hakbâtıl mücadelesinin ibret verici örneklerini bunlardan vermiştir.

Peygamberler; Allâh'ın seçkin kulu, insanlığın önderleridir. Cenâb-ı Allâh'ın insanlar arasından hususî seçtiği, özel himaye ve terbiye ettiği mümtaz şahsiyetlerdir.

Kur'ân-ı Kerîm'de bize onları örnek almamız, yollarından gitmemiz, kendilerine benzememiz emredilmiştir.

İnsanlık hiç bir devirde peygamberlik nurundan uzak kalmamıştır.

İnsanlık tarihinde yeryüzüne peygamberimizden önce 124.000 peygamber gelip geçmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'de ismi zikredilen, kısaslarla (hikâyeler) belirtilen peygamber sayısı 25'tir.

İlk peygamber, insanlığın ilk babası Hz. Âdem (AS) , son peygamber ise, Hz. Muhammed (SAV)'dir.

Kur'ân-ı Kerîm 6. Sûre 131. Âyet;

“Gerçek şu ki, halkı habersizken, Rabbin haksızlık ile ülkeleri helâk edici değildir.” Yüce Allah insanlara Peygamber göndermeden önce onları sorumlu tutmaz.

Kur'ân-ı Kerîm 6. Sûre 48. Âyet;

Biz Peygamberleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kim iman eder ve kendini düzeltirse onlara korku yoktur. Onlar üzüntüde çekmeyecekler.

Kur'ân-ı Kerîm 34. Sûre 34. Âyet;

Biz hangi ülkeye bir uyarıcı göndermişsek mutlaka oranın varlıklı ve şımarık kişileri, “Biz size gönderilmiş olan şeyi inkâr ediyoruz,” demişlerdir.

Kur'ân-ı Kerîm 35. Sûre 18 Âyet;

Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. Bu âyeti Kerime’de herkesin kendi günahından sorumlu olacağı, hiç kimsenin bir başkasının günahından sorumlu tutulmayacağı ifade edilmektedir.

MU'CİZELER

İhtiyaç zamanında, ara sıra bir takım mu'cizeler gösterilmiştir. Mu'cize gösterilmesi peygamberliği tasdik ettirmek içindir.

Peygamberlerin gösterdiği mu'cizeler herkesin ister istemez kabul etmeye mecbur kalacağı tarzda mu'cizeler değildir. Yani o anda orada bulunanlara gösterilen mucizelerdi, eğer mu'cizeleri bütün insanlar görseydi o zaman insanın yaratılış maksadı olan imtihan sırrına aykırı olurdu. İmtihan ve tecrübenin gereği odur ki, akla kapı açılsın, fakat iradesi ve tercih hak-

kı elinden alınmasın. Akıl, serbestçe, iman veya kötü sözlerden herhangi birini tercih edebilsin. Bu yüzdendir ki, kendilerine apaçık mu'cize gösterildiği zaman bile insanların bir kısmı sihir bir kısmı kehanet gibi bahanelerle tutunarak imana girmekten kaçınmışlardır. Eğer insanın bahane edeceği bu gibi mefhumlar olmasaydı; yani mu'cizeler, insanların inkârına yol bulamayacakları bir şekilde vuku bulsaydı, iman etmek mecburî hale gelir, fazilet ve meziyet olmaktan çıkardı. Bu ise hem imtihan sırrına, hem de hikmet-i ilâhiyeye aykırıdır.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Peygamberlerin gelişinden sonra insanların kıyamette bizi imana çağırın olmadı diye Allâh'a bir hüccet ve özürleri olmasın.
- Dünyanın başka yerlerine ve başka milletlere peygamber gönderilmemiş midir?
- Kendilerine peygamber gönderilmeden hiç bir kavim me'sul tutulmaz.
- Peygamberler; Allah'ın seçkin kulu, insanlığın önderleridir. Cenâb-ı Allâh'ın insanlar arasından hususî seçtiği özel himaye ve terbiye ettiği mümtaz şahsiyetlerdir.
- Eğer mu'cizeleri bütün insanlar görseydi o zaman insanın yaratılış maksadı olan imtihan sırrına aykırı olurdu.
- Akla kapı açılsın, fakat irade ve tercih hakkı elinden alınmasın.
- Kendilerine apaçık mu'cize gösterildiği zaman bile insanların bir kısım sihir, bir kısmı kehanet gibi bahanelere tutunarak imana girmekten kaçınmışlardır.

CENÂB-I ALLAH EZELİ BİR ZAMANDA BUYURDU

Kâhinat'ta dünya yaratacağım, burada akıl, ruh, beden kabiliyeti bakımından mükemmel bir canlı olan insan yaratıp onları imtihana tâbi tutacağım. Onlardan inananlar da olacak, inanmayanlar da olacaktır. İnananlar kıyametten sonra cennete girecek, inanmayanlar cehennemde azab çekecek.

Cenâb-ı Allah yarattığı mükemmel kullarının bu güzellikler karşılığında ne yapacağını buyurmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm 1. Sûre (el- Fâtîha) 7. Âyet;

Eûzübillâhimineşşeytânirracim Bismillâhirrahmânirrahim
(Kovulmuş şeytandan uzak) (Allâh'a sığınırım)

- 1- Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
- 2- Hamd, övme ve övülme âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur
- 3- O, Rahmândır ve Rahîmdir
- 4- Ceza gününün mâlikidir
- 5- Rabbimiz ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden medet umarız
- 6- Bize doğru yolu göster
- 7- Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğu kimselerin yolunu; gazaba uğramışların ve sapmışların yolunu değil. (Âmin).

HZ ÂDEM (AS)

Hz. Âdem, dünyaya indiğinde Mekke'ye gitmesi emredildi. Oraya Hz. Cebrail'le gitti. Ondan sonra Hz. Âdem ile Hz. Havva Arafat'ta buluştu. Tekrar Mekke'ye beraber gelerek, meleklerin yaptığı tavâfla ibadet ettiler.

Hız. Âdem ile Hız. Havva yaklaştı. Habil ile ikiz kız kardeşi İklima doğdu. Toprakdan birinci batında Kabil ile ikiz kardeşi Aklima (Lukud) dünyaya geldi. Onlardan sonra da 18 çift daha çocuk oldu. Evlilikleri geldiğinde Allah, bir kereye mahsus olan bir şeyi emretti: Çapraz evlilik... Yani Habil ile Aklima (Lukud) evlenecekti. Kabil kabul etmedi.

KATİLLERİN BABASI

İlk Cinayet

Kabil, kız kardeşi çok güzel olduğu için Habil'in kız kardeşiyle evlenmek istem edi. Bunun üzerine durumu Allah'a havale ettiler. Habil çobanlık yaptığı için bir koyun davaya koydu. Kabilde ziraatçılıkla uğraştığı için o da bir sepet meyve ve sebze davaya koydu. Allah Teâlâ hangisininkini kabul görürse Aklima (Lukud) ile o evlenecekti. Habil'in koyunu kabul gördü. Ancak Kabil bu olayı da kibir ve gururuna yediremedi. "Andolsun ki seni muhakkak öldüreceğim," dedi ağabeyine.

İLK DEFİN

Bir gün Kabil eline aldığı taş yığnını dağda uyuyan Habil'in kafasına vurarak onu öldürdü. Onu oracıkta bırakarak geri döndü. Ertesi gün merak etti. Tekrar aynı yere gitti. Cesedi ne yapacağını bilemiyordu. İki karga gördü. Biri diğerini öldürdükten sonra iki ayağı ile yeri eşer sonra onu oraya koyup, üstünü örter. Kabil çok pişman oldu. "Karga gibi olup, kardeşinin cesedini örtmekten acizim," dedi. Daha sonra da cesedi bu şekilde gömdü.

Hız. Âdem bu hadiseyi öğrenir ve Kabil'e "Git artık, sen hiç bir zaman korkutulmaktan uzak kalmayacak, gördüğün hiç bir kimseden de güvende ve selâmette olmayacaksın," dedi. Kabil kendisiyle birlikte doğan kız kardeşini alarak Nevz

dağından inip yemen topraklarından Aden'e gitti. Bir zaman sonra Hz. Âdem vefât etti. Tâbut'a Melekler tarafından konuldu. Üzeri çalılarla kapatılıp toprağa verildi. Ölülerin hakkında tutacağınız yol budur, dediler. Vefât ettiği gün cuma günüydü. Yaratıldığı günde cumaydı.

HZ. ŞİŞ (AS)

Hiz. Şiş peygamber babası Hiz. Âdem vefâtından önce "Benden sonra halifesin," diyerek vazifesini takvâ üzere yürütmesini tavsiye etti. Bunun Kabil'den ve Kabil oğullarından gizli tutulmasını ona emretti. Allah'a hangi saatlerde ne gibi ibadet yaptıklarını bildirdi. Kabiloğulları ile evlilik bağılılığı kurmamasını tavsiye etti. Yüce Allah'a 50 adet Suhufa göre hareket ve amel etmekle mükellef kılındı. Hiz. Şiş Peygamberin yurdu, dağın başı; Kabiloğullarının yurdu ise vadinin altında idi. Hiz. Şiş peygamber vefât edeceğine yakın oğlu Enus'a Hiz. Âdem'in tâbutu içindeki naşını korumasını, Allah'ın buyruklarını yapmasını emretti. Hiz. Şiş Peygamber vefât etti. Yerine oğlu Enus'u bıraktı.

Rahmân; İyi olsun kötü olsun, mümin olsun kâfir olsun, ayırım yapmadan dünyada nimetini herkese veren Allah demektir.

Rahîm; Âhiret'te nimetlerini sadece müminlere veren Cenâb-ı Allah'tır.

Kur'ân-ı Kerîm 5. Sûre 27-28-29-30-31-32. Âyetler;

Onlara, Âdem'in iki oğlunun haberini gerçek olarak anlat; hani birer kurban takdim etmişlerdi de birisinden kabul edilmiş, diğlerinden ise kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen kardeş, kıskançlık yüzünden "Andolsun seni öldürecekim," dedi. Diğeri de "Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder," dedi. "Andolsun ki sen, öldürmek için bana elini uzatsan bile ben sa-

na öldürmek için el uzatacak değilim. Ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım. Ben istiyorum ki, sen hem benim günahımı hem de kendi günahını yüklenip ateşe atılacaklardan olasan. Zalimlerin cezası işte budur.” Nihayet nefsi onu, kardeşini öldürmeye itti ve onu öldürdü. Bu yüzden de kaybedenlerden oldu. Derken Allah kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini ona göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi. (Katil Kardeş) “Yazıklar olsun bana, şu karga kadar da olamadım mı ki? Kardeşimin cesedini gömeyim,” dedi ve ettiğine yananlardan oldu. İşte bu yüzden ki İsrailoğullarına şöyle yazmıştık: Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın haksız yere bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Peygamberimiz onlara apaçık deliller getirdi ama bundan sonra da onlardan çoğu yine yeryüzünde aşırı gitmektedir.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Ölüler hakkında tutacağımız yol
- Sebepsiz yere, kibir ve gururuna yenik düşüp insan öldüren bir kişinin Cehennem ateşinde yanacağı
- Müslüman bir insanın, kâfirlerle evlilik bağı kurmaması gerektiği
- Kâbe'nin yerinin insanlığın ilk gününde belirlendiği

Kur'ân-ı Kerîm 4. sûre 93. Âyet;

Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde ebedîyen kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lânetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.

Kur'ân-ı Kerîm 2. Sûre 221. Âyet;

İman etmedikçe putperest (Allah'a inanmayan müslüman olmayan) erkek ve kadınlarla evlenmeyin.

* * *

Devam ediyoruz. Bir zaman sonra soylarının son direği oldular. Hz. İdris peygambere kadar vahiy ve peygamber gönderilmedi. Enus, babasının ve dedesinin vasiyetlerini korudu. Enus'un vefât'ı gelir. Oğulları Kaynan, Mehlâil, Yerd, Uhnuh (İdris) , Mettu Selah kavimlerini toplayıp cenaze namazı kıldılar. Kaynan yerine geçer ve vefâtından sonra Mehlâil kavminin başına geçer. Mehlâil Âdemoğullarının seyidi (efendisi) ve ulu kişiydi. Vefât eder, yerine Yerd geçer. Bunların hepsi atalarının vasiyetini tam anlamıyla yerine getirir. Dağın aşağısında bulunan Kabiloğullarında içki, zina, hayâsızlık ve ateşe tapmak gibi kötülükler vardı (Yani putperestlik).

DAĞDAN İNİŞ

Zaman uzayınca Şisoğulları da aralarında gereğini titizlikle yerine getirdikleri ahd ve misaklarını bozdular. İçlerinden yüz erkek oturdukları mukaddes dağlardan inip Kabiloğullarının ne yaptıklarını görmek istediler. Yerd bunu haber alınca hemen yanlarına vardı. Onlara “Allah aşkına yapmayınız,” dedi. Onlara vasiyeti hatırlattı. Sonra Uhnuh (İdris a.s.) ayağa kalkıp, “Kim aşağı inerse, bir daha onları dağa almayız,” dedi. Fakat onlar yine de dağdan aşağı indiler. Kabiloğullarının kadınları gelenleri bırakmadılar. Bundan sonra yüz kişilik ikinci bir erkek kafilesi daha “Kardeşlerimiz ne yapıyor?” diye dağdan aşağı indiler. Onları da Kabiloğullarının kadınları tutup bırakmadı. Daha sonra Şisoğulları dağdan indikçe Kabiloğulları yeryüzünde çoğaldılar. Yerd kalan Şisoğullarına vefâtından önce nasihat eder. Onları, oturdukları mukaddes dağdan aşağıya inmekten nehy etti. “Siz her halde ergeç aşağı yere ineceksinizdir. En son kim inecek olursa atamız Âdem (a.s.)’in

içinde cesedi bulunan tâbutunu indirsin. Bize tavsiye edildiği gibi Arz'ın ortasına yerleştirsin.” Yerd vefât eder, yerine Uhnun (İdris a.s.) geçer. Şisoğulları hep Âdem (a.s.) cesedinin çevresinde dönüp dolaşarak ona tazimde (saygı) bulunuyorlardı. Kabiloğulları ise ateş ve beş tane putun etrafında koşarak dolaşırlardı. İdris (a.s.) Şisoğullarından olan kavmini yanına toplayıp, onlara öğütler vermiş. Yüce Allah'a itaat etmelerini, Kabiloğulları ile düşüp kalkmamalarını emretmiş; ne var ki onlar dinlemeyip Kabiloğullarının yanına gitmişler. İdris (a.s.)'in davetine az sayıda kişi icâbet etmiştir.

İLK SAVAŞ (Hz. İdris (a.s.))

İdris (a.s.) ilk kez Allah yolunda Kabiloğulları ile savaşmış ve onlardan esirler alıp âzad etmiştir. İdris (a.s.) göğşe yükseltilmeden önce, Mettu Şelah'ı kendisine halef ve kavmine vasi tayin etti. Yüce Allah'ın Kabiloğullarını, onlarla düşüp kalkanları ve onlara meyil edenleri âzaba uğrayacağını bildirdi. Onlarla düşüp kalkmasını yasakladı. Mettu Şelah vefât edeceği sırada oğlu Lemek'i yerine getirdi. Atalarının vasiyetine uymasını istedi. Lemek de vefâtına yakın Hz. Nuh ve oğullarına vasiyetlerini hatırlatır. Lemek vefât eder.

Hz. NUH (a.s.)

Hz. Nuh, putlara tapan kavimleri gelecek azaptan korkutmak ve kurtarmak için peygamber olarak gönderildi. Fakat onlar Hz. Nuh'a “Biz senin gibi basit ve zâhiri görüşe uyan biri olmayacağız, biz seni yalancı olarak görüyoruz,” dediler. Hz. Nuh uzun yıllar uğraşır ve nasihat eder. Onlar kendisini taşılayacaklarını söylerler. Yine onları Allah'a ibadete dâvet eder.

Hız. Nuh (as) sanemleri (putları) yüzlerinin üzerine düşürdü. Onlarda Hız. Nuh'u yüzünün üstüne düşünceye kadar dövdüler. Kral Mahvil bu olayı haber alınca Hız. Nuh'u huzuruna getirtti. "Nedir sanemleri (putları) kürsülerinden düşüren bu sihir?" der. "Bunu sana kim öğretti?" Hız. Nuh "Sanemler dediğiniz gibi birer ilâh olsalardı, yüzlerinin üzerine düşmezlerdi. Ben Allah'ın kulu ve Resûlüyüm, sen Yüce Allah'tan kork ve ona hiç bir şeyi şerik koşma," dedi. Kral Mahvil sanemler bayrama hazırlanıncaya kadar, Hız. Nuh'un tutulmasını ve sanemlerin tekrar kürsülerine yerleştirilmesini ve bozulan yerlerinin onarılmasını emreder. Bayram gelince toplanıp yapılan şeyleri görsünler diye halka nida ettirdi.

Hapisteki Hız. Nuh, kral hakkında Allah'a dua etti. Kral bir baş ağrısına tutuldu, aklını kaybetti, bir hafta sonra da öldü. Kral Mahvil'in ölümünden sonra oğlu Dermesil başa geçti. Hız. Nuh'u serbest bıraktı. Halk senenin belirli bir günlerinde sanemler için bayram yaparlardı. Bayram için halk bir araya toplandı. Hız. Nuh aralarına girdi. "Allah'tan başka ilâh yoktur," dedi. Onlar da yine Hız. Nuh'u duymamak için başlarını elbiselerinin altına soktular, parmaklarını da kulaklarına tıkdılar

Hız. Nuh'un seslenmesiyle sanemlerin kürsülerinden yere düşmesi bir oldu. Halk yine üzerine yürüyüp, Hız. Nuh'u dövdüler. Yüzünün üzerine düşürdüler, başını da yarıdılar. Kendisini çeke çeke kralın sarayına getirdiler. Kral Hız. Nuh'a "Seni bu söylediğin sözlerden men etmedim mi?" der. Hız. Nuh, Kral'a der ki; "Sanemler eğer birer ilâh olsalardı, yerlere düşmezlerdi. Ey Dermesil Allah'tan kork, Allah'a şerik koşma." Kral Hız. Nuh'u hapse attırır; yalnız daha sonra korkunç bir rüya görüp, Hız. Nuh'un hapisten çıkarılmasını emreder.

NUH TUFANI

Hız. Nuh dinini yaymaya devam etti. Bir ara boğuluncaya kadar boğazını sıktılar. Öldü sandılar, kalkar kalkmaz onları tekrar Allah'a ve ibadete dâvet etti. Kendisi çok sabırlı ve halim idi. Yapacağı bir şey kalmayınca Allah'a dua etti. Yüce Allah, Hız. Nuh'un ağaç dikmesini emretti. O da dikti. Sac ağacı kırk yılda büyüyüp yetişti. Gemi yapmasını emretti. Hız. Nuh marangoz idi. Ağaçlardan gemiyi nasıl yapacağı vahy edildi. Gemiyi yapmaya başladı. Üç yıl boyunca meşgul oldu. Gemi yaparken yanından geçenler alay ettiler. Nihayet Cenâb-ı Allah tarafından emir geldi. Gemiye Sam, Ham, Yâfes ve iman edenler bindi. Hız. Nuh'un dördüncü oğlu ile hanımı binmedi. Çünkü onlar Allah'a iman etmediler. Hız. Âdem'in tâbutu da gemiye alındı. Kral Dermesil haber alınca beraberindeki adamları ile oraya geldi. Halk da toplandı. Onlarla, "Akıtıp taşıyacak su nerede?" diye herkes alay ediyordu.

Ansızın Cenâb-ı Allah tarafından her yerden pis ve çok sıcak su fışkırmaya başladı. Herkes kaçışmaya başladı. Göklerden boşalan yağmurla beraber sular o kadar yükseldi ki dağların tepesini geçti. İman etmeyen hanımı, oğlu ve putperestlerin hepsi helâk oldu.

Yeryüzünde sadece Hız. Nuh, oğulları ve iman etmiş halkı kurtuldu (Yani Gemide bulunanlar).

KURTULUŞ ZİYAFETİ YEMEĞİ

Tufandan sonra gemiden indiler ve gemide az miktarda kalan yiyecekleri karıştırarak yemek yaparak o günü kutladılar. Yaptıkları yemek Aşureydi. Allah'a şükr edip oruç tutarak geçirdiler. O gün onlar için bayram oldu. Ashapı Sefine; yani

Nuh ashabı için artık korkacak hiçbir şey kalmamıştı, tüm putperestler yok olmuştu.

Bir zaman geçti, Hz. Nuh'un vefâtı yaklaştığı sırada yerine büyük oğlu Sam'ı vekil bıraktı. Yanına toplanan oğulları Sam, Ham, Yâfes ile bunların oğullarına bir takım tavsiyelerde bulundu. Yüce Allah'a ibadete devam etmelerini emretti, ayrıca oğlu Sam'a şöyle söyledi: "Hz. Âdem'in tâbutunu al ve yanına bir kardeşini de al, o tâbutu yeryüzünün ortasının üstüne koy", "sana bunları vasiyet ediyorum." Vakti gelince Hz. Nuh vefât eder.

Hz. Nuh'un Üç Oğlu; Sam, Ham, Yâfes

TÜRKLERİN DEDESİ

Yâfes'in oğulları; Sakalib, Isban, Türk

Türk'ün oğulları; kimi şehir ve kale halkı idi. Kimisi de dağlarda, kırlarda, göçebe olarak keçe çadırlar altında yaşarlar, avcılıktan başka iş yapmazlardı.

Hz. Nuh, büyük oğlu Sam'ı vekil tayin etti. Diğer iki oğluna ona uymalarını vasiyet etti. Oğullar da Yüce Allah'a ibadet ve itaâtle üzerine düşen vazifelerle meşgul oldular.

Sam vefâtı yaklaştığı zaman oğlu Erfahşed'i yerine bıraktı. Erfahşed, Yüce Allah'a ibadet ve itaâtle meşgul oldu. Ondan sonra oğlu Şâlih'a vasiyetini verdi. Ondan sonra oğlu Âbir'i yerine bıraktı. Onun yerine oğlu Fâliğ vasiyeti aldı, sonra oğlu Ergu, sonra oğlu Sarug, sonra Nahor...

BÜYÜK UYARI

Nahor'un devrinde Yüce Allah yeri dehşetli bir sarsıntı ile sarstı. Bütün putlar yerinden düştü. Fakat hala uslanmadılar.

Yere düşen putları tekrar yerlerine diktiler. O devirde cebbar ve zorba kavimler pek çoktu. En azgını Âd kavmiydi. Yüce Allah onlara Hûd (a.s.)'ı Peygamber olarak gönderdi.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Allah'a şirik (şerik) koşanların cehennem ateşinde yanacağı
- Hz. Âdem'in tâbutu yeryüzünün ortasına yerleştirildiği; Yani Mekke'ye
- Hz. Nuh'un soyunun ve iman etmiş insanların (gemide bulunanlar) dışındakilerin hepsi helâk edilmiş ve Nuh'un tufanından sonra yeryüzündeki insanların nesli Hz. Nuh'tan ve ona inanan müminlerden çoğalmıştır.
- Peygamberlerin duaları Allah Teâlâ kat'ında kâbul görür. Hz. Nuh (a.s.) kavminin cezalandırılması için dua etmiş ve inanmayanların hepsi helâk olmuştur.
- Türklerin dedesinin Yafes olduğu

Kur'ân-ı Kerîm 4. Sûre 14. Âyet;

Kim Allah'a, Peygamberine karşı isyan eder ve sınırlarını aşarsa Allah onu devamlı kalacağı bir ateşe sokar ve onun için alçaltıcı bir azap vardır.

Kur'ân-ı Kerîm 37. Sûre 77. Âyet;

Biz yalnız Nuh'un soyunu kalıcı kıldık. Hz. Nuh'un soyunun dışındakilerin hepsi helâk edilmiş ve Nuh tufanından sonra yeryüzündeki insanların nesli Hz. Nuh'tan gelmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm 37. Sûre 82. Âyet;

Nihayet ötekileri; inanmayanları suda boğduk.

Kur'ân-ı Kerîm 37. Sûre 83. Âyet;

Şüphesiz İbrahim de onun (Nuh'un) milletinden idi.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 59. Âyet;

Andolsun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki, "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, sizin ondan başka tanrınız yoktur. Doğrusu ben üstünüze gelecek büyük bir günün âzabından korkuyorum."

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 27. Âyet;

Kavmimden ileri gelen kâfirler dediler ki: "Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz."

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 32. Âyet;

Dediler ki: "Ey Nuh, bizimle mücadele ettin ve bize karşı mücadelede çok ileri gittin. Eğer doğrulardan isen, kendisiyle bizi tehdit ettiğini (âzabı) bize getir."

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 33. Âyet;

(Nuh) dedi ki: "Onu size ancak dilerse Allah getirir. Ve siz (Allah'ı) âciz bırakacak değilsiniz."

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 42.45.46. Âyetler;

Nuh Rabbine dua edip dedi ki, "Ey Rabbim, şüphesiz oğlum da ailemdendir, senin vâdin ise elbette haktır. Sen hâkimler hâkimisin."

Allah buyurur ki; “Ey Nuh, O asla senin ailenden değildir. Çünkü onun yaptığı kötü bir iştir. O halde hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme. Ben sana cahillerden olmanızı tavsiye ederim.”

Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu.

Kur’ân-ı Kerîm 66. Sûre 10. Âyet;

Allah, inkâr edenlere Nuh’un karısı ile Lût’un karısını misal verdi. Bu ikisi kullarımızdan iki Sâlih kişinin nikâhları altın da iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah’tan gelen hiç bir şeyi onlardan savamadı. Onlara; haydi ateşe girenlerle beraber siz de girin denildi.

HZ. HÛD (a.s.)

Âd kavmine Yüce Allah Hz. Hûd (a.s.)'ı peygamber olarak gönderdi. Hud (as) peygamberler içinde en güzel konuşan peygamber olarak bilinir; hitabeti çok kuvvetliydi. Hûd (a.s.) Allah'a ibadet ve itaât edip, haramlardan geri durmalarını dâvet etti. Onu yalanladılar. Yüce Allah üç yıl onlardan yağmuru kesti. Dokunduğu her şeyi yakan bir kasırga ile de yok olup gittiler.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 65.66.67. Âyetler;

Âd kavmine de kardeşleri Hûd'u (gönderdik). O dedi ki, "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Hâlâ sakınmayacak mısınız?"

Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: "Biz seni kesinlikle bir beyinsizlik içinde görüyoruz ve gerçekten seni yalancıları sanıyoruz."

"Ey kavmim," dedi, "ben beyinsiz değilim, fakat ben âlemlerin Rabbinin gönderdiği bir elçiyim."

Onu ve onunla beraber olanların rahmetimizle kurtardık ve âyetlerimizi yalanlayıp da iman etmeyenlerin kökünü kestik.

- Hz. Hûd (a.s.) Allah Teâlâ'ya dua etmiş, kavmi de helâk olmuştur.
- Hud (as)'ın çok güçlü bir hitabeti vardı.

HZ. SALİH (a.s.)

Semud kavmine Peygamber gönderildi. Semud kavmi dağlarda kayaları oyarak kendilerine evler edindiler. Semud kavmi taşkınlık etmeye başladı. Putlara tapıyor, yeryüzünde fesad çıkarıyorlardı. Hz. Salih onları Allah'a şerik koşmaksızın iman ve ibadete dâvet etmeye başladı.

Semud kavmi Salih (a.s.)'a şu teklifi yaptılar: “Sen, kendi ilâhına yalvar, biz de kendi İlâhımıza.” Daha sonra da Salih (a.s.)'a “Kayanın içinden bizim için dişi deve çıkar, senin peygamberliğini doğrular ve sonra iman ederiz,” dediler. Kesin söz verdiler. İstedikleri deve kayanın içinden çıktı. Kaya bir deve doğurdu. İçlerinden bazıları iman etti.

Semud kavminin başı Cendâb Amr idi. Çevresi iman etmek istediye de onları engelledi. Semud kavmi kibir ve gururuna yenik düştü, azgınlık etti ve deveyi boğazladılar. Ana deve kesilince yavrusu kaçıp dağa çıktı. Yavru deve Salih (a.s.)'ı görünce ağladı, üç kere böğürdü. Semud kavminden Salih (a.s.)'ı öldürmeye kalkışanlar da oldu. Fakat Allah onu korudu. Salih (a.s.) kavmine söyle dedi : “Birinci günde yüzleriniz sararmış, ikinci günde kızarmış, üçüncü günde karar-mış olarak çıkacaksınız.”

Dördüncü gün gökten öyle bir çığlıklar, bağırışlar geliyordu ki kalpleri parçalandı, canları bedenlerinden uçtu. Solukları kesiliverdi. Altlarından da son derece şiddetli bir sarsıntı ile sarsıldılar. Helâk olup gittiler.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 73. Âyet;

Semûd kavmine de kardeşleri Salih (gönderdik) dedi ki: “Ey kavmim, Allah’a kulluk edin. Sizin O’ndan başka tanrınız yoktur.”

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 77. Âyet;

Derken o dişi deveyi ayaklarını keserek öldürdüler. Rablerinin emrinden dışarı çıktılar da; “Ey Salih, eğer sen gerçekten Peygamberlerdensen bizi tehdit ettiğin âzabı bize getir,” dediler.

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 66.67.68. Âyetler;

Emrimiz gelince, Sâlih'i ve onunla beraber iman edenleri, bizden bir rahmet olarak (azaptan) ve o günün zilletinden kurtardık. Şüphesiz Rabbin kuvvetlidir (her şeye) galip gelendir.

Zulmedenleri de o korkunç ses yakaladı ve yurtlarında diz üstü çöke kaldılar. Sanki orada hiç oturmamışlardı. Biliniz ki, Semûd kavmi gerçekten Rablerini inkâr ettiler. Yine bilersiniz ki, Semûd kavmi (Allah'ın rahmetinden) uzak kılındı.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Yeryüzünde fesat çıkaranlar (insanları birbirine düşürenler) eninde sonunda helak olacaklardır!

Kur'ân-ı Kerîm 104. Sûre 1.-2. Âyetler;

Arkadan çekiştirmeyi yüze karşı eğlenmeyi âdet edinen herkesin vay haline!

- Hz. Salih (a.s.) Cenâb-ı Allah'a dua etmiş; kavmi helâk olmuştur.

HZ. İBRAHİM (a.s.) ve HZ. İSMAIL (a.s.)

Kral Nemrud, yerden bir ateşin çıktığını görünce, varıp önünde yere kapanmış ve üzerine bir bina çattırarak ona bir bakıcı da tayin etmişti. İnsanları, kendisine tapmağa davet etti.

Kral Nemrud, bir gece rüya görür: Bir yıldız doğar, parlaklığı ayın aydınlığını güneşin ziyasını bastırır. Bu rüyayı sihirbazlara ve kâhinlere sordu. Onlar da “Ülkende şu yılda bir çocuk doğacak, halkın dinini değiştirecek, senin ölümün saltanatının sonu olacak” demişler. O sırada Nemrud, Küfe Babil’inde oturmaktaydı. Oturduğu yerden ayrılıp başka bir yere taşındı. Oradan bütün erkekleri çıkarttı. Yalnız kadınları bıraktı. Her on erkeğin üzerine, güvenilir muhafız tâyin etti. Doğan erkek çocukların hepsininin öldürülmesini emretti. Bunun üzerine doğan bütün erkek çocuklar öldürüldü.

Nemrud’un şehirde önemli bir işi çıktı. Âzer’den başkasına güvenmediği için onu yanına çağırdı. “Ben sana bir işimi havâle etmek istiyorum, seni oraya, ancak sana olan güvenimden dolayı gönderiyorum. Ailenin yanına varmamak, onlarla münâsebette bulunmamak üzere senden söz vermeni istiyorum. Bak eşinle sakın münâsebette bulunayım deme hâl!” dedi. Âzer, “Ben bu hususta dinimden fedâkarlık yapmakta çok cimriyimdir,” dedi. Bunun üzerine Nemrud ona yapacağı işi havâle etti. Âzer, şehre gidip Nemrud’un işini hallettikten sonra kendi kendine “Ailemin yanına bir varsam da ne yapıyorlar bir baksam” diye geçirdi içinden.

Ailesinin yanına gidince, sözünde duramadı. Bunun üzerine ailesini Küfe ile Basra arasında Evr diye anılan bir köye kaçırarak orada bir bodruma yerleştirdi. Onların yiyeceğini, içeceğini ve diğer ihtiyaçlarını sağladı. Aradan uzun bir müddet geçip de bir şey zuhur (olmak) etmeyince, Nemrud “De-

mek bu yalancı sihirbazların sözüymüş” dedi. Erkekleri yurtlarına geri gönderdi.

Hız. İbrahim'in annesi doğum yapma zamanı gelince geceleyn evinden çıkarak yakınlarında bulunan bir mağaraya gitti. Hız. İbrahim'i (a.s.) orada dünyaya getirdi. Annesi yeni doğan bir çocuk için, ne yapmak lâzımsa hepsini yaptıktan sonra İbrahim'i sarıp sarmalayıp mağaranın kapısını kapatarak evine döndü. Zaman zaman mağaraya uğrayıp, oğlunun sağ başparmağını emip durduğunu görüyordu. Âzer, gebeliğine ne olduğunu sorduğu zaman Nun “Bir oğlan doğurmuş-tum, öldü,” dedi. Âzer, onu doğruladı ve sustu. Hız. İbrahim (a.s.) mağarada bir günde bir haftalık, bir haftalıkken bir aylık, bir aylıkken bir yıllık gibi hızla büyüyordu. Mağarada ancak on beş ay kaldı. Âzer, oğlunun mağarada gizlice nasıl doğurulduğunu, büyütüldüğünü öğrenince son derece sevindi.

Nemrud bütün olan bitenleri unutmuştu. Hız. İbrahim (a.s.) büyümüştü. Anne ve babasından başka hiç kimseyi henüz görmemişti. Hız. İbrahim (a.s.) yeryüzü yaşantısını öğrendi, gerekli bilgiye sahip oldu. Hız. İbrahim (a.s.) kavminin putlara tapışına şaşıyor ve onlara “Elinizle yonttuğunuz şeylere ne diye tapıyorsunuz?” diyordu. Kavmi de “Bunu bize senin baban öğretti,” diyordu.

Hız. İbrahim de “Onlara muhakkak ki, benim babam da yolunu sapıtan kimselerdendir,” diyordu. Âzer, kavminin tap-tıkları putları yapar, öteki oğulları ile Hız. İbrahim'e verir ve on-ları satmasını isterdi. Hız. İbrahim bu putları alınca onları ayak-larından bir iple sıkıca bağlar ve arkasından çeker götürürdü. “Ne zarar ne de yarar vermeyen bu putları, alan var mı?” di-yerek seslenir, hiç kimse kendisinden put satın almazdı. Hız. İbrahim putları satamayınca bir ırmağın kıyısına götürüp baş-

larını suya sokar, kavminin putlara düşkünlüğüyle alay etmek için “İçiniz,” der, hiç satmadan onları eve geri getirirdi. Kardeşleri ise götürdüklerinin hepsini satmış olarak eve dönerlerdi. Hz İbrahim “Allah’tan başka ilâh yoktur,” dedikçe annesi ve babası Nemrud’tan korkarak ağlarlar, Hz. İbrahim’i uyar-maya çalışırlardı. Hz. İbrahim ise, “Benim hakkımda Nemrud’tan hiç korkmayınız” derdi. Fakat Âzer kendisini birisinin Nemrud’a ihbar edeceğinden korkarak Nemrud’a gidip, “Ey Kral senin doğmasından sakındığın çocuk benim oğlumdur, kendisi evimden başka bir yerde doğmuş, yanıma gelinceye kadar, ondan haberim olmamıştır. Şimdi onu, sana haber veriyorum, kendisi hakkında istediğini yap. Sonra beni kınama,” dedi. Nemrud “Onu bana getir,” dedi. Âzer Hz. İbrahim’i alıp Nemrud’a götürdü.

BÜYÜK PUTA SORSANIZA

Hız. İbrahim Nemrud’un yanına geldiğinde Nemrud ona şöyle söyler “Ey İbrahim, sen üzerinde bulunduğun dinime gir ki seni ben yaratmışımdır ve rızkını da ben veriyorum.” Hz. İbrahim, “Ey Nemrud sen yalan söylüyorsun, O Rab ki, beni yaratan, bana doğru yolu gösteren O’dur. Bana yediren içiren de O’dur,” deyince Nemrud da halk da kahkahalarla güler.

Nemrud daha sonra Âzer’e dönüp, “Ey Âzer bu oğlan daha küçüktür, ne söylediğini, benim kıymetimi, mülkü saltanatımın ululuğunu bilmiyor. Sen onu al hemen götür. Kendisini âzabımın şiddetiyle korkut, ola ki üzerinde saplanıp kaldığı şeyden döner,” dedi.

Hız. İbrahim’in putlara karşı tutum ve davranışı kavmi arasında yayılmış; bu hususta Nemrud’a hiç bir haber ulaşmamıştı. Hz. İbrahim “Putlara tapmaktan vazgeçin Allah’a ibâdet

edin,” diyordu. Nemrud’un kulağına bu haberler gelmeye başladı. Âzer ise, Hz. İbrahim’in putlara tapması için bir şeyler düşündü. “Bizim bayram günümüz de sen de gel, hoşuna gider,” dedi.

Halk bayram günü için yemekler yaptı. Hz. İbrahim de gitti, bir balta aldı. Halk putların önüne yapılan yemekleri koyup gitti. Hz. İbrahim de balta ile her birine vurdu, onlara “Kendinizi korusanıza,” dedi. Baltayı da en büyük putun boynuna astıktan sonra puthaneden çıkıp gitti. Daha sonra halk geldi, putları bu halde gördü. “Bunu bizim tanrılarımıza kim yaptı?” dediler. Hz. İbrahim’in yaptığını anladılar. Koşarak Hz. İbrahim’in yanına geldiler. Hz. İbrahim onlara şöyle söyledi “Siz kendi elinizle yontmakta olduğunuz şeylere mi tapıyorsunuz? Sizi Allah yarattı. Allah’a ibâdet edin.”

GÜNEŞİ BATIDAN DOĞURSANA

Hadisenin haberi Nemrud’a ulaştırıldı. Nemrud ve kavmin eşrafı, Hz. İbrahim’i çağırdılar, halk toplandı. “Sen mi tanrılarımıza bu işi yaptın?” dediler. Hz. İbrahim, “Belki onların şu büyüğü yapmıştır, eğer konuşurlarsa ona sorunuz. Bu putların en büyüğü sizin kendisiyle birlikte şu küçük putlara da tapmanıza kızarak onları kırmıştır,” deyince biraz insafa gelir gibi oldular, sonra yine eski kafalarına döndüler.

Nemrud Hz. İbrahim’i huzuruna çağırıp “Senin şu ibâdetde dâvet ettiğin ilâhını gördün mü, nasıldır o? diye sordu. Hz. İbrahim “Benim Rabbim hem diriltir, hem öldürür,” deyince Nemrud “Ben de diriltirim ve öldürürüm,” dedi. Hz. İbrahim sordu, “Nasıl yapıyorsun bu işi?” Nemrud “Tutup ölümüne hükmettiğim iki adamdan birini öldürürsem, onu öldürmüş olurum, diğerini de ise affedip sağ bırakırsam onu da diriltmiş

olurum,” dedi. İbrahim (a.s.) Allah “Güneşi doğudan getiriyor, haydi sen onu batıdan getir bakayım,” deyince kâfir Nemrud şaşırıp tutulup kaldı. Bunun üzerine Nemrud ve kavmi Hz. İbrahim’i zindana attılar. Nemrud ve kavmi söz birliği yaptılar: “Onun için bir bina yapıp onu alevli ateşin içine atınız ve yakınız.” Nemrud da bu işi tastik etti. Halk İbrahim (as)’ın ateşine odun taşımaya başladı. Bunu kendileri için çok sevap sayıyorlardı.

Hız. İbrahim’i ateşe atmak için yüksek bir binanın üzerine çıkardılar, ellerini ayaklarını sımsıkı bağladılar. Binanın üzerine de bir mancınık kurdular. Hız. İbrahim’i mancınının kafesine koydular. Hız. İbrahim bağlanırken, Yüce Allah’a “Senden başka ilâh yoktur,” der. Cebrail’in yardım talebini kabul etmez ve “Allah beni görüyor,” der. Bu teslimiyeti ve inancı ona Halilullah (Allah’ın dostu) denilmesine sebep olacaktır.

Ateşin içine atılır. Ateş, yüce Allah’ın buyurduğu gibi oldu. Ateşten sıcaklık ve yakıcılık giderilip ışık oldu. Sadece Hız. İbrahim’in bağlandığı ipler yandı. Aradan belirli gün geçer, Hız. İbrahim ateşin içinde kalır, Âzer Nemrud’a gider, “Oğlumun kemiklerini toplayıp, gömeceğim,” der. Nemrud da izin verir.

Alevler iyiye azalınca annesi Nun, İbrahim (a.s.)’ı görür ve kucaklayıp sevinçle geri döner. Nemrud ile Âzer beraber Hız. İbrahim’in kemiklerine bakmaya giderler. Nemrud ateşin yanına geldiğinde ateşin hala yandığını görür. Nemrud bakınca Hız. İbrahim’in ateşin içinde oturduğunu ve yanında da kendisine benzeyen birisinin bulunduğunu görür ve hemen sarayına geri döner. Kavmine, “Ben İbrahim’i ateşin içinde diri bir halde gördüm, daha yüksek bir bina yapın, ateşin içini göreyim,” dedi. Ve yüksek bir yere çıktı, aynı şekilde yine İbrahim’i içinde gördü. Bunun üzerine Nemrud “Ey İbrahim ilâhın pek

büyükmüş, seni zarardan koruyor, çıkmana da güç yetirir mi?” diye sorar.

Bunun üzerine Hz. İbrahim kalkıp ateşin içinden yürüyerek dışarı çıktı. Nemrud'un yanına geldi. Nemrud “Ey İbrahim senin yanında oturan bir adam gördüm, kimdi o?” diye sordu. “O gölgeler meleğidir, ateşte bana serinlik yapsın diye gönderilmiştir,” dedi İbrahim (as). Nemrud “Ben senin ilâhının kudretini gördüm, onun için sığırlar keseceğim,” dedi. İbrahim (a.s.) Nemrud'tan Allah'a inanmasını istedi. “Ey İbrahim mülk ve saltanatı elden bırakmağa güç yetiremem, fakat onun için kurban keseceğim,” dedi. Bu olayları gören halktan bir kısmı Nemrud'tan korkmasına rağmen Allah'a iman etti.

Yüce Allah, Hz. İbrahim'in Nemrud'un ülkesinden ayrılıp, kutsal Şam topraklarına doğru gitmesini emretti. Hz. İbrahim ile kendisine tâbî olan sahâbîleri de kavimlerinden ayrılıp gitmeyi kararlaştırdı. Hz. İbrahim Rabb'inin yolunda muhâcir olarak yurdundan gizlice ayrıldı. Amcası Hârun'un kızı Sâre de onunla yola çıktı. Hz. İbrahim ile Hz. Sâre vahiy gelmesi üzerine evlendi. Yüce Allah Hz. İbrahim'e Ken'ânilerin yurdu-na gitmesini emretti. Kendi zürriyetinin çoğalacağını buyurdu. O zaman Ken'ânilerin yurdunda kıtlık ve açlık vardı. İbrahim (a.s.) Mısır'a gitti. Hz. İbrahim ile Hz. Sâre'yi şehrin giriş kapısında vazifeli muhafız durdurdu. Onları hükümdara haber verdi. Hz Sâre'nin güzelliğinden de bahsetti. Hükümdar bunun üzerine aklından kötü şeyler geçirmeye başladı.

Hükümdar Hz. İbrahim'i çağırırdı. Nereden geldiğini sorduktan sonra “O kadın kim, senin neyin oluyor?” diye sordu. Hz. İbrahim öldürülmekten çekindi; “Kız kardeşimdir,” dedi. Hükümdar onu görmek istedi. Hz. Sâre, hükümdarın huzuruna çıktı. İbrahim (as) dışarıda dua ediyordu. Hz. Sâre içeri gi-

rince hükümdar gördüğü güzelliğe hayran kaldı ve hemen sar-kıntılık etmeye başladı. Elini kötü niyetle Hz. Sâre'ye doğru uzattı. Yalnız aniden eli tutuluverdi. Hükümdar bunun üzerine ona” Dua et nolur, sana bir şey yapmayacağım,” dedi. Hz. Sâre dua etti ve kolu eski haline döndü. Fakat yine hemen Hz. Sâre'ye saldırdı. Yine kolu tutuldu. Yine Hz. Sâre'den dua et-mesini istedi. O da yine dua etti ve bu olay birkaç kez tekrar-landı. Hükümdar baktı ki iş bildiği gibi değil. Hz. Sâre'yi bırak-tı. Hz. İbrahim'i huzuruna çağırdı ve onunla biraz konuştu. Ona çeşitli hediyeler verdi. Bu hediyeler içinde Hacer isminde bir cariyeye vardı. Bu cariyeye ileride Hz. İsmail'in annesi olacaktı.

Bir zaman sonra Hz. İbrahim ve Hz. Sâre yanlarında Hz. Hâcer olduğu halde Mısır'dan ayrılırlar. Hz. İbrahim, Hz. Sâre ve cariyesi Hz. Hâcer beraber Filistin ile Kudüs arasında Şam çölünde Seb diye anılan yere varıp indiler. Hz. İbrahim orada bir kuyu kazdı ve bir mescid yaptı. Kuyunun suyu bir çeşme gibi akar, Hz. İbrahim'in koyunları su içmek için kuyunun ba-şına gelirlerdi. Seb halkı, Hz. İbrahim'i rahatsız edecek bazı uygunsuz hareketlerde bulunmaya başladılar. İbrahim (a.s.) başka bir yerde oturmak üzere hemen oradan ayrıldı. Hz. İb-rahim Seb'ten ayrıldıktan sonra su kesildi, gitti.

Halk, Hz. İbrahim'den dolayı bu işin olduğunu anlamakta gecikmedi. Hz. İbrahim'in arkasından koşup ikna etmeye ça-lıştılar. Hz. İbrahim “Ben içinden çıktığım bir yere artık geri dönemem,” dedi. Onlara keçiler verdi. “Bunları suyun başına götürün, su akar. Sakın ayhali kadın gelip içmesin, ona suyu siz götürün” der, öylede olur. Su yeniden akmaya başlar; yal-nız ne var ki bir zaman sonra ayhali bir kadın oradan içer, su bir daha çıkmaz.

Hz. İbrahim Seb'ten ayrıldıktan sonra Remle ile İlya (Ku-

düs) arasında bir yere gelip yerleşti. Burada da bir kuyu kazdı. Yüce Allah ona rızık ve geçim bolluğu, servetler verdi. Hz. İbrahim'in kardeşi Hârun'un oğlu Lut (a.s.)'un malı çoğalmıştı. Hz. İbrahim, Lut (a.s.)'a "Yanımdan ayrılıp Sedum ve Âmûre şehirlerine yerleş," dedi. Bu şehirler Hz. İbrahim'in oturduğu yerin yakınında idi. Lut (a.s.) Sedum ve Âmûre'ye varıp yerleşince o taraflara gelen bir kral Lut (a.s.) ile çarpıştı. Onu, esir aldı ve mallarına el koydu. Hz. İbrahim bunu haber alınca, kavmi ile gidip, onu kurtardı. Mallarını geri aldı.

Hız. İbrahim'in malları ve serveti çoğaldı. "Ey Rabb'im, benim çocuğum yok, ben çok mal ve serveti ne yapayım," demişti. Yüce Allah, ona "Ben senin çocuklarını da öyle çoğaltacağım ki onlar, yıldızların sayısınca olacaklardır," diye vahy etti. Hz. Sâre bir hayli yaşlanıp Hz. İbrahim'e çocuk doğurmaktan bir hayli aciz gözüküyordu.

Hız. İbrahim'in yaşı da çok ilerlemişti. Hz. Sâre hizmetçisi Hz. Hâcer'i Hz. İbrahim'e bağışlayarak, "Ben onun gösterişli bir kadın olduğunu görüyorum, sen onu zevceliğe (eş) al. Belki Allah sana ondan bir oğul nasib eder," dedi

Hız İbrahim, ilk sünnet olan insandır. Sünnet emri gelince yanı başında bulduğu bir kör kesici aletle hemen sünnet olduğu söylenir. Bunu böyle yapmasının nedeni Allah'ın emirlerini hemencecik yerine getirmedeki titizliğiydi.

Hız. İbrahim'in Hz. Hâcer'den İsmail adında oğlu oldu. Hz. Sâre, Hz. İsmail'in doğumundan sonra Hz. Hâcer'i kıskanmaya başladı. Hz. Hâcer'in burnunu kulağını kesmeye yemin etti. Öfkesi geçtikten sonra kendisine şaştı. Hz. İbrahim yemini yerine getirmek için Hz. Sâre'ye Hz. Hacer'in iki kulağını delmesini sünnet ve tavsiye etti. Bu kadınlar için âdet oldu. Kadınların, kulak delmesi, sonradan terk edilmiştir. Hz. Sâre, Hz. Hâcer'e

“Artık sen, benimle bir şehirde bulunmayacak, otumayacaksın,” dedi. Yüce Allah, Hz. İbrahim’e Hz. Hâcerle İsmail (a.s.)’ı Beldeyi Harâm’a götürmesini vahyetti. İsmail (a.s.)’a Beyti Harâm’ı hazırlandığını ona bildirdi.

MEKKE KURULUYOR

Yola çıktılar, nihâyet Mekke’nin bulunduğu yere geldiler. Allah “İn, yâ İbrahim,” dedi. Hz. İbrahim “Burası ne zirâata ne de davara elverişlidir,” dedi. Cebrail (a.s.) “Evet öyledir, ama burada senin oğlunun soyundan Ümmî Peygamber (Son Peygamber) çıkacak ve Kelimetül’ulyâ onunla tamamlanacaktır.”

Hz. İbrahim büyük bir ağacın altına Hz. Hâcer ile İsmail (a.s.)’ı bıraktı. Üzerlerine gölgelik yapmalarını da Hz. Hâcer’e tembih etti. Hz. İbrahim onları bırakarak Şam’a gitmek üzere yola çıktı. Hz. Hâcer seslendi: “Bizi burada mı bırakıyorsun, yoksa bizi buraya bırakıp gitmeni sana Allah mı emretti?” İbrahim döndü “Evet Allah emretti,” dedi. Hz. Hâcer “Öyleyse bize Allah yeter ve korur,” dedi.

SAFA İLE MERVE ARASINDA 7 TUR

Zaman geçtikçe su ve ihtiyaç malları bitti. Hz. Hâcer çocuğunun karnını doyurmak ve su vermek için yedi kere Safâ ile Merve tepesine gelip gitmişti. Bir şey bulması lazımdı. Yoksa çocuğu ölecekti. Bu yüzden Peygamber Efendimiz (sav) Safâ ile Merve arasında sa’y edilir,” buyurmuştur. O sırada Cebrâil (a.s.) geldi. Ayağının ökçesiyle yeri eşince su kaynamaya başladı. Hacer bir yandan içiyor bir yandan kırbasını dolduruyor. O su zemzem suyudur. İşte orası Beytullah’ın yeridir.

Hz. Hâcer ve Hz. İsmail birlikte yaşamaya başladılar. Gü-

nün birinde Cürhümlülerden bir aile geldi. “Sudan biz de faydalanabilir miyiz?” dediler. Hz. Hâcer, “Su üzerinde hak iddia etmemek şartıyla burada kalabilirsiniz,” dedi. Böylece Hz. Hâcer yalnız yaşamaktan kurtulur. Giderek suyun başı, başka ailelerin gelmesiyle kalabalıklaştı; bir belde haline gelmeye başladı. Kurulan yeni şehrin adına “Mekke”, dediler.

Bir zaman sonra Hz. İbrahim Mekke’ye oğlu ile hanımını ziyarete geldi. Etrafı şenlenmiş ve Hz. Hâcer ile Hz. İsmail’e itibar edildiğini görünce çok sevindi. Hz. İbrahim zaman zaman Mekke’ye geliyor, onları ziyaret ediyordu. Yıllar gelip, geçiyor, Hz. İsmail büyüyor ve babasının kendisine öğrettiği şekilde namaz kılıyor, dua ediyordu. Allah’a ibadette bulunuyordu.

KURBAN

Hz. İbrahim bir rüya gördü. Allah, oğlu İsmail’i kurban etmesini istedi. O gün bayrama denk gelen bir gündü. Rüyanın Allah’tan geldiğine kanaat getirdi. Bu, büyük bir imtihan idi. Allah, Hz. İbrahim’i sınıyor, kendisine layıklığını ölçüyordu. Hz. İbrahim tereddütsüz kabul etti. Yalnız bunu oğlu ile hanımına nasıl söyleyecekti? Hz. İbrahim o sabah oğluna ip ve bıçak almasını söyledi, birlikte oduna çıkacaklardı. Bu her zaman yaptıkları bir işti. Yolda giderken Minâ mevkiine gelince oğluna rüyayı yavaş yavaş anlatmaya başladı. Hz. İsmail hiç tereddüt etmeden kabul etti. “Hayatı veren ve alan Allah değil mi? Şimdi bu canı geri istiyor,” dedi. Hz. İbrahim çok sevindi, duygulandı. Yolda giderken şeytan onların akıllarını çelmeye çalıştıysa da becerememiş, Hz. İsmail şeytanın ardından yedi tane taş atmıştı. Şeytan Hz. Hâcer’e gitti, o da şeytanı kovup ardından yedi tane taş attı.

Hz. İbrahim, oğlunu sağ yanına yatırarak Allah’ın emrini

yerine getirmeye hazırlandı. Oğlunun gözlerini bağlamıştı bıçağı görüp acı duymasın diye. Bu hadise Minâ'da şimdi kurban kesilen yerdir. Hz. İbrahim oğlunun boynuna bıçağı sürmek üzere, 'Bismillâh' çekti, "Ey Rabb'im işte emrini yerine getiriyorum," diye söylendi. Bıçağı Hz. İsmail'in boynuna sürdü. Fakat bıçak kesmedi. Çünkü Allah'ın muradı, Hz. İsmail'in kurban edilmesi değildi. Bu hâdise ile Hz. İbrahim ailesinin sadakat ve sabırlarını meleklerle ve bütün insanlığa göstermek istiyordu. Bu bir dostluk bağlılık imtihanı idi. Hz. İbrahim ve Hz. İsmail en sevdikleri varlıklarını seve seve Allah'a verebileceklerini ispatlamışlardı. Cenâb-ı Allah gökyüzünden boy-nuzlu bir koç gönderdi. Cebrâil (a.s.) Hz. İbrahim'i tebrik etti. Ve o gelen koçu kurban etti. Müslümanlar o günden beri Hz. İsmail'in kurtuluşunu kutlamak için her sene aynı gün kurban keserler.

HZ. İBRAHİM ÖLÜLERİN DIRİLİŞİNİ GÖRÜYOR

Cenâb-ı Allah Hz. İbrahim'in, ölülerin nasıl diriltildiğini görme isteğini kabul ederek ona "Ayrı cinsten dört kuş al, onları önce iyice kendine alıştır. Sonra kes, parçalarını birbirine karıştır. Bu parçalardan her birini, etrafında görünen şu dağların ayrı bir yerine koy. Sonra o kuşları isimleriyle çağır, süratle azâları tam ve diri olarak sana geldiklerini göreceksin" dedi. Hz. İbrahim, verilen bu emri yerine getirdi. Kestiği kuşları bir zaman boyunca beslemiş ve kendine alıştırmıştı. Onları kestiği zaman etlerini ve tüylerini birbine karıştırdı ve ayrı ayrı tepelere bir avuç elde ettiği karışımından koydu. İsimleriyle çağırıldığı zaman, hepsinin canlı olarak kendisine uçup geldiğini gördü. Böylece ölülerin dirilişi hakikatini görme nimetine nail olmuştu.

KÂBE'NİN İNŞAATI

Kâbe yeryüzünde inşa edilen ilk mabettir. Hz. Âdem'in yeryüzüne indikten sonra, ilk işi meleklerin yardımıyla bu mukaddes binayı yapmak olmuştur. Kâbe zaman zaman tamir edilerek Nuh tufanına kadar mabet görevini sürdürmüştür. Tufandan sonra yeri kaybolmuş, varlığından iz ve eser kalmamıştır. Allah, bu şerefli mabedin müslümanlara kible olması için ortaya çıkarılıp yeniden inşasını, Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail'e nasip etmiştir.

Hz. İsmail zemzem suyunun yakınında bir ağaç altında oturmuş, okumakla meşguldü. Karşidan babası Hz. İbrahim geldi. Kucaklaştılar ve Hz. İbrahim oğlu Hz. İsmail'e "Oğlum, Allah bana büyük bir iş emretti. Bu işte senin de yardım etmen gerekecek," dedi. İsmail (a.s.) kudsi (kutsal) hizmeti seve seve kabul etti. Hz. İbrahim, oğluna Allah "Şurada bir beyt; bir mabed yapmamızı emretti." Şimdiki Kâbe'nin bulunduğu yeri işaret ediyordu. Binayı baba-oğul iki; büyük Peygamber birlikte yapmışlardır. İbrahim (a.s.) ve Hz. İsmail (as) Kâbe'nin duvarlarını beş dağın taşından inşa etmiştir. Hz. İbrahim, oğlundan Kâbe'yi tavâf'a başlama noktası olması için bir taş bulup getirmesini istedi. Oğlu bu taşı aramaya gitti. İşte bu esnada Hz. Cebrâil, Hz. İbrahim'e cennetten bir taş getirdi ve Kâbe'nin köşesine o taşın yerleştirilmesini istedi. Bu taş Hacerül Esved olarak bilinir.

Kâbe'nin inşaatı bitti. Hz. İbrahim de Makamı İbrahim üzerine çıkarak Hacc'ın farz kılındığını âleme ilân etti. Kıyamete kadar devam edeceğini bildirdi. Bu yapılan bina inşaatı Hz. Âdem'in sütunlarının üstündedir.

Bu Hac mevsiminde Hz. İbrahim ve Hz. Sâre birlikte Kâbe'ye gelerek haccettiler. Bu arada Hz. Sâre de kendisine

müjdelenen İshak isimli oğluna kavuşmuştu. O da ilerde bir peygamber olacaktı. Hacdən sonra Şam'a döndüler. Hz. Sâ-re vefât etti. Ondən sonra Hz. İbrahim de vefât etti. Kur'ân-ı Kerim'de Hz. İbrahim'in kendisinden sonra gelen Peygamberlerin babası olduğu işaret etmiştir.

Hz. İsmail, Hz. İbrahim Peygamber'in oğludur. Hz. Sâ-re'nin hizmetkârı olan Hz. Hâcer'den dünyaya gelmiştir. Daha sonra Cenâb-ı Allah Hz. İsmail'e Peygamberlik vazifesi verdi. O'nu Yemen'de oturan Amâlikâlıları irşada me'mur etti. Hz. İsmail bu kavme ilâhi emirleri tebliğ etmeye çalışmıştır. Bazıları iman etmiş, bazıları şirkte inatla diretmişlerdir. Kur'ân-ı Kerim'de Hz. İsmail'in önce kendi ehline, çoluk çocuğuna, yakın akrabalarına, sonra da kavmine namaz ve zekâtı emrettiği zikredilmektedir.

HZ. İSMAİL ARAPÇA ÖĞRENİYOR

Hz. İsmail Cürhüm Kabilesinden bir kızla evlendi. Cürhüm kabilesi Arapça konuşuyordu. Hz. İsmail Arapça öğrendi. Daha önce bu dili bilmiyordu.

Birgün İbrahim peygamber oğlunun yanına gelir. Oğlu evde yoktur. Hz. İbrahim gelininin ne derece oğluna lâyıık olduğunu anlamak için sorular sorar. Hz. İbrahim gelinine sorular sorduktan sonra "Kocana söyle kapısının basamağını değıştirsın," dedi. Hz. İsmail eve gelince evde hissettiği bazı emarelerden (belirti) babasının uğradığını anladı. Karısına "Evimize hiç gelen oldu mu?" diye sordu. O da "Evet şu kıyafatte yaşlı bir zat geldi. Bana seni sordu, cevap verdim. 'Geçimimiz darlık içinde,' dedim." Bunun üzerine Hz. İsmail "Sana herhangi birşey vasiyet etti mi veya bir şey söylemeni istedi mi?" "Evet, 'söyle kocana, kapının basamağını değıştirsın' diye tembih etti."

Bunun üzerine Hz. İsmail hanımına “O gelen ihtiyar babamdır. Bana senden ayrılmamı emretmiştir. Artık sen ailenin yanına gidebilirsin,” dedi ve ondan ayrılarak başka bir kadınla evlendi. Yeni hanımıyla mutlu bir hayat sürmeye başladı. İkinci defa Hz. İbrahim evde Hz. İsmail yokken hanımının yanına geldi. Yine onların durumunu sordu. Hanımı “Elhamdülillah biz hayır ve bolluk içindeyiz,” dedi. “Ne yiyip ne içiyorsunuz?” diye sorunca gelini “Et yiyor, su içiyoruz,” dedi. Hz. İbrahim bunun üzerine “Ya Rab, bunların etlerini ve sularını mübarek kıl, beraber ihsan eyle,” diye dua etti. Hz. İbrahim evden ayrılırken “Kocana selâm söyle kapısının eşiğini güzel tutsun,” dedi ve gitti. Hz. İsmail geldiğinde babasının geldiğini anladı. Eve gelen giden olup olmadığını sordu. “Hanımı evet güzel yüzlü nurlu bir ihtiyar geldi, seni sordu. ‘Kocana söyle, kapısının eşiğini güzel tutsun,’ dedi.” “İşte o benim babamdır. Sen de evimizin şerefli eşiğisin. Babam bana seni hoş tutmamı, seninle iyi geçinmemi emretmiştir,” dedi İsmail (as).

İKİ KARDEŞİN BULUŞMASI

Hız. İsmail vefât edeceğine yakın, Şam’da bulunan kardeşi İshakla da görüştü. İshak (a.s.)’ın iki oğlu vardı. Ays ve Yakub. Hz. İsmail’in de Sabiha adlı kızı vardı. Sabiha’yı Ays ile evlendirdi. Hz. İsmail’in birçok oğlu olmuştur. Bunlar çeşitli yerlere dağılmışlardı. Ancak Kayzer ve Sabit adlı iki oğlu Mekke’de kalmıştır. Bunlardan Sabit Kâbe’nin nezaretini sağlıyordu. Kayzer ise Peygamber Efendimiz’in (sav) en büyük dedelerindendir. Kureyş Kabilesi bu zatın soyundan gelmektedir. Peygamber Efendimiz (sav) Hz. İsmail’in neslinden zuhurundur. Mazhariyetlerin en büyüğü de budur.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Yeryüzünde ilk sünnet olan insan Hz. İbrahim (a.s.)'dır.
- Kadınların kulak delmesi Hz. Sâre'nin Hz. Hacer'in iki kulağını delmesinden gelmektedir. Önce sünnetken sonra kaldırılmıştır, terk edilmiştir. Dileyen deldirir, dileyen deldirmez.
- Hz. Hâcer'in oğlu Hz. İsmail (a.s.) su bulabilmek için yedi kere Safâ ile Merve tepesine gidip gelmiştir. Çıkan su zemzem suyu olmuştur. Bulundukları yer Beytullah'ın yeri olmuştur. Yani Mekke Şehri kurulmuştur.
- Minâ'da kurban kesilmesi
- İlk Hac görevi: Hz. İbrahim (a.s.) Hacc'ın farz kılındığı âleme ilân etti
- Kurban kesme
- Yeryüzünün ilk "Mabedi" Kâbe'dir.

Kur'ân-ı Kerîm 108. Sûre 1.-2.-3. Âyetler;

Bu sûrede kurban kesmek emredilmiştir. Kurban yakınlık demektir. Kurban kesmekten asıl maksat bu ibadetle Allah'a yakınlık kazanmaktır.

- Hz. İsmail (a.s.) Cürhümlü bir kızla evlendi. Arapça bilmiyordu. Arapçayı öğrendi.
- Peygamber Efendimiz (sav) Hz. İsmail (a.s.) Mekke'de kalan iki oğlu Kayzer ve Sabit adlı iki oğlundan Kayzer'in soyudur.

Kur'ân-ı Kerîm 51. Sûre 30. Âyet;

Onlar (Melekler) "Bu böyledir. Rabbin söylemiştir. O hikmet sahibidir, bilendir," dediler. Hz. İbrahim'in yaşlı karısı Sâre, âyette belirttiği gibi çocuk haberini alınca şaşkınlık içinde elini yüzüne vurarak, yaşlılığını ifade etmişti.

Kur'ân-ı Kerîm 19. Sûre 49. Âyet;

Nihayet İbrahim onlardan ve Allah'tan başka taptıkları şeylerden uzaklaşıp bir tarafa çekildiği zaman biz ona İshak ve Ya'kub'u bağışladık ve her birini peygam yaptık.

Hız. Ya'kub ise, İshak'ın oğlu ve İbrahim'in torunudur. Ona İsrail de derlerdi ve bu yüzden Yahudilere Beni İsrail yani İsrail'in soyuçocukları denilir. Yahudiler ekseri bu soydandır. Yalnız Hazar Yahudilerini bununla karıştırmamalıyız.

Kur'ân-ı Kerîm 37. Sûre 95.-96.-97.-98.-99.-100. Âyetler;

İbrahim: "Yonttuğunuz şeylere mi ibadet edersiniz oysa ki sizi ve yapmakta olduklarınızı Allah yarattı," dedi.

"Onun için bir bina yapın ve derhal onu ateşe atın," dediler.

Böylece ona bir tuzak kurmayı istediler. Fakat biz onları alçaklardan kıldık.

Oradan kurtulan İbrahim, "Ben Rabbime gidiyorum. O bana doğru yolu gösterecek. Rabbim, Bana sâlihlerden olacak bir evlat ver," dedi.

Kur'ân-ı Kerîm 14. Sûre 40. Âyet;

"Ey Rabbim, beni ve soyumdan gelecekleri namazı devamlı kılanlardan eyle, Ey Rabbimiz, Duamı kabul et."

Kur'ân-ı Kerîm 21. Sûre 57.-58.-59.-60.-61.-62.-63.

64.-65.-66.-67.-68.-69.-70. Âyetler;

"Allah'a yemin ederim ki, siz ayrılıp gittikten sonra putlarınıza bir oyun oynayacağım." Sonunda İbrahim onları param parça etti. Yalnız onların büyüğünü bıraktı. Belki ona müraca-

at ederler diye. “Bunu tanrılarımıza kim yaptı? Muhakkak o, zalimlerden biridir,” dediler. Bir kısmı, “Bunları diline dolayan bir genç duyduk kendisine İbrahim denilirmiş” dediler. “O halde,” dediler, “onu hemen insanların gözü önüne getirin. Belki şahitlik ederler.” Bunu ilâhlarımıza sen mi yaptın ey İbrahim?” dediler. “Belki de bu işi şu büyükleri yapmıştır. Hadi onlara sorun, eğer konuşuyorlarsa,” dedi. Bunun üzerine, kendi vicdanlarına dönüp “ (Kendi kendilerine) Zalimler sizlersiniz, sizler,” dediler.

Sonra tekrar eski inanç ve tartışmalarına döndüler. “Sen bunların konuşmadığını pek âlâ biliyorsun” dediler. İbrahim; “Öyleyse,” dedi; “Allah’ı bırakıp da size hiç bir fayda ve zarar vermeyen bir şeye hâlâ tapacak mısınız?” Size de Allah’ı bırakıp tapmakta olduğunuz şeylere de yuh olsun, siz akıllanmaz mısınız?

“Bir kısmı, eğer iş yapacaksanız, yakın onu da tanrılarınıza yardım edin,” dedi.

Ey Ateş, İbrahim için serinlik ve esenlik ol dedik. Böylece ona bir tuzak kurmak istediler, fakat biz onları, daha çok hüsrana uğrayanlar durumuna soktuk.

Kur’ân-ı Kerîm 37. Sûre 102.-103.-104.-105.-106.-107.-108.-109.-110.-111.Âyetler;

Babasıyla beraber yürüyüp gezecek çağa erişince; “Yavrucuğum, rüyada seni boğazladığımı görüyorum. Bir düşün, ne dersin?” dedi. O da cevaben, “Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun” dedi.

Bu âyetlerde Hz. İsmail’in kurban edilme hadisesi anlatılır. Her ikisi de teslim olunca “Ey İbrahim rüyayı gerçekleştirdi-

din. Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Bu gerçekten, çok açık bir imtihandır,” diye seslendik. Biz oğluna bedel ona büyük bir kurban verdik. Geriden gelecekler arasında ona (iyi bir nam) bıraktık. İbrahim’e selam verdik. Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Çünkü O, bizim mümin kullarımızdandır. (Son Peygamber’in ümmeti ona Salâtü selam okurken Hz. İbrahim’i anar, onu hayırla yâdederler)

HZ. LÛT (a.s.)

HZ. İBRAHİM (a.s.)'İN KARDEŞİ HERRAN'IN OĞLUDUR. HZ. İBRAHİM'E İLK TABİ OLANLARDANDIR.

Lût Peygamber zamanında; Sodom ve Gamarra halkı son derece ahlâksız ve edepsiz bir kavimdi. Kadınlar yerine erkeklere şehvet duyarlardı. Yol kenarında oturuyorlar. Gelip geçen erkek yolculara taş atar ve onlarla alay ederlerdi. Taş kime isabet ederse, taşı atan o yolcuya musallat olurdu. Lût (a.s.) kavmi işte böyle bir kavimdi.

Lût (a.s.) hanımı da imana gelmedi. Melekler Lût (a.s.) evinde misafir oldular. Melekler çok güzel erkeklerin kılığında girmişlerdi. Hanımı derhal kavmin reisine bunu haber verdi. Kavmi evi kuşattı. Lut'a "Ey Lut, bize bu erkekleri teslim et, yoksa evini başına yıkarız" dediler. Lut onlara " Ey kavmim, size kızlarımı nikahlıyayım, sizler hiçbir kavmin yapmadığı iğrenç bir şeyi mi yapıyorsunuz? Andolsun ki bunun size büyük bir azap getirmesinden korkuyorum." Yalnız asla onu dinlemediler. Lut (as) kendini çok kötü hissediyordu; çünkü misafirleri henüz ona "Biz melekleriz" dememişlerdi. O sıkıntılı anların sonlarına doğru "Keşke bugün sığınacak sarp bir kalem olsaydı," diye söylenmişti. Meleklerden biri " Ey Lut, biz azap emri için gönderildik, sen korkma ve kapıyı aç" dedi. Lut önce bir şaşkınlık geçirdi. Ardından onları vazgeçirmeye çalıştı; yalnız artık bu kesin bir emirdi. Kapı yavaşça açıldı.

Adamlar meleklerle yüzyüze geldiler. Hepsinin ağzı sulanmıştı; şehvetle beklemeksizin saldırdılar. HZ. CEBRAİL onların yüzlerine karşı kanatlarını çarptı. Bir anda hepsinin gözleri görmez oldu. Feryad etmeye başladılar. Melekler Lut'a " Buradan derhal kızlarını da alarak çık, yalnız ne duyarsan duy ar-

dına asla bakma.” Adamlar yerde acıyla kıvranıyordu ama artık Lut’un onlarla uğraşacak zamanı yoktu. Hızla seher vakti oradan ayrıldılar.

Korkunç sesler yükseliyordu, Lut kızlarına asla ardına bakmamalarını devamlı hatırlatıyordu. Karısı da onların peşine düşmüştü. Yalnız giderken seslerden dolayı merakına yenik düştü ve arkasına baktı; işte o an çılgın atarak yere yuvarlandı.

Kavim, zelzeleyle, taşlarla, yağmurla yok oluyor, her taraf alt üst oluyordu.

Kur’ân-ı Kerîm 7. Sûre 80.81. Âyetler;

Lût’u da (Peygamber gönderdik). Kavmine dedi ki, “Sizden önceki milletlerden hiçbirinin yapmadığı fuhşu mu yapıyorsunuz? Çünkü siz, şehveti tatmin için kadınları bırakıp da şehvetle erkeklere yaşıyorsunuz. Doğrusu siz taşkın bir milletsiniz.

Kur’ân-ı Kerîm 7. Sûre 83.84. Âyetler;

Biz de, onu ve karısından başka aile efradını kurtardık. Çünkü karısı geride kalanlardan (kâfirlerden) idi. Ve üzerlerine (taş) yağmuru yağdırdık. Bak ki günâhkarların sonu nasıl oldu.

Kur’ân-ı Kerîm 11. Sûre 82.83. Âyetler;

Emrimiz gelince oranın, altını üstüne getirdik ve üzerlerine (balçıktan) pişirilip istif edilmiş taşlar yağdırdık. (O taşlar) Rabbin katında işaretlenerek (yağdırılmıştır). Onlar zalimlerden uzak değildir.

Kur'ân-ı Kerîm 15. Sûre 73.74. Âyetler;

Güneş doğarken onları o korkunç ses yakaladı. Böylece ülkelerinin üstünü altına getirdik.

Kur'ân-ı Kerîm 66. Sûre 10. Âyet;

Allah, inkâr edenlere Nuh'un karısı ile Lût'un karısını misal verdi. Bu iki kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah'tan gelen hiç birşeyi onlardan savamadı. Onlara: haydi ateşe girenlerle beraber sizde girin denildi.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Erkeklerin, kadınların yerine erkeklere şehvet duyması, erkeklerin, kadın görünümlü olmaya çalışması ve uygulamaya geçmesi yanlıştır.

Lut kavminin yaptığı ameli Allah amellerin en kötülerinden birisi olarak bizlere tanıtmıştır. Bu amel eğer serbest olsaydı yeryüzünde asla huzur ve düzen kalmazdı. Çok feci hastalıklar her yere yayılırdı. Bugün Aids hastalığı bunun en büyük kanıtıdır.

HZ. EYYÛB (a.s.)

HZ. Eyyûb (a.s.), önceleri çok zengin biri idi. Dedesi Hz. İshak'ın duası ile büyük servet ve çoluk çocuk sahibi olmuştu. Konuksuz gecelemez, yoksul bulundurmadıkça yemek yemez, açların karınlarını doyurmadıkça kendi karnını doyurmaz, çıplakları giydirmedikçe kendisi giyinmezdi. Dulları giydirir, kuşatırdı.

YİNE İMTİHAN

Cenâb-ı Allâh, Hz. Eyyûb'u sabır ve teslimiyette bütün insanlığa örnek göstermek istiyordu. Bu sebeple onu büyük bir imtihana tabii tuttu. Verdiği çoluk, çocuk, bağ, bahçe gibi bütün nimet ve zenginliği geri aldı. Hz. Eyyûb ne telâş etti ne de üzüldü. Bu olaylardan dolayı isyan etmedi. Olanlar karşısında sabrını bozmuyordu. İnsanlar onun bu sabrına şaşırıyordu. Eyyûb peygamberin sadece zenginliğinin gitmesiyle kalmadı; Allah ona ağır bir hastalık verdi. Yataktan kalkamaz ve iş yapamaz oldu. Hz. Eyyûb'un hanımı, kendisi gibi çilekeş ve sabırlıydı. Kocasının hastalığından dolayı hiç bir sıkıntı ve utanç duymadan ona bakıyor, ihtimam ve şevkatle hizmet sürdürüyordu. Aynı zamanda da tehlikeli bir hastalıktı bu. Bu yüzden akraba, komşu ve dostlarından hiç kimse yanına uğramaz olmuştu.

İBADET EDEMEYİNCE SİHHATİ İÇİN DUA ETTİ

Geçimlerini evin hanımı el işi yaparak kazandığı para ile sağlıyordu. Aradan uzun zaman geçti. Hastalığında en ufak bir iyileşme görülüyordu. Allah'a dua ve ibadetten geri kalmıyordu. Neticede Hz. Eyyûb yalnızca dil ve kalbiyle yapabildiği kulluk vazifesini dahi yerine getiremez hale geldi. Şeytan

sürekli kendisini rahatsız ediyordu ibadetini bırakması için. Hz. Eyyûb vücudunun sağlık ve istirahatini hiç bir zaman düşünmemişti. Allah'a kulluk görevini yapamaz hale düşmesi, onu korkutmuş, telâşlandırmıştı. Allah'a kulluk vazifesini yapamadıktan sonra yaşamının ne mânâsı olurdu. Bu yüzden ellerini açtı. Allah'a yalvarmaya başladı. “Ya Rab! Hastalığım, artık bana zarar vermeye başladı. Kalben kulluk vazifesini yapmama dil ile seni zikretmeme mani oluyor. İbadetsiz ve zikirsiz yaşayamam ben. Halimi senin merhametine havale ediyorum.”

Eyyûb (a.s.) bu duayı vücudunun sıhhat ve rahatı için değil, ibadetten geri kalmamak için yapıyordu. Allah onun safi ve ihlâslı duasını kabul etti. Kendisine şu vahyi indirdi: “Ya Eyyûb! Ayağınla yere vur, oradan su fışkıracaktır. Bu su kendisiyle yıkanılacak ve içilecek şifalı bir sudur.” Hz. Eyyûb bu emrin heyecanı ile dışarı çıktı. Evin önünde ayağını yere vurdu. Yerden berrak ve tertemiz bir suyun fışkırdığını gördü. Bu su ile yıkandı ve ondan kana kana içti. Allah'ın izniyle şifa bulup eski sıhhat ve afiyetine kavuştu. Bu tedavi usulü ilk defa Hz. Eyyûb'un şahsında insanlığa öğretilmiştir. Suyla tedavi bugün pek çok yerde kullanılır. Kaplıcalara gitmek için pek çok insan her yıl pek çok para harcar. Cenâb-ı Allah daha sonra ona eski zenginliğini geri verdi. Çoluk çocuğunu da çoğalttı.

Burada insanlara büyük bir ders çıkıyor, malın gerçek sahibi olan Allah'ı unutmadan, zekât ve sadaka gibi dini vazifeleri de aksatmadan zengin olmayı istemek ve bu yolda çalışmak, dinin uygun gördüğü bir davranıştır. Zengin olma hırsı ile Allah'ı unutmamalı... Zengin ve fakirinde her zaman Allah'a muhtaç olduğunu her zaman aklımızın bir köşesinde tutmalıyız.

Yani yaşayan her insanın her zaman Cenâb-ı Allah'a muhtaç olduğunu herkesin bilmesi gerekmektedir. Hayrın ve şerrin Cenâb-ı Allah'tan geldiğini...

Kur'ân-ı Kerîm 21. Sûre 83-.84. Âyetler;

Eyyûb'u da an. Hani Rabbine "Başıma bu dert geldi. Sen, merhametlilerin en merhametlisisin," diye niyat etmişti.

Bunun üzerine biz, tarafımızdan bir rahmet ve kulluk edenler için bir hatıra olmak üzere onun duasını kabul ettik. Kendisinde dert ve sıkıntı olarak ne varsa giderdik ve ona aile efradını, ayrıca bunlarla birlikte bir mislini daha verdik.

Kur'ân-ı Kerîm 38. Sûre 42. Âyet;

Ayağını yere vur. İşte yıkanacak ve içilecek soğuk bir su (dedik) Rahatsızlanan Eyyûb (a.s.) bu su ile yıkanmış, mucize olarak iç ve dış hastalıklarının hepsinden bu sayede kurtulmuştu.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Hayrın ve şerrin Cenâb-ı Allah'tan geldiğini
- Başınıza gelecek hadise ve musibetlerden herkesin bir ders çıkarması
- Cenâb-ı Allah'ın kendisini sınıdığını ve imtihana çektiğini
- Zengin, fâkirinde Allah'a muhtaç olduğunu
- Yaşayan her insanın Cenâb-ı Allah'a ihtiyacı olduğu
- Sabır ve teslimiyet derecelerin ölçüldüğü
- Hiç bir zaman insan Allah'a olan inancını kaybetmemeli her zaman dua etmeli, o onun için güzel olanı yapacaktır.

- Zengin olma hırsı ile Allah'ı unutmamalı
- Şifalı sular ilk defa Hz. Eyyûb'un şahsında insanlığa öğretilmiştir. Kaplıcalar ve diğerleri...
- İnsan dünyada çeşitli şekillerde imtihan edilir. Bu imtihanlarda gösterilecek olan tavır, sabırdan ibârettir.
- Sabır Allah'a güven ve güçlü bir imanın göstergesidir.

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 11. Âyet;

Ancak (musibetlere) sabredip güzel iş yapanlar böyle değildir. İşte onlar için bir bağış ve büyük bir mükâfat vardır.

HZ. YAKUB (a.s.) ve HZ. YUSUF (a.s.)

İSRAİLOĞULLARI TARİH SAHNESİNE ÇIKIYOR

İshak Peygamber'in oğlu Hz. Yakub'u Allah Filistin, Ürdün ve Medye'nin de içinde bulunduğu Ken'an bölgesine Peygamber olarak göndermiştir.

12 erkek çocuğu vardı. İşte tarihte İsrailoğulları diye meşhur olan Yahudi nesli Hz. Yakub'un 12 oğlundan çoğalmıştır. Bunlardan her birinin sülalesine "torun" mânâsında "Sıbt" hepsine birden de torunlar mânâsına "esbat" denir.

Yusuf ve Bünyamin'in anneleri, diğer kardeşlerinden farklıydı. Bu sebeple Yusuf ile Bünyamin birbirinin öz, diğerlerinin de üvey kardeşi oluyordu. Yusuf ile Bünyamin'in annesi, onlar çocukken vefât etmişti. Bunun üzerine Yusuf'u büyütme işini halası üstlenmişti. Halası Yusuf'u çok seviyordu. Halası Yusuf'a büyük bir ihtimamla (özenle) bakıyordu. Büyüdükçe de babası Yakub'un onu elinden almasından korkuyordu. Hz. Yusuf ve Bünyamin öksüz oldukları için babaları onları diğer oğullarından daha çok gözetir, daha fazla şevkat duyardı. Diğer kardeşler bu yüzden Yusuf'u kıskanıyordu.

RÜYA'NIN SÖYLEDİĞİ HAKİKAT

HZ. Yusuf 12 yaşındaydı. Bir gece rüya gördü. Gitti babası Hz. Yakub'a anlattı. "Baba, rüyamda Ay, güneş ve tam on bir yıldız gelip benim önümde eğildiler, secdeye vardılar." Hz. Yakub rüyayı anladı, Yüce Allah Yusuf'u dünya ve ahirette büyük nimetlere eriştirecek, şan ve şerefini bütün yeryüzüne yayacaktı. Hz. Yakub Yusuf'un kulağına eğildi. "Bu gördüğün rüyayı diğer kardeşlerine anlatma" dedi. "Sana olan kıskançlıkları iyice artar. Tuzak kurup, kötülük yapmaya bile kalkarlar," dedi.

TUZAK

Hız. Yakub'un oğullarının Yusuf ve Bünyamin'e karşı kıskançlıkları her geçen gün arttı. Üvey kardeş olmaları da bunu daha da kuvvetlendiriyordu. Bu öfke dışarı verdi. Diğer oğulları "Baba sen Yusuf ve Bünyamin'i bizden fazla seviyorsun. Hâlbuki bütün işlerini biz yapıyoruz." Kardeşler arasında ayrı düşünceler vardı. Herkes farklı düşünüyordu. Kimi "Onlar daha küçük," diyordu. İş o noktaya geldi ki plan yapmaya başladılar. "Ya Yusuf'u öldürüp, gömelim yahut da götürüp çok uzak bir yere bırakıp gelelim. Nasılsa oradan geri gelemeyiz, kendi kendine ölür gider," dediler. Teklif akıllarına yattı. İçlerinden biri "Bu yaptığımız günah olmaz mı?" Teklif sahibi Şemun buna şu cevabı verdi: "Yusuf'u ortadan kaldırdıktan sonra hep beraber tevbe ederiz. Allah'ın affı bol, rahmeti geniştir. Hiç günah işlememiş gibi tertemiz, sâlih kimselerden oluruz."

En büyük oğlu Yahuda konuşmaları dinliyordu. "Hayır, Yusuf'u öldürmek büyük günahdır. En iyisi Yusuf'u uzakta bir kuyunun içine atalım, gelip geçenler onu bulur, alıp götürürler," dedi. Bu fikri uygun gördüler ve anlaştılar.

Hız. Yakub, birşeylerin olacağını farkına varıp, Yusuf'u yanından bırakmıyordu. Bu durumda kardeşler Yusuf'u babalarından ayırmanın yollarını aramaya başladılar. Babalarına, "Yarın biz dağlara, kırlara çıkacağız, ne olur müsaade et de Yusuf da bizimle gelsin, dilediği gibi gezsin, oynasın gözü gönlü açılsın," dediler. Hız. Yakub birşey olacağını rüyasında gördü. Fakat çocukların ısrarlı davranışlarına razı geldi. "Peki, gidin, fakat çok dikkatli olun. "Ken'an kuyusunun başına geldiler ve oynarken birden hepsinin yüzü Yusuf'a karşı değişti. Yusuf anladı, yalvarmaya başladı, ama nâfileydi.

Ağabeyleri Yusuf'u soydu. Sonra beline bir ip bağlayarak

kuyuya bıraktılar. Yusuf merak ve heyecan içinde idi. Hz. Cebrail geldi: “Korkma bir gün ağabeylerinin yaptığı kötülüğü onlara hatırlatacaksın,” dedi. Yusuf bu vahiy üzerine heyecanını yatıştırdı. Yüce Allah’ın kendisini buradan kurtaracağını biliyordu. Sabırla beklemeye başladı. Ağabeyler de bir kuzu bulup kesip gömleğini kanlara iyice buladılar ve eve döndüler. Ağlayıp sızlayıp babalarının yanına geldiler. Hz. Yakub onların bu halini görünce kötü şeyler olduğunu anlamıştı. Ne oldu diye sordu. “Yarış yapıyorduk, Yusuf’a eşyalarımızı bekle-sin diye bir köşede bırakmıştık. Geri döndüğümüzde bir kurt onu öldürmüş yiyordu.” “Yalan söylüyorsunuz,” dediğinde Yusuf’un gömleğini kan revan içinde babalarına verdiler.

Baba gömleğe baktı, anladı. “Yusuf’u kurt yemedi, siz ona bir kötülük yaptınız. Nefsinize uydunuz, şeytana kandınız. Artık bana düşen sabır ile beklemek ve Allah’ın hükmüne rızadır,” dedi. On kardeş birazcık olsun rahatladı. Babaları inanmadı, onlar da maksatlarına ulaşmışlar, Yusuf’u babalarından ayırmışlardı. Hz. Yakub Yusuf’un hayatta olduğundan ümitli idi. Rüyasında bunu görmüştü.

Bir kafilе geldi. Birisi kuyudan su çekecekti, kova çok ağır geliyordu. Ne olduğunu anlayamadı. Kovayı yukarı çektiğinde kova ile bir oğlan çocuğu çıktı. İlk önce şaşkınlık yaşadı. Sonra sevinçle kafileye dönerek “Bakın nurtopu gibi bir oğlan çocuğu sudan çıktı, bunu Mısır’a gittiğimizde satarız,” dedi.

KUYUYA ATTIKLARI YUSUF’U BİR DE SATTILAR

O sırada kuyunun yanına ağabeyleri geldi. Yusuf’u kafilenin içinde görünce, onun kendilerinin bir kölesi olduğunu ve kaçtığını söylediler. Bunun üzerine çok düşük bir ücret karşılığı Yusuf’u kafileye sattılar. Kafilе Mısır’a geldi. Orada köle

satılan bir alan vardı. Yusuf'u satılığa çıkardılar. Kıtıfir ile hükümdar ailesine mensup Züleyha Hanım evliydi. Gelecekleri çok parlaktı, onların çocukları olmuyordu. Köle pazarından Yusuf'u görünce Kıtıfir'in içi sevinçle doldu. Yusuf'u satın aldı. Evlât gözüyle ona bakmaya başladılar. Hasret kaldıkları evlat sevgisini onunla tattılar.

YUSUF VE ZÜLEYHA

Yıllar geçtikçe Yusuf büyüyor, çok güzel bir çocuk oluyor. Herkesin sevgisini kazanıyor. Züleyha hanım Yusuf'u herkesten kıskanmaya başladı, ona âşık olmuştu. Ona hislerini söyleme zamanı gelmişti. Yusuf odasına giriyor, kapıyı kapatıyor. Hislerini söylüyor, Yusuf şaşkındı. Sonra toparladı, "Ben sizi bir abla ve anne gözüyle görüyorum, kocanıza baba gözüyle bakıyorum, ben böyle bir ihanet yapmam," diyor. Züleyha ona yaklaşıncı Yusuf kapıya doğru kaçtı, kapıyı açacağı sırada arkadan Yusuf'un gömleğini çekti boydan boya yırtıldı. Yusuf kapıyı açtı, karşısına Kıtıfir ve Züleyha hanımın amcası çıktı. Başından aşağı âdeta kaynar su dökülmüştü.

Kıtıfir ile Züleyha'nın amcası da gördükleri manzara karşısında şaşırılmışlardı. Züleyha da bunu hiç beklemiyordu. O da şaşkınlık geçirdi. Kendini toparladı ve yüksek sesle, "Daha ne duruyorsun? Yusuf bana kötülük yapmak istedi. Onu ya zindana atmalı ya da şiddetli bir cezaya çarptırılmalı" dedi. Yaptıklarından utanmayıp böyle bir suçlama yapmaya başladı.

Yusuf hadiseyi düşündükçe kızarıyordu. Yusuf da kendini toparladı ve kendini savunmaya başladı. Dedi ki "Ben birşey yapmadım, o bana kötülük yapmaya kalkıştı. Koşarken arkamdan geldi ve gömleğimi de tutup yırttı. İşte böylece bu-

raya kadar geldik.” Kıtıfır şaşırıp kaldı. Kime inanacağını bilemiyordu. Araya Züleyha hanımın amcası girdi. Şöyle söyledi. “Eğer Yusuf’un gömleği önden yırtılmışsa Züleyha haklı, eğer arkadan yırtılmışsa Yusuf haklı.” Bu fikir Kıtıfır’ın hoşuna gitmişti ve gömleğe baktılar, Yusuf haklı çıktı. Yusuf’a bu hadiseyi kimseye anlatmamasını söylediler. Yusuf da söz verdi. Zamanla bu hadise duyulmuştur.

KADINLAR FARKETMEDEN ELLERİNİ KESİYORLAR

Züleyha Hanım’ın aklına güzel bir çare geldi. Kendisini kıranayan kadınlara ziyafet verdi. Yemekten sonra salona geçtiler. Hizmetçiler herkese meyve tabağı ile birer bıçak verdi. Yusuf salona girdiğinde bütün kadınlar Yusuf’un yakışıklılığı karşısında şaşkınlıklarından farkında olmadan bıçakla ellerini kestiler. Bunun üzerine gülüşmeye başladılar. Ondan sonra Züleyha bir konuşma yaptı: “Gördünüz mü? Siz bile şaşkınlığınızdan farkında olmadan ellerinizi kestiniz. Ben ise her gün onunla beraberim, bu güzelliği her gün görüyorum. Yemin ederim ki kendimi Yusuf’a beğendirmek için çok şey yaptım. O ise bana yanaşmadı. Fakat bu arzumdan vazgeçmedim. Eninde sonunda isteklerime boyun eğecek ya da zindan da eziyet çekecek,” dedi.

Kadınlar Züleyha’yı haklı gördü. Yusuf’a “Niye kabul etmiyorsun?” dediler. Yusuf ise “Evet Allah’a isyan etmektense zindanlarda çürümek, perişan olmak daha hayırlıdır,” dedi. Bir zaman sonra Züleyha kocası Kıtıfır’e “Bu çocuk yüzünden insan arasına çıkamaz oldum, her yerde benden bahsediliyor. Aleyhimde konuşuluyor. Yusuf’u zindana at da herkes onun suçlu olduğunu sansın. Dedikodu yapmaktan vazgeçsin.”

YUSUF ZİNDANA ATILIR

Kocası Yusuf'un suçsuz olduğunu biliyordu, fakat hanımına da büyük sevgisi vardı. Hanımın lafını dinlemek zorunda kaldı. Yusuf'u zindana attırdı. Yusuf onun çirkin teklifine boyun eğmektense zindan da kalmayı tercih etmişti. Züleyha Hanım'ın umduğu gibi Yusuf zindanda eziyet çekiyordu. Allah ona yardım ediyor, ibadetlerini yapıyor, ilim ve hikmeti öğrenmekle meşguldü. Allah ona namazlarını vaktinde kılabilmesi için saat yapmayı öğretti. Hz. Yusuf ilk saati yapan kişi oldu. Saat daha sonra Mısır'dan dünyanın her tarafına yayıldı. Bu bakımdan saatçilerin Piri, Hz. Yusuf'tur.

Zindana iki kişi girdi. Bunların suçu hükümdarı zehirlemektir. Yusuf'un yanında kalıyorlardı. Rüya gördüler, Yusuf'a anlatıldılar. Yusuf onlara "Ben Allah'ın Peygamber'iyim," dedi. Onları Allah'a imana dâvet etti. Yusuf onlara neden zindana atıldığını anlattı. Bu iki kişiye bunları anlatırken zindandaki diğer kişiler de dinliyordu. Bir kısmı Yusuf'a inanmaya başladı. Yusuf bu iki kişiye onların gördüğü rüyaları tabir etti. "Şerbet hazırlayan işine devam edecek, diğeri ise idam edilecek. Tepesine kuşlar konacak, başının etinden yiyecekler." Yusuf kurtulacak kişiye bunların hepsini ve kendi durumunu hükümdara anlatmasını söyledi. Yusuf'un dedikleri oldu. Fakat şerbetçi Yusuf'un söylediklerini hükümdara anlatmadı.

HÜKÜMDARIN RÜYÂSI

Bir gece Mısır hükümdarı bir rüya gördü, dinlenmek üzere Nil nehrinin kenarında oturmuştu ki nehirden besili semiz 7 inek çıktı. Ondan sonra 7 tane cılız, zayıf inek çıktı. Zayıf ve cılız inekler, besili inekleri yediler. Hükümdar rüyasından fırlar ve korkar. Tekrar uyumaya başladı. Biraz sonra rüyasında ye-

di tane kuru başağın yedi yeşil başağı yediğini gördü ve tekrar sıçrayarak kalktı.

Ertesi gün bütün vezirlerini topladı, sordu, bilen çıkmadı. Mısır'daki bütün sihirbazları ve kâhinleri topladı. Rüveyı anlat-tı. Onlar da net cevap veremedi.

Cevaplar hükümdarı tatmin etmedi. Herkes huzursuz oldu. Şerbetçinin aklına aniden Yusuf geldi. Şerbetçi de orada çalışıyordu ve hükümdara “Efendim ben bu rüyanızı tâbir edecek birini biliyorum” dedi. Hükümdar sevinir ve nerede o diye sorar. “Zindanda Yusuf adında bir arkadaşım var, o bilir” dedi şerbetçi. Hükümdar kabul etti. Şerbetçi Yusuf’un yanına gitti. Yusuf’a rüveyı anlattı. O da cevap verdi. “Tam yedi yıl büyük bir bolluk ve bereket içinde yaşayacaksınız, bol bol buğday ekip çokça mahsûl elde edeceksiniz. Hâsılatın ihtiyaçtan fazlasını başaklarında saklayınız. Çünkü bolluk senelelerinden sonra korkunç, kıtlık yılları gelecektir. Yedi sene süreceğ olan bir kıtlık döneminde, sakladığınız mahsûlatı yersiniz. Böylece perişan olmaktan kurtulursunuz,” dedi.

Şerbetçi gitti ve hükümdara bunu anlattı. Hükümdar çok memnun oldu. Kendisi de buna yakın mânâlar çıkartıyordu. Bunun üzerine Yusuf’u zindandan çıkartmak istedi, Yusuf çıkmadı. Kendisinin suçsuz olarak zindanda yattığını herkesin bilmesini istiyordu. Hükümdar gerçeğın aslını araştırdı. Züleyha’nın da itirafı ile Yusuf’un suçsuz olarak zindanda yattığı anlaşılmış oldu. Bu olay hükümdarın Yusuf’a büyük bir güven duymasına neden oldu. Hükümdar Yusuf’a şöyle söyledi: “Gördüğüm rüyaların tâbirini kim yapacak?” Yusuf kendisinin yapabileceğini söyledi. Hükümdar bundan hoşnut oldu. Ona danışmanlık tavsiye etti. Böylece Yusuf devlet hazinesinin başına geçti.

Aradan geçen uzun bir zaman sonra Kıtıfır vefat eder. Züleyha yaptıklarına pişmandır. Yusuf'un aşkından deli divane olmuş ve beli bükülmüştür. Yusuf'a onu haber verdiklerinde o da onu görmeye gider. Yusuf ona dua eder. Züleyha genç bir kız gibi oluverir. Bundan sonra Yusuf (as)'ı hükümdar Züleyha ile evlendirir. Züleyha da muradına ermiş olur. Zaman Züleyha'nın hırçınlığı sukunete dönüşür. Hz. Yusuf'un Züleyha'dan Efraim ve Merşa adlı iki oğlu ve Rahmet adında bir kızı oldu.

CEBRAİL'İN DEDIĞİ OLUYOR

Yusuf'un idaresindeki Mısır'da önce 7 sene bolluk oldu. Stoklar yapıldı. 8. sene kıtlık başladı. Kıtlık her tarafı kasıp kavururken Mısır'da halk Yusuf'un tedbiri sayesinde hiç kıtlık ve sıkıntı çekmedi. Çevre şehirlerde kıtlık diz boyuna ulaştı. Herkes Mısır'a gelip erzak almaya başladılar. Bünyamin'i babasının yanında bırakan on kardeş de erzak almak için Mısır'a gitti. Onlar da yetecek kadar buğday alabilmek için saraya Yusuf'un huzuruna çıktılar. Yusuf onları tanıdı. Onlar tanımıyorlardı.

Hız. Yusuf onları ağırladı. Kaç kardeş olduklarını sordu. Diğer kardeşlerinin nerede olduklarını sordu. Kardeşleri en küçük kardeşlerinin (Bünyamin'in) babalarının yanında olduğunu söylediler. Yusuf onlara izzet ve ikramda bulundu, gerekli erzaklarını verdi. Bir daha geldiklerinde öbür kardeşi Bünyamin'i getirmelerini söyledi. "Eğer getirmezseniz size bir daha erzak vermem," dedi.

Ağabeyler ikinci bir daha erzak alacakları ümidiyle sevinçle geri döndüler. Durumu babalarına anlattılar. Hız. Yakub daha da önce Hız. Yusuf'un başına gelenleri hatırladığı için

çekiniyordu. Ne var ki sonunda yine razı oldu. Yalnız onlara Mısır'a ayrı ayrı kapılardan girmelerini söyledi. Başlarına bir iş gelmesinden çekiniyordu. Onlar da ayrı ayrı kapılardan Mısır'a girip sarayın kapısından içeri girdiler. Hz. Yusuf'un huzuruna çıktılar. Ağabeyleri, Bünyamin'i Yusuf'a takdim ettiler. "Gelmesini emrettiğiniz küçük kardeşimiz budur," dediler. Yusuf onlara akşam sofrası hazırlattı. İkişer ikişer oturttu. Bünyamin tek kaldı. Ağlamaya başladı. "Ağabeyim Yusuf ol- saydı, o da benimle otururdu," dedi. Bunun üzerine Hz. Yusuf onun yanına oturdu. Gece olduğu zaman onları ağırladı. İkişer ikişer odalara gönderdi. Bünyamin tek kaldı. Onu yanına aldı. Böylece kardeşi ile başbaşa kaldı. Konuşmaların ardından Hz. Yusuf Bünyamin'e gerçeği anlatıp kendisinin ölmediğini; onun ağabeyi olduğunu söyledi. Şimdilik bunun diğer kardeş- lerinin bilmemesini istiyordu. Ona bir planı olduğunu ve bir süre daha yanında kalması gerektiğini anlattı. "Babamı düşün- nüp üzölme, inşallah netice güzel olacak," dedi.

Planı gerçekleştirir ve Hz. Yusuf, Bünyamin'in orada kal- masını sağlar. Diğer kardeşler Mısır'a babalarının yanına dö- nerler, bir tek büyük ağabey Yahuda Mısır'da bir yerde kalır. Babalarının karşısına çıkarlar. Baba Bünyamin'i göremeyince hemen nerede olduğunu sordu. Onlar Bünyamin'in hırsızlık yaptığını; bunun üzerine Mısır'da sarayda kaldığını söylediler. Hz. Yakub yapacak birşey olmadığını anlayınca "Sabırla bek- lemekten başka çare yok," der.

Aradan zaman geçtikten sonra üzüntüden Hz. Yakub'un gözleri görmez oldu. Hz. Yakub oğullarının hayatta olduğunu biliyordu. Oğullarının hal ve hareketlerinden çok pişman ol- duklarını anladı. Onları Mısır'a saraya gönderdi. Sarayda Hz. Yusuf'un karşısına çıktılar. Hz. Yusuf da onların bu hadiseler-

den çok üzüntü duyduklarını yüz ifadelerinden anladı. Hz Yusuf, gerçeği anlatma zamanının geldiğini anlar, kendisini tanıtmaya niyetiyle “Siz Yusuf’a ve kardeşine neler yaptığınızı biliyor musunuz?” diye sorar. “Artık işlediğiniz haksızlığı itiraf edin.” der sonrada.

Hepsi o anda şoka girdiler. Yüzleri kızardı ve geçmişî hatırlamaya başladılar ve hepsi bir ağızdan “Sen Yusuf musun?” dediler. Hz. Yusuf da “Evet benim,” dedi ve kardeşler şöyle söyledi: “Ey Yusuf, Allah seni bizlere üstün kıldı. Biz büyük hata işledik. Bilsen ne kadar pişmanız. Ne olur yaptıklarımızdan dolayı bizi cezalandırma.” Hz. Yusuf onları affettiğini onların Allah’a dua edip, yalvarmalarını nasihat etti. Bir daha böyle fena bir şey yapmayacaklarına dair onlardan söz aldı.

KAVUŞMA

Hz. Yusuf onları sarayda bir kaç gün misafir etti. Onlar ise her ne kadar Hz. Yusuf onları affettiyse de yaptıklarından rahatsız oluyor, utanıyorlardı. Yusuf ise onları teselli ediyor ve onlara şunu söylüyordu: “Ben de sizlerin bu yaptıklarından dolayı halkın gözünde büyüdüm. Peygamber mertebine ulaştım, ben de size minnettarım,” diyordu. Onları teselli edip, gönüllerini alıyordu. Hz. Yusuf kardeşlerine sırtındaki gömleği çıkarıp vererek “Bu gömleği babamın yüzüne sürün, gözleri açılacak, babam ve annemi alarak hep beraber buraya gelin,” dedi ve onları babalarının yanına yolcu etti.

Hz. Yakub bu olayı hissediyor ve heyecanlanıyordu. Evlatlar Mısır’a babalarının yanına gelip gömleği ona verdiler. Babaları gömleği yüzüne sürdü ve gözleri açıldı. Allah’a çok şükretti. Bütün aile sevinç içinde çok mutlu oldu. Hz. Yakub ailesini de alarak sarayın yolunu tuttu. Hz. Yusuf, hükümdar

ve çok sayıda askerle onları karşıladı. Baba oğul hasretle kucaklaştı. Ortalık bir anda bayram havasına büründü. Böylece saraya yerleştiler.

Hız. Yakub'un çok sevdiği Yusuf hayali bitmişti. Aradan uzun zaman geçti. Hız. Yakub'un vefâtı yaklaştı. Bütün evlatlarını başına topladı ve şöyle dedi: "Benden sonra da hep Yüce Allah'a ibadet edeceksiniz." Onlar da vasiyetine evetle cevap verdiler. Hız. Yakub vefât etti. Cenâb-ı Allah, Hız. Yusuf'u Peygamberlik makamına getirmişti. Hız. Yusuf hayatı boyunca darlık zamanında sabırdan, ferahlık zamanlarından da şükür ve hamd etmekten bir an olsun ayrılmadı. Hız. Yusuf da sonunda vefât etti. Bir zaman sonra Mısır'da ihtilal oldu. Mısır'ın hâkimiyeti Amalikalılardan çıkıp, Firavunlara intikal etti. Firavunların idaresi altında uzun zaman yaşayacak olan Mısır İsrailoğulları, Hız. Musa'nın peygamberliğine kadar burada kalacaktır.

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 4.-5. Âyetler;

Yusuf babasına (Ya'kub'a) demişti ki; "Babacığım, ben (rüyamda) on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm, onları bana secde ederken gördüm."

(Babası) "Yavrucuğum," dedi, "rüyanı sakın kardeşlerine anlatma, sonra sana bir tuzak kurarlar. Çünkü şeytan insana apaçık bir düşmandır."

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 15. Âyet;

Onu götürüp de kuyunun dibine atmaya ittifakla karar verdikleri zaman biz Yusuf'a; Andolsun ki sen onların bu işlerini onlar (işin) farkına varmadan, kendilerine haber vereceksin, diye vahyettik.

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 8.9. Âyet;

(Kardeşleri) dediler ki “Yusuf’a kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Hâlbuki biz kalabalık bir cemaattiz. Şüphesiz ki babamız apaçık bir yanlışlık içindedir. (Aralarında dediler ki) Yusuf’u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki, babamızın teveccühü yalnız size kalsın, ondan sonra da (tevbe ederek) sâlih kimseler olursunuz.”

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 19. Âyet;

Bir kervan geldi ve sucularını (kuyuya) gönderdiler. O da (gidip) kovalarını aldı, (Yusuf’u görünce) “Müjde, işte bir oğlan,” dedi. Onu bir ticaret malı olarak sakladılar. Allah onların yaptıklarını çok iyi bilir.

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 25. Âyet;

İkisi de kapiya doğru koştular. Kadın onun gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında onun kocasına rastladılar. Kadın dedi ki, “Senin ailene kötülük etmek isteyenin cezası zindana atılmaktan veya elem verici bir işkenceden başka ne olabilir”.

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 28. Âyet;

Kocası, Yusuf’un gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu görünce (kadına) “Şüphesiz,” dedi “bu sizin tuzağınızdır. Sizin tuzağınız gerçekten büyüktür.”

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 58. Âyet;

Yusuf’un kardeşleri gelip onun huzuruna girdiler (Yusuf) onları tanıdı, onlar onu tanııyordu.

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 91.-92.-93. Âyetler;

(Kardeşler) dediler ki, “Allah’a andolsun, hakikaten Allah seni bize üstün kılmış, gerçekten biz hataya düşmüştük.”

(Yusuf) dedi ki, “Bugün sizi kınamak yok. Allah sizi affetsin. O, merhametlilerin en merhametlisidir.”

“Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun (gözleri) görecektir duruma gelir. Ve bütün ailenizi bana getirin.”

Kur'ân-ı Kerîm 12. Sûre 99.100. Âyetler;

(Hep beraber Mısır’a gidip) Yusuf’un yanına geldikleri zaman ana babasını kucakladı, “Güven içinde Allah’ın iradesiyle Mısır’a girin” dedi.

Ana ve babasını tahtının üstüne çıkarıp oturttu ve hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Hz. Yusuf ilk saati yapan kişidir. Bu bakımdan saatçilerin Piri Hz. Yusuf’tur.
- İnsanlar varlık içinde yaşarken geleceğini de düşünmeli
- Devletler hiçbir zaman tedbiri elden bırakmamalı, halkını ve milletin geleceğini düşünmeli.
- Yöneticilerin gelecek yılların hesabını iyi yapması gerektiğini
- Hak ergeç yerine gelebilecektir
- Ne ekersen onu biçersen, ne edersen onu bulursun.

HZ. ŞUAYB (a.s.)

Hiz. Şuayb (a.s.) Medyen ve Eyke bölgesine peygamber olarak gönderilmiştir.

Medyen kervan yolları üzerinde bulunduğundan halkın büyük çoğunluğu ticaretle uğraşıyordu. Ancak Medyenliler alışverişte daima hileye başvurur, sattıkları zaman eksik tartarlar, aldıkları zaman da ölçü ve tartıyı fazla tutarlardı. Yani hile yaparlardı. Bir yandan da yollara pusu kurup yollardan gelip geçen kervanları soyarlardı. İnsanlara olmadık eziyet ve işkence yaparlardı. İnsaf ve adalet duygusunu yitirmiş, zulmü kendisine şîar edinmiş olan Medyenliler, Allah'a da inanmazlardı. Kendi elleriyle yaptıkları çeşitli putlara tapıyorlardı.

Yüce Allah, doğruyu görüp hile ile zulümden kaçınınsınlar diye onlara Hiz. Şuayb (a.s.) Peygamber olarak gönderdi. Hiz. Şuayb Medyenlilere Allah'a ibadet etmelerini, hile ve zulüm işkence yöntemlerinden vazgeçmelerini her defasında dile getiriyordu. Onlar ise şaşkın şaşkın dinliyor, onunla alay ediyorlardı. Hiz. Şuayb (a.s.)'a "Söylediklerinden birşey anlamıyoruz. Aramızda akrabalık bağı olmasa seni şuracıkta öldürürdük," diyorlardı. Hiz. Şuayb tehditlere kulak asmadı. Devam ederlerse bu hal ve hareketlerinden dolayı yok olacaklarını söyledi. Medyenliler bu sözlere çok kızmaya başladılar. "Yok edeceği azabı göndersin," diyerek Hiz. Şuayb (a.s.)'ı uzaklaştırdılar. Hiz. Şuayb onları değiştiremeyeceğini anlar. Oradan Eyke bölgesine gider. Eykelilerin yaşantısı da aynı şekildedir. Hiz. Şuayb halkı uyarmaya devam etti. İçlerinden inananlar Allah'a kulluk edeceklerini söylediler. Hiz. Şuayb inananlar ile Medyen'e geri döndü. İnkârcıların işini Allah'a havale etmişti.

Hiz. Şuayb sürekli nasihatlar ediyor, fakat onlar yine de

dinlemiyordu. Hatta inananların yollarını kesmeye başladılar. Mallarını yağma etmeye başladılar. İnananların sayıca çoğalmasına ve kuvvetlenmesine bu yolla engel olacaklarını sanıyorlardı.

Bu olaylar karşısında Hz. Şuayb onları uyardı. “Siz inanmıyorsunuz, bari inananlara zulüm yapmayınız.” Onlar da tehdit etmeye başladılar. “Sizler bizim dinimize geçmezseniz sizleri buradan kovarız, mallarınızı, mülklerinizi elinizden alırız,” diyorlardı. İnananlara zulüm ve işkence hat safhaya geldi. Bunun üzerine Hz. Şuayb, Allah’tan kendisi ile bu inkârcı millet arasında hüküm vermesini, inananları mükâfatlandırırken kâfirleri de cezalandırmasını istedi. Ellerini kaldırıp onlar için bedduaya başladı. Hz. Şuayb’ın bedduası üzerine Medyen ve Eyke’nin inkârcılarına âzab hak olmuştu.

Medyen halkı bir gece zelzele ile uyanıyor, şiddetli sesler geliyor, toprak olanca gücüyle sallanıyordu. Topraklar çöküyor, evler yıkılıyor, ezilenler ölüyordu. Zelzele sona erdiğinde Medyen birtaş ve toprak yığını haline gelmişti. Eyke helakı ise şöyle oldu: Hava korkunç ısındı; yakıcı, kavurucu hale geldi. Halk ne yapacağını şaşırdı. Hiçkimse nefes alamıyordu. Her taraf fokur fokur kaynıyordu. Bu durum yedi gün sürdü. Sekizinci gün gökyüzünü kaplayan siyah bulutun altında toplandılar. Fakat bu sevinç uzun sürmedi. Birden bulutlardan üzerlerine kavurucu yıldırımlar inmeye, değdiği her yeri ve herkesi kavurup, simsiyah etmeye başladı. İnkârcılar bu yağın ateşten kurtulamadı. Helâk oldular. Hz. Şuayb’a inananlara ise hiçbir şey olmadı. Hz. Şuayb ise Hz. Musa’dan kısa süre sonra vefât etti.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 85. Âyet;

Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik) Dedi ki, "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, sizin ondan başka tanrınız yoktur. Size Rabbinizden açık bir delil gelmiştir, artık ölçüyü, tartıyı tam yapın insanların eşyalarını eksik vermeyin. Düzeltmesinden sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Eğer inananlar iseniz bunlar sizin için daha hayırlıdır."

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 91. Âyet;

Derken o şiddetli deprem onları yakalayiverdi de yurtlarında diz üstü çöke kaldılar.

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 90.-91.-94.-95. Âyetler;

"Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Muhakkak ki Rabbim çok merhametlidir. (Müminleri) çok sever." Dediler ki: "Ey Şuayb söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz ve içimizde seni cidden zayıf (âciz) görüyoruz. Eğer kabilen olmasa, seni mutlaka taşıyarak öldürürüz. Sen bizden üstün değilsin."

Emrimiz gelince, Şuayb'ı ve onunla beraber iman edenleri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. Zulmedenleri ise korkunç bir gürültü yakaladı da yurtlarında diz üstü çöke kaldılar. Sanki orada hiç barınmamışlardı. Biliniz ki, Semûd kavmi (Allah'ın rahmedinden) uzak olduğu gibi Medyen kavmi de uzak oldu.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Hile ve hırsızlık yapıp insanların haklarını çalanların cennem ateşinde yanacağı buyuruluyor.

- Haksız kazanç sağlayanların cehennem ateşinde yanacağı buyuruluyor.
- Eşkiyalık yapıp insanların malını mülkünü çalanların, el koyanların cehennem ateşinde yanacağı buyuruluyor.
- Hileli yollarla fakir, fukaranın, devletin ortak mallarına el koyanların cehennem ateşinde yanacağı buyuruluyor.
- Hz. Şuayb (a.s.) Cenâb-ı Allah'a dua eder. Kavmi helâk olur.

HZ. MUSA (AS) :

ALLAH'IN ONUNLA KONUŞTUĞU PEYGAMBER

Hız. Yusuf zamanında Mısır'a gelip yerleşen İsrailoğulları zamanla çoğalmışlar, geniş araziler edinmişler, büyük servetler kazanmışlardı. Gün geçtikçe servetlenip güçlenmişlerdir. Amelikallılar'dan sonra Firavunlar iktidarı elde etmişlerdi. İsrailoğullarında bu tedirginlik yaratmıştır. Firavunlar derhal harekete geçmişler. Önce İsrailoğullarının elinden servetleri ve arazileri büyük ölçüde geri almışlar. Sonra onları sınıf sınıf ayırarak esir, köle, amele olarak ağır işlerde çalıştırmışlar. İsrailoğulları bu zulüm ve esaretten kurtulmak ve ecdadlarının yaşadıkları eski mukaddes topraklara (Arzı mukaddes'e) gitmek için defalarca harekete geçmişler, fakat bir türlü muvaffak olamamışlar.

Bir gün mutlaka bir kurtarıcı çıkacaktı. Onları Firavunun idaresinden kurtarıp atalarının toprakları olan Filistin'e götürecekti. Arzı Mukaddes'e kavuşmak her İsrailoğlunun gönlünde yatan biricik arzuydu. Firavunların zulüm ve baskılarına rağmen İsrailoğulları çoğalıyordu. Hazreti Musâ'nın dünyaya gelmesine yakın, sayıları her şeye rağmen bir hayli artmıştı.

Firavunlar zamanında kâhinlik ve sihirbazlık, son derece gelişmiş bir meslek haline gelmişti.

FİRAVUN'UN RÜYÂSİ

Firavun bir gece rüya gördü. Filistin taraflarından gelen bir ateş, Mısır'ın yerli halkı Kiptileri yakıp kül ediyor, İsrailoğullarına ise hiç dokunmuyordu. Firavun bu rüya üzerine kâhinleri çağırdı. Kâhinler hükümdarın rüyasını şöyle yorumladılar: "İsrailoğulları içinden bir çocuk dünyaya gelecek, senin salta-

natına son verecek.” Firavunun emri üzerine büyük bir katliam başladı. Doğan erkek çocukları tesbit ediliyor ve öldürülüyordu. İsrailoğulları, bütün bu olanlar karşısında çaresiz sadece seyirci kalıyordu.

MUSA (as) NİL SULARINDA

Bu katliam devam ederken İsrailoğullarında Ümrân adında bir kadının, nurtopu gibi yavrusu dünyaya geldi. Adını Musa koydu. Çocuğunu koruması için Allah’a içten dualar ediyor; yalvarıp yakarıyordu. Kalbi şefkatle çarpan annenin bu içten yalvarmalarını Allah kabul etti. İlhamla onu şu şekilde teselli etti. “Sen Musa’yı emzir, komşularının onun sesini duyup haber vermelerinden korktuğun zaman, onu nehre bırak. Sakın boğulmasından da korkma. Senden ayrılmasından da mahsun olma. Biz onu mutlaka sana iade edeceğiz ve sen ona emzikçi olacaksın. Ayrıca biz onu Mısır ve Şam diyarına gönderilen Peygamberler zümresinden kılacağız.”

Allah’ın bu ilhamı üzerine annesinin endişesi ve korkusu gitti, kalbi ferahladı. Küçük Musa üç aylık oldu. Annesi daha fazla saklayamayacağını anlayınca onu yapılan tahta bir sandığa koyarak Nil nehri kenarına bıraktı. Sandık Nil nehrinden saray kapısına kadar geldi. Sarayın hizmetçileri sandığı gördüler ve sandığa baktılar, küçük bir erkek çocuğu görünce çok şaşırdılar.

Sandığı Firavunun hanımı Asiye’ye verdiler. Bu olayı Anne ve kız kardeş gördü ve paniklemeye başladılar. Allah Ümrân hanımın gönlüne su serpti “Korkma,” dedi. Asiye onu görür görmez sevdi ve ona baktı. Firavun da çocuğu görür görmez sevmiştir. Böylece Musa’ya bakılmaya başlandı.

Küçük Musa’ya bir sütanne lazımdı. Emzirmeye gelen ka-

dınları reddediyordu. Asiye hanım da çok üzülüyordu. Çocuğa endişeleniyordu. Tam o sırada Musa'nın ablası ortaya çıktı. Musa'nın ablası sarayda çalışıyordu. "Ben onu emzirebilecek bir kadın biliyorum, isterseniz gidip onu çağırabilirim," dedi. Asiye hanım "Daha ne duruyorsun, koş haber ver." Kızcağız sevinçle annesine koştu. Durumu anlattı. Annesi çok sevindi, fakat durumu belli etmemesi için sakın olması gerekiyordu.

Hiç kimse sütannesinin, kendi annesi olduğunu bilmemeliydi. Ümran saraya geldi ve Musa'ya süt vermeye başladı. Musa annesinin sütünü iştahla emmeye başlar, Cenâb-ı Allah'ın şefkatli anneye yaptığı vaat de böylece yerine gelmiş oluyordu. Ve Musa büyüyordu.

KAZA YUMRUĞU

Hız. Musa bir gece saraydan çıkmıştı. Mısır sokaklarında gezerken iki kişinin kavgaya ettiğini gördü. Bunların biri İsrailoğulların'dan, diğeri Mısırlılardandı. Kavgayı kesmelerini istedi. Fakat Mısırlı çok kavgacı idi, öldüresiye İsraili'yi dövüyordu. Bunun üzerine Hız. Musa onu çekerek bir yumruk attı. Yumruk biraz şiddetli olmuş ki adam yere düştü ve başını yere sertçe vurdu. Darbenin şokuyla bir süre sonra ölüverdi. Hız. Musa böyle bir neticeyi beklemiyordu. Sonra büyük bir pişmanlık içinde Allah'a yöneldi. Cenâb-ı Allah, istemeyerek elinden çıkan bu kazadan dolayı Musa'yı affetti. Hız. Musa endişe içindeydi. Bir adam öldürdüğünü duyarlar ve Firavun'a haber verirler diye.

Saraya geri dönmedi. Sabah vakti oldu. Mısırlının ölüm haberi şehirde yayıldı. Katilin kim olduğu bilinmiyordu. Hız. Musa sokaklarda dolaşıyordu. İsraili'yi bir başka Mısırlı ile yi-

ne kavga ederken gördü. Adam yine dayak yiyordu. Hz. Musa'yı görür görmez, yardıma çağırdı. İsraili Hz. Musa'nın önce kendisine kızıp, sonra da üstüne geldiğini görünce telaşlandı. Onun kendisini öldürmeye geldiğini sanmıştı. Bağırıp çağırmaya başladı. "Dün gece o adamı öldürdüğün gibi benide mi öldürecekisin? Mısır'da önüne geleni öldüren bir zorba mı olmak istiyorsun sen?" dedi. Hz. Musa donup kaldı. Dünkü Mısırlı'yı kendisinin öldürdüğü böylece meydana çıkmıştı. Ne yapacaktı şimdi. Hz. Musa'nın Mısırlıyı öldürdüğü haberi bir anda şehre yayıldı. Sonuçta o sarayda bir prens olarak biliniyordu.

Bu hadise, Hz. Musa'ya düşmanlık besleyenler için bulunmaz fırsat olmuştu. Firavun haberi alır almaz Hz. Musa'nın yakalanıp yanına getirilmesini istedi. Hz. Musa sokaklarda dolaşırken sarayda onu seven iyi niyetli firavunun amcasının oğlu Sem'anla karşılaştı. Kulağına eğilerek "Ya Musa, hadiseyi bütün Mısır öğrendi. Seni yakalatmak için Firavun emir çıkarttı. Artık buralarda durma. Hemen şehirden kaçıp uzaklaş," dedi. Hz. Musa bu haber üzerine şehrin dışına doğru kaçmaya başladı, uçsuz bucaksız çöllere daldı.

ŞUAYB (as)'LA KARŞILAŞMASI

Yol kendisini nereye kadar götürürse oraya kadar gidecekti. Bir yandan yürüyor, bir yandan Allah'a yalvarıyordu. "Ya Rabbi, beni şu zalim Firavun'un ve Mısır halkının şerrinden kurtar, selâmete çıkar," diye Allah'a dua ediyordu. Hz. Musa, büyük bir davanın temsilciliğine namzettti. İlahi irade tarafından hayatı o vazifeye göre tanzim ediliyordu. Hz. Musa günlerce yürüdü, Medyen topraklarına ulaştı. Bir genç kızla suyun başında tanıştı.

Kızın daveti üzerine birlikte eve geldiler. Hz. Musa, Şuayb peygamber'in huzuruna girdi. Kendisinin kim olduğunu sorduğunda herşeyi olduğu gibi anlattı. Şuayb peygamber anlatılanları dinledikten sonra "Korkma ben Allah'ın peygamberlerinden Şuayb'ım," der. Böylece Hz. Musa rahatlar. Orada yerleşir. Orada çobanlık yaptı ve daha sonra Hz. Şuayb'ın kızı Safura'yla evlendi. Aslında Şuayb (as)'dan küçük kızını istemişti. Şuayb (as) "Şu kadar süre daha benim için çobanlık yaparsan küçük kızımı sana veririm" dedi.

Aradan zaman geçer ve Şuayb (as)'ın Musa'ya söylediği zaman dolar. Musa (as) küçük kızla da evlenir. Bundan sonra Ve Hz. Musa Mısır'a gitmeye karar verdi. Gitmeden önce Şuayb (as) ona kendi esasını verdi.

TUVA VADİSİNDEKİ ÜRPERTİCİ IŞIK

Yolda giderlerken eşinin aniden doğum sancıları tuttu. Musa (as) ne yapacağını şaşırdı. Yol geçmez kervan geçmez bir yerdeydiler. Yalnız Musa (as)'ın gözü çok ilerilerde bir yerde parlayan bir ışığa ilişti. Vakit geceydi. Hava soğuktu. "Ben şu ateşin yanındakilere gideyim de ısınmak için ateş alayım" deyip eşini bırakıp oraya doğru gitti. Ateşin yanına yaklaştığında bir anda etrafı bir ses kapladı **"Ey Musa, nalinlerini çıkart, burası kutsal Tuva vadisidir."** Musa (as) çok şaşırdı. Ses gelmeye devam etti **"Ben senin Rabbinim, seni ve herkesi ben yarattım."** Musa (as) çok korktu ve var gücüyle kaçırmaya başladı. **"Ya Musa benden mi kaçıyorsun, her yer benim mülküm."**

Tûr dağına yaklaştığında ateş ilişmişti ve kendisine Allah tarafından ses gelmişti. Allah kendisiyle doğrudan konuşuyordu ve bu yönüyle eşsiz bir peygamberdi. Ona bundan do-

layı Kelamullah yani; Allah'ın kalamı denilir.

Ve Peygamberlik orada kendisine verildi. Cenâb-ı Allah Hz. Musa'ya peygamberlik verdi. İki de mu'cize verdi. Asâ ve yedi beyzâ mu'cizesi... "Gerektiğinde seni başka mu'cizelerle takviye edeceğiz," diye Allah ona söyledi.

Bütün bu konuşmalar ve verilen mu'cizeler Hz. Musa ile Cenâb-ı Allah'ın Peygamberlik sözleşmesiydi. Ve dedi ki "Sen şimdi, şu iki mu'cize ile doğru Firavun'a git ve onu hidayete çağır; çünkü o bütün bütün azıtlı sapıttı."

Hz. Musa Cenâb-ı Allah'tan ağabeyi Harun için de peygamberlik istedi. Bu yönüyle de eşsizdir. Kabul görülür. Derhal çocuk çocuk Mısır'a doğru yola çıkarlar. Bu arada Hz. Harun'a vahiy gelmiştir.

ASA, EJDARHA VE IŞIK

Mısır'a geldiğinde kardeşi Harun'u bulur ve beraber Firavun'un yıllar sonra Harun ile karşısına çıkarlar. Firavun çok şaşırır. "Niçin geldiniz buraya," diye sorar. "Bizler, Allah'ın elçileriyiz. Allah bizi seni doğru yola çağırmamız için gönderdi. Artık İsrailoğulları'na zulmetmekten vazgeç, mukaddes topraklara gitmeleri için onları serbest bırak." Aralarında geçen konuşmalar sonucunda "Davanın mu'cizelerini göster bakalım," der Firavun. Hz. Musa asâsını yere atar; birden korkunç bir ejderha olur. Saraydaki herkes korkudan ne yapacağını şaşırır, korkuyla sağa sola kaçırlar. Firavun da bunlara dâhildir. "Ya Musa, kurtar bizi şu canavardan" der Firavun. Musa (as) korktukları ejdarhayı eski haline çevirir. Daha sonra eli ni koynundan çıkarır, bu sefer eli nur gibi bembeyaz olur. Parlayama ve ışık saçmaya başlar. Bunun üzerine Firavun "Sen sihirbaz olmuştun, o zaman müsait bir yer ve zaman tayin et,

bir araya gelem. Herkes hünerlerini ortaya koysun.”

Bunun üzerine Hz. Musa ve Hz. Harun saraydan ayrılırlar. Firavun en maharetli sihirbazlarını ülkenin dört bir yanından getirtir.

SİHİRBAZLARIN YILANLARI VE MUSA'NIN ASASI

Bayram günü kararlaştırılan yerde büyük bir halk kalabalığı toplanmıştı. Müsabakanın başlayacağı saat geldi, çattı. İlk önce sihirbazlar ellerindeki sihir aletlerini yere attılar. Yılan ve çıyanlar her yanı kapladı. Herkes korku ve heyecana kapıldı. Hz. Musa asâsını yere attı. Asâ bir anda bir ejderha oluverdi. Sihirbazların yılan ve çıyanlarını yutuverdi. Sihirbazlar şok olmuşlardı. Hz. Musâ'nın gerçekten Peygamber olduğuna inanıp secdeye kapandılar. Çünkü sihir ilmini çok iyi biliyorlardı ki gördükleri asla ve asla sihir olamazdı. Bütün halkın önünde olduğu için Hz. Musa'nın büyüklüğü ortaya çıktı.

Firavun sihirbazları yakalattırıp zindana attırdı. Dedi ki” sizi çağrazlaşa kestireceğim, benden izinsiz nasıl iman edersiniz. Ya bundan dönersiniz ya da andolsun ki kesinlikle sizi mahvedeceğim.” Sihirbazlardan hiç biri firavunu dinlemedi. Bunun üzerine zalim firavun acımasızca onları işkencelerle öldürttü.

Hz. Musa Peygamber'in Firavun'u yenmesi üzerine İsrailoğulları topluca ona iman ettiler. Onun yıllarca bekledikleri mehdi yani kurtarıcı olduğunu anladılar. Firavun tüm bunlardan dolayı büyük telaşa kapıldı. İsrailoğullarına uyguladığı zulmü ve işkenceyi daha da artırdı. Firavun'un kendi çevresi de imana gelmeye başladı. Amcazadesi, en son hanımı Âsiye de imana geldiğini söyleyince onu zulüm yaparak öldürttü. Hz Asiye sabırda kadınlarda Hz Eyüp'ün dengi olmuştur. İşte “Asiye gibi sabırlı kadın” sözü buradan gelir.

FİRAVUN'UN CEZALANDIRILMA YILLARI

Firavun ve ona tabii olanlar imana yanaşmıyorlardı. Cenâb-ı Allah onlara bir kıtlık ve kuraklık musallat etti. Yinede imana ne de onları bırakmaya yanaşmadılar. Hz. Musa onları tekrar tekrar imana çağırıyorsa da fayda etmedi. Daha sonra Nil Nehri taşıtı. Mısır sular altında kaldı. Mısırlılar Hz. Musa'ya geldiler; "Eğer afet kalkarsa imana geleceğiz," dediler. Hz. Musa dua etti. Afet kalktı. Yine de iman etmediler. Verdikleri sözleri tutmadılar. Daha sonra çekirge istilasası oldu. Ekinleri yiyip bitirdi. Kıtlık oldu. Yine Hz. Musa'ya geldiler ve "İman edeceğiz," dediler. Hz. Musa dua etti. İstila kalktı. Yine iman etmediler. Bit istilasası, kurbağa istilasası, suların kan olması gibi bütün bu musibet ve belalardan İsrailoğulları hiç zarar görmüyordu. Bunu Mısırlılar gördükleri halde imana gelmiyorlardı.

Hz. Musa artık Mısır'da yapılacak bir şeyin olmadığına, Mısırlılar'ın kesin imana gelmeyeceğine kanaat getirdi. Burada çok önemli bir noktaya değinmemiz gerekir: Hz Musa eğer sadece İsrailoğullarına gönderilseydi Mısırlıları imana çağırılmaz ve onlarla boşuna uğraşmaz; doğrudan Kızıldenizi Allah'ın izniyle yarararak kutsal illere doğru yolculuğa çıkabilirdi. Ya da Mısırlıların toptan helakını isteyebilirdi. Ama o bunu yapmadı; çünkü o da tüm insanlara gönderilmiş bir peygamberdi. Çağırdığı ilahi değerler evrenseldi.

KIZILDENİZ YARILIYOR

Firavun'un İsrailoğullarını Mısır'dan çıkmalarını önleyecek gücü azalınca fırsat bu fırsat derhal hazırlığa başlandı. Hz. Musa büyük sayıda olan İsrailoğullarını alarak bir gece Mısır'dan çıktı. Firavun İsrailoğulları'nın Mısır'ı terkettiğini anladınca kuvvetlerini toplayıp peşlerine düştü. Hz. Musa ve İsr-

iloğulları Kızıldeniz kenarına geldiler. Arkalarından firavun ordusu gözüktü. İsrailoğulları Kızıldeniz kenarına geldiğinde Hz. Musa “asâ”sını denize vurdu. Deniz ikiye yarıldı. Firavun ve ordusu hızlı geldiğinden dolayı denize dalmaktan kendilerini alamadılar. İsrailoğulları sahile tam kadro çıktıktan sonra deniz kapandı. Firavun ve ordusu helâk oldu.

KARUN

Hız. Musa'nın kavminden, yani İsrailoğullarından çok zengin bir kimse idi. İlk önce Hız. Musa'ya inanmış gibi göründüğü halde, sonradan kendisinden fakirlere ve yoksullara yardım etmesi istendiğinde, Hız. Musa'ya ve ona inananlara isyan etmişti. O kadar zengin olmuştu ki çok güçlü hale gelmiş, gizli gizli firavunla da işbirliği yapmaya başlamıştı. İnaniyor gibi gözüktüp, inanmayanlardandı. Kârün bilmiyordu ki, Âd ve Semûd gibi nice kavimler ondan daha kuvvetli ve daha zenginlerdi.

Fakat Allah'a isyanları sebebiyle hiçbir azabtan kurtulamadı. Dünya'dan silinip gitmişlerdi.

“Kur'ân-ı Kerîm'de” Kârün adı geçmektedir.

Hız. Musa kendisine zekât emri geldiğinde bu emre uyarak zenginlerden; bu arada Kârün'dan da zekât istemişti. Kârün zekât vermediği gibi diğer zenginleri de zekât vermemeğe teşvik etmiştir. Kârün, Hız. Musa'ya tuzak hazırlar. Parayla bir fahişe tuttu ve onu şahit gösterdi. Fakat kadın Allah'tan korkarak doğruyu söyledi. Hız. Musa'nın masumiyeti ortaya çıktı. Hız. Musa Cenâb-ı Allah'a dua etti ve duası kabul gördü. Şiddetli bir zelzele ile Karun ve bütün malı ve mülküyle birlikte yer yarılıp içine girdi. İnananlara da ibret oldu.

Böylece Hız. Musa'yı “İftira” atmasının cezasını almış oluyordu.

Hız. Musa İsrailoğullarına onları Arzı Mukaddes'e götüreceğini yeniden hatırlattı. Onlardan da kendisine uyacağına dair kesin bir söz aldı.

MUKADDES TOPRAKLARIN ÖNÜNDE

Mukaddes topraklarda çok güçlü bir kavim vardı. Oraya keşif için 12 kişi gönderdi, keşif gördüklerini anlattığında İsrailoğulları savaştırmaktan korktular. Hız. Musa'ya; Harun ve Yü-şa gibi iki kavim "Savaşalım," dedi. Diğer 10 kavim savaştırmaktan korktular. Hız. Musa onları savaşması için ikna edemedi. Onlar nankörlük ve isyan ettiler. Hız. Musa Cenâb-ı Allah'a dua etti. "Ya "Rabbi, artık bizimle şu fasık kavmi birbirimizden ayır ve her birimize layıkımızı ver." Cenâb-ı Allah Hız. Musa'nın bu bedduası üzerine, İsrailoğullarına kırk yıl Mukaddes topraklara girmeyi haram kıldı. Bu müddet içinde yersiz, yurtsuz, vatansız bir şekilde Tih sahrasında dolaşıp duracaklardı. Arzı Mukaddese girmek ise, ancak Hız. Musa'ya isyan edenlerin evladlarına nasip olacaktı. Hız. Musa, Cenâb-ı Allah'tan bu niyazı ile İsrailoğullarını'nı tamamiyle terketmiş değildi. Sadece onları hakka yaklaştırmak ve yanlışlardan uzaklaştırmak istiyordu.

Nitekim öyle bir zaman geldi ki, açlık, susuzluk ve güneşin ateş saçan hareketi İsrailoğullarını Hız. Musa'ya muhtaç etti. Yalvardılar. Hız. Musa'ya ne derse harfiyen yapmaya kesin şekilde söz verdiler. Bunun üzerine Hız. Musa onları affetti. Asâsını taş a vurdu. On iki kabilenin her birine ayrı ayrı olmak üzere taştan on iki çeşme fışkırdı. Ayrıca büyük bir bulut, İsrailoğullarına gölge yapmaya başladı. Semadan kudret helvası ve taze bildircin eti göndererek onların açlıklarını da giderdi. Hız. Musa İsrailoğullarına ne isterse yemelerini kat'iy-

yen bir şey biriktirmemelerini söyledi. Yalnız cuma günü, cumartesi gününün ihtiyaçlarını biriktirirlerdi. Çünkü cumartesi günü bir şey inmezdi.

TEVRAT'IN İNİŞİ

Hiçbir kavme nasip olmayan bu nimetlere karşı İsrailoğulları kısa bir zaman sonra büyük bir nankörlüğe kalkıştılar. Şöyle ki İsrailoğulları Mısır'da Tih çölüne gelirken yolda Amâlika kavminden bir kabilenin bir buzağı heykeline taptığını görmüşlerdi. İsrailoğullarında Amâlikalılar gibi buzağıya tapmak arzusu uyanmıştı. Bu arzularını Hz. Musa'ya söylediklerinde Hz. Musa çok kızdı. Cenâb-ı Allah'ın onlara yaptığı ihsanları hatırlattı ve onları ihtar etti. Ayrıca yakında Tûr dağına gideceğini orada Tevratı Şerifin kendilerine hidayet güneşi olarak inzal buyrulacağını söyledi. İsrailoğulları bunun üzerine Tevratı beklemeye başladı. Hz. Musa Tûr'a gitti. Kardeşi Harun (a.s.) yerine vekil bıraktı. Hz. Musa, kavminin nankör olduğunu iyi biliyor, onun için de endişe ediyordu. Samiri adında bir münafık, öylesine bir buzağı heykeli yaptı ki, rüzgâr değince canlı hayvan gibi ses çıkarıyordu. Harun (a.s.) bütün çabalarına rağmen İsrailoğullarını bu buzağına tapmasına engel olamadı.

ALLAH'I DÜNYADA KİMSE GÖREMEZ

Hz. Musa Tûr'da Cenâb-ı Allah ile konuşurken onu görmek istedi. Allah, ona "Sen beni göremezsin, yalnız başını dağa çevir," dedi. Musa (a.s.) dağın tuz, buz olup dağıldığını gördü ve oraya düşüp bayıldı. Kendine geldiğinde yanı başında beraberrinde getirdiği levhalar (Tevrat) yazılmış, duruyordu. Hemen Cenâb-ı Allah'tan af diledi. Hz. Musa İsrailoğulları için gerekli nasihat ve emirlerden ibaret olan Tevratı Şerif levhalarını alıp ayrıldı.

Hız. Musa 40 gün sonra Tevrat'la birlikte döndü. Kavmini buzağıya tapar halde görünce Hız. Harun'a çıkışır ve olayın nasıl tecelli ettiğini öğrenir. Samiri'yi kovar. Heykeli paramparça eder. Kavmini günlerce topluca riyazet ettirir. Böylece azgın nefislerini ıslah ettiler. Samiri de sefil bir ömür geçirdikten sonra ahirete göçtü. Hız. Musa Tûr'a ikinci kez yetmiş kişi ile beraber gitti. Döndüklerinde bu yetmiş kişi gördükleri her şeyi İsrailoğullarına anlattı. Uzun müddet itaat içinde yaşadılar.

Geçmişte olanları unutarak, yine Tevrat'ın hükümlerine zıt hareketlere başladılar. Büyük küstahlıkları üzerine İsrailoğulları'nın başına Tur dağı kaldırıldı. Öyle çok korkmuşlardı ki derhal secdeye kapandılar; bir gözleri de Tur dağındaydı. Cenâb-ı Allah Hız. Musa vasıtasıyla onlardan kesin söz aldı;

10 EMİR:

1. Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceklerdi.
2. Anne babaya itaat edecekler ve onlara güzel davranacaklar
3. Akrabalara da iyi muamele edeceklerdi.
4. Babaları, ölmüş yetim çocuklara,
5. Geçimlerini temin edemeyen yoksul ve düşkünlere de yardım edecekler
6. İnsanlara güzel söz söyleyecekler
7. Namazı dosdoğru kılacaklar
8. Zekât verecekler
9. Birbirlerinin kanlarını dökmeyecekler
10. Yekdiğerlerini vatanlarından çıkarmayacaklardı.

Fakat daha sonra bu tehlikeli an geçince kulağımızla dinledik, kalbimizle isyan ettik dediler.

Aradan zaman geçer, “Ya Musa; her gün aynı şeyleri, bıldırcın eti ve kudret helvası yemekten bıktık. Sen bizim için dua et sebze, kabak, hıyar, sarımsak, mercimek, soğan gibi şeylerden göndersin Allah.” Musa (as) “Pekâlâ, öyle ise filan yere gidin orada aradığınız her şeyi bulabilirsiniz.”

İFTİRA

Hız. Musa'nın kendi şeriati icabı sıkı sıkı giyinmesine ve avret yerlerini tamamen örtmesine bile başka manalar vermeye başlamışlardı. Ama bir gün vücudunu dereye yıkarken elbisesinin dereye düşmesi üzerine onu almak için peşinden koşarken İsrailoğulları onu o vaziyette gördü. Vücudun hiçbir yerinde hastalık ya da kusur yoktu. Böylece gözleriyle şahit oldular.

* * *

Hız. Musa, Beni İsrail'i Mısırdan alıp Mukaddes Topraklara götürmekle vazifelendirilmişti. Fakat İsrailoğulları'nın nankörlükleri yüzünden bunun gerçekleşmesi kırk sene gecikmişti. Kırk sene sonra yeni ve enerjik bir nesil yetişmişti. Artık Hız. Musa çölden çıkıp Mukaddes Topraklara girmenin hazırlığını yapıyordu. Harun (a.s.)'in vefâtı üzerine yanına yardımcı olarak kendisinden sonra Peygamber olacak olan Yuşa (a.s.)'i seçmişti. Kırk sene tamam olduktan sonra İsrailoğulları da tam düşman karşısına çıkacak hale gelmişlerdi. Hız. Musa, öleceğini anlayınca yerine Yuşa (a.s.)'i vekil tayin etti. Hız. Musa, “Ya Rabbi beni Mukaddes Topraklara bir taş atımı kadar yakın bir mesafede vefat ettir,” der. Hız. Musa'nın dediği olur ve orada vefat eder.

Hız. Yuşa, Hız. Musa'nın vefatından üç gün sonra İsrailoğullarını çölden çıkarıp Şeria nehrinin yanına getirdi. Yanında yardımcı olarak eski arkadaşı Kaleb vardı.

Şeria nehrini Yuşa (a.s.)'ın bir mucizesi ile geçen İsrailoğulları, Eriha şehrini kuşattılar ve yapılan muharebe sonunda şehri aldılar. Böylece İsrailoğulları çöl hayatından kurtularak şehir hayatına geçmiş oluyorlardı. Eriha'nın zaptıyla Mukaddes Topraklara girmiş olan İsrailoğulları, buraları tamamen elde etmek için yerli kavimlerle sürekli muharebe ve mücadelelere başladılar. Nihayet Filistin, Ürdün, Şam topraklarını ellerine geçirerek Mukaddes Toprakların tamamına sahip oldular.

Kur'ân-ı Kerîm 44. Sûre 24. Âyet;

Denizi açık halde bırak. Çünkü onlar boğulacak bir ordu-
dur. Başka ayetlerden ayetler anladığımız Hz Musa (as) deni-
ze asasını vurarak suyun açılmasını sağlamış, kavmi rahatça
karşıya geçmiş takip eden Firavun ve ordusu ise aynı su için-
de boğularak helak olmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 103.-104. Âyetler;

Sonra onların ardından Musa'yı mucizelerimizle Firavun
ve kavmine gönderdik de o mucizeleri inkâr ettiler, ama bak
ki fesatçıların sonu ne oldu. Musa dedi ki, "Ey Firavun, ben
âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir Peygamberim."

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 106.-107.-108. Âyetler;

(Firavun dedi ki) "Eğer bir mucize getirdiysen ve gerçek-
ten doğru söylüyorsan onu göster bakalım."

Bunun üzerine Musa asasını yere attı. O hemen apaçık
bir ejderha oluverdi.

Ve elini (cebinden) çıkardı. Birden bire o da seyredenlere
bembeyaz görünüm verdi.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 116.117.118. Âyetler;

“Siz atın,” dedi, onlar atınca insanların gözlerini büyülediler, onları korkuttular ve büyük bir sihir gösterdiler. Biz de Musa'ya asanı at diye vahyettik. Bir de baktılar ki, bu onların uydurduklarını yakalayıp yutuyor.

Böylece gerçek ortaya çıktı ve onların yapmakta oldukları yok olup gitti.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 41. Âyet;

Hatırlayın ki size işkencenin en kötüsünü yapan Firavun'un adamlarından sizi kurtardık onlar oğullarınızı öldürüyorlar, kadınlarınızı sağ bırakıyordu. İşte bunda size Rabbiniz tarafından büyük bir imtihan vardır.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 133. Âyet;

Biz de ayrı ayrı mucizeler olarak onların üzerine tufan, çerkege, haşere, kurbağalar ve kan gönderdik; yine de büyüklük tasladılar ve günahkâr bir kavim oldular.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 130. Âyet;

Andolsun ki, biz de Firavun'a uyanları ders olsunlar diye yıllarca kuraklık ve mahsul kıtlığı ile cezalandırdık.

Kur'ân-ı Kerîm 20. Sûre 29.-30.-31.-32.-33.-34.-35.-36.-37. Âyetler;

“Buna ailemden bir de vezir (yardımcı) ver, kardeşim Harun'un sayesinde arkamı kuvvetlendir ve onu işime ortak kıl. Böylece seni bol bol tesbih edelim ve çok çok analım. Şüphe

hesiz sen bizi görmektesin.” Allah, Ey Musa dedi, istediğin sana verildi. Andolsun biz sana bir kez daha lütufta bulunmuştuk.

Kur’ân-ı Kerîm 2. Sûre 211. Âyet;

İsrailoğullarına sor ki kendilerine nice apaçık mucizeler verdik. Kim mucizeler kendisine geldikten sonra Allah’ın nimetini (ayetlerini) değiştirirse bilsin ki Allah’ın azabı şiddetlidir.

- Hz. Musa (a.s.) ve inanan İsrailoğullarını Cenâb-ı Allah düşmanlarından kurtarıp, düşmanlarını helak etmiştir.

AŞÛRE GÜNÜ

Peygamber Efendimiz (Sav) ; Yahudilerin Aşûre günü oruç tuttuklarını görünce “Nedir bu diye?” sordu. Onlarda “Bugün, hayırlı bir gündür. Bugün Allah’ın İsrailoğullarını düşmanlarından kurtardığı, Musa’nın da şükür için oruç tuttuğu bir gündür,” dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz “Ben, Musa’ya sizden daha yakınam,” dedi ve Aşûre günü orucunu tuttu. Ashâbına da tavsiye etti.

İSRAİL OĞULLARINDA KRALLAR DÖNEMİ

Yuşâ (a.s.)’dan sonra İsrailoğullarında Hakimler Devri başlar. Bu devirde birçok hâkim gelip geçmiştir. Bunların içinde tarihin karanlıklarında kalmış birçok peygamber de vardır. Hâkimler devrinde de İsrailoğulları pek çok defa azgınlık ve taşkınlıklarda bulunmuştur. Bu yüzdende başlarına birçok belalar gelmiştir. Bazen düşman esaretine girip vatanlarını kaybetmişler, bir müddet sonra tekrar istiklallerini elde etmiş. Böylece mücadele ve zahmetli bir hayat geçirmişlerdir. Eskiden olduğu gibi başları dara girince, yine peygamberlerine başvurmuşlar; kesin söz vermişler. Belanın kalkmasıyla da yine peygamberlerine karşı gelmişler; hatta bazen peygamberlerini öldürecek kadar bile ileri gitmişlerdir.

Hâkimler devri 500 sene kadar sürmüştür; bu devrin en son hâkimi İşmoil’di. İsrailoğulları iyice azıtmıştı. Cenâb-ı Allah onlara ceza olsun diye Calût adlı zalim bir düşmanı musallat etmişti. Calût, Filistin topraklarının büyük bir bölümünü işgal etmiş, İsrailoğulları’nın İstiklal sembolü Tabutu da (Mukaddes Sandukada) ele geçirmişti. İsrailoğulları çok sıkıntılar çekiyordu. Calût’un eziyetinden kurtulmak için İşmoil Peygambere başvurudular. Hz. İsmail İsrailoğulları nankör ve dö-

nek olduğu için beklemiş ve savaşacaklarına dair kesin söz almıştı. Cenâb-ı Allah'a dua etmiş kabul görmüştü. İsrailoğullarının içinden Talut'u (Saul) hükümdar seçmiş. Zenginler, itiraz etmiş. "Talût yoksul ve fakir bir adamdır." İyi bir kumandan ve hükümdar olmanın, zenginlik ve soylulukla ne alakası vardı. "Talut'u Allah seçtiğini nereden bileceğiz. Bunun için bize mucize göstermelisin," demişler. Hz. İsmail "Bekleyin bakalım, mukaddes eşya ve emanetlerin içinde saklı olduğu Tabut tekrar elimize geçecektir," dedi.

CALUT VE ADAMLARININ REZALETİ

İsrailoğulları, İstiklâl sembolü ve huzur kaynağı Mukaddes Sanduka Tabut'u ele geçiren Calût, sırf hakeret için onu pis bir yere koymuştu. Cenâb-ı Allah Tâlut'u hükümdar yaptıktan sonra Calût'un halkından Tabut'un önünde idrar yapanlar, amansız bir hastalığa yakalanıp helak oldular. Kalan halk öldürücü tehlikenin Tabut olduğunu anladı. Tabut'u iki öküze yükleyerek salıverdiler. Tabut böylece eski yerine gelmiştir. Bu hadise üzerine İsrailoğulları Talût'un hükümdarlığını kabul etti.

Talût İsrailoğullarına savaş için hazırlanmalarını emretti. Kısa sürede büyük bir ordu ortaya çıktı. Ordunun içinde Hz. Davudla birlikte babası ve kardeşi de vardı. Talût orduyu harekete geçirir ve konuşma yapar. "Ey İsrailoğulları, Allah sizi bir nehirle imtihan edecektir. Önümüze çıkacak olan nehrin suyundan kana kana içenler benden değildir. Sudan yalnızca bir avuç içebilirsiniz." Komutanlarına itaat edip etmedikleri ortaya konacak ve sınanacaklardı. Talût ancak kendine gönülden bağlanıp itaat etmiş az bir askerle nehri geçer. Kana kana içenler geçemez. Nehrin karşı tarafında kalır.

Geçenlere seslenirler, "Gitmeyin helak olursunuz." Geçenler şöyle seslenir: "Öteden beri nice sayıca az, ihlâslı topluluklar, kendilerinden kat kat üstün olan topluluklara, Allah'ın izni ve yardımı ile galip etmişler. Allah sabredenlerle beraberdir." Talût küçük fakat ihlâslı ve azimli ordu ile düşman karşısına geldi.

KÜÇÜK DAVUD'UN YİĞİTLİĞİ VE ZEKÂSİ

Harb geleneğine göre savaş başlamadan önce her iki ordudan birer kişinin çıkıp dövüşmeleri gerekiyordu. Düşman tarafında Calût çıktı. Karşı tarafın komutanı canilerin başı, çok kuvvetli cüsseli bir kişiydi. Talût'un tarafından küçük Davud ortaya çıktı. Calût küçük Davud'u görünce kahkahalar attı. "Geri dön seni öldürmek istemiyorum, karşıma büyük çıksın," dedi. Fakat küçük Davud diretti. "Hayır, seninle ben dövüşeceğim. Cesaretin varsa saldır bakalım," dedi.

Calût kızdı, saldırıya geçti. Küçük Davud yerden iri bir taş alarak sapanına yerleştirdi. Nişan aldı, taş Calût'un tam alnının ortasına isabet etmişti, Calût, yere yarı baygın olarak düştü. Küçük Davud bu fırsatı kaçırmadı. Calût'un üstüne çıktı. Kılıcı ile bütün gücüyle vurarak onu öldürdü. Sonra başını kesip kılıcının ucuna taktı, havaya kaldırdı. Amalikalılar hükümdarlarının Calût'un kesik başını görünce paniğe kapılıp kaçtılar. Böylece yeniden İsrailoğulları istiklallerine kavuştular.

KRAL DAVUD (as)

Aradan geçen zaman sonra Talût'un ölümü üzerine vasiyeti gereği Davud (a.s.) hükümdar oldu. İsrailoğulları'nın 12 soyunun tamamı Hz. Davud'un hükümdarlığını kabul ettiler. Bir müddet sonra Cenâb-ı Allah Hz. Davud'a peygamberlik

verdi. Hz. Davud hükümdar olunca büyük bir ordu kurdu. Filistin'i düşmanlardan tamamen temizledi. Kudusü Şerifi başkent yaptı.

VAADEDİLMİŞ TOPRAKLAR

Filistin dışında Amman, Haleb, Nusaybin, Ermenistan gibi birçok yeri de ülkesine kattı. Cenâb-ı Allah Davud'a Kavmini irşat etmesi için Zebur adlı mukaddes bir kitap vermiştir. Zebur 4 büyük kitaptan birisidir. 150 sureden ibaret olup, içinde emir ve yasaklar, ahkâma dair bahisler yoktur. Daha çok öğüt ve nasihatlar, tesbih, zikir ve ilahiler vardır.

Zebur, Davud Peygamber'e İbranice olarak Ramazan da nazil olmuştur. Davud Peygamber de diğer İsrail peygamberleri gibi, milletini Musa Peygamber'in şeriatına göre idare etmiştir. Hz. Davud, saltanat ile peygamberliği 40 sene birlikte yürüttü. Hz. Davud 100 yaşında vefat etti.

HZ. SÜLEYMAN'IN MUAZZAM MEDENİYETİ

Oğlu Süleyman 12 yaşında idi. Cenâb-ı Allah Hz. Davud'un peygamberliğini ona varis kıldı. Süleyman (as)'a Allah büyük ilimler nasip etmiştir. ***O da bu ilimleri kullanarak büyük bir iktidar elde etmiştir.*** Allah ona tüm hayvanlarla konuşma ilmini nasip etmiştir. Ordusunda sadece insanlar değil; cinler ve hayvanlarda vardı. Dünya'da onun ordularına karşı koyabilecek hiçbir ordu yoktu. Zenginliği de tüm herkesin zenginliğinin toplamından daha fazlaydı. Kur'anda ordusundaki Hüdühüd isimli bir kuştan açıkça bahsedilir.

Süleyman (a.s.) Mescidi Aksa'nın yapımını tamamladıktan sonra muhteşem ordusu ile Hâc için hazırlanıp oraya gitti. Süleyman Peygamberin saltanatı 40 yıl sürdü.

Hız. Süleyman saltanatının son yıllarında büyük bir Mabel inşasına başlamıştı. Mescidi Akş, Beyti Makdis adı verilir ve Kâbe'den sonra yeryüzünün en mukaddes mabedi idi.

İSRAİLOĞULLARININ İKİYE BÖLÜNMESİ VE BABİL ESARETİ

Hız. Süleyman vefatından sonra yerine oğlu geçti. Fakat yalnızca Yehuda ve Bünyamin sülalesinden gelen İsrailoğulları onun saltanatını tanıdı.

Diğer on kavim tanımadı. Onlar da Efrâim sülalesinden gelen Süleyman (a.s.)'ın yakın adamlarından birini kendilerine melik seçtiler. Böylece ikinci bir devlet kurdular. ***İki devlete ayrılan İsrailoğullarından birincisine Yehuda Devleti, diğerine de İsrail Devleti denildi.***

Bu bölünmeden istifade eden Babil Hükümdarı Buhtunnassar, İsrailoğulları'nın üzerine yürüyüp Beytül Makdis'i, Kudüs'ü ve Mescid'i Akş'ı tahrib etti. Mescid'in tavan ve duvarlarındaki altın, gümüş, inci, yakut ve cevherleri alıp memleketine taşıttı. Buhtunnassar, Beytülmakdis'te bulunan yahudilerden bir kısmını da kılıçtan geçirdi, bir kısmını da esir edip Babil'e götürdü.

Tevrat'ı ve peygamberlere ait olan heykellerde saklanan birçok kitabı bir kuyuya attırdı ve üzerine ateş yaktırdı. Buhtunnassar, esir ettiği İsrailoğullarından Seltail'in kızı Milhan'la evlenmişti. Milhan ırkdaşlarının memleketlerine iadesini Buhtunnassar'dan rica edince, İsrailoğulları, Seltail'in oğlu Zerbâbil'in idaresi altında Beytül Makdis'e geri döndüler. Kudüs'ün yıkılan binalarını kırk altı yılda yaptılar.

TEVRATIN ÇOĞALTILMASI

Zerbâbil, Buhtunnassar'ın kuyuya attığı peygamber kitaplarından yanmamış olanlarından bulabildiklerini çıkartıp Tevrat'ı ve peygamberlere ait kitaplarla birlikte ilk defa olarak çoğalttı.

Yehuda devletinin baş şehri Kudüsi Şerif olup, Melikleri de devlet yaşadığı müddetçe Hz. Süleyman neslinden gelenlerdi. Bunların durumu İslâm Halifelerinin durumuna çok benzemektedir.

İsrailoğulları'nın büyüklerinin kabirleri, Mescidi Aksâ, Tevratı Şerif, Asâyı Musâ gibi mukaddes emanetler hep Kudüsi Şerifte olduğundan buraya çok değer verirlerdi.

Kur'ân-ı Kerîm 2. Sûre 246. Âyet;

Mısır'la Filistin arasında yaşayan Amalika, O devirdeki kralları Câlût'un kumandasında İsrailoğullarına saldırdı ve onları perişan edip yurtlarından çıkardı. Bunun üzerine İsrailoğulları o anda aralarında bulunan peygamberlerinden kendilerine bir kumandan tayin etmesini istediler. Devrin peygamberi, Tâlût adında halktan birini hükümdar ve kumandan tayin etti.

Kur'ân-ı Kerîm 2. Sûre 251. Âyet;

Sonunda Allah'ın izniyle onları yendiler. Davud da Câlût'u öldürdü.

Kur'ân-ı Kerîm 7. Sûre 160. Âyet;

Biz İsrailoğullarını oymaklar halinde on iki kabileye ayırdık.

Kur'ân-ı Kerîm 34. Sûre 10.-11. Âyetler;

Andolsun, Davud'a tarafımızdan bir üstünlük verdik. Ey dağlar ve kuşlar, onunla beraber tesbih edin, dedik. Ona demiri yumuşattık. Hz. Davud'a verilen üstünlük; peygamberlik, kitap, saltanat, güzel ses ve benzeri birçok meziyetlerdir.

Geniş zırhlar imal et, dokumasını ölçülü yap. Ey Davut hanedanı, iyi işler yapın. Kuşkusuz ben, yaptıklarınızı görmek-teyim, diye (vahyettik).

Kur'ân-ı Kerîm 38. Sûre 20. Âyet;

Onun hükümdarlığını kuvvetlendirmiş, ona hikmet ve güzel konuşma vermiştik. Hz. Davud heybetli olmak, Allah tarafından yardıma uğramak ve kendisine birçok muhafız verilmek, büyük ordulara kumanda etmek gibi gâyelerle güçlendirilmiş; ayrıca peygamberlik, isabetli görüş, kitap, şeriat, yüksek ilim, amel, güzel konuşma ve hikmete sahip olmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm 31. Sûre 12. Âyet;

Bir gün Davud Peygamber, Lokman'dan bir koyun kesip en iyi yerinden iki parça et getirmesini istemiş, Lokman da ona kestiği hayvanın dilini ve yüreğini getirmiş. Bir kaç gün geçince Davud (a.s.) bu defa hayvanın en kötü yerinden iki parça et getirmesini istemiş, o yine dilini ve yüreğini getirmiş. Hz. Davud'un sebebini sorması üzerine Lokman şöyle demiş: "Bu ikisi iyi olursa bunlardan daha iyisi, kötü olursa, yine bunlardan daha kötüsü olamaz," demiş.

Kur'ân-ı Kerîm 34. Sûre 12.13.14. Âyetler;

Sabah gidişi bir aylık mesafe, akşam dönüşü yine bir aylık mesafe olan rüzgârı da Süleyman'a (onun emrine) verdik ve onun için erimiş bakırı kaynağından sel gibi akıttık. Rabbînin izniyle cinlerden bir kısmı, onun önünde çalışırdı. Onlardan kim emrimizden sapsa, ona alevli azabı tattırdık.

Onlar Süleyman'a kalelerden, heykellerden, havuzlar kadar (geniş) leğenlerden, sabit kazanlardan ne dilerse yaparlardı. "Ey Davud ailesi, şükredin. Kullarımdan şükreden azdır."

Süleyman'ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, onun öldüğünü ancak değneğini yiyen bir ağaç kurdu gösterdi. (sonunda yere) yıkılınca anlaşıldı ki cinler gaybi bilselerdi, o küçük düşürücü azap içinde kalmazlardı.

Kur'ân-ı Kerîm 38. Sûre 34. Âyet;

Andolsun biz Süleyman'ı imtihan ettik. Tahtının üstüne bir ceset bırakıverdik. Sonra O, yine eski haline döndü.

Süleyman (a.s.) şiddetli bir hastalığa yakalanmak suretiyle imtihan edilmiş, hastalığı sırasında cansız ceset denecek kadar zayıflamış, sonra tekrar sağlığına kavuşmuştu.

Kur'ân-ı Kerîm 38. Sûre 35. Âyet;

Süleyman, "Rabbim, beni bağışla, bana benden sonra kimsenin ulaşamayacağı bir hükümranlılık ver. Şüphesiz sen, daima bağışta bulunansın," dedi.

Kur'ân-ı Kerîm 78. Sûre 36.-37.-38. Âyetler;

Bunun üzerine biz de, istediği yere onun emriyle kolayla giden rüzgârı bina kuran ve dalgalılık yapan şeytanları, demir halkalarla bağlı diğer yaratıkları onun emrine verdik.

HZ. YUNUS (a.s.)

Musul topraklarında bir şehir olan Ninova halkına Yunus Peygamber olarak gönderildi. Halkı Allah'a ibadete davet etti. Çok uğraşmasına rağmen kabul ettiremedi. O da halka kızıp oradan ayrıldı. Bir gemiye bindi. Gemi denize açıldığında büyük bir fırtına çıktı. Gemi ne ileri ne de geri gidebiliyordu. Gemide bulunanlar aralarında bir uğursuz kişi olduğuna kanaat getirdiler. Ve kura çektiler. 3-4 kura sonucunda hep Hz. Yunus çıktı. Hz. Yunus da elbisesini çıkararak denize atladı. Denizde çırpınırken büyük bir balık onu yuttu. Günlerce orada kaldı. Yaptığına çok pişman oldu ve günlerce tevbe etti. Allah da onu sonunda affetti. Balık Hz Yunus'u karaya yarı baygın bir şekilde attı.

Yunus gittiği gün aniden Ninova halkının üzerlerinde kara bulutlar toplanıverdi. "Bu Yunus'un bahsettiği azap olsa gerek," diye düşündüler ve hemen Yunus'u aradılar ama bulamadılar. Bilginlerinin tavsiyeleriyle bir araya toplanıp yürekten tevbe ettiler. Allah da bunun üzerine azabı üzerlerinden kaldırdı.

Yunus (as) döndüğünde kavmini hak yola girmiş olarak bulunca çok şükretti. Kavmi onu büyük bir sevgiyle karşıladı.

Kur'ân-ı Kerîm 10. Sûre 98. Âyet;

Yunus'un kavmi müstesna (halkını yok ettiğimiz ülkelerden) herhangi bir ülke halkı, keşke (kendilerine azap gelme-

den) iman etse de bu imanları kendilerine fayda verseydi. Yunus'un kavmi iman edince, kendilerinden dünya hayatındaki büyük azabı kaldırdık ve onları bir süre (dünya nimetlerinden) faydalandırdık.

Kur'ân-ı Kerîm 37. Sûre 142.-145.-146. Âyetler;

Yunus kendini kınayıp dururken onu bir balık yuttu. Hal-siz bir vaziyette kendisini dışarı çıkardık ve üstüne (gölge yap-ması için) kabak türünden geniş yapraklı bir nebat bitirdik.

- Hz. Yunus (a.s.) kızıp kavminden ayrıldıktan sonra, kavminin gelecek azabı hissetmesi üzerine Cenâb-ı Allah'a yalvarmaları üzerine helak olmaktan kurtul-muştur.

Allah'tan asla ümit kesilmez.

İSRAİLOĞULLARI

Yehuda devleti, insanların nazarında meşrû ve mute-ber bir hükümet idi. Diğer on sülalenin teşkil ettiği İsrail dev-letine ve müllûku esbât denilen bu devletin meliklerine âşi ve bâgi (isyankâr) gözüyle bakılırdı.

İSRAİL DEVLETİ

Bunların baş şehri önceleri Nablüs'dü. Daha sonra Sami-ri'ye; yani Sebastiye şehrini kurarak orayı hükümet merkezi yaptılar. Her ne kadar İsrailoğullarının on kolu bu devlete bağ-lı ise de bunlar şer'i hükümleri gerektiği gibi yapmazlardı. Hattâ bir ara Kudüsi Şerif ziyaretini terkettikleri gibi putpe-restlik ayinleri de yaptıkları görüldü. Baal denen puta taparak gitgide Hz. Musa'nın şeriatından tamamen ayrıldılar.

Her ne kadar Yehuda devletinde de bir nev'i putperestlik zuhur etmişse de İsrail devletine nisbetle çok azdı. Çünkü Kudüs'te bulunan âlimler ve Mescidi Aksâ'da okunan Tevratı Şeriften dolayı, böyle sapık inançlar fazla inkişaf (ortaya çıkamıyor) edememişti. İşte o sıralarda Hz. İlyas ve Hz. Elyasa (a.s.) İsrailoğullarına Peygamber olarak gönderilmiştir.

Yehuda devleti; Kudüsi Şerifin kendi topraklarında olması, Mukaddes emanetlerin kendilerinde bulunması, âlimlerin irşadı, Tevratı Şerifin Mescidi Aksâ'da okunması gibi sebeplerden dolayı uzun bir müddet istikametini muhafaza etmiştir. İsrail devleti ise bu gibi istinat noktalarından mahrum olduğu için çok geçmeden Musa (a.s.) şeriatından uzaklaşmaya başlamış ve İsrailoğulları arasında putperestlik itikadı yayılmıştır.

HZ. İLYAS (a.s.)

Hız İlyas; İsrailoğulları Musa (a.s.)'in şeriatından yavaş yavaş koptukları bir sırada doğmuştur. İsrailoğulları Ba'l putuna tapmaya başladıktan sonra Musa (a.s.) şeriatını bütünüyle terkedip haktan uzaklaşmışlardı. Cenâb-ı Allah, İlyas (a.s.)'i bunlara peygamber olarak gönderdi. İlyas (a.s.) Peygamberliğini ilân etti. Onları Allah'ın yoluna davet etti. İsrailoğulları İlyas (a.s.)'i yalanlayarak Baalbek'ten sürdüler. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah memleketlerinden feyz ve bereketi kaldırdı.

Yağmur yağmaz oldu, hayvanlar telef oldu. Mecbur kalarak ölmüş hayvan leşlerini yediler. Başlarına türlü belalar geldi. Bütün bunların sebebinin İlyas (a.s.)'i Baalbek'ten çıkarmak ve onun nasihatlarını dinlememek olduğunu anladılar. İlyas (a.s.)'i arayıp buldular. Ondan özür dileyip, söylediklerini yapacaklarına dair kesin söz verdiler. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah onların üzerinden bela ve musibetleri kaldırdı. Bol bol

yağmur ihsan etti. Yeniden feyz ve bereket verdi. İsrailoğlu bir müddet aynı istikamette gittikten sonra yine nankörlük edip, tekrar inkâra ve günahlara saptılar. İlyas (a.s.) onların yola gelmeyeceklerine artık iyice kanaat getirince kendisini onların arasından ayrılmasını Cenâb-ı Allah'dan niyaz etti. Duası kabul gördü ve kavminden ayrılarak başka bir tarafa gitti.

Kur'ân-ı Kerîm 37. Sûre 123.-124.-125.-126.-127.-128.-129.-130. Âyetler;

İlyas da şüphe yok ki, Peygamberlerdendi. (İlyas) milletine “ (Allah’a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız?” Yaratılanların en iyisi olan, sizinde Rabbiniz, sizden önce gelen atalarınızın da Rabbi olan Allah’ı bırakıp da Ba’l’e mi taparsınız,” demişti.

Ba’l Şam’da Bek adındaki şehir halkının taptığı altın putun adı idi. Şimdi buraya Ba’lebek denmektedir.

Bunun üzerine İlyas’ı yalanladılar. Onun için Allah’ın İhlâslı kulları müstesna, onların hepsi (Cehennem’e) götürüleceklerdir.

Sonra gelenler içinde, kendisine bir ün bıraktık İlyas’a selâm, dedik.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Hz. İlyas İsrailoğullarını Allah’a ibadete dâvet etti. Onlar yalanlayıp Hz. İlyas’ı memleketlerinden (Balbek’ten) sürdüler. Bunun üzerine feyz ve bereket kesildi. İsrailoğulları ölmüş hayvan ve leşleri yediler. Bundan önce de Mısırlılar; yani Firavun ordusu halkı kanlar içmişlerdi.
- Müslümanlara ölmüş hayvan, leşler, kan ve daha sonra domuz eti yemenin yasaklanması buradan geliyor.

HZ. ELYESA (a.s.)

HZ. İlyas'tan sonra, onun halefi olarak İsrailoğullarının başına geçti. İsrailoğullarına va'z ve nasihatlerde bulundu. İsrailoğullarının ıslahı için bütün gücüyle çalıştı. Elyesa (a.s.)'ın bütün bu gayretleri bir netice vermedi. Günden güne azıttılar. Cenâb-ı Allah da bu söz dinlemez kavmin üzerine, Asurluları musallat etti. Elyesa (a.s.) vefât etti, yerine vekil olarak Zülkifl (a.s.)'ı bırakmıştır. Daha sonra Hz. Zekeriyya (a.s.) Kudüs'te Mescidi Aksâ'da dini reislik yapıyordu. Cenâb-ı Allah onu, İsrailoğullarına Peygamber yaptı.

HZ. ZEKERRİYA (a.s.) VE HZ MERYEM

Yeni bir şariat getirmedi. Musa (a.s.)'nın şeriatıyla amel etti. Hz. Zekerriya, İşâ adında bir hanımla evliydi. Bu kadının ismi incilde Elizabeth olarak geçer. İşâ'nın hiç çocuğu olmamıştı. Karı koca artık iyice yaşlanmışlardı. Bu yaştan sonra çocuk sahibi olacaklarına dair pek ümitleri de kalmamıştı.

MASONOĞULLARI DA KİM?

HZ. İşâ'nın annesi Hz. Meryem'dir. Hz. Meryem Mâsonoğullarından İmrân'ın kızıdır. Annesinin adı Hanne'dir ki, Hz. Zekerriya'nın hanımı olan İşâ'nın kız kardeşiydi. Bu durumda İşâ, Hz. Meryem'in teyzesi olmaktadır. Hz. Meryem'in babasının mensup bulunduğu Mâsonoğulları, İsrailoğullarının gerek soyluluk ve gerekse din işleri cihetinden önde gelen nüfuzlu ailelerindendi.

İmrân'ın karısı Hanne'nin de kız kardeşi İşâ gibi çocuğu olmamıştı. O da artık yaşlanmaya başlamıştı. En büyük arzusu bir çocuk sahibi olmaktı. Allah'a dua etti. Kabul gördü. Er-

kek çocuk bekliyordu. Kız oldu, üzüldü; fakat kendini toparladı ve Allah'a dua etti: "Ya Rab, ben bu çocuğun adını Meryem koyuyorum. Onu ve ondan doğacak çocukları sen rahmetinden kovduğun şeytanın şerrinden koru, onu Mukaddes Mescid'in hizmetine vereceğim," demişti. Hanne kızını alarak Beyti Makdis yolunu tuttu. Mescid'te ders veren Zekerriya Peygamber idi. Zekerriya Peygamber'in Meryem'in teyzesinin kocası olmasından dolayı, Meryem'i Mescid'in hizmetine kabul ettiler. Bakımını da Zekerriya Peygamber üstüne aldı.

Meryem büyümeye başlar, Mescid'ten hiç ayrılmaz, odasından dışarı çıkmaz, ibadet ederdi. Yanına sadece Zekerriya Peygamber girip çıkar. O da yiyecek ve içecek getirirdi. Ancak Zekerriya Peygamber bazı günler Meryem'in yanına vardığında türlü türlü meyveler ve çeşit çeşit yiyecekler görür, sorduğunda Meryem tebessüm ile "Bunlar bana Allah'tan bir ikramdır" diye cevaplardı.

YAHYA (a.s.)

Zekerriya (a.s.) Allah'a dua etti. Kendisine bir evlat nasip etmesini diledi. Cenâb-ı Allah duasını kabul etti. Hakikaten Hz. Yahya ana rahmine düşüp canlanmaya başlamıştı. Hz. Zekerriya sevincinden konuşamaz hale geldi. Üç gün zarfında devamlı tesbih, tehlil ve ibadetle meşgul oldu. Hz. Yahya Cenâb-ı Allah'ın bir lütfudur. Hz. Zekerriya ailesi büyük bir mutluluk duyular.

Hz. Yahya çok sâlih ve faziletli bir çocuktur. Cenâb-ı Allah ona Tevrat'a sıkı sıkıya sarılmasını emretmişti. Hz. Yahya bu emre uyarak Tevrat'ı devamlı okurdu. Büyüyüp delikanlı olunca Cenâb-ı Allah kendisine Peygamberlik vazifesi verdi. Hz. Musa'nın şeriatına göre hükmediyor, İsrailoğullarına devamlı

vaaz ve nasihatlerde bulunuyordu. Hz. Yahya zamanında ibadet, ilim takvâ'da din işlerinde en büyüklerinden olduğu için "Seyyid" olarak tavsif edilmiştir. Nefsini günahlardan şiddetle men'eden iffet sahiplerine "Hasur" denir. Hz. Yahya'da bunlardandır.

Daha sonra Hz. İsa'ya peygamberlik verilince Hz. Yahya ona tâbi oldu ve İncil'e göre hüküm vermeye başladı. Zekerriya ailesi Kur'ân'ın medhine mazhar olmuştu. Hz. İsa'nın annesi Hz. Meryem dünya kadınlarının en hayırlısıdır. Müslüman Ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hz. Hatice'dir.

BABASIZ PEYGAMBER İSA MESİH (a.s.)

Hz. Meryem, Mescidi Aksâ'da ibadetle meşguldü. Hz. Cebrail ona "Şânı Yüce, nur topu gibi bir oğul verecek, bu çocuk ileride de peygamber olacak," demiştir. Hz. Meryem bu beklemedik müjde karşısında şaşırıp kalır. "Evli bir kadın olmadığım halde nasıl olacak," diye şaşırıp kalmıştır. Hz. Cebrail "Allah'ın herşeye gücü yeter," demişti. Bir şeye karar verince "Ol" der oluverir. Senin çocuğunu da yüceliğine ve kudretine alâmet olarak babasız yaratacaktır.

Hz. Meryem 15 yaşında idi. Artık ilahi irade Hz. İsa'nın vücuda gelmesini takdir etmişti. Bunun üzerine Hz. Meryem insanlardan uzak, kimsenin bilmediği, görmediği bir yere çekildi. Burada çocuğunun doğmasını bekleyecekti. Hamileliğinin 9. ayının sonunda Hz. Meryem oğlu İsa'yı dünyaya getirdi. Küçük İsa doğar doğmaz konuşmaya başladı. Annesi, Zekerriya Peygamber'in şeriatında insanlarla konuşmadan oruç tutuyordu. İsa (as) annesine bu şekilde davranmasını istemişti. İnsanlara gerekli cevabı kendisinin vereceğini belirtiyordu. İsa (as) İsrailoğullarını bu işin bir mu'cize olduğuna ikna edebildi.

Hız. İsa'nın konuştuğu bir mecliste Zekerriya Peygamber de vardı. 40 günlük bebek iken şöyle şöyledi: "Ben Allah'ın kuluyum. O bana kitap verdi ve beni Peygamber yaptı. Hayatta olduğu müddetçe namaz kılmamı, zekât vermeme emretti ve sizin şimdi ayıpladığınız iffetli anneme de iyi davranmamı tavsiye etti. Allah beni bedbaht bir zorba da yapmadı. Doğduğu, öldüğu ve diri olarak kabirden kalktığım günlerde, hep Allah'ın selâm ve selâmeti benim üzerime olacaktır." Hız. İsa'nın bu cevabı çok mânâlıydı. Konuşmasına "Ben Allah'ın kuluyum" diye başlaması, ileride kendisinin ilâhlığını iddia edenlere peşin bir red idi.

ZEKERİYYA (a.s.) ŞEHİT EDİLİYOR

Hız. İsa'nın konuşmasının ardından sesler kesildi. Fakat aradan bir müddet geçtikten sonra, halk aynı isnad ve iftiralara yeniden başladı. Kimsenin babasız olamayacağını söylüyorlardı. Hatta yapsa yapsa Zekerriya yapmıştır diyenler bile çıkıyordu. Zamanla bu fikir halkın aklında yer etti. Bir gün galeyana gelerek, masum Hız. Zekerriya'yı şehit ettiler. İş bu kadarla da kalmadı. Daha sonra basit bir mes'eleden dolayı Yahya Peygamber'i de öldürerek şehit ettiler.

Yahudilerin dışında hiç bir millet, peygamberini öldürmeye cür'et ve cesaret edememiştir.

Hız. Zekerriya'nın şehadetinden sonra Yahudilerin kendisine de saldıracağını anlayan Hız. Meryem, oğlu İsa'yı alarak Kudüs'ten uzaklaştı. Deniz seviyesinden çok yüksek bir bölgeye yerleşti. Hız. Meryem burada 12 sene kaldı. Buraya Nasıra deniliyordu. Sonra geri döndü. Kudüs'ün köylerinden birine yerleşti. Hız. İsa 30 yaşına gelinceye kadar burada yaşadı.

HZ. İSA (a.s.) PEYGAMBERLİĞE BAŞLIYOR

30 yaşına girdikten sonra, Yüce Allah Hz. İsa'yı İsrailoğullarına peygamber olarak gönderdi. Hz. İsa Peygamber olur olmaz, Yahudileri doğru yola çağırmaya başladı. "Şüphesiz ki ben size gönderilmiş bir elçiyim. Hepinizi tek olan Allah'a ibadete çağırıyorum, iyilik yapmaya, kötülüklerden kaçınmaya dâvet ediyorum," diyordu. Halk ondan dâvasına delil getirmesini, mucize göstermesini istediler. Hz. İsa "Pekâlâ," dedi. "Ben size çamurdan bir kuş yapıp ona üfleyeceğim. Allah'ın izniyle çamurdan bir kuş canlanıp uçacak. Körlerin gözlerini açacağım. Şifasız deri hastalıklarına şifa verecek, ölüleri de dirilteceğim. Bir de sizlere evlerinizde ne yiyip ne içtiklerinizi, neler sakladıklarınızı da bildirip söyleyeceğim.

Bütün bunlardan sonra bana inanıp iman edeceğinize söz verir misiniz?" Bu kadar mu'cizeyi gördükten sonra bile İsrailoğulları inkâr yoluna sapmaktan geri durmadılar.

Cenâb-ı Allah daha sonra Hz. İsa'ya İncil adlı mukaddes bir kitap indirdi. Bu kitap Yahudilere Hz. Musa'nın getirdiği Tevrat'ı tasdikle beraber, Yahudilerin onda ihtilafa düştükleri bazı mes'eleleri de açıklığa kavuşturuyordu.

Tevrat'ta haram kılınan bazı hükümleri de kaldırarak halka kolaylıklar getiriyordu.

Bütün peygamberler iman esaslarında müttefiktirler. Ayırdıkları noktalar teferruattaki bazı mes'elelerdir. Bu teferruatta ait meselelerin zaman zaman değişmesi mevsimlere göre elbiselerin, hastalıklara göre ilaçların değişmesi gibidir. Esas-ta aralarında çatışma yoktur.

İncil'de Hz. Muhammed (a.s.)'in geleceği müjdelenmiş ve vasıfları belirtilmiştir. Nitekim birçok Hıristiyan İncil'dekitarifler sebebiyle Resûli Ekrem (sav) iman etmişlerdir. Hz. İsa'dan

sonra İncili Şerif pek çok tahrifatlara (bozulma) uğramıştır.

Hız. İsa İncil'in vahyedilmesinden sonra İncil'deki nasihat ve öğütleri halka okuyarak irşada devam etti. "Ey Beni İsrail, benim ve sizin Rabbiniz Allah'a ibadet ediniz, başkasına değil, işte doğru ve istikametli yol, kurtuluşa giden tarîk (yol) ancak budur. Şirk koşmayınız. Allah, kendisine şerik koşana cenneti haram kılmıştır. Müşriklerin yeri cehennemdir. Şirkle nefesine zulmedenler için, onu bu cezadan kurtaracak hiç bir yardımcı da yoktur."

Hız. İsa'nın davetine az sayıda kişi iman etmişti. Kur'an'da bu kutlu kişilere Havâriler denmektedir. İman edenler Hız. İsa'dan şöyle bir istekte bulunmuşlardı: "Ey İsa, Rabbimiz bize gökten bir sofraya indirsın karnımızı doyuralım." Bu istek tamamen iyi niyet açıklamasıydı; yani ben inanırım ama bizim karnımızı doyursun, şeklinde değildir. Tamamen iyi niyet... Bunun üzerine Hız. İsa dua eder. Gökten türlü türlü nimetler iner. Günlerden pazar günü idi. Daha sonra bugünü Hristiyanlar bir bayram günü olarak kabûl ettiler.

Hız. İsa seslendi havarilere: "Allah yolunda bana destek olacak mısınız? Havariler hep bir ağızdan cevap verdiler. Biz Allah yolunda senin yardımcıların Allah'a inandık indirdiği kitema da inandık. Peygamberlerine uyduk, sen bizim bu imanımıza şahit ol." Gerçekten de havariler Allah'a ve Hız. İsa'ya verdikleri bu sözde durdular. Ölünceye kadar hak dine Allah yolunda hizmetten geri kalmadılar.

Hız. İsa'nın son peygamberi müjdelemesi: Resûlullah efendimizden en çok bahseden Peygamber Hız. İsa olmuştur. Hız. İsa kendine iman edenlere devamlı olarak âleme reis olarak bir nebinin geleceğini müjdelemiştir. Kendisinin gidici ve onun öncüsü olduğunu belirtmiştir. Görüldüğü gibi Hız. İsa, peygamberimizi bizzat Ahmet ismiyle haber vermiştir. Pey-

gamberimiz bu hususa işareten “İsmim Muhammed, İncil’deki Ahmed, Tevrat’taki de Ahyed’dir,” buyurmuştur.

İncil’in pek çok yerinde Hz. Muhammed (sav) sıfat ve ah-lâkından, çıkacağı yer ve hicret edeceği beldeden, dininin nasıl âleme yayılacağından uzun uzun bahisler vardır. Peygamberimizin nübüvvetinden sonra Hristiyanlar bu işaretlerin pek çoğunu değiştirmiş ve tahrif etmişlerdir. İncil böyle iken bile, meşhur Hüseyini Cisri İncil’den Peygamberimize 110 kadar işaret çıkarmıştır. Bozulmadan sonra bu kadar bulunuyorsa, demek ki daha önce ne kadar olduğunu düşünün. Hz. İsa’nın Hz. Muhammed’ten bu kadar çok bahsetmesinin sebebi neydi? Hz. Muhammed (sav) Hz. İsa’yı Yahudilerin yalanlarından inkârlarından ve korkunç iftiralarından kurtarmıştır. Peygamberimiz hafif ve daha geniş bir şeriata sahiptir. Bu sebeplerle Hz. İsa, Peygamberimizden daima “Âlemin reisi geliyor” diye bahseder, havarilerine müjde verirdi. Bütün peygamberlerin dinleri birdir. Yani “Tevhid” dinidir.

BÜYÜK SÜİKAST VE GÖĞE YÜKSELTİLME

Yahudiler, bütün zulüm ve baskılarına rağmen Hz. İsa’nın davasından vazgeçmediğini görüyorlardı ve Hz. İsa’ya komplo kurmaya karar verdiler. Hz. İsa’yı Cenâb-ı Allah vahiyle durumdan haberdar etmişti. Hz. İsa’ya “seni (onlar değil) ben vefat ettireceğim. Ben seni semaya yükselteceğim. Kâfirlerin fenalığından kurtaracak, seni öldürmelerine mani olacağım. Kıyamete kadar sana tabi olanları, sana küfreden Yahudilere üstün kılacağım. Onları her devirde zillet ve hakarete mahkûm edeceğim. Sonra hepiniz bana döneceksiniz. İşte o zaman ihtilaf ettiğiniz meselelerde aranızda hükmümü vereceğim.”

Demek ki Allah Yahudilerin Hz. İsa’yı öldürdükleri yolundaki iddiaları tamamen reddetmektedir.

Hz İsa’yı çarmıha germe teşebbüsleri şöyle oldu: Yahudi-

ler Hz. İsa'nın kaldığı evin etrafını çevirmişti. Taytanus adlı şahsı Hz. İsa'nın havarileri arasına kattılar. Sanki havariymiş gibi Hz. İsa'nın kaldığı evin etrafını çevirip onu eve soktular ve ondan haber beklediler. Taytanus evde Hz. İsa'yı bulamayınca şaşırды, halka durumu haber vermek üzere kapıya çıktı. O anda beklenmedik bir şey oldu. Allah Taytanus'un yüzünü Hz. İsa'nın yüzüne benzetti. Halk onu görünce gerçekten İsa sanıp hisımla hücum ettiler. Yakaladılar. Vahşi kalabalık kızgınlıktan kudurmuş, "Onu asın, sihirbaz İsa'yı asın!" diye bağıırıyordu. İsa diye yakaladıkları adamı yaka paça tutup sokaklarda sürüklemeye başladılar. Onun "Ben İsa değilim," laflarına aldırmış etmiyorlardı. Küfrediyorlardı. Şehrin en büyük meydanında ağaçtan yapılmış bir çarmıha İsa zannettikleri adamı gerdiler. Taşlamaya başladılar. Adamın başından, yüzünden, ayaklarından kanlar sızıyordu. Ölünceye kadar öylece asılı bıraktılar. "İsa'yı astık," diye evlerine dağıldılar. Fakat daha sonra heyecanları yatışıp durumu soğukkanlılıkla incelediklerinde şaşırıp kaldılar. Çarmıha gerdikleri adamın yüzü İsa'ya benziyorsa da vücudu hiç benzemiyordu. Hem arkadaşları Taytanus da nereye gitmişti. Bunun üzerine aralarında büyük bir münakaşa başladı. Kimi İsa derken kimi İsa değil diye iddia ediyordu. Allah özellikle Zuhur süresi 61. Ayetle bize bu işin ahiret için bir ilim olduğunu bildiriyor.

BURADAN ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Peygamber Efendimiz (sav) Kur'ân-ı Kerîm'de Muhammed İncil'deki ismi Ahmed Tevrat'taki ismi Ahyed
- Hz. İsa Peygamber Efendimiz (sav) için "Alemin Reisi" geliyor, derdi
- Hz. İsa'nın kesinlikle ölmedi, Allah kat'ına çıktı
- Cenâb-ı Allah "Ol" dedi mi herşeyin kesinlikle bir anda oluverir

- İsrailoğullarından başka topluluğun peygamberlerini öldürmediğini; sadece İsrailoğullarının peygamberlerini öldürdüğünü anlamış oluyoruz
- Hz. İsa, Cenâb-ı Allah "Ol" dediği zaman olmuştur. Yani dünyaya gelmiştir. Babası yoktur, bu yönüyle Hz Adem'e benzetilmiştir.
- Yahudiler ve Hristiyanlar kendilerine indirilen kitaplarını tahrif etmişler, kaybetmişler, akıllarında kalan ayetlere kendi çıkarları ve menfaatleri doğrultusunda yazmışlar
- Son Peygamber Hz. Muhammed (sav) geleceğini onlarda biliyorlardı. Fakat kendilerinden; yani kendi ırklarından olmadığı için red edip kitaplarında düzenleme yapmışlardır.

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 40. Âyet;

Zekerriya: "Rabbim," dedi, "bana ihtiyarlık gelip çattığına, üstelik karım da kısır olduğuna göre benim nasıl oğlum olabilir?" Allah şöyle buyurdu: İşte böyledir, Allah dilediğini yapar.

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 37. Âyet;

Rabbi Meryem'e hüsnü kabul gösterdi; onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Zekerriya'yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekerriya onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulur ve "Ey Meryem, bu sana nereden geliyor" der o da: "Bu Allah tarafındandır. Allah, dilediğine sayısız rızık verir," derdi.

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 47. Âyet;

Meryem: "Rabbim dedi, bana bir erkek eli değmediği halde nasıl çocuğum olur." Allah şöyle buyurdu: "İşte böyledir, Allah dilediğini yaratır. Bir işe hükmedince ona sadece ol der, o da olur." "

Kur'ân-ı Kerîm 21. Sûre 89.-90. Âyetler;

Zekerriya'yı da (an) Hani O, Rabbine şöyle niyaz etmişti. "Rabbim, Beni yalnız bırakma, Sen, vârislerin en hayırlısı (her şey sonunda senindir) Biz onun da duasını kabul ettik ve ona Yahya'yı verdik, eşini de kendisi için (çocuk doğurmaya elverişli kıldık.) "

Kur'ân-ı Kerîm 19. Sûre 30. Âyet;

Çocuk (İsa) şöyle dedi: "Ben Allah'ın kuluyum. O bana Kitab'ı verdi ve beni Peygamber yaptı."

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 59. Âyet;

Allah nezdinde İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir. Allah onu topraktan yarattı. Sonra ona Ol dedi ve oluverdi.

Kur'ân-ı Kerîm 43. Sûre 59. Âyet;

O sadece kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız bir kuldur.

Âyet, Hz. İsa'nın Peygamberlik nimetine erişen ve baba-sız doğuşuyla da İsrailoğullarına ilâhî kudretin örneği olarak getirilen büyük bir zat olduğunu teyit etmektedir.

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 52. Âyet;

İsa, onlardaki inkârcılığı sezince "Allah yolunda bana yardımcı olacaklar kimlerdir?" dedi. Havariler: "Biz, Allah yolunun yardımcılarıyız; Allah'a inandık, şahit ol ki bizler müslümanlarız," cevabını verdiler.

Kur'ân-ı Kerîm 61. Sûre 14. Âyet;

Havari, Hz. İsa'ya herkesten önce inanan ve ona yardımcı olan on iki ihlâslı ve temiz insana verilen isimdir. Hz. İsa'ya inananlar, onun Allah'ın kulu ve Peygamberi olduğunu tasdik ederek göğe yükseltildiğine inananlardır. Hz. İsa'yı inkâr edenler ise, onun Allah'ın oğlu ve üçün üçüncüsü olduğunu söyleyenlerdir.

Kur'ân-ı Kerîm 5. Sûre 112. Âyet;

Hani havariler, "Ey Meryem oğlu İsa, Rabbin bize gökten, donatılmış bir sofraya indirebilir mi?" demişlerdi. O "İman etmiş kimseler iseniz Allah'tan korkun," cevabını vermişti.

Kur'ân-ı Kerîm 5. Sûre 114.-115. Âyetler;

Meryem oğlu İsa şöyle dedi. "Ey Rabbimiz, bize gökten bir sofraya indir ki bizim için geçmiş ve geleceklerimiz için bayram ve senden bir âyet (mucize) olsun. Bizi rızıklandır, zaten Sen, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Allah da şöyle buyurdu. "Ben onu size şüphesiz indireceğim, ama bundan sonra içinizden kim inkâr ederse, kâinatta hiç bir kimseye etmediğim azabı ona vereceğim."

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 53.-54. Âyetler;

Havariler; "Rabbimiz. İndirdiğine inandık ve Peygamber'e uyduk. Şimdi bizi (birliğini ve Peygamberlerini tasdik eden) şahitlerden yaz," dediler. (Yahudiler) tuzak kurdular; Allah da onların tuzaklarını bozdu. Allah, tuzak kuranların hayırlısıdır.

Kur'ân-ı Kerîm 4. Sûre 157.-158. Âyetler;

Ve Allah elçisi Meryem oğlu İsa'yı öldürdük demeleri yüzünden (onları lanetledik) Hâlbuki onu ne öldürdüler ne de asıldılar. Fakat (öldürdükleri) onlara İsa gibi gösterildi. Kesin olarak İsa öldürülmedi. Bilâkis Allah onu (İsa'yı) kendi nezdine kaldırmıştır. Allah İzzet ve hikmet sahibidir.

Kur'ân-ı Kerîm 19. Sûre 36.-37. Âyetler;

(İsa şunu da söyledi) Muhakkak ki Allah, benim de Rab-bim, sizin de Rabbinizdir. Öyle ise O'na kulluk ediniz. İşte doğru yol budur.

Sonra guruplar kendi aralarında ayrılığa düştüler. Büyük güne şahit olunduğu zaman da vay o kâfirlerin haline.

Kur'ân-ı Kerîm 5. Sûre 14. Âyet;

İlk Hristiyanlar'da, Yahudiler'in amansız takipleri ve işkenceleri karşısında darmadağınık yaşamışlar, Allah tarafın-dan Hz. İsa'ya vahyedilen İncil'i muhafaza edemeyip, kaybetmişlerdi. Milâdî üçüncü asrın başlarında Roma İmparatoru Kostantin'in Hristiyanlığa meyletmesinden sonra rahatlayan Hristiyanlar, Mukaddes kitaplarını yazmaya teşebbüs etmişler, bunun neticesinde ortaya, birbirini tutmaz yüzlerce İncil çıkmıştır. Hz. İsa'nın yolundan çıkan, Allah'a verdikleri sözde durmayan Hristiyanlar böylece ihtilafa düşmüş, ayrı dinlermiş gibi mezheplere bölünmüş, asırlarca birbiriyle didişmişlerdir.

HZ. MUHAMMED PEYGAMBER EFENDİMİZ (SAV)

Tarihçiler doğum gününün miladi 20 Nisan 571 gününe rastladığını bildirmektedir.

HZ. Peygamberimiz (sav) HZ. İsmail'in oğlu Kayzer'in ceddinden gelmektedir. 20. dedesi Adnan ile İsmail (a.s.) arasında 30 tane daha dedesi vardır. Doğuştan sünnetli idi. HZ. Muhammed ile amcası HZ. Hamzayla aynı zamanda sütkardeş idiler. Sütanneleri Süveybe her ikisini de emzirdiği için... HZ. Muhammed (sav) 6 yaşına kadar sütannesi Halime baktı. Daha sonra öz annesi Âmine'ye teslim etti. Kısa süre sonra annesi vefat etti. Dedesi Abdülmuttalib bakmaya başladı. Torununu çok seviyordu. Kureyş halkı Abdülmuttalib'i çok sever ve sayarlardı. Kendisi Kureyş hâkimlerindendir. Kıtık ve kuraklık döneminde Kureyş halkı, onun inançlı bir insan olduğunu bildiği için ondan yardım istediler. Abdülmuttalib Cenâb-ı Allah'a dua etmek için dağa çıktı. Duası kabul gördü; daha dağdan geri dönmeden müthiş bir yağmur başlar. Bu tür hadiselerden, olaylardan ve dürüst adaletli yapısından ötürü Kureyş halkının güvenini takdirini kazanmıştı.

DEDESİNDEN SONRA

Abdülmuttalib'in ölümünden sonra beni Haşim'in Kureyş üzerindeki nüfusu sona doğru gelmeye başladı.

Ölümünden sonra HZ. Muhammed (sav)'in amcası Ebû Talib bakımını seve seve üzerine aldı. HZ. Muhammed (sav) 8 yaşından evlenene kadar bakımını Ebû Talib üstlendi.

EVLİLİĞİ

HZ. Hatice zengin bir insandı. HZ. Muhammed'in methini her yerde duymaya başlamıştı. O'nun da içine bir takım duy-

gular ve hisler uyanıyordu. O'nun beklenen Peygamber olacağını hissediyordu. Hz. Hatice, Ebû Talib'in teklifini kabul ederek kervanının başına Hz. Muhammed (sav) getirdi. Bir zaman sonra Hz. Hatice 40 yaşında Hz. Muhammed (sav) 25 yaşındayken evlendiler. Bir kervan esnasında yolda bir hadisenin meydana gelmesi, bulutların kervanı takip etmesi, oturdukları ağacın yeşermesi, kilisede Buhayra (Bahire) rahibinin dikkatini çekti. Onlara ziyafet verdi. Ebû Talib'e Şam şehrine gitmemelerini; mallarını burada satıp geri dönmelerini söyledi. Şam şehrinde Yahudiler vardı. Bahire Ona zarar verirler diye gitmemelerini söyledi.

Rahib yakın zamanda bir peygamber geleceğini biliyordu. Hz Muhammed'in gelecekte bütün insanlığın peygambere olacağını anlamıştı.

AMCASININ DÜŞMANLIĞI

Peygamber Efendimiz (sav) amcası Ebu Leheb yeğenine çok kızıyordu. Başka bir din yaratıyor ve insanları kandırıyor diye. Kureyşliler ile amcasının arası çok iyi idi. Amcası Ebu Leheb'in iki oğlu Utbe ve Utebye Peygamber Efendimizin (sav) iki kızından Rukiyye ve Ümmü Gülsüm ile nikâhlı idiler. Anneleri; yani Ebu Leheb'in hanımı Ümmü Cemile Peygamber Efendimize en çok eziyet edenlerdendi. Onun için "Cehennem odunu" diyordu. Bu kızgınlığı ile oğullarını kızlarından ayırttı. Oğulları Utbe ve Uteybe Peygamber Efendimizin (sav) gömleğini sarılarak yırttılar. Resullah da Allah'a dua etti. Uteybe'yi Şam'a giderken arslan parçaladı. Utbe'yi ağacın altında uyurken yaban keçisi boynuzu ile vura vura öldürdü.

Rukiyye ve Ümmü Gülsüm sonradan Hz. Osman (r.a.) bin Affan ile evlenmişlerdir. Bundan dolayı Hz. Osman (r.a.)'a iki

nur sahibi denilmiştir. Hz. Fatıma (r.a.) ise Medine'de Hz. Ali (s.a.) ile evlenmiş ve Resullah'ın nesebi Hz. Fatma'nın çocukları ile devam etmiştir. Hz. Ali (r.a.) Hz. Muhammed (sav) vefatına kadar O'nun yanından hiç ayrılmadı. Kureyşlilerin başlarında Ebu Cehil, Safa tepesinde oturan Peygamber Efendimize (sav) küfür eder ve fırsat bulduğu her an taş atardı.

HZ. HAMZA'NIN İSLAM'A GİRİŞİ

Birgün Ebu Cehil, Hz Muhammed'i çok fazla hırpaladı. O zamanlar daha müşrik olan Hz. Hamza bu olayı duydu. Büyük bir öfkeyle akrabalık bağından dolayı Ebu Cehil'in oturduğu yere geldi. "Benim akrabama söven ve taş atan sen misin?" diye okunun yayı ile başına vurdu, başını yarıdı. Kimse müdahale etmeden oradan ayrıldı. Ebu Cehil, Hamza'nın kızıp müslüman olmasından çekiniyordu. Ondan dolayı müdahale ettirmedi. Hz. Hamza Kureyş içinde hem aziz ve muhterem, hem de gayet bahadır bir kişi idi. Üstelik henüz müslüman olmadığından kabilesi olası bir kan davasında kendisini daha çok desteklerdi. İşte Ebu Cehil'i korkutan hususlar bunlardı. Yalnız korkusu başına geldi. Hz. Hamza'nın iman etmesiyle İslam dini pek ziyade kuvvet buldu.

HZ. ÖMER'İN KATIŞI

Hz. Muhammed (sav) gittikçe etrafı çoğalıyordu. Hz. Muhammed (sav)'i öldürmekten başka çarelerinin olmadığını düşünüyorlardı. Hattaboğlu Ömer bu vazifeyi üzerine aldı ve yola koyuldu. Yolda giderken Nuaym bin Abdullah'a rastladı. "Nereye Ömer?" diye sordu. O da hışımla "Muhammed'in vücudunu yok etmeye gidiyorum," dedi. Bunun zor, kardeşin Fatıma ile eniştesi Said bin Zeyd'e bak, onlarda müslüman

oldu,” der Nuaym. Ömer bunun üzerine kardeşinin evine gider. Kapiya yaklaştığında içeriden sesler geliyordu. Hışımla kapıyı çalar. Onlar da Ömer’in geldiğini duyunca hemen ellerindeki Taha sûresi bazı Âyetlerini saklarlar ve Ömer içeri girer. “Nedir okuduğun o şeyler?” diye hışımlanır. İnkâr ederler. Bunun üzerine eniştesinin yakasına yapışır, yere fırlatır. Fatıma kocasını kurtarmak isterken suratına bir tokat yer ve burundan kanlar akmaya başlar.

Bunun üzerine Ömer biraz yumuşar ve onlara sorar “Nedir bu inandığınız şey?” Onlar da anlatır. Olayın gerisinde Ömer artık Hz Ömer’dir. Okunan ayetler onun kalbindeki pınarı ortaya çıkarmış ve ona hak dini nasip etmiştir. Böylece Hz. Ömer de Müslümanların safhalarında yer alır.

Hız. Muhammed’in (sav) Müslümanlığına ilk daveti Hanımı Hız. Hatice’ye daha sonra Hız. Ebu Bekir (r.a.) oldu. Kısa zaman sonra Hız. Ali, Hız. Osman bin Affan, Abdurrahman bin Avf, Saad İbni Ebi Vakkas, Zübeyr bin Avvam ve Tolha bin Ubeydullah (r.a.) gibi mümtaz şahıslar İslamiyeti kabul edip müslüman oldu. Daha sonra Hız. Ömer bin Hattab (r.a) , Ebu Ubeyde bin Cerrah, Said ben Zeyd, Abdullah İbni Mes’ud, Said bin Zeyd, Bilali Habeşi, Suheydi Rumi, Ebu Fukeyhe, Lübeyne, Zinnire, Nehdiyye, Ümmü Abis, Ammar bin Yasir, Sümeyye (r.a.) Ca’fer bin Ebu Talib, Ebu Ubeyde, Erkam bin Ebi Erkam, Habbab bin Eret...

Amcası Ebu Talib Müslüman olmadı. Öteki amcası Ebu Leheb, hanımı ve oğulları da Müslüman olmadı. Yani İslamiyeti kabul etmediler. Kureyşliler putlara tapıyorlardı. Habeşistan Kızıldeniz’in karşı tarafı idi. Hristiyan olup, kitabi bir dine sahiplerdi. Onlar Müslümanlığı yeni kabul etmiş insanlar için daha güvenli yerler idi.

HABEŞİSTAN'A GÖÇ

Putperestler daha acımasız ve zalim idiler. Her geçen gün müslümanlara zulümleri artıyordu. Müslümanlar, Habeşistan'a gidip gelirlerdi. Kureyşliler bundan dolayı şüphe duymaya başladılar. İslam dininin etrafa yayılmasından endişe ettiler. Kureyşliler bir heyet gönderdi. Müslümanların başında bulunan Caferi Tayyar durumu hükümdar Necaşi'ye anlattı. Hükümdara kendilerinin Kureyşliler tarafından zulüm gördüğünü belirtti. Hükümdar, bir kitabı olduğu için Tayyar'ı çok iyi anlıyordu. Kureyşten gelen heyeti "Peygamberlerini yalanlayan kavminin hediyesi bana lazım değildir," diye, hediye kabul etmeyip hemen geri gönderdi. Müslümanlara gayet güzel muamelelerde bulundu. Peygamber Efendimize de Maria isminde bir cariyeyle birlikte pek çok hediye gönderdi. Bu kadınla evlenen Hz. Muhammed'in İbrahim isminde oğlu oldu; yalnız 7 yaşında vefat etti.

AMBARGO YILLARI

Haşim oğullarının hepsi müslüman olmamakla beraber aşiret ve akrabalık gayretiyle Hz. Muhammed (sav) himaye edeceklerine dair aralarında karar verdiler. Yalnız Ebu Leheb amcası Kureyş reisleri ile arası açılmaması ve itibarı sarsılmaması için bu karara iştirak etmedi. Kinane oğulları Ebu Cehil etrafında toplanırlar. Bunlar Kureyş'in ileri gelen kabileleri idi, müşrikler karar aldılar. Müslümanlara yardım ve yiyecek vermeyeceklerdir. Bundan dolayı müslümanlar büyük eziyet ve sıkıntılı günler yaşadılar. Bir zaman sonra iyi niyetli Kureyşliler bu kötülükler karşısında suskunluklarını bozarak onlara el altından yiyecekler vermeye başladılar.

Bir zaman sonra Kâbe duvarında asılı duran anlaşmaya

Cenâb-ı Allah bir kurt musallat kılarak onda yazılı ne kadar kötü sözler var ise hepsini kurtlar yer. Sadece mukaddes kelimeler kalır. Bunu gören Kureyşliler bu anlaşmadan vazgeçerek müslümanların alışverişini serbest bırakırlar. Bu olaydan sonra müslümanlar sevinç yaşar. Bu olay, Mekke'de büyük bir sevinç meydana getirir. Bir zaman sonra amcası Ebu Talib ve hanımı Hz. Hatice vefat eder. Ölümünden sonra Kureyşliler çok daha eziyetler etmeye başladılar. Amcası Ebu Leheb bile dayanamadı bu olaylara; ancak onu Kureyşliler yine ikna ettiler.

EN ACI ANISI: TAİF

Hız. Muhammed (sav) yanına Hız. Zeyd bin Harise (r.a)'ı olarak Taifliler'in yanına gitti. Onlar İslam'ı kabul etmedikleri gibi onun geçeceği yolu iki taraftan sıralayarak taşa tuttular. Hız. Peygamber Efendimiz (sav) taşlardan ayakları kan içinde kaldı. Hız. Zeyd bin Harise (r.a.) O'nu korumak için kendini siper etti. O da birkaç yerinden ağır şekilde yaralandı. Şehrin dışına kadar kovaladılar. Mekke'li hemşehrilik gayreti ile O'nu korudu. Hız. Muhammed (sav) son derece üzgün idi. Fakat hiç kimsenin hakkında kötülüğu için dua etmedi. Çünkü Peygamberlerin dualarının kabul olacağını iyi biliyordu. Kendisine en acı geçen günün hangisi diye sorulduğunda "Taif'e yaptığım ziyaret" demiştir.

ACI OLAY VE İKİNCİ EVLİLİĞİ

Hız. Hatice'nin vefatından sonra Hız. Muhammed (sav) en yakın ve teselli edici bir dosttan mahrum kalmıştı. Osman bin Ma'zunun (r.a.) ailesi Havle'nin tavsiyesi üzerine Sevde binti Zem'a ile evlendi. Sevde binti Zem'a, ilk müslümanlardan idi.

Kocası vefat ettiği için o da yalnız idi. Öylece Hz. Muhammed (sav) ikinci evliliği oldu. Zem hayli yaşlı idi. Peygamber Efendimiz (sav) Sevde binti Zem'a ile evlendiren Osman bin Ma'zunun ailesi Havle bu seferde o'na Hz. Ebubekir'in kızı Aişe'yi istedi. Hz. Aişe o zamanlar küçük yaşta idi. Hz. Ebubekir kızını Peygamber Efendimiz (sav) ile nikâhladı. Evlenme töreni hicretten daha sonra yapıldı.

Hız. Muhammed'in en azılı düşmanlarından amcası Ebu Leheb her seferinde müslümanlığı kabul edecek olanları hilelerle kandırıp vazgeçirirdi. Kureyşliler de sürekli Hız. Muhammed (sav)'ı aşığılayıcı, alay edici sözler söylerlerdi.

MEDİNELİLERİN ZİYARETİ

Bir zaman sonra Hız. Muhammed (sav) okuduğı Kur'ân-ı Kerim'i dinleyen Hazrecliler, Medine Yahudileri yakında bir peygamberin geleceğini söylemekte olduklarından birbirlerinin yüzüne bakıp, "Yahudilerin dediğı peygamber herhalde bu olsa gerek," dediler. "Onlardan önce biz iman edelim," dediler ve memnuniyetle hemen İslam dinini benimsediler. İslam'ı kabul ettiler. Hazreclilerden ilk müslüman olan altı kişiy aynı zamanda Medine'de Yahudilerle beraber yaşıyordu. Hazrecliler'den sonra Evsliler arasında da İslam yayılmaya başladı (M.620). Daha sonra ileri gelenler bütün müslümanlığı ilk kabul etmiş insanlar İslâm dinini her yerde yaymaya başladılar. Müslümanlığı kabul edenlerin çoğı Medine'de toplandı. Herkes Medine'ye hareket ediyordu. Kalanlar: Hız. Muhammed (sav) , Hız. Ali (r.a.) ve Hız. Ebu Bekir (r.a.) ... Onlarda işlerini yoluna koyar koymaz gideceklerdi. Hız. Ömer kendi etrafını toplayarak harekete geçti.

ŞEYTANIN REHBERLİĞİNDE BİR SUİKAST HİCRETE GİDEN YOL

Mekke'den Medine'ye gidenleri Evs ve Hacrecliler karşılar, onlara yer gösterirler, hürmet ve ikramda bulunurlardı. İslam dini Mekke şehrinden dışarı çıkmıştı. Kureyşliler ileride büyük bir tehlike oluşacağını anladılar. Kureyşliler'in ileri gelenleri toplanıp Hz. Muhammed (sav)'i öldürtmeye karar verdiler. Hz. Peygamberimiz (sav) korkunç plandan haberdar edildi. Ali bin Ebu Talib'i (r.a.) çağırarak "Ben Medine'ye gidiyorum, bu emanetleri sen yarın sahiplerine verirsin," dedi. "Sonra da yola çıkarsın. Şimdi benim döşeğime yat, üstüne de yeşil hırkamı ört ki ben yatıyorum zannetsinler." Hz. Ali (r.a.) Peygamber Efendimiz (sav) yatağına yattı. Üstünü örttü. Resullah o gece evinden çıkar evin etrafını kuşatan müşriklerin üzerine yerden bir avuç toprak atarak onların gör gibi bakışları arasından çekip gider. Bu bir mucize idi.

Sabah olur, Hz. Ali evin kapısından çıkınca müşrikler şok olur. Hz. Ali'ye "Muhammed (sav) nerede?" diye sorduklarında "Bilmem," deyince aldandıklarını anlarlar.

ÖRÜMCEĞİN MARİFETİ

Hz. Muhammed Hz. Ebubekir ile beraber Sevr Dağının üzerindeki ağzı gayet dar bir mağaraya sığındı. Kureyşliler her tarafta Hz. Muhammed (sav) aramaya başladılar. Müşrikler mağaranın ağzına kadar geldiler. Ayak sesleri duyuluyordu. Hz. Ebubekir korkmaya başladı. Efendimiz (sav) , "Korkma bizi bulamazlar. Allah bizimle beraberdir," dedi. Cenâb-ı Allah tarafından mağaranın ağzı örümcek ağı ile örülmüş, ağın üzerine güvercin yumurtlamıştı. Esen hafif rüzgâr da ağın üstüne su damlaları atınca sanki uzun zaman kullanılmamış gibi gö-

züküyordu. Müşrikler mağaranın ağzını öyle görünce uzun zamandır kullanılmadığına kanaat getirerek oradan ayrıldılar. Üç gün üç gece kaldıktan sonra mağaradan çıktılar. Onları bulana Müşrikler ödül olarak yüz deve vereceklerdi.

Suraka bin Malik adında iyi iz takip eden biri Peygamber Efendimiz (sav)'i buldu. Hz. Ebubekir onu görünce "Tutulduk ya Resullah," dedi. O da "Üzülme Allah bizimle beraberdir," dedi. Suraka yaklaşınca atının ön ayakları birden dizlerine kadar kuma gömüldü. Bu durumdan kurtulmak için çok çalıştı. Bu durumda iken öldürülebilirdi. Bu durumu düşünen Suraka bin Malik, giriştiği işten pişmanlık duydu ve "Ya Muhammed, bu iş senin dua'nla oldu. Ne olur dua et de kurtulayım. Siz giderken ben de arkandan gelenleri oyalayayım" der. Bunun üzerine kurtulur. Daha sonra Peygamber Efendimiz'den af istedi ve aldı. O tarafa gelenleri geri çevirmeye muvaffak oldu. Peygamberin iltifatlarına nail oldu.

Yollarına devam ederlerken bu sefer onları arayanlardan biri olan Ebu Büreyde karşılarına çıkar. Resulullah ile aralarında geçen konuşmadan sonra hidayete gelerek İslam ile müşerref olur. Başından sarığını çıkararak mızrağının ucuna bağlayıp "Ya Resulullah, sizin gibi Allah yolunda çalışan bir zat'ın bayraksız hicretine vicdanım razı değil. Müsaade ederseniz ilk bayraktarınız ben olayım," dedi ve Kuba köyüne kadar Peygamber Efendimiz (sav)'e bayraktarlık yaptı. Bu hadiseden sonra Hz. Muhammed (sav) Şam'dan dönmekte olan halasının oğlu Zübeyr bin Avvam'ın kervanına rastladı. Zübeyr bin Avvam (r.a.) onlara birer beyaz elbise hediye etti. Onlarla beraber Medine'ye gitmek istedi. Fakat Peygamberimiz (sav) müsaade etmedi. "Sen Mekke'de işlerini düzene koymaya devam et," dedi.

MEDİNE'YE GİRİŞ VE İLK MESCİT

Peygamberimiz (sav) ve yanındakiler günlerce bekleyen müslüman ahalisi ile buluştular ve büyük sevinçler yaşandı. Çünkü günlerce Peygamberimizin (sav) gelmesini bekliyorlardı. Üç gün sonra da Hz. Ali (r.a.) geldi. Buluştukları yer Kuba ikameti idi. Kuba'dan Medine'ye hareket etmek için Haşim ailesiyle yani; Beni Naccar kabilesiyle Cuma günü Medine'ye yola çıktılar.

YÜCE BİR SEVINÇ, COŞKUN BİR KARŞILAMA

Hz. Muhammed (sav) Cuma namazını kıldıktan sonra tekrar Medine'ye hareket etti. Halk büyük sevinç içinde bekliyordu. Her yerde bayram havası vardı ve Resulullah gözükünce sevinçler en üst seviyeye ulaştı. Tala'al Bedru Aleyna (Ay Doğdu Üzerimize) isimli bir şarkı söylerek sevinçle oynamaya başladılar.

Peygamber Efendimizin (sav) bindiği deve Mescidi Nebevi'nin şimdiki bulunduğu bulunduğu boş arsaya çöktü. "Misafir olacağımız yer burasıdır." Efendimiz (sav) oraya yakın evi olan Halid bin Zeyd (r.a.) Ebu Eyyup El Ensari'nin evine misafir oldu. Bu büyük zat bugün İstanbul Eyüp Sultan'da medfundur, İstanbul'u fethetmek için 90 yaşında buraya gelmiş ve şehit olmuştur. Peygamber Efendimiz (sav) Medine'de onun evinde bir süre kalmıştır.

Medine'de yaşayan Muhacirler, Efendimiz'in Medine'ye gelişine çok sevindiler. O zamanlar Efendimiz (sav) 53 yaşında idi. Medine'ye hicret etmekle beraber bütün müslümanlar putperestlerin baskı, işkence ve hakaretlerinden kurtulmuş oldu. Böylece bir topluluk oldular. Hicretten sonra İslam dini ile yaşamaya başladılar.

DİN KARDEŞLİĞİ

Ensar ile Muhacirlerin arası çok iyiydi. Yalnız zamanla bazı sorunlar oldu. Peygamber Efendimiz (sav) "Müminler din kardeşleridir," diyerek onları barıştırdı. Din kardeşliği öz kardeşlikten daha kuvvetli hale geldi. Aynı şekilde Evs ve Hazrec kabilelerinin arası açıldı. Onları da din kardeşliği bağı ile birleştirdi.

Artık İslam dini kanunlarına göre yaşamaya başlandı. İbadeti birlikte yapabilmek için mescit yapma zamanı gelmişti. Mescidi Nebi İslamiyette yapılan ikinci Mescid idi. İlk mescid Kuba mesciydi. Medine'ye gelip bekâr olan ve kimsesiz insanlar için Mescidi Nebi binasının bitişiğinde bir yer yapılarak onlar orada yaşamaya başladı. Bu bakımdan onlara Suffa Yârânı denildi. Bunların başında Bilali Habeşi, Suheybi Rumi, Ammar bin Yasir, Habbab bin Eret ve Enes bin Malik (r.a.) hazretleri geliyordu. Eshabı Suffa arasında Abdullah bin Mes'ud, Ubeyy bin Kaab, Bilali Habeşi gibi en büyük Kur'ân öğretmenleri ve en büyük müfessirler vardı.

Peygamber Efendimiz (sav) ile Hz. Aişe (r.a.) evlendiler. Peygamber Efendimiz (sav) müşriklerin ve yahudilerin, Kureyşlilerin oyununa müslümanları getirtmedi. Büyük sabırla bütün imkânlarını kullanarak ilahi tavsiyenin dışına çıkmıyordu. Bir zaman sonra artık Müslümanlara yalnız müdafada kalmak şartıyla Cihad yapmaları için izin verildi.

İSLAM HAKLI OLARAK CİHADA BAŞLIYOR

Düşmana karşı seriyyeler ve gazveler düzenlendi. Peygamberimizin bizzat bulunduğu askeri birliklere "Gazve" bulunmadıklarına "Seriyye" denir. Gazvelerin sayısı 27; Seriyyelerin sayısı 54 tür. Peygamberimizin ilk gazvesi, Hicret'in ikinci senesinde vuku bulan Beni Damre Gazvesidir. Bu gazvede, muharebe olmamıştır. Peygamberimizin kuvveti 60 kişilik bir gazve birliği idi. Bunu birinci Bedir gazvesi takip etmiştir. Bi-

rinci Bedir Gazvesinde de harb olmamıştır. Asıl savaş ikinci Bedir'de olmuştur.

Münafıklar ve kâfirlerin inanmaları için Peygamber Efen-
dimiz (sav) parmağı ile Ay'a işaret etmiş Ay ikiye ayrılmıştır.
Münafıkların bir kısmı inanmış bir kısmı ise "sihirbazlık yap-
tın," diye inanmamışlardır.

BEDİR GAZVESİ (624)

Bedir gazası, peygamberimizin kumandasında 305 kişilik
bir kuvvetti. Sekiz kişi mazeretli ve izinli idi. Bu kuvvet 950 ki-
şilik müşrik ordusunu perişan etmişti. 70 kişi öldürülmüş, 70
kişi esir alınmış, 14 şehid verilmişti. Bundan sonra Peygam-
berimizle ahidlerini bozan Beni Kaynuka Yahudileri ile harb
edilip Medine'den çıkarılmıştır.

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 13. Âyet;

Bedir'de karşı karşıya gelen şu iki grubun halinde sizin
için büyük bir ibret vardır. Biri Allah yolunda çarpışan bir gu-
rup, diğeri ise bunları apaçık kendilerinin iki misli gören kâfir
bir grup... Allah dilediğini yardım ile destekler. Elbette bunda
basiret sahipleri için büyük bir ibret vardır.

Kur'ân-ı Kerîm 3. Sûre 165. Âyet;

Bedir'de müslümanlar müşriklerden yetmiş kişi öldür-
müş, yetmiş kişi de esir almışlardı. Uhud'da ise yetmiş şehit
verdiler. Ayeti Kerime de geçen "musibet"le bu işaret ediliyor
ve bunun, okçuların Allah Resûlu'nun emrini tutmamalarından
dolayı başlarına geldiğini vurguluyor.

UHUD GAZVESİ (625)

Müşrikler 3000 kişilik bir orduyla Medine üzerine yürümüşlerdi. Uhud'da Peygamber ordusuyla karşılaşmışlardı. Bu savaşta 3000 düşmana karşı, Peygamber ordusunun sayısı (300 kişilik münafıklar gurubunun ayrılması neticesinde) 700 kişi idi. 300 kişi döneklik etti. Savaş neticesinde sayıca kat kat olan düşman ordusu perişan edildi. Fakat daha önce peygamberimizin bir geçide yerleştirdiği okçuların birçoğu emir olmadan yerlerini terk etmeleri büyük bir felakete neden oldu. Düşman tarafından bu olay değerlendirildi; İslam ordusu arkadan kuşatıldı. Bunu gören firar etmekte olan düşman kuvvetleri, geri dönerek saldırıya geçtiler. İki kuvvet arasında kalan İslam ordusu bozuldu. Bu sırada Hz. Hamza ve birçok Ashâbî Güzin şehid oldular. Peygamberimizin bir dudağı yarılmış, mübarek dişi şehid olmuştu. Zırhının parçaları, yanaklarına batmıştı. Peygamberimizin şehid olduğu haberi ortalığa yayılmıştı. Peygamberimizi Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Ali, Hz. Ebû Ubeyde, Hz. Ebi Vakkas (r.a.) gibi Sahabei Kiram bir an bile yalnız bırakmıyor ve onu canla başla müdafaa ediyordu. Bu sırada Bin Malik yüksek sesle Peygamberimizin öldüğünü haykırarak bölünmekte olan İslam ordusunu Peygamberimizin yanına topladı. Düşman daha fazla savaşa cesaret edemeyerek Mekke'ye geri döndü.

Kur'ân-ı Kerîm 16. Sûre 121. Âyet;

Uhud Savaşı: Eğer ceza verecekseniz, size yapılan işkenenin misliyle ceza verin. Ama sabrederseniz, elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır. (Resûlullah (s.a.)) Uhud savaşında amcası Hz. Hamza'yı kâfirler tarafından burnu ve kulakları kesilmiş, ciğeri çıkarılmış bir şekilde görünce "Allah'a An-

dolsun ki, eğer Allah bana zafer verirse senin yerine yetmiş kişiyi böyle yapacağım,” diye yemin etti Resûlullah (s.a.) yemine keffâret verdi ve onu uygulamadı.

HENDEK GAZVESİ (627)

Yahudilerin de teşviki ve yardımıyla Kureyşliler bir kısım kabilelerle birlikte 10 bin kişilik bir ordu ile Medine'ye yürüdüler. Ashâbı toplayarak istişare eden Peygamberimiz Selmanı Farisi'nin tavsiyesiyle Medinei Münevverenin ovaya bakan kısmına hendek kazdırdı.

Düşman Medine'ye gelip hendekle karşılaşınca büyük bir şaşkınlığa uğradı. Muhasara günlerce sürdü. Mevsim kış; havalar soğuktu. Allah'ın lütfuyla bir gece çıkan şiddetli bir fırtına düşman çadırlarının altını üstüne getirdi. Düşman da dağılıp gitti. Bundan sonra Peygamber Efendimiz ahitlerini bozmuş olan Beni Kurayza yahudilerini muhasara etti. Muhasara 15-20 gün sürdü. Eli silah tutan askerler idam edildi. Böylece Beni Kurayza Yahudileri de tarihe karışmış oldu.

Kur'ân-ı Kerîm 33. Sûre 8.9. Âyetler;

“Ey iman edenler, Allah'ın size olan nimetini hatırlayın, hani size ordular saldırmıştı da biz onlara karşı bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah ne yaptığınızı çok iyi görmekteydi.”

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI (628)

Peygamber Efendimiz (sav) Ashâbı Kiram'dan 1400 kişilik bir toplulukla Umre yapmak üzere Medine'den Mekke'ye hareket etti. Yanlarına sadece yalın kılıçlarını aldılar. Fakat Kureyş, Hudeybiye'de Peygamberimizi durdurdu. Peygamberimiz (sav)

Hız. Osman'ı Kureyş'e elçi gönderdi. Bu sırada Hız. Osman'ın öldüğü yaygarası çıktı. Peygamberimiz (sav) bir ağacın altında oturdu. Ashâbı kendisine ondan ölünceye kadar ayrılmayacaklarına dair biat verdiler. Bu biata "Beyatürırdvan" denilir. Fakat Müslümanlardan korkan Kureyş, Hız. Osman'ı serbest bıraktı. Kureyş de Amr oğlu Süheyl'i Peygamberimize elçi gönderdi. İki taraf 10 yıllık sulh yaptı. Buna Hudeybiye Musâlahası denir.

Kur'ân-ı Kerîm 48. Sûre 10. Âyet;

Hudeybiye antlaşması ve bu antlaşma sırasında biata işaret etmektedir. Şöyleki, hicretin altıncı yılında Hız. Peygamber umre yapmak için 1400 müslümanla Mekke'ye doğru yola çıkmıştı. Fakat Kureyş, müslümanları Mekke'ye sokmak istemediğinden önlerine bir birlik çıkarmış Hız. Peygamber de vadilerden sapıp Hudeybiye gelmişti. Savaşmak niyetinde değildi. Anlaşmak için Hız. Osman'ı Kureyş'e elçi göndermiş, Hız. Osman'ın dönüşü gecikince Peygamberimiz bir ağacın altına oturarak ashâbından Osman öldürölmüş ise ölünceye kadar savaşacaklarına dair söz almıştı. Onlar da Hız. Peygamber'e biat edip bu sözü vermişler, sonunda Hız. Osman gelmişti.

Kur'ân-ı Kerîm 48. Sûre 18. Âyet;

Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah, o müminlerden razı olmuştur. Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir Fetihle ödöllandirmiştir. Âyetin işaret ettiğı biat Hudeybiye'de "Semre" ağacının altında yapılan "Rıdván biatı"dır. 1400 sahábî, Kureyş'e karşı ölünceye kadar savaşacaklarına yemin etmişlerdi. Haber verilen yakın fetih Hayber'in fethi olarak anlaşılmıştır.

HAYBER GAZVESİ (629)

Peygamberimiz (sav) kendisi için bir tehlike teşkil eden Hayberi muharasa etti. Bu savaşta Hz. Ali (r.a.) kahramanlık gösterdi. Hayber birçok kaleden müteşekkildi. Bunların en mühimi olan ve Hayber adını taşıyan kaleyi Hz. Ali aldı. Diğerlerini de peşpeşe teslim aldılar.

Peygamber Efendimiz (sav) zamanında hükümdarlara birer nağme (mektup) göndererek onları İslam'a davet etmiştir. Bir kısmı hürmet etmiş bir kısmı ise hakarete bulunmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm 33. Sûre 26. Âyet;

Hz. Peygamber (sav) müslümanlarla olan ittifaklarını bozup hainlik eden Beni Kureyza adlı Yahudi Kabilesi üzerine yürüdü. Müslümanları 25 gün kadar bir süre Kureyzalıların kalesini kuşattılar. Sonunda kale müslümanların eline geçti.

MUTE MUHAREBESİ (629) **BİZANSLA İLK SÜRTÜŞME**

Rum Kayseri Emiri Şurahbil üzerine 3000 kişilik bir ordu gönderildi. Çünkü Şurahbil elçi olduğunu bildiği halde Peygamberimizin elçisini öldürmüştü. Bu muharebede de düşman ordusu yüz bin kişi idi. İslam ordusu üç bin kişi ile yüz bin kişi karşısında inanılmaz kahramanlıklar gösterdi. Sırasıyla değişen üç tane kumandan şehid oldu. Bunlar sırasıyla Zeyd bin Harise, Abdullan bin Revaha, Cafer bin Ebu Talip idi. Dördüncü kumandan Halit bin Velid büyük bir maharetle orduyu geri çekerek Medine'ye döndü.

MEKKE'NİN FETHİ (11 Ocak 630)

Kureyş Müşrikleri Peygamberimizle yaptıkları Hudeybiye sulhunu bozmuşlardı. Bunun üzerine Peygamberimiz 10 000

kişilik bir ordu ile Mekke'yi Mükerrerem'e girdi. "Kureyş tarafından karşı konulmadıkça harp etmeyiniz," buyurdu. Hiç bir kuvvetle karşılaşmadan şehri teslim aldı. Yalnız Halit bin Velid ufak bir kuvvetle karşılaştı. Bir hücumda dağıtarak Mekke'ye girdi. Günlerden Cuma idi. Peygamberimiz herkesi affetti. Kâbe'yi putlardan temizletti. Bir vali tayin ederek buradan ayrıldı.

KİBİR KAYBETTİRİR

HUNEYN GAZVESİ (27 Ocak - 1 Şubat 630)

Peygamber Efendimiz (sav) Mekke'yi fethettikten sonra on iki bin kişilik bir ordu ile Taif'teki Hevâzin ve Sakîf kabilelerinin üzerine yürüdü. İslam ordusunun çokluğunu gören bazı müslümanlar "Bu ordu artık yenilmez," şeklinde konuşuyorlardı. Fakat kendilerinden çok daha az müşrik ordusu karşısında ilk çarpışmalar sonucunda bozguna uğradılar. Yalnız Hz Peygamber'in onlara cesaret vermesi üzerine toplanıp büyük bir zafer kazandılar.

Kur'ân-ı Kerîm 9. Sûre 24. Âyet;

Mekke'yi fethettikten sonra on iki bin kişilik bir ordu ile Taif'teki Hevâzin ve Sakîf kabilelerinin üzerine yürüdü. İslâm ordusunun çokluğunu gören bazı müslümanlar bu ordu artık yenilmek şeklinde konuşarak kendilerini büyük görmüşlerdi. Fakat Huneyn vadisinde kendilerinden çok daha az bir müşrik ordusu ile karşılaşınca bozguna uğradılar. Çünkü onlar çokluklarına güvenmişlerdi. Ayetle onların bu durumu işaret etmektedir.

Peygamberimiz (sav) Mekke'yi fethinden sonra Beni Hevâzin ile Beni Sakif kabileleri Huneyn'de toplanarak harbe hazırlandılar. Peygamberimiz on bin kişilik bir ordu ile bunların üzerine yürüdü. İslam ordusuna pusu kuran düşman kuvvet-

leri evvela bu orduyu geriletilerse de Peygamberimizin metânet ve şecâatı ile yeniden toplanan Peygamber ordusu düşmanı hezimete uğratmıştır. Savaşta firar eden Beni Sakif kabilesi Taif'e sığınmıştır. İslam ordusu Taif'i kuşatmışsa da muharebe uzamış olduğundan vazgeçilmiştir. Zaten bir sene sonra onlar da İslam ile şereflenmiştir.

TEBÜK GAZVESİ (631)

Romalıların büyük bir ordu ile İslamiyet'i yok etmek için geldikleri söylenmişti. Bunun üzerine Peygamberimiz otuz bin kişilik bir ordu hazırlayarak Tebük deniler yere kadar gitti. Burada yirmi gün ikamet etti. Bu şayianın asılsızlığı ortaya çıktığından, oradaki kabileler islah edilerek tekrar Medinei Münevvere'ye döndüler. Bu sefere Tebük seferi denir.

Kur'ân-ı Kerîm 9. Sûre 37. Âyet;

Resûlullah (s.a.) hicretin dokuzuncu yılında Bizans İmparatorluğunun müslümanları imha etmek için 40 000 kişilik bir ordu hazırlayıp savaşmak üzere sefere çıkardığı haber alındı. Bizans imparatorluğuna karşı savaş ilân etti. Fakat münafıklar Resûlullah'ı aleyhinde propaganda yaptılar. Bizans'a karşı savaşmanın intihar olduğunu halk arasında yaydılar. Bizans bugünün ABD'si gibiyken İran; yani Farisilerse Rusya gibiydi. Resûlullah ve Ashâbının gayretiyle 30 000 kişi hazırlandı. Bu olayın (asılsız olduğu ve Bizanslıların korkup kaçtığı belirtilir.) Dönüş yolunda ise bazı kabileler islah edilmiştir.

Ne kadar da büyük ve kuvvetli bir ordu olsa da Allah Rasulü ve Ashabı asla ve asla çekinmeden iman ve hakikat adına savaşmaya hazırlanmışlardır. Çünkü onlar arkalarında Allah'ın olduğunu çok iyi biliyorlardı.

VEDA HACCI

Peygamber Efendimiz (sav) Hac farızasını yerine getirmek için 40 000 kişi ile Mekkei Mükerrrem'e gitti. Arefe günü cuma gününe tesadüf ettiğinden Peygamberimiz Haccı Ekber yaptı. Bu dört senede bir olur.

Hay huy ile ahir maksud oldu zahir

Beyti veliyyülekrem elhâc iydi ekber

Müştak Baba'nın Ankara'nın başkent olacağını müjdelediği şiirinde geçen "EL İYD İ EKBER" işte bu haccdır. Buradan bu mısralarda bir veda kokusu var, diyebiliriz.

Bu hac Peygamberimizin son Haccı idi. Meşhur veda hutbesini okudu. Ashâb'ı ile vedalaştı. Burada Peygamberimizi dinleyen Ashabın yüz binden fazla olduğu rivâyet edilir. Bu hacca veda haccı denir.

VEDA HUTBESİ (7 Mart 632)

Allah'a hamdû sena ederiz. O'na döneriz. Nefislerimizin fenalıktan ve kötü amellerinden O'na sığınırız. Allah'ın hidayet ettiğini kimse yoldan çıkaramaz. Allah'ın şaşırttığını kimse yola koyamaz. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka tanrı yoktur. Birdir, eşi ve ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed onun kulu ve Resûlûdür. Ey Allah'ın kulları Allah'tan korkmazı, O'na itaat etmenizi vasiyet ederim. Ey Nâs, sözlerime dikkat ediniz, çünkü bu seneden sonra bir daha sizinle burada tekrar buluşup buluşamayacağımızı bilmiyorum. Ey Nâs bugünün ne günü olduğunu biliyor musunuz? Bugün Yevmün Nahr dir. Kurban kesme günüdür. Bu ayın ne ayı olduğunu biliyor musunuz? Bu Şehri Haram (mukaddes ay) dır. Burası mukaddes şehir Mekke'dir. Bu mukaddes bir ay, bu

şehrimiz nasıl mukaddes bir şehir ise, canlarınız, mallarınız, ırzlarınızda ta Allah'ın huzuruna çıkıncaya kadar bu mukaddes gün, bu mukaddes ay, bu mukaddes şehir gibi yekdiğerinize karşı mukaddestir.

Kur'ân-ı Kerîm 44. Sûre 2.-3. Âyetler;

Apaçık olan Kitab'a Andolsun ki, Biz onu (Kur'ân-ı) Mübarek bir gecede indirdik. Kuşkusuz bir uyarıcıyızdır. İslâm âlimlerinin çoğunluğu burada Kadir gecesine işaret edildiği rivayetini daha kuvvetli bulmuşlardır.

Kur'ân-ı Kerîm 104. Sûre 1.-2. Âyetler;

Arkadan çekiştirmeyi, yüze karşı eğlenmeyi âdet edinen herkesin vay haline.

Kur'ân-ı Kerîm 111. Sûre 1.-2.-3.-4.-5. Âyetler; (Tebbet)

Ebu leheb'in iki eli kurusun. Kurudu da malı ve kazandıkları ona fayda vermedi. O alevli bir ateşte yanacak. Odun taşıyıcı olarak ve boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olduğu halde karısı da (ateşe girecek)

Kur'ân-ı Kerîm 29. Sûre 57. Âyet;

Her can ölümü tadacaktır. Sonunda bize döndürüleceksiniz.

Kur'ân-ı Kerîm 15. Sûre 49. Âyet;

(Resûlum) Kullarıma, Benim, çok bağışlayıcı ve pek esirgeyici olduğumu haber ver.

Kur'ân-ı Kerîm 16. Sûre 90. Âyet;

Cuma Hutbelerinde imam hutbeden inmeden okur.

Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder. Çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.

Kur'ân-ı Kerîm 17. Sûre 23. Âyet;

Rabbin sadece kendisine kulluk etmenizi ana babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti.

Kur'ân-ı Kerîm 17. Sûre 37. Âyet;

Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma.

Kur'ân-ı Kerîm 17. Sûre 78. Âyet;

Gündüzün güneş dönüp gecenin karanlığı bastırınca kadar (belli vakitlerle) namaz kıl, bir de sabah namazını. Çünkü sabah namazı şahitlidir. Beş vakit namazı ifade etmektedir.

Kur'ân-ı Kerîm 18. Sûre 98.99. Âyetler;

Zülkarmeyn Bu Rabbinimden bir rahmettir. Fakat Rabbinim vâdi gelince O, bunu yerle bir edecektir. Rabbinim vâdi hak tır dedi. O gün (Kıyamet gününde bakarsınki) biz onları birbirine çarparak çalkalanır bir halde bırakmışsındır. Sûr'a da üfürülmüş, böylece onları bütünüyle bir araya getirmişsindir.

Kur'ân-ı Kerîm 22. Sûre 3. Âyet;

İnsanlardan, bilgisi olmaksızın Allah hakkında tartışmaya giren ve her inatçı şeytana uyan bir takım kimseler vardır.

CENÂBİ ALLAH'IN DÜNYA NİZAMI

Kur'ân-ı Kerîm 16. Sûre 90. Âyet;

Allah Teâlâ dünya nizamını sağlayan üç esası emrediyor.
Buna karşılık üç çirkin davranışı yasaklıyor.

Emrettiği Esaslar;

Adalet: Herşeyi tam olarak yerine getirmek, herkesin hakkını vermek ve ölçülü davranmak demektir.

İhsan; İyilik, hayır, bağış, ibadet

Akrabaya Yardım; Uzak veya yakın akrabaya iyilik etmek
Yasakladığı Esaslar; (Davranışlar)

Fuhuş; Yalan iftira, zina

Münker; şariat ve akliselim kanunları beğenmeyip, fena kabul ettiği iş ve davranış demek

Zulüm; İnsanlara karşı üstünlük iddia edip onlara zalimce davranmak ve onları baskı altında yaşatmak

SÜNNET NEDİR: Hz. Peygamber'in yaptığı, söylediği ve yasaklamadığı işlerdir.

Peygamber Efendimizin (sav) sünnetini dikkate almadan Kur'ân-ı Kerîm'i bütünüyle anlamak mümkün değildir. Çünkü dinin bütün hükümleri Kur'ân-ı Kerîm'den öğrenilmediği gibi pek çok hükmün ayrıntılarını ve nasıl uygulanacağını da Kur'ân anlatmaz. Mesela namaz farz olduğunu Kur'ân-ı Kerîm bildirir. Fakat namazın nasıl kılınacağı ve kaç rek'at olduğunu yalnızca Kur'andan öğrenemeyiz; Peygamberimizden öğrenebiliriz: Sünnetinden.

MÜSLÜMAN BİR İNSANIN BİLMESİ GEREKEN ESASLAR

- 1) Kelimei Şehâdet: Eşhedü en lâ ilâle illallah ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve Resûlüh
- 2) Namaz Kılmak: Ergenlik çağına gelen ve akıllı olan her müslüman günde beş vakit namaz kılmalıdır.

Beş Vakıt Namazın Kılınışı

Sabah Namazı: İki sünnet, ikisi de farz olmak üzere dört rek'attır. Önce sünnet, sonra da farz kılınır.

Öğle Namazı: Dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi de son sünnet olmak üzere on rek'attır.

İkindi Namazı: Dördü sünnet, dördü farz olmak üzere sekiz rek'attır. Önce sünnet kılınır.

Akşam Namazı: Önce üç rekât farz; sonra ise 2 rekât sünnet kılınır.

Yatsı Namazı: Dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi de son sünnet olmak üzere on rek'attır.

Vitir Namazı: Üç rek'attır. Yatsı namazının sonundan sabah namazının gireceği vakte kadar kılınabilir.

Cemaatle Namaz Kılmanın Fazileti

Cemaatle kılınan namazın sevabı, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha fazladır.

- 3) Zekât Vermek: Zengin olan müslümanların mal ve paralarının belirli bir miktarını her yıl fakirlere vermesidir.
- 4) Oruç Tutmak: Ergenlik çağına gelen ve akıllı olan müslümanların her yıl Ramazan ayında oruç tutmasıdır.
- 5) Hacca Gitmek: Yine gücü yetenlerin ömürlerinde bir defa hac görevini yerine getirmeleridir.

DİN BİRLİĞİ

Kur'ân-ı Kerîm 11. Sûre 46. Âyet;

İnsanlar arasındaki yakınlığın asıl sebebi din birliğidir. Allah, dinine inanmış ve peygamberlerini tasdik etmiş kimseler birbirlerinin manevi akrabası yakın dostlarıdır. Bunların arasında manevi birlik vardır. Müminlerle kâfirler ırk bakımından birbirlerinin akrabası olsa bile bu akrabalığın Allah katında hiçbir değeri yoktur. Nitekim Hz. Nuh'un oğlu babasına inanmadığı için Allah Teâlâ onu Nuh Peygamber'in ailesinden saymamıştır.

Millet - Ordu

Kur'ân-ı Kerîm 9. Sûre 122. Âyet;

Bir millet, ilim ve teknik alanında geri kalmışsa askeri alanda kuvvetli dahi olsa çabuk çöker. Ama ilim ve teknikte ileri gitmiş milletler askeri alanda zayıf bile olsalar noksanlarını çabuk telafi edebilirler. Onun için ilmi cihad, silahlı cihaddan üstündür.

Münafıklık; Bir kimse dili şehâdet getirir bedeni ile amel eder de kalb ile tasdikte bulunmazsa o münâfık olur.

Fâsık; Bir kimse dili ile tasdikte bulunur, kalbiyle de inanır ama bedeni ile amel etmezse o da fâsıktır.

- Hiç şehâdet getirmeyen kimse ise kâfir münkirdir.
- Makbul iman, müminlerin imanıdır. Ecred kalb, müminlerin kalbidir.

REGAİB GECESİ:

Müminlere Allah'ın rahmeti, lutuf ve ihsanı bol bol verildiği gece demektir. Bol bol kaza ve nafile namazı kılmak, Kur'ân okumak Allah'tan af dilemek bu gecede faziletlidir. Duaların kabul edildiği bir gecedir.

İSRÂ VE MİRAC GECESİ:

Receb ayının 27'sine dek gelir. Peygamberimizin göğsü yükseltildiği, Yüce Yaratıcıya yakınlığı en üstün olduğu gecedir. Cebrail ona eşlik etmiştir. Bir süre sonra Cebrail "Ya Muhammed, buradan sonra yalnız başına gideceksin, buradan ben geçemem," demiştir. Peygamberimizi Mirac gecesinde Burak isimli bir binek taşımıştır. Peygamberimize bu gecede bazı büyük şeyler müjdelenmiştir:

Beş vakit namaz: Önce 50 vakitken Musa (as)'ın tavsiyesi üzerine 5 vakite indirilmiştir.

Cennete girenler arasında en çok onun ümmetinin olacağı Amenerrasülü: Bu ayetler mümünler için büyük bir müjdeydi. Kimseye gücünün yetmeyeceği bir şeyin yüklenmeyeceği bildirilmişti.

BERAT GECESİ:

Şaban'ın 15. günüdür.

Borçtan, suç ve cezadan hastalıktan kurtulmak demektir. Buna göre berat gecesı günahlardan kurtuluş gecesı demektir.

KADİR GECESİ:

Bin aydan hayırlı olduğu bildirilen bu gece Ramazan'ın içindedir ama yeri bildirilmemiştir. Peygamber Efendimiz bu geceyi "Ramazan'ın son on gecesinde, on geceninde tekli gecelerinde arayın," buyurmuştur. İslam âlimleri bu geceye çoğunlukla Ramazan'ın 27'si demişlerdir.

Kadir gecesı Kur'an'ın indirilmeye başladığı gecedir; önemi ve fazileti tüm gecelerden büyüktür.

MEVLİD GEÇESİ:

Doğum vakti demektir. Peygamber Efendimiz'in doğum zamanının geldiğini belirtir.

DİNİMİZİN FARZI 32'DİR.

- 2) Teyemmünün Farzı (Kuru toprakla yapılan abdest)
- 3) Guzlün Farzı
- 4) Abdestin Farzı
- 5) İslâm Şartı
- 6) İman Şartı
- 12) Namazın Farzları (6) ve Şartları (6)

Farz: Yapılması kesinlikle istenen ve yapılmaması yasaklanmış işler

Farz iki türdür.

- 1) Farzı Ayn: Akıllı ve ergenlik çağına girmiş olan her müslüman mutlaka yapması icab eden emirdir.
- 2) Farzı Kifâye: Cenaze namazı kılmak gibi...

İMANIN ALTI ŞARTI

1. Allah'a iman etmek
2. Melek'lere iman etmek
3. Mukaddes Kitab'lara iman etmek
4. Peygamberlere iman etmek
5. Ahiret gününe iman etmek
6. Kadere, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna iman etmek

ALLAH'IN SIFATLARINA İMAN

İki kısma ayrılır.

- 1) Zatî Sıfatlar: Vücut, Kıdem, Bakâ, Vahdâniyet, Muhâlefetün lil Havadis, Kıyam binefsihi...

Bu sıfatlar yalnızca Allah'a mahsustur.

- 2) Sübutî Sıfatlar: Hayat, İlim, Semi, Basar, İrade, Kudret, Kelâm Tekvîn...

Bu sıfatlar yaratılmışlarda da bir kısım vardır.

MELEKLERE İMAN

Cebrâil: Peygamberlere Allah'ın emir ve yasaklarını getiren Melek, Peygamberlere vahiy ve kitab getiren yani elçilik yapan melektir.

Azrâil: Eceli gelen yaratıkların canını almakla görevli melektir.

Mikâil: Yaratıklara erzak dağıtmakla görevli melek, tabiat olaylarıyla ilgili görevleri bulunan melektir.

İsrâfil: Kıyamet gününde Sûra üfürecek olan Melek, kıyametin kopması ve insanların öldükten sonra tekrar dirilmesi için Sûr'a üflemekle görevli melektir.

PEYGAMBERLERİN SIFATLARI

Sıdk, Emanet, İsmet, Tebliğ, Fetanet

Hacet Namazı: İki rek'attır. Yatsı namazından sonra kılınır. Kişi dileğinin yerine getirilmesini Allah'tan ister.

Bayram Namazı: Diğer namazlardan farklı olarak bayram namazlarının birinci rek'atında üç, ikinci rek'atında da üç ke-re olmak üzere fazladan altı tekbir alınır ve iki rek'attır.

Bayram namazına farklı yollardan gidip gelmek sevaptır.

CUMA NAMAZI

Cuma müslümanlar için mübarek bir gündür. Cuma günü müslümanlar için bir bayramdır. Cuma şartlarını taşıyan kim-selere Farzı Ayn'dır.

Cuma gününün beş meziyeti vardır.

- Allah, Âdem'i o gün yarattı.
- Allah, Âdem'i (cennetten) yere o gün indirdi.
- Allah, Âdem'in canını o gün aldı.
- O gün de öyle bir saat vardır ki, (mümin) kul, haram bir şey istemedikçe Allah'tan ne isterse, Allah ona mutlaka verecektir.
- Kıyamet o gün kopacaktır.

Cuma Namazı; dördü ilk sünnet, ikisi farz ve dördü de son sünnet olmak üzere on rek'attır. Dileyen dört rek'an zuhri âhir son öğle ile iki rek'at da vakit sünneti kılar.

Toplamı on altı rek'at kılınır. ORUÇ

İslâm'ın beş esasından biri de Ramazan ayında oruç tutmaktır. Oruç niyet ederek, tan yerinin ağarmaya başlamasından (yani imsak vaktinden) itibaren güneş batıncaya kadar yememek, içmemek ve cinsi ilişkiden uzak durmak suretiyle yerine getirilen bir ibadettir.

Oruç; Niyet ettim Ramazanı Şerifin yarınki orucuna tutmaya diye niyet etmeli. Ramazan ayı bazı yıllarda 29 bazı yıllarda 30 gün olmaktadır.

- 1) Farz Olan Oruçlar: Ramazan ayında oruç tutmak.
- 2) Vacip Olan Oruçlar: Adak oruçları ile bozulan nafil oruçları kaza etmek vaciptir.
- 3) Sünnet Olan Oruçlar: Muharrem ayının 10. 11. günleri oruç tutmak sünnettir.
- 4) Müstehab Olan Oruçlar: Pazartesi, Perşembe günleri, Kamerî ayların on üç, on dört ve on beşinci günleri, Ra-

mazan'dan sonra Şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehabdır.

- 5) Mekruh Olan Oruçlar: Muharrem ayının sadece onuncu günü, cuma ve cumartesi günleri oruç tutmak, Ramazan bayramının birinci günü ile Kurban bayramının dört günü oruç tutmak tahrimen mekruhtur.

Nafile Oruç: Farz ve vacibin dışındaki oruçlardır.

Fitre: Borcundan aslî ihtiyaçlarından başka nisap miktarı malı veya onun değerinde parası olan müslümanın fıtır sadakası vermesi vaciptir. Buna kısaca fitre denir.

Zekât: İslâm'ın beş şartından biri olan zekât mâli bir ibadettir, hicretin ikinci yılında farz kılınmıştır. Zekât, malın belirli bir bölümünü müslüman olan fakire vermek demektir.

HAC

İslam'ın beş esasından biri de hacdır. Hicretin 9. yılında farz kılınmıştır. Hac'ın farz oluşu kitap, sünnet ile sabittir.

Hac Kimlere Farzdır?

1. Müslüman olmak
2. Akıllı olmak
3. Ergenlik çağına gelmiş bulunmak
4. Hür olmak
5. Haccın farz olduğunu bilmek

Tavaf: Haceri Esved'in hizasından başlayarak Kâbe'yi sola almak sûretiyle, yedi defa Kâbe etrafında dönmek demektir. Her dönüşüne "şavt" denir. Yedi şavt bir tavaftır.

Yedi şavt tamamlanınca yer varsa makamı İbrahim'de yer yoksa herhangi bir yerde iki rek'at tavaf namazı kılınır ve sonunda da dua edilir. Hac ve Umre'de kesilen kurbanlara

"Heyd" denir.

DİNİMİZDE AHLÂK

Dinimizde ahlâkın büyük önemi ve üstün bir yeri vardır. İslâm'ın gayesi, insanları güzel ahlâk sahibi yaparak olgunlaştırmaktır. Dinin emir ve yasaklarına bakınca bunu açık bir şekilde görebiliriz.

İslâm ahlâkının kaynağı Kur'ân-ı Kerîm'de yer alan yüksek ahlâk ilkeleri ile, bunları hayata geçiren tatbik eden Peygamberimizin fazilet dolu yaşayışı ve örnek davranışlarıdır.

ORUCU BOZMAYAN ŞEYLER

1. Oruçlu olduğunu unutarak yemek, içmek
2. Bir suya dalıp kulağına su kaçmak
3. Kendi isteği olmayarak kusmak
4. Kendi isteği olmayarak boğazına toz ve duman girmek
5. Uyurken ihtilam olmak
6. Eşini öpmek
7. Geceleyin cünüp olan kimse sabahleyin yıkanması
8. Ağızındaki tükürüğü yutmak
9. Gözlerine sürme çekmek

ORUÇLUYA MEKRUH OLMAYAN ŞEYLER

1. Gül ve misk gibi şeyleri koklamak
2. Gözüne sürme çekmek
3. Kendisinden emin olmak kaydıyla hanımını öpmek
4. Misvak kullanmak, dişlerini fırçalamak
5. Ağıza su alıp çalkalamak
6. Burnuna su çekmek
7. Serinlemek için yıkanmak

ORUÇLUYA MEKRUH OLAN ŞEYLER

1. Bir şey tatmak dilinin ucuyla
2. Gereksiz olarak birşey çiğnemek
3. Kendisine güveni olmayan kimsenin hanımını öpmesi ve kucaklaması
4. Tükürüğünü ağzında biriktirip yutmak
5. Kan aldırarak

ORGAN NAKLİ

Tedavi maksadıyla, ölmüş bir kimsenin cesedinden alınan organ veya dokunun, bir hastanın sağlığa kavuşturulması suretiyle değerlendirilmesi, ölüye saygısızlık değil; aksine bu davranış organı alınan ölüye karşı saygı duyulmasına vesiledir. Nitekim İslâm bilginleri, karnında canlı halde bulunan çocuğun kurtarılması için, ölen annenin karnının yarılmasını gerekli görmüşlerdir. Kur'ân-ı Kerîm'de ölmüş hayvan, domuz, kan ve şarap gibi şeylerin yenilip içilmesi yasaklanmış, ancak zaruret halinde bunlardan (ihtiyaç kadar) yenilip içilebileceğine izin verilmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm 2. Sûre 173. Âyet;

En'am Sûresi 119. Âyet

• Doku ve organ naklinin caiz olabilmesi için uyulması gereken şartlar da vardır.

YERYÜZÜNDE İNANÇLAR

Ehli Sünnet ve Ehli Bid'at

Ehli Sünnet: Peygamberimiz'in söylediklerine titizlikle uy-

maya çalışanlar; Kur'an'ın yanında hadislerle de önem verenler Ehli Bid'at: Peygamberimiz'in hadislerini kendi keyif ve arzularına göre yorumlayanlar. Ehli Sünnette: Sünni müslümanlar arasında yaygın amelde mezhepler:

HANEFİ, ŞAFİİ, MALİKİ, HANBELİ...

Bunlar arasında temelde bir ayrılık yoktur. Hepsi Kur'an-ı Kerîm'e ve Peygamberimizin sünnetini esas almıştır. Ancak açık ve kesin bulunmayan âyet ve hadislerde görüş farkı vardır.

YERYÜZÜNE İNEN KİTAP VE SAYFALAR

Yeryüzüne Allah Teâlâ Tarafından İnen Kitaplar

TEVRAT (MUSA A.S.)

Yahudilerin Mukaddes kitaplarını taşıyan sandık bir kaç kez saldırıya uğramış, Hz. Musa'ya verilen levhalar kaybolmuştur. Yahudi din adamları hafızalarında kalan bazı ayetleri parça parça yazmışlardı.

Babil esaretinde iyi bir yazıcı olan Kâhin Ezrâ kısmen yazılı olan rivayetleri bir araya toplayıp yahudi mukaddes kitabını meydana çıkarmış, bu hizmetten dolayı Ezrâ İsrailoğullarının saygısını kazanmıştı. Bu sevgi daha sonra aşırı bir noktaya varmış ki Ezrâ'ya Allah'ın oğlu saymışlardır.

ZEBUR (DAVUD A.S.)

150 Sûre'den ibaret olup, içinde emir ve yasaklar, Ahkâm-ı dâir bahisler yoktur. Daha çok öğüt ve nasihatlar, tesbih ve zikirler, ilahiler vardır. Zebur, Davud Peygamber'e ibrânce olarak Ramazan'da nazil olmuştur. Davud Peygamber de Musa Peygamber'in şeriatına göre idare etmiştir

İNCİL (İSA A.S.)

İlk Hristiyanlar da, Yahudiler'in işkenceleri karşısında darmadağın yaşamışlar. Allah tarafından Hz. İsa'ya vahyedi-len İncil'i muhafaza edemeyip kaybetmişler. Roma İmparatoru Kostantin Hristiyanlığa meyiletmesinden sonra rahatlayan Hristiyanlar Mukaddes Kitaplarını yazmaya teşebbüs etmişler bunun neticesinde ortaya birbirini tutmayan yüzlerce İncil çıkmıştır. Hz. İsa'nın yolundan çıkan Allah'a verdiği sözü tutmayan Hristiyanlar böylece ihtilafa düşüp ayrı dinlermiş gibi mezheplere bölünmüştür.

KUR'AN-I KERİM (MUHAMMET SAV)

Yeryüzündeki bütün insanlığa inmiştir. Son ilahi kitaptır. Diğer kitaplarının hükümlerinin kalktığı ve yeni ve eksiksiz bir anlayış getiren üstün bir kitaptır. Cenâb-ı Allah'ın himayesi altında kıyamete kadar asla bozulmaya uğramayacaktır. 114 suredir. İçinde matematiksel olarak inanılmaz bir ahenk vardır. 19 şifresi bunlardan yalnızca biridir.

İndiği dönemde Arablar çok kuvvetli bir şiir bilgeliğine ulaşmışlardı. İçlerinden öyle şairler çıkmıştı ki “ Artık bundan daha güzel söz olamaz” demişlerdi. Kur'an öyle bir söyleyiş tekniyle indiki onun şiir olamayacağını inanmayanlardan pek çoğu da itiraf etmiştir. Her gün içindeki bir mucize tecelli etmektedir. Özellikle bu asırda modern bilim Kur'an'ın pek çok ayetini haklı çıkarmıştır. Mesela Orta Çağda insanlardan çoğu dünyayı düz olarak bilirdi ama Kur'an dünyanın yuvarlak olduğunu vurguluyordu. Kilise, dünyanın yuvarlak olduğunu söyleyenlere eziyet ediyor ve hatta fırsat bulursa onları diri diri yakıyordu. Örneğin Bruna isimli bir bilim adamı bu söyleminden dolayı diri diri yakılmıştır. Bugünün bilimi tartışma-

sız Kur'an'ı haklı çıkarmıştır. Daha binlerden fazla mucize bu asırda bilimin gelişmesiyle ortaya çıkmıştır.

Kur'an'ın ilk inen ayetleri Alak suresinin ilk 5 ayetidir. İlk vahiy Peygamber Efendimize Hira mağarasında 40 yaşında gelmiştir. Baş Melek Cebrail “Oku, yaradan Rabbinin adıyla oku...” diye başlayan ayetleri söyleyince Peygamber çok ürk-müş daha sonra”Okuma yazma bilmem, ne okuyayım? diye cevap vermiştir. Bunun üzerine melek onu silkelemiş ve tekrar aynı şeyleri söylemiştir.

Dikkat edilirse ilk ayetlerde tam 3 kez” ikra” yani oku ifadesi geçmektedir. Bugün eğer biz çok gerideyse işte bu önceliğe uymadığımız içindir.

Kâfirler Kur'an'a şiir ve Muhammed (SAV)'e sihirbaz demişlerdi. Kur'an'ın şiir olmadığını onlar da çok iyi biliyordu çünkü Arablarda şiir öncede dediğimiz gibi çok ragbet gören bir türdü ve bunda her kavimden üstündüler. Kur'an'ın Müddesir suresinde 11. ayetten başlayarak 30'a kadar geçen ayetler Velid B. Mugire için inmiştir. Kâfirler içinden sevilen birisiydi. Aynı zamanda âlim, büyük bir şair ve çok zengindi. Kur'an'ı incelemek için Peygamberimize geldi. İlmî çok olduğundan önce “ Bu asla insan sözü olmaz, ben şiiri çok iyi bilirim,” dedi. Yalnız yanındaki kâfirler “Eğer ona inanırsan bir daha seninle alışveriş yapmaz ve seni saymayız,” deyince korktu ve biraz durdu. Daha sonra kibirle “ Bu ancak sihir ve insan sözüdür,” dedi. Allah da ona ilim ve mal verdiği için çok kızdı ve bu ayetleri indirdi.

Musa (as) döneminde sihir meşhurken, İsa (as) döneminde tıp ve Muhammed (as) döneminde ise şiir meşhurdu. Musa (as)'a ejderhaya dönüşen bir asa, İsa (as)'a ise her şeyi iyileştirme mucizesi ve Muhammed (as)'a da insanınin söyleme-

sinin imkânsız olduğu bir belagatla Kur'an verildi. Bunun için "Resullah'ın en büyük mucizesi Kur'andır," derler.

Kur'anda her insana ve her çağa hitap eden mucizeler vardır.

KÂBE-İ MUAZZAMA

Hz. Âdem Cennet'ten çıktıktan sonra yeryüzüne indiği yer Arafat'tır. Orada Hz. Havva ile buluşup Arafat'ın batısına doğru yol alır. Şimdiki Kâbei Muazzama'nın bulunduğu yere geldiğinde Allah'a dua etmiş, "Benim cennette ibadet ettiğim gibi ibadet ver" Bunun üzerine Cenâb-ı Allah isteğini kabul etmiştir ve oraya sutûn yapılmıştır. Hz. Âdem (a.s.) o sutûn etrafında tavaf etmiş. Daha sonra Hz. Nuh'un fırtınasında üzeri kum yığınları ile örtülüp toprağın altına gömüldü. Hz. İbrahim Peygamber zamanında vahiy ile o kum yığınları oğlu Hz. İsmail (a.s.) ile beraber temizlenip o sutûn ortaya çıkar ve oranın inşaatını yaparlar. Kâbei Muazzama böylece ortaya çıkar.

11 kez saldırıya uğramış olup son hali ile bu şekle geliyor. Mekke müslümanların Mukaddes şehridir.

KÂBE'Yİ İNŞAA VE TAMİR EDENLER

1. Hz. Âdem (a.s.)
2. Hz. İbrahim, Hz. İsmail (a.s.)
3. Amalikalılar
4. Cürhümîlerin reisi Haris
5. Mekke'den Cürhümlüler uzaklaştıran Huzaa kabilesinin reisi Gübşin Kabenin son olarak bakımını İbni Habeşiyye emanet etti.

6. Altıncı defa inşaat Hz. Peygamberimiz (sav) otuz beş yaşlarında bulunduğu sıra olmuştur.
7. Emevi Hükümdarı 1. Yezid kumandanlarından Hüseyin bin Numeyr'inin Mekke'yi kuşatan ordusunun Kâbei Muazzama'yı taşa tutması ve örtünün yanması sonucunda Abdullah ibni Zübeyr bin Avvam tarafından yapılmıştır.
8. Emevi hükümdarı İbni Mervan onarttı.
9. Dokuzuncu onarımını Osmanlı 1. Ahmet Sultanahmet Camisini Yaptıran Padişah...
10. Onuncu onarımını Osmanlı Sultan Murad (4.Murat)
11. 1956 yılında Kral Faysal

AŞÛRE GÜNÜ

Hz. Nuh (a.s.) oğulları ve inanan müminler, Nuh'un tufanı 6 ay kadar sürdükten sonra, sona erdiğinde Muharrem'in 10. günü gemiden inerek karaya ayakbastılar. O gün kurtuluşlarına bir şükran borcu olarak oruç tuttular. Yiyecek ve içeceklerden artan malzemelerin hepsini birbirine kattılar. Aşûre adını verdikleri yeni bir yemek yaptılar.

Aşûre geleneği tarihi çok eskidir. Hz İbrahim, Hz. Yunus ve Hz. Musa'ya kadar dayanır. İlahi dinler arasında saygı duyulan günler arasındadır. Aşûre günü oruç tutulur. Dileyen tutar, dileyen tutmaz. Aynı gün Yahudiler de oruç tutarlar. Onun için Muharrem 9., 10., 11. günleri oruç tutmak uygundur.

HIDIRELLEZ GÜNÜ (NEDİR)

Allah'ın bir lütuf ve ihsanı olarak Hızır (as)'ın oturduğu ve ayak bastığı otsuz kıraç yerler yeşerir, çiçeklerle donanırdı.

Zaten “Hızır” ismi de yeşil mânâsına gelmektedir.

Rivâyete göre, Hz. Hızır bir ara İlyas (a.s.) ile mayısın altısında çorak bir arazide buluşup sohbet etmişler. Bu sohbet yeri, çorak bir arazi olmasına rağmen Hızır'ın ayak basması sebebiyle bahar havasına girip güllük, gülistanlık hale gelmiştir; olay budur. Her sene altı mayıs Hz. Hızır ile İlyas (a.s.) buluştuğu gün demektir.

İLİM

- İlim, hayrın en önemli ve en faziletlisidir.
- İlim öğrenirken ölen kimse şehittir.
- İlim öğrenmek her müslümana farzdır.
- En üstün sadaka kişinin ilim öğrenip, sonra öğrendiklerini müslüman kardeşlerine öğretmesidir.

KABİR VE MEZARLIK ZİYARETİ

- Kabirleri ziyaret eden kimse, kibleye veya ölünün yüzüne karşı durarak dua eder.
- Kabir ziyareti sadece gündüz değil gece de ziyaret edilebilir.
- Erkek ve kadın herkes kabirleri ziyaret etmelidir.

PEYGAMBERİMİZİN BAZI HADİSLERİ DÜNYANIN ŞİFRESİ

Kur'anı Kerim indikten sonra geçmişteki bütün kitapların hükmü kalkmış ve Peygamber Efendimiz (SAV) son peygamber olarak gelmiştir. Kıyamate kadar da bu böyle devam edecektir. Peygamber Efendimiz (SAV)'den sonra yeryüzünde

yaşayan hiçbir insana mevkii ve makam verilmemiştir.

Cenâb-ı Allah kapıyı açık bırakmıştır. İmanın hürriyet ve serbestlik içinde yapılanını makbul görmüştür. Her insana öz-gürce ibadet ve yaşam hakkı tanınmıştır.

HZ MUHAMMED (SAV)'den sonra yeryüzünde kimseye onun denginde bir üstünlük ve mevki verilmemiştir. İki esası dikkate almalıyız: Kur'an ve Sünnet...

2. BÖLÜM

İSLÂM HALİFELİĞİ VE HÜKÜMDARLARI

Hız. Muhammed (sav) vefâtından itibaren Halifeler dönemi başlamıştır. Dört halife dönemi 29-30 sene kadar sürdürdükten sonra halifelik bundan sonra zümrelerin eline geçmiştir. Dört halifeden sonra 626 sene devam eden hilafetin 89 yılı Emevi Hükümdarları, 508 yılı Abbasi Hanedanına geçti.

Peygamber Efendimiz (sav) 632 ölümünden sonra Halife Hız. Ebu Bekir oldu. Vefatından sonra Halife Hız. Ömer oldu. Hız Ömer üzücü bir şekilde şehit edildi. O andan itibaren arka arkaya karışıklıklar baş gösterdi. (Miladi 642) Vefatından sonra Halife Hız. Osman oldu. Büyük bir entrikayla şehit edildi. (656) Halife Hız. Ali oldu. O da oldukça üzücü bir olay sonucu öldürüldü. (656-661)

Hız. EBU BEKİR: (632-634)

Hız. Ebubekir, Hız. Muhammed (sav)'in ölümünden sonra dağılma tehlikesi geçiren İslam devletini bir arada tuttu. İslamiyet'i ilk kez Arap Yarımadası dışında Suriye, Filistin ve Irak'ta yaymıştır. Zekât vermek istemeyenler ikna edildi.

Ridde Savaşları ile Yemen'de dinden dönenler üzerine yürünerek bunlar etkisiz hale getirildi. Yalancı peygamberler bilhassa Halid B. Velid'in kumandasındaki orduyla ortadan kaldırıldı. Kur'anı Kerim ilk kez bir kitap halinde toplandı. 634 yılında Bizans'la yapılan Yermük Savaşı ile Suriye'nin fethine zemin hazırlandı. Hız Muhammet gibi Hicri 63, miladi 61 yılında vefat etti.

- İslamiyet hızla Arab Yarımadası dışına yayıldı.

HZ. ÖMER (634-644)

İlk kez Düzenli ordu kuruldu ve askerlere maaş bağlandı. Suriye ve Filistinde karargâhlar kuruldu. Orduya ait kayıtların tutulması amacıyla ilk kez ordu divanı oluşturuldu. Devletin önemli sorunlarının görüşüldüğü meclis oluşturuldu. Müslüman olmayanlardan Haraç Vergisi alınmaya başladı. Beytülmal (Devlet Hazinesi) oluşturuldu. Ülke yönetim birimlerine ayrıldı. Valiler ve Halife'ye bağlı olarak Kadılar atandı. İlk kez adalet işlerinde kadıların görevlendirilmesiyle, yönetim ve adalet işleri birbirinden ayrıldı. Hicret başlangıç alınarak, Hicri takvim uygulamaya konuldu.

ASKERİ OLAYLAR

- Türklerle bu dönemde karşılaşıldı. Hazar Türk Krallığı (Mu-sevi) Müslüman Arapların ilerleyişini durdurdu. Hz Ömer'in ikazlarına rağmen, Türklere Arab komutanların sert davranması Türklerin sert bir mücadele yapmalarına neden oldu.

Köprü Savaşı (634): Müslümanların, Kufe yakınlarında Fırat nehri üzerinde bir köprü kurarak, Sasaniilere saldırması ile başlayan savaşı Müslümanlar önce kaybeder gibi oldular. Yalnız sonra toparlanıp hücumla geçerek Dicle Nehri'ne kadar ilerlediler.

Kadisiye Savaşı (636): İranlılarla yapılan bu savaşı Müslümanlar kazanarak, İran'ın iç bölgelerine kadar ilerlediler. Sasanilerin merkezi Medain ele geçirildi (637).

- Irak ve Batı İran Arapların eline geçti. Irak'ta Basra ve Kufe kentleri kurularak Müslümanlar buralara yerleştirildiler. Yukarı Mezopotamya bundan sonra fethedildi (639).

Nihavend Savaşı (642): Yapılan savaşı, Müslüman Arap-

lar kazanmışlar, İran kentlerini ele geçirmişlerdir.

Hz.Ömer'in son zamanlarında İran'ın tamamı fethedilmiştir. Horasan'ın Fethi (644): İran'ın doğusunda Merv' e çekilmiş olan Sasani Hükümdarı 3. Yazdgerd'in toparlanmasına fırsat vermemek ve bölgeyi fethetmek amacıyla yapılan sefer sonucu Horasan ele geçirilmiş, böylece Ceyhun nehrine kadar sınırlar genişlemiştir.

BİZANS'A SERT YUMRUK

Suriye'deki Fetihler: Bu yöndeki fetihlere devam edilerek, Şam, Humus, Harran, Filistin, Halep sınırlar içine alındı. Suriye'nin fethinden sonra Kudüs'e hareket edildi.

KUDÜS İLK KEZ MÜSLÜMANLARDA

Kudüs'ün Fethi: Kudüs dışında tüm Filistin'i fetheden Müslüman Araplar, Kudüs'e yöneldi. Kudüs halkının Bizans'tan yardım isteği üzerine gönderilen Bizans kuvvetleri Ecnadeyn denilen yerde bozguna uğradı (636).

Bu zaferden sonra, Kudüs kuşatmaya alındı. Kudüs Ortodoks mezhebine bağlıydı. Patriğin kenti Hz.Ömer'e teslim edeceğini bildirmesi üzerine, Hz.Ömer Kudüs'e gelerek kenti teslim aldı. Böylece Kudüs, Mekke gibi savaşılmadan ele geçirildi. Kutsal kentlerde Allah'ın bir yardımı olsa gerek bu. Allah, kutsal kentlerde hakikat dinine doğrudan yardım ediyor ve kan dökülmesini istemiyor olabilir.

Mısır'ın Fethi: Mısır'ın ekonomik durumunun zenginliği ve Bizans'tan gelebilecek tehlikelere açık olması nedeniyle, bölgenin alınması gerekiyordu. Amr bin As komutasındaki ordu,

Mısır'a yönelerek, Babylon (641) ve İskenderiye (642) kentini ele geçirdi. Kahire yakınlarında ordu kent olarak Fustat kenti kuruldu.

Hız Ömer, adaletiyle ün salmış, çok büyük bir sahabeydi. Maalesef bir İranlı tarafından safları düzenlenirken birkaç kez hançerlendi ve birkaç gün sonra vefat etti.

HZ. OSMAN (644-656)

Edebiyle ün salmış, çok merhametli ve cömert bir sahabeydi. Müslümanlar için pek çok kez kendi parasını vakfetmiş (bağışlamış) tır.

İran'ın fethi tamamlanmış, Trablusgarp ve Tunus fethedilmiştir. Kafkaslara giren İslam Orduları Hazarlara yenilerek Kafkasların güneyine çekilmiştir. Şamda ilk kez donanma kurulmuş, Kıbrıs bu donanmanın seferleri sonucunda vergiye bağlanmış, Rodos fethedilmiştir. Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması bu dönemde olmuştur.

Farklı dil ve şiveleri kullanan toplumlarda Kur'anı Kerim'in değişik okuma şekilleri ortaya çıktı. Bu durumu önlemek amacıyla Hz. Osman döneminde bir heyet kurularak Kur'an çoğaltılmıştı (651).

Önemli görevlere Emevi ailesinden kişiler getirilmiştir; bu da ilerde büyük karışıklıklara neden olacaktı. Yahudi asıllı Abdullâh b. Sebe'nin ve İslâmiyet'i kabul etmiş gibi görünüp, gerçekte benimsemeyen (münafık) kişilerin çalışmaları İslam ülkesinde ardı ardınca karışıklıklar çıkaracaktı. Ganimet gelirlerinin azalması ve orduda memnuniyetsizlikler isyanların başlamasına neden oldu.

İslâm dünyasında ilk defa bozgunculuklar bu dönemde her yanı kapladı. İslam Dünyası bu dönemde hızla bir duraklama dönemine girdi.

Bir dönem geldi ki, Hz Osman'ın otueduğu yerin etrafını bozguncular kuşattı. İyi Müslümanlar bile nedense ona yardımcı olamadılar. İçlerinden birisi bir ara içeri girip onu tam Kur'an okurken şehit etti.

HZ. ALİ (656-661)

Hız. Ali'nin halife seçilmesinden kısa bir süre sonra, Hız. Osman'ın katillerinin bulunmasında yavaş davranıldığını ileri süren Hız. Muaviye ve Hız. Aişe, Hız. Ali'nin halifeliğini tanımadılar.

Bu nedenle Hız. Aişe'nin önderliğindeki Mekke grubu ile Hız. Ali grubu arasında Cemel Savaşı (Deve Savaşı) yapılmıştır (656). Savaş Hız Aişe (r.a)'nın devesi etrafında olduğu için bu isimle anılır.

Müslümanlar arasında yapılan bu ilk savaşı Hız. Ali kazanmış ve İslâm dünyasında herhangi bir ayrılık olmamıştır. Ardından ortalık yine durulmadı. Hız. Muaviye'nin başını çektiği Şam grubu ile Hız. Ali arasında Sıffin Savaşı patlak verdi. Bu yıllarca İslam'ı büyük bir ayrılığa düşürecek bir olayın da başlangıcı oldu (657).

İNANILMAZ BİR HİLE

Savaşı tam Hız Ali'nin askerleri kazanacakken, karşı taraf-taki Amr b. As kumandasındaki askerler bir hileye başvurdu-lar: Kılıçlarına Kur'an Mushaflarını takarak ilerlediler. Bunun üzerine bir kısım, "Bu hiledir savaşıalım," derken bir kısım da

“Mushaflara karşı savaşılamayız,” diyerek durdu. Sonunda savaş durdu ve iki taraftan kabul gören bir hakemin halifelik hakkında hüküm vermesi kararlaştırıldı. Hz Ali bunun yalnızca bir hile ve gösteriş olduğunu söylese de basireti kapalı olan insanlar bunu anlayamadılar ve ona asla onu dinlemeyeceklerini söylediler. Bugün de böyle basiretsizlikler çoktur; bazıları yalnız ve yalnız surete (görünüşe) önem verir; bir şeyin hakikatini tam anlayamaz. Bu yüzden bazı insanlar İslamiyeti ne yazık ki bu tür insanlar yüzünden gerici bir din olarak görürler. Ama sizin de anlayacağınız gibi asla böyle değildir.

HAKEM OLAYI

Hız Ali, içindeki isyankâr sesler üzerine Ebu Musa Eşari'yi hakem tayin ederken, Muaviye ise Amr b As'ı tayin etmiştir. İkisi toplanıp şu karara varmışlardır: **Ne Muaviye ne de Hz. Ali halifedacaktı.** Bunların ikisinin yerine başka biri ortak kararla halife yapılacaktı. Önce Ebu Musa bunu halka açıkladı. Halk büyük bir şok geçirmişti. Ondan sonra ise Amr b As açıkladı “Ben halife olarak Muaviye'yi tayin ediyorum.” Bu kez Ebu Musa büyük bir şaşkınlıkla “Nasıl oluyor da ortak aldığımız karara isyan ediyorsun?” dese de Amr b. As kararını vermişti bir kere. Hz. Ali, şehit edilinceye kadar Muaviye'nin haksız hilafetini tanımadı. Muaviye'ye de Hz Ali şehit edilinceye kadar kimse bağlanmadı. O günden sonra İslam'da büyük ayrılıklar resmen başlamış oldu. Bir kısım Hz Ali taraftarları “Savaşalım ve onları öldürelim,” dediler. Yalnız Hz Ali, “Hayır, savaşmayacağız,” dedi. Bunun üzerine büyük bir grup “Ali kâfir oldu, zalimlere karşı savaşmaktan kaçtı,” diyerek Hz. Ali'den ayrılıp başka bir siyasi birlik ve ayrı bir mezhep kurmaya başladılar. Bun-

lara Hariciler denilir.

Hariciler; 661'de Hz. Ali'yi şehit etmişlerdir. Hz. Ali'nin şehit edilmesinden sonra Dört Halife Dönemi sona ermiş, Emeviler Dönemi başlamıştır.

HZ. ALİ SONRASI

Hz Ali'den sonra halifelik için büyük bir çekişme yaşandı. İki ayrı halife ilan edildi. Bir Muaviye, bir de Hz Hasan. Hz. Hasan'ın, ılıman, sabırlı, sakin bir yapısı vardı. Hz. Hüseyin'in daha sert yapısı vardı. Bu yüzden Hüseyin'e çok kızıyordu. Hz. Hasan zaman sonra anladı ki Cenâb-ı Allah bizleri devleti yönetme görevine uygun görmüyor. Hz. Hasan Hilafetten vazgeçti. Bu davranışıyla ileride meydana gelecek daha büyük ve daha acı neticeleri önlediği gibi İslam birliğinin de tamamen bozulmasına ve dağılmasına mani olmuştur. Yalnız buna rağmen Hz Hasan'ı zehirlediler.

EMEVİ HÜKÜMDARLARI

1. Muaviye Miladi (661-680)
2. I. Yezid Miladi (680-683)
3. II. Muaviye Miladi (683-683)
4. Mervan Miladi (683-685)
5. Abdülmelik Miladi (685-705)
6. I. Felid Miladi (705-715)
7. Süleyman Miladi (715-717)
8. Ömer 83 Abdülaziz Miladi (717-720)

9. II. Yezid Miladi (720-724)
10. Hişam Miladi (724-743)
11. II. Velid Miladi (743-744)
12. III. Yezid Miladi (744-744)
13. İbrahim Miladi (744-744)
14. II. Mervan Miladi (744-750)

Emeviler 89 yıl 14 tane Hükümdarlık yaptı.

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ

İlk Müslüman Devleti, herkesin sandığı gibi Karahanlılar değildir; İdil Bulgar Devletidir. Bu devlet daha önce Büyük Bulgarya devletinin Hazar Krallığı tarafından parçalanmış kollarından biridir. Tuna Bulgarları ise zamanla Slavlaşmışlar ve Ortodoks mezhebini seçerek Hristiyan olmuşlardır. Bugün Bulgaristan'ı onlar oluşturur. Bulgar, kelime olarak karışık demektir.

900'lü senelerde, Bulgarlar arasında İslâmiyet'i kabul edenlerin sayısı çoğunlukta idi. Sultan Şekkey'in oğlu İlteber Almış'ın, başa geçtikten sonra gördüğü bir rüya üzerine İslâmiyet'i kabul etmesiyle, İdil Bulgar Devletinin resmî dîni İslâmiyet oldu. Daha sonra da Abbasi Halifesinden ülkesine din adamları göndermesini rica etti. 930 yılları civarında Abbasi heyeti ülkeye girdi. Sultan, ismini de Cafer olarak değiştirdi.

Karahanlıların 920-958 yılları arasında ki hükümdarı. 932 yılında İslam'ı kabul ederek, tarihteki 2. müslüman Türk Hakanı Türk topluluğunun toplu halde İslam'a geçmesine yol açmıştır. Bazıları Karahanlıları ilk Türk devleti sayar. Bunun aslında en önemli nedeni İdil Bulgar'ı bazılarının devlet değil; boy saymasıdır. Böylece İdil Bulgar, ilk Müslüman Türk boyu; Karahanlılar ise ilk Müslüman devletidir. Bu daha uygun bir açıklamadır.

ABBASİ HALİFELİKLERİ (750-1258) 508 yıl

1. Ebûl Abbas Abdullah (750-754)

TÜRKLER MÜSLÜMAN OLUYOR

Bu dönemin en önemli olayı Talas savaşıdır (751). Çin hızla yayılıyordu. Emevilerin Türklere karşı sert politikasından dolayı Türkler İslam'ı tanıma fırsatı bulamamışlardı. Çin, Karluklara saldırınca Karluklular Arablardan yardım istediler. Arablar bunu seve seve kabul ettiler; çünkü Çin onlar içinde büyük bir tehditti. Arap ve Türklerin birleşik orduları Çin ordularıyla Kırgısistan'da karşılaştılar. Çin büyük bir hezimete uğradı ve bir daha asla toparlanamadı.

Bu savaşın çok önemli sonuçları vardır. Araplar, Çin'de kullanılan mürekkep, kâğıt ve barutu öğrendiler. Türkler ise daha önce Emevilerin sert politikasından dolayı tanıyamadıkları İslam'ı tanıdılar ve hızla Müslüman oldular.

2. El-Mansur Ebu Câ'fer (754-775)

Ebu Câ'fer; Bizanslılar'a karşı sayıları az da olsa Horasan'dan gelen Türkleri, askerlikte kullanmak üzere ülkenin kuzey hudutlarına yerleştirdi. Onun bu hareketi ile kendinden sonra gelecek halifelerin "Türkler'i nerelere yerleştireyim," düşüncesi ortadan kalkmış ve Anadolunun güney, el-Cezirenin kuzey bölgeleri Türkler için yavaş yavaş vatan olmaya başlamıştır.

3. Halife El-Mehdi oldu. (775-785) El-Mehdi Bizans hudutları boylarında bulunan şehirlerin muhafaza edilmesi için Orta Asya'dan göç eden yüzbinlerce Türkleri buralara yerleştirerek, Bizans ile arasında tampon bir bölge kurmaya çalıştı. Hz. Ali evlatlarına da iyi muamele ederdi. Halkı bütünleştirirdi.

Hz. Hasan soyundan birini de yanına aldı.

Av esnasında atından düşüp boynu kırılan El-Mehdi'nin yerine oğlu El-Hadi geçti. Halifeliği kısa sürdü. Yerine kardeşi Er-Raşid Halife oldu. 5 halife Er-Raşid. Bu saltanat (M.803) sebebi bilinmeyen bir hadiseden dolayı Bermekoğullarının hepsinin idamı ile sona erdi.

Harun Reşid 793 yılında; Deylem bölgesindeki Alevi isyanını, Fazıl bin Yahya ise 797 yılında Suriye'de bulunan kuzey Arapları ile Yemenliler arasında yıllarca süre gelen çarpışmaları Câ'fer bin Yahya vasıtası ile bastırıp sona erdirdi.

Her iki bölgede barış ortamı sağlandı. Harun Reşid 809 yılında vefat etti. Oğlu El-Emin halife oldu.

Harun Reşid ilime çok değer verirdi. İmam Azam'ın gözde talebesi İmamı Ebu Yusuf'u kendisine kadı tayin etmiştir. El-Emin'den sonra oğlu Me'mun halife olacaktı. Abbasi imparatorluğunda Türkler, gayet büyük ve geniş nüfus elde edince, Orta Asyadaki Türkler arasında İslam dini süratle yayıldı.

Türkler kendi dilini muhafaza etmek için Arapça ve Farsça lisanlarını öğrenmelerine rağmen kendi aralarında Türkçe konuştular. Avasim bölgesindeki Türk Muharipleri Abbasi devletinin kuzey hudutlarını Bizans'tan korumasını bildiler. Selçuklu devletini kurup Oğuz Türkleri batıya doğru hicret ettikleri zaman yukarıdaki zikredilen bölgeler tamamen Türkleşmiş hale geldi. Türk ana vatani olmuştu.

Emirü'l ümerasından Büyük Boğa kuvvetleri ve Türk kuvvetleri halifeliğin iki büyük gücü idi. 9. halifeye kadar halifelik dönemi çok kuvvetli ve güçlü idi (750-847).

10. halifeden sonra Ala'llah Mütevekkil zamamında Hıristiyan ve Yahudiler devreye giriyor. Gücü ve kuvveti kırmak

için çalışmaya başlıyorlar.

Halife Mütevekkil (M. 851) yılında Alevilerin kerbeladaki Hazreti Hüseyin türbesini yıktırarak Alevilerin burasını ziyaret etmelerini yasaklattı. Mütevekkil, kendisine en büyük düşman olan oğlu Muntasır tarafını tutan Türk kumandanlarından Emirü'l Ümera Vasıf'ı görevden alıp yerine veziri Fettah bin Hakan'a verdi. Bundan sonra ortalık karışmaya başlıyor. Hristiyan ve Yahudilerin oyunu tutmuş oluyor. Halkın birliği bozuluyor. Türkler'in komutasını zayıflatıp, karşısına Araplar'dan oluşan bir ordu kurup başına Fettah bin Hakan'ı getirmek istiyor. Yani Büyük Boğa Kuvveti ile Türk Kuvvetlerini saf dışı bırakıp Arap Ordusunu kurmak istiyordu. Emevi politikalarına geri dönüş var diyebiliriz.

Büyük Boğa Kuvvetleri aslında Mütevekkil halifeliğine yakın idi. Ancak onları da saf dışı bırakmak istiyordu. Mütevekkil, böylece kendi ordularını kurmak istiyordu, Türk komutan Vasıf da bunun intikamını almak için plan yapıp fırsat kollamaya başladı.

Bir gece bu teşkilat mensupları halife Mütevekkil'in sarayına giderek halife ve yanında veziri Hakan'ı öldürürler (M. 861).

11. Halife Ebu Cafer Muhammed M. 861 yılında halife oldu. Babasının aksine Hz. Ali evlatlarına karşı büyük saygı beslerdi. Bu itibarla halife olunca hemen Hz. Ali ve Hz. Hüseyin'in mezarlarını yeniden yaptırdı. Bundan sonra da Alevilerin Kerbelâ'yı ziyaret etmelerine müsaade etti. Halifeliği kısa sürdü, 862 yılında vefat etti. Ondandan sonra sürekli entrikalar çıkmaya başladı. Dış güçler sürekli halkın birliğini bozmak için ne gerekiyorsa onu uyguluyorlardı. 26. halifeliğe kadar böyle devam etmiştir.

3. BÖLÜM

İSLAM TARİHİ DÖNEMİNDE VAR OLAN DEVLETLER

Karahanlılar Devleti

Karahanlılar tabiri Doğu ve Batı Türkistan'da hüküm süren ilk İslam Türk sülalesine M.840-1212 yıllarında verilen bir isimdir.

Doğu Karahanlı Devleti

M.1031-1057 yılları arasında hükümdarlık yapan Süleyman, Doğu Karahanlı devletinin doğmasında büyük çaba sarfetmiştir.

Batı Karahanlılar Devleti (M.1053-1156)

Harzem Şahlar Devleti (M.1077-1231)

Bavendiler Devleti (M.665-1349)

Beni Ziyar Devleti (M.923-1077)

Büveyoğulları Devleti (M.930-1055)

Beridiler Devleti (M.935-949)

Beni Hasanveyh (Hasanüye) Devleti (M.959-1015)

Peni Padusaban Devleti (M.962-1453)

Beni Kaküveyh Devleti (M.1007-1051)

İsmailiye Devleti (M.1090-1256)

Beni İncu Devleti (M.1303-1357)

Beni Muzaffer Devleti (M.1313-1393)

Beni Celayir Devleti (M.1336-1411)

Serbe Dariler Devleti (M.1337-1381)

Kara Koyunlular Devleti (M.1365-1469)

Akkoyunlular Devleti (M.1403-1508)
Gazneliler Devleti (M.955-1183)
Gariler (Golular) Devleti (M.1148-1215)
Hindistan Memlûkleri (İltetmiş) Devleti (M.1206-1290)
Halciye (Halaciye) Devleti (M.1290-1320)
Tugluki Devleti (M.1320-1413)
Seyyidler (Hazar Haniye) Devleti (M.1414-1451)
Ludiler Devleti (M.1451-1526)
HindTürk İmparatorluğu (M.1347-1862)

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ HÜKÜMDARLARI

Tuğrul Bey (M.1040)	Muzaffer Berkiyörük (M.1094)
Alpaslan (M.1063)	II. Melihşah (M.1104)
I. Melihşah (M.1072)	Muhammed (M.1105)
Mahmud (M.1092)	Sencer (M.1117-1157)

1040-1157 yılları arasında hüküm süren Büyük Selçuklular, en güçlü oldukları dönemde Harezm, Horasan, İran, Irak, Suriye, Arap Yarımadası ve Doğu Anadolu'ya egemen olmuş bir Türk devletidir. 10 milyon kilometrekareye kadar sınırları ulaşmıştır.

Selçuk Beyin oğlu Aslan Beyden beri bağımsızlık mücadelesi veriyorlardı. Aslan Gaznelilerce tutsak edilmişti. İki oğlu Tuğrul ve Çağrı Beyler mükemmel bir teşkilat oluşturdular. Sonrada 1035'te Gaznelileri büyük bir bozguna uğrattılar. 1037'de Merv'i ele geçirip ilerlediler. Gaznelileri çok ağır bir biçimde 1038'de bir kez daha bozguna uğrattılar. Ve tarihten sonra bağımsızlıklarını ilan ettiler. Yalnız Gazneli 1. Mesut, Selçuklulara son vermek için büyük bir orduyla harekete geç-

ti. Yapılan Dandanakan Savaşında Gazneliler perişan oldular. Artık Selçuklu kesin olarak kurulmuştu (Mayıs 1040). İlk sultanları Tuğrul beydir.

İLK BİZANSLA KARŞILAŞMA PASINLER SAVAŞI

Bizans, Tuğrul Beyin ilerleyişinden çok rahatsızdı. Sonunda Erzurum yakınlarındaki Pasinler ovasında Bizans-Gürcü birlikleriyle Selçuklu ordusu karşılaştı. 18 Eylül 1048'de yapılan savaşta Bizans ağır bozguna uğradı. Bundan sonra Doğu Anadolu'ya doğru ilerleme başladı. Tuğrul İslam âlimlerine çok değer verirdi, savaşta da onların görüşlerini almış ve onlardan dua da istemişti. Fethedilen yerlerdeki herkese son derece hoşgörülü davrandı.

TÜRKLER İSLAMIN KILICI OLUYOR

26. Halife Kaim Bi'emrillah'ın zamanında meydana gelen en önemli olay, Abbasi Halifeliğinin siyasi nüfusunu hiçe indiren Büheyhoğulları'nın hâkimiyetinin Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun müdelesi ile sona ermesidir. Halife Kaim, Tuğrul Bey'e Doğu ve Batı'nın Meliki unvanını verdi. Bu Tuğrul Bey'i Halifelik merkezi olan Bağdat'ı fethetmek konusunda şevke getirdi.

Tuğrul Bey'in Bağdat'a girişinden hemen sonra Büveyhoğlu devletine son verdi (15 Aralık 1055). Tuğrul Bey halife Kaim Bi'emrillah ile akrabalık tesis etmek isteyerek kardeşi Çağrı (Davud) Bey'in kızı Arslan (Hatice) Hatunu 1056 tarihinde Kaim Bi'emrillah ile nikâhladı. Tuğrul Bey çoğu zaman halife Bi'emrillah'ı dış mihraplardan kurtarmıştır. Tuğrul Bey ha-

life Kaim Bi'emrillah'ın kızı Seyyide ile nikâhlandı. Tuğrul Bey 7 Eylül 1063 yılında vefat etti.

Tuğrul Bey'den sonra gelen Alparslan ve Meliḡşah zamanlarında Halife Kaim Bi'emrillah'ın itibarı çok arttı. Alparslan'ın kızını kendi torunu Ebu'l Kasım Abdullah'a nikâhladı. Bundan sonra Kaim Bi'emrullah Selçuklu imparatorluğunun değerli veziri Nizam'ül Mülk vasıtasıyla Bağdat şehrini dünyanın en mamur ve büyük ilim-irfan yuvası haline getirdi. Bundan yıllarca "Bağdat gibi diyar olmaz," denilmeye başlandı. Daha öncede etkili olmasına rağmen o dönemden itibaren daha da etkili oldu.

TÜRKLER ADADOLU'NUN KAPISINI AÇIYORLAR

Tuğrul Bey vefat edince kardeşi Çağrı Beyin oğlu Alparslan 1063 yılında onun yerine geçti.

Malazgirt Savaşında Büyük Selçuklu hükümdarı Sultan Alparslan, Bizans Hükümdarı Romen Diyojen'le karşılaştı. Sert bir savaş sonunda onu Malazgirt ovasında yendi ve hükümdarı esir aldı. Yalnız ona çok iyi davrandı. ***O günden sonra Anadolu Türklere vatan olmaya başladı, Anadolu'nun kilidi o gün açıldı (1071).***

1072 yılında Türkler, Sivas, Kayseri, Sakarya, Ankara'ya sahip oldu. Artuk Bey'den sonra Tutak Bey İzmit körfezini ele geçirdi. Boğazlar ve Marmara sahillerine ulaştılar. Anadolu Fatihî ünvanını kazanan Süleyman Şah'ın etrafında toplanarak yeni bir Türk Devleti'nin temelini attılar. Türkiye Selçuklularının ilk hükümdarı Süleyman Şah oldu. Süleyman Şah 1075 yılında İznik'e yerleşti. 1078 yılında Türkler Karadeniz, Marmara, Akdeniz sahilleri ile her tarafa yayılmaya başladı. Süley-

man Şah sayesinde Türkiye Selçuklu Devleti sağlam temeller üzerine oturmaya başladı.

BÜYÜK SELÇUKLU'NUN ALTIN ÇAĞI

1072'de Alparslan'ın şehit edilmesinden sonra yerine oğlu Melihşah geçti. Bu dönemde sınırlar 10 milyon kilometre-kareye ulaştı. Sanat ve bilimde zirve yapıldı. Nizamülmülk, Kaşgarlı Mahmut, Gazali ve Ömer Hayyam bu dönemde yetişmiştir. Ondan sonra Selçuklu hızla bölündü ve bir daha da toparlanamadı.

- Melihşah döneminde Türk kültürü İslam kültürü içine ilk kez kalıcı olarak yerleşmeye başladı, ayrıca Ortadoğu'da da Türk kültürü yayıldı.
- 1074'te Celali takvimi hazırlandı.
- Bazı ticaret vergilerini kaldırdı.
- Hac yollarında su kuyuları açtırdı ve bu yollarda emniyeti sağladı.

ERMENİLERE KARŞI HOŞGÖRÜLÜYDÜ

- Ermeni Patriğinin isteği üzerine kiliseleri, manastırları ve rahipleri vergiden muaf tuttu.

Kaim Bi'emrillah, Melihşah'ın büyük Selçuklu imparatorluğu tahtına oturmasından iki yıl sonra kan aldırma sonucunda fazla kan kaybettiğinden 75 yaşında (2 Nisan 1075) tarihinde vefat etti. Yerine torunu Ebu'l Kasım Abdullah halife oldu.

Melihşah ile Ebu'l Kasım Abdullah o kadar uyumlu çalışıyorlardı ki 1087 yılından itibaren dualar ikisi adına okunuyordu. Halife Müstezhir Billâh yirmi dört yıllık hilafeti müddetince bütün herşeyi büyük Selçuklu devleti yapmıştır. Halife 6 Ağustos 1118 yılında vefat etti.

HASAN SABBAAH: MÜSLÜMAN TAPINAK ŞÖVALYELERİ

Bir İranlı olan Hasan Sabbah (1035-1124) , Batini bir tarikat olan, aynı zamanda da bir askeri yapılanma olan Fedayi-in'in kurucusudur. ***Kurduğu örgüt, Hristiyanlıktaki İLLİMÜ-NATİ ile eşdeğerdir. MASONluğa da çok yakındır.***

Özü bir Şii olan Sabbah, daha sonra kendine göre bazı değiştirmeler yaparak Sünnilerce çok zararlı kabul edilen yeni bir tarikat kurmuştur. Yetiştirdiği ajanlar vasıtasıyla önce değerli bir vezir olan Nizamülmülk'ü öldürttü. Daha sonra da Melihşah'ın Nizamülmülk'ü öldürttüğü yalanını ortalıkta yaydı. Bunun üzerine kimliği belirsiz kişiler Melihşah'ı şehit ettiler. Böylece büyük bir devir kapanmış oldu. Hasan Sabbah, Alamut Kalesinden o günden sonra fikirlerini rahatça yaymaya başladı. ***Hâlâ onun tarikatı Hindistan'da bile vardır.*** Kendisini büyük bir gizemin taşıyıcısı olarak addederdi. Hakkında hem yabancılar, hem de Türkler çok şeyler yazmışlardır.

* * *

Büyük Selçuklu'nun son İmparatoru Sultan Sencer idi. M. 1156 yılında Selçuklu Sultanı Sencer'in oğuzlar tarafından esir edilmesinden sonra artık Anadolu Selçuklular Türklerin en büyük devleti olarak kaldı.

ANADOLU (TÜRKİYE) SELÇUKLULARI (1077-1307)

Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Alparslan'ın komutanlarından. Anadolu'nun fethiyle görevlendirilmişti. İznik'i ele geçirdikten sonra bağımsız bir devlet kurmayı düşünmeye başladı (1075).

SURİYE'DE KALAN TEK TÜRK TOPRAĞI

Selçuklu emirleri hanedan mensuplarından Süleyman Şah'ı ülkenin batısında Sultan olarak ilan ettiler. Süleyman Şah Sultan olduktan sonra halifeye müracaat ile sultanlığının tasdikini istedi. Halife Müktedi Li'emrillah, Süleyman Şah'ın Irak işlerine karışmaması şart koşarak kabul etti. Böylece Anadolu (Türkiye) Selçuklu Devleti kuruldu (1077).

Süleyman Şah, Marmara'nın İstanbul hariç tamamını, Karadeniz ve Akdeniz ve Ege sahillerini ele geçirdikten sonra Doğu'ya yöneldi. Suriye önlerine kadar geldi. Büyük Selçuklu Devleti veziri Tutuş, bunun üzerine onun üzerine yürüdü. Halep yakınlarında yapılan savaşta bazı askerlerin Büyük Selçuklu tarafına geçmesi üzerine Süleyman Şah zor durumda kaldı. Sonunda da şehit oldu (4 Haziran 1086). ***Süleyman Şah'ın mezarı Halep'te Cabir kalesi içindedir. Orası hala Türk toprağıdır (1086).***

* * *

Büyük Selçuklu Sultanı Melihşah, Süleyman Şah'ın ölümünden sonra onun oğullarını yanına aldı. Ebu'l Kasım da Süleyman Şah'ın İznik havalesini mekân edindi.

Süleyman Şah'ın ölümünden sonra beylikler çıkmaya başladı. ***Çakabey, İzmir bölgesinde mekân edindi. Denizcilikte büyük adımlar attı.*** Bunlar hep Türk beylikleri idi. Türk soyundan geliyorlardı. Çakabey İzmir havalesindeyken, İznik havalesine de Süleyman Şah'ın oğlu I. Kılıç Arslan vardı (1092).

HAÇLILAR GELİYOR

Kılıç Arslan İznik'te yerine İlhanbeyi bırakır. 1095 yılında or-

dusuyla Malatya'ya hareket etti. Kılıç Arslan Haçlılarla çok çetin mücadele etti. **1. Haçlı (1096-1099) seferinde Türkler kısmen Anadolu'dan çekilip Orta Anadolu'ya toplandılar.** 1. Haçlı Seferinde Haçlılar çok başarılı oldu. Yaptıkları barbarlıklar Ortodoks halkının bile onlardan nefret etmesine neden oldu. 1099 yılında Kudüs ele geçirildiğinde oradaki herkesi katlettiler. Avrupalılar bile bugün bu seferleri düzenleyenleri Barbar olarak niteler. Bunu Cennet Krallığı isimli filmde görebilirsiniz.

2. Haçlı seferi (1147-1149)

Haçlılar umduklarını bulamadan geri döndüler.

3. Haçlı seferleri (1189-1192)

Selahattini Eyyübi'nin 1187'de Kudüs'ü geri alması üzerine Fransa, Almanya ve İngiltere başta olmak üzere tüm Avrupa'dan ordular geldi. **Selahattin Eyyübü, yıllar önce onların yaptığı gibi hepsini kılıçtan geçirmemiş, hepsini affetmişti. Ne kadar uğraşılsa da başarılı olamadılar. Sonunda İngiliz Kralı Aslan Yürekli Richart, Selahattini Eyyübi tarafından ele geçirildi; yalnız affedildi. Haçlılar sonunda geri döndüler.**

4. Haçlı Seferi (1200-1204)

Bizans, yardım etmek maksadıyla toplanan haçlı ordusu-nu İstanbul'a çağırdı. Oradan da Anadolu'ya geçeceklerdi. **Fakat Haçlılar İstanbul'da karışıklık çıkardılar İstanbul'u işgal ettiler. Bu Ortodoksların asla Katoliklere güvenemeyeceğinin en açık kanıtıdır.** Ortodoksların pek çok eseri çalınmış, pek çoğu da öldürülmüştür. Burada kısa sürecek bir Latin (Katolik) Krallığı kurulmuştur (1204-1261). Böylece İslam dünyası da derin bir nefes almış oluyordu.

SÜLEYMAN ŞAH SONRASI

Çakabey oğlu da Orta Anadolu'ya geldi. Bir taraftan Haçlılarla beraber Bizanslılar da Türklere saldırmaya başladı. Hem haçlılar hem de Bizanslılara karşı Kılıç Arslan çok üstün mücadeleler verdi. Çok kuvvetli olan düşmana karşı fazla direnemeyerek, Kılıç Arslan öldürölüp suda boğuldu (Habur suyunda). 1107 yılında Türkiye Selçuklu Sultanı I. Kılıç Arslan ölümünden sonra Şahinşah 1110 yılına kadar idareyi eline aldı. ***Kılıç Arslan'ın ölümünden sonra Anadolu Türklerin parçalanması, zayıflaması Bizans İmparatorluğunu harekete geçirdi. Çoğu Anadolu yerleşim yerini geri aldılar.***

Türkler başsız yani; Sultansız kaldı. Bunu iyi değerlendiren Ermeniler ve Bizanslılar rahat rahat cirit atıyor, insanları öldürüyorlardı. Haçlılar da boş durmuyordu.

Kılıç Arslan oğlu Şahinşah (1110-1116)

I. Mesud (1116-1155)

II. Kılıç Arslan (1155-1192)

I. Gıyaseddin Keyhüsrev (1192-1196)

II. Süleyman Şah (1196-1204)

III. Kılıç Arslan (1204-1205)

I. Gıyaseddin Keyhüsrev II. saltanatı (1205-1211)

İzzeddin Keykavus (1211-1220)

I. Alâeddin Keykubat (1220-1237)

Alâeddin Keykubat ile Moğol yakınlaşma oldu. Cengizhan, Harzem Şah'ın kahramanlıklarına hayran kalmıştı. Moğollar Keykubatla (1232) anlaşma yaptılar.

ANADOLU SELÇUKLU'NUN ALTIN ÇAĞI

1. Alâeddin Keykubat, Moğol, Eyyubi ve halifelik elçileri ile iyi anlaşıyordu. I. Alâeddin Keykubat dürüstlüğü ile bilinen insandı. Herkesin güvenini kazanıp, ticaret yolları hep Türkiye üzerinden yapılıyordu. Türkiye geleceğine en büyük hizmetleri etmiş hükümdarlardan birisidir. 1237 yılında yediği bir kuş etinden rahatsızlanıp vefat etti. Suikaste uğradığı düşünülüyor.

II. Gıyaseddin Keyhüsrev (1237-1246)

Moğollarla Selçuklu Devleti savaşa girer. **1 Temmuz 1243 yılında yapılan Köseadağ savaşı sonucunda Selçuklu yıkılmaya başlar.** Selçuklu ordusunun yenilgisi üzerine 1244 yılında Trabzon Rumları da Selçukluları bırakarak Moğollara tabii olur.

Selçuklulara ait bazı kaleleri almışlardı. Konya'da toplanan Selçuklu Ordusu Şemseddin İsfehani, Serefeddin Mahmud, Seyfettin Toruntay ve Siraceddin Sarıca gibi kumandanların idaresinde hareket ederek Ermeniler de, Selçuklular karşısında tutunamadı. Çukurova'nın büyük kısmı Türk ordusunun eline geçti.

İzzeddin Keykavus (1246-1249)

Müşterek Saltanat Devri (1249-1257)

3. İzzeddin Keykavus, 4.Rükneddin, 2.Kılıç Arslan 2.Alâeddin Keykubat.

Müşterek saltanat devrinde beraber hareket etmeleri ile tekrar eski güçlerine geldiler. **Kılıç Arslan Selçuklu Sultanı olması ile 1257 yılında Moğollar ile yeni bir barış anlaşması yapıldı.**

İlhanlı hükümdarı Hülagu, Bağdat üzerine sefere hazırla-

niyordu. Anadolu'da bulunan Baycu'ya da haber yollayarak bu sefere katılmasını istedi. Bu durumda Kılıç Arslan koruyucusunu kaybetmiş oluyordu.

Baycu ailesi güçlü idi. Askerleri çok kuvvetli idi. Onun sayesinde Kılıç Arslan Sultan oldu. Baycu, Hülagu'nun isteğini kabul etti. Kılıç Arslan'ı bırakarak Hülagu'ya katıldı. Kılıç Arslan gücü azalınca Bizanslılar bunu fırsat bilip Konya'ya sefer düzenledi. Kılıç Arslan da Kayseri'ye çekilmek zorunda kaldı. Hülagu ve Baycu'nun Bağdat seferinde bulunması sebebi ile İzzeddin Keykavus Moğollara kin besleyen Türkmen guruplarını cihata davet etti. Bu olayları duyan Baycu ailesi ordusu ile hızla Malatya'ya geri döndü. Kılıç Arslan'a biat etti. Baycu ailesi ve Ordusu bundan sonra her zaman Kılıç Arslan'ın yanında bulundular.

Bir zaman sonra İzzeddin Keykavus ile Kılıç Arslan ters düştüler. Kılıç Arslan çoğu yerleri geri aldı. Sonra aralarında anlaşma sağlandı. Hülagu-Kılıç Arslan'ı çok sever Keykavus'unda bu sebepten onlarla birlikte yaşamasını isterdi. İkisini de yanında tuttu. Ancak yine ayrıldılar. Türkmenlerin çoğunluğu Kılıç Arslan'a bağlandı. Keykavus ise oralardan ayrılarak gitti ve Bizans İmparatorluğuna sığındı. Çünkü Keykavus ile Bizans imparatoru Mihail bir zamanlar onun yanında iltica edip kalmıştı. Bu arada Altınordu Hükümdarı Berke Han İslam dinini kabul etti.

RÜZGAR DAĞA ÇARPIYOR

Mısır Memlûklü Sultanı Sultan Baybars'ın komutanı Kutuz, Moğollarla Filistin'de karşılaştı ve onlara tarihteki ilk yenilgisini tattırdı. (3 Eylül 1260)

- Moğollar bu tarihten sonra durakladılar.
- Moğollar, asla Mısır'a giremeyeceklerini anladılar.
- Neden Mısır'a girememek Moğollar'ın sonu oldu?

IV. Rükneddin Kılıç Arslan (1262-1266)

III. Giyaseddin Keyhüsrev (1266-1284)

II. Mesud (1284-1296) ve (1302-1308)

V. Kılıç Arslan (1318) O'nun ölümü ile Türkiye Selçuklu Devleti tarihe karıştı.

Na'sır Li'dinillah Ebu'l Abbas 1180 yılında halife oluyor. Bu makamda 40 yıl kalıyor.

Eyubiler'den Selahattin'in hilafet makamına büyük hürmeti vardı.

BİR Şİİ HALİFE OLMAK İSTİYOR

Harzemşahların en büyük hükümdarı olan Muhammed Alaüddin İranı zaptettikten sonra Şia mezhebine girdi. Kendisini halife ilan ederek Bağdat Sünni halifeliğini yıkmak için Nasır Li'dinillah üzerine yürüdü. Fakat tam bu sırada Doğu'da Cengiz İstilasası belirince arzusunu yerine getirmeye muvaffak olamayarak 1220 yılında Hazar denizinde bir adaya kaçmak mecburiyetinde kaldı. Halife Nasır Li'dinillah Cengiz'in Hazremşahlar üzerine yürüdüğünü haber alınca çok memnun oldu. Fakat Cengiz fırtınasının kendisinden sonra saltanat sürdüğü devleti de yıkacağından haberi yoktu. Halife M. 1225 yılında vefat etti. Yerine 35. halife Zahir Bi'emrillah Ebu'n Nasr tahta çıkar. 1226 tarihinde vefat etti. 36. Halife El-Muntasır Billâh Ebu Cafer Mansur 1226 yılında halife oldu.

Muntasır Billâh Doğu'da beliren Moğol istilasını kendi ülkesinde göremeyerek 15 Kasım 1242 yılında vefat etti. ***El-Musta'sım Billâh Ebu Ahmet Abdullah Abbasi Devleti'nin 37. ve sonuncu halifesi oldu.*** 1256 yılında Moğol hükümdarı Hülagü Han, İslam hükümdarlarını İsmaililer'e karşı mücadeleye davet ettiği zaman halife hiç alakadar olmadı. Moğol hükümdarı 1258 yılında Bağdat'a girerek Abbasi Devletine

son verdi ve Halifeyi öldürttü. Halife Zâhir'in oğlu Ahmed Mısır'a kaçtı ve orada Memluk Sultanı Baybars'ın koruması altında Mustansır adıyla halife ilan edildi (1261).

- Bundan sonra Abbasi halifelerinin hiçbir siyasal yetkisi kalmadı. Sadece dini yetkileri vardı. ***Bu bir bakıma Laiklik sayılabilir.*** 1517'ye kadar Abbasi Halifeliği Memluklu devleti içinde kaldı. Yavuz Sultan Selim, Mısır'a girdiğinde Halifeliği İstanbul'a getirdi ve 1.Türk Halifesi oldu.

Bağdat halifesi Muta'sım Billah'ın vefatıyla Doğu'daki hilafet son buldu.

CENGİZ HAN İMPATORLUĞU (1206-1227) RÜZGÂR GİBİ GEÇTİ

Hülagu Han, Bağdat'taki son derece değerli kitapların bulunduğu kütüphaneleri yaktırış, çoğunuda Dicle Nehrine attırıştır (1257). Günlerce nehirden mürekkep aktığını söylerler. Moğollar, İslam âlimlerinin bazıları tarafından Deccal ya da Yecüc Ve Mecüc olarak tasvir edilmiştir. Bu tasvir onların çok yüksek bir medeniyete ulaşan İslam Meneniyetini bir anda çökertmelerinden dolayı kullanılmıştır. ***Tarihte onlara Rüzgâr derler.*** Rüzgâr gibi esip geçmişler, önlerine gelen her şeyi yakıp yıkmışlardır. Kısa ömürlü olan ***34 milyon kilometrekarelik bir imparatorluk kurmuşlardır.*** Bu Dünyanın en büyük geniş topraklı imparatorluğudur (1206-1294).

Cengiz Han'ın 1227'de ölümü üzerine imparatorluk dörde bölünmüştür.

- Bağdat'ın yakılması İslam ve dünya tarihinin teknolojisini ve bilimini ileri götürebilecek çok önemli eserlerin yok olmasına sebep olmuştur.
- Şaşırtıcı olan; Moğol tehlikesine karşı İslam alemi ve Hristiyan alemi arasında kısa süreli bir ittifak yaşanmıştır.

4. BÖLÜM

OSMANLI'YA GEÇİŞ DÖNEMİ

Moğol istilasının sonucu Müslüman Türklerin birliği bozulmuştur. Halk arasında terdirginlik olmuştur. **Manevi liderler Mevlana, Yunus Emre ve Ahi Evran gibi âlimler ortaya çıkarak birliği toplamaya çalışmışlardır.**

MEVLANA CELALEDDİN RUMİ

Uzaylı Ordusuna Karşı Doğan Güneş

Mevlâna 30 Eylül 1207 yılında bugün Afganistan sınırları içerisinde yer alan Horasan Ülkesi'nin Belh şehrinde doğmuştur. Tam da Cengiz Han'ın büyük devletini kurduğu sıralarda. İlahi bir düzen onu tam da İslam şehirlerinin yakılıp yıkıldığı zaman göndermiştir. Sanki bir kurtarıcı gibi...

Moğallar insanları hiç acımadan öldürüyorlar, binbir güçlüklerle derlenen kitapları yakıyorlardı. İlim-irfan yuvası üniversiteleri (medreseleri) yıkıyorlar, büyük bilim adamlarını teker teker ortadan kaldırıyorlardı. İnsanların ne yaşama sevinci kalmıyordu; ne de daha fazla dayanma güçleri. Herkesi büyük bir ümitsizlik ve korku kaplamıştı. **İnsanlardan bazıları Moğolların uzaylı; ya da şeytanlardan oluşan orduları kullandığını bile söylemeye başlamıştı. Böyle olunca asla ve asla onlara karşı durulamayacağı ve derilerinin yüzülerek öldürülmelerinin an meselesi olduğu her yanda söylenir olmuştur.**

ANADOLU'YLA KADERİ KESİŞİYOR

Babası Bahaeddin Veled çok büyük bir âlimdi. Harzem-

şah Hükümdarının onu üzmesinden dolayı Belh'den ayrıldı. Ayrıca Felsefeci Fahrettin Razi'nin de bunda payı vardır. Yolda giderlerken büyük âlim Feridüttini Attar ile karşılaştılar. Küçük Mevlana ondan çok etkilendi. Attar ona Esrarnama (Sırlar Kitabı) isimli çok meşhur bir kitabını verdi. Ayrılrırken de babasına şöyle seslendi: ***"Bir deniz bir ırmağın peşine takılmış gidiyor."***

1222 yılında Karaman'a gelen Bahaedin Veled ve ailesi burada 7 yıl kaldılar. Mevlâna 1225 yılında Şerefeddin Lala'nın kızı Gevher Hatun ile Karaman'da evlendi. Bu evlilikten Mevlâna'nın Sultan Veled ve Alâeddin Çelebi adlı iki oğlu oldu. Yıllar sonra Gevher Hatun'u kaybeden Mevlâna bir çocuklu dul olan Kerrâ Hatun ile ikinci evliliğini yaptı. Mevlâna'nın bu evlilikten de Muzaffereddin ve Emir Âlim Çelebi adlı iki oğlu ile Melike Hatun adlı bir kızı dünyaya geldi.

Bu yıllarda Anadolu'nun büyük bir kısmı Selçuklu Devleti'nin egemenliği altında idi. Konya da bu devletin baş şehri idi. Konya sanat eserleri ile donatılmıştı, ilim adamları ve sanatkârlara büyük önem verilirdi. Devletin hükümdarı Alâeddin Keykubâd idi. Alâeddin Keykubâd Sultânü'lülemâ Bahaeddin Veled'i Karaman'dan Konya'ya davet etti ve Konya'ya yerleşmesini istedi. Bahaeddin Veled Sultanın davetini kabul etti ve Konya'ya 3 Mayıs 1228 yılında ailesi ve dostları ile geldi.

ŞEMS İLE BULUŞUYOR

Mevlana'nın babası 12 Ocak 1231 yılında Konya'da vefat etti. Babasından sonra, babasının tüm talebeleri Mevlana'nın çevresinde toplandılar. Onun anlattığı şeyler onları büyülüyordu. Halk da kısa zamanda Mevlana'ya kuvvetle bağlandı. Mevlâna 15 Kasım 1244 yılında Şemsi Tebrizî ile karşılaştı. Kı-

sa zamanda onun sohbetlerine hayran oldu. Şems'in hem anlattıkları hem de ahlakı Mevlana'yı çok etkiledi ve artık ondan başkasıyla konuşamaz oldu. Sabahlara kadar onunla Allah u Tealanın güzellikleri hakkında konuşuyorlardı. **Halk Mevlana'yı kendilerinden uzaklaştıran Şems'e düşman oldu ve onun şehirden gitmesine neden oldular.**

Tebrizli Şems'in ardından Mevlana bu kez büsbütün halktan uzaklaştı ve sabahlara kadar ağladı. Bunun üzerine bazı kişilerin vesilesiyle Şems yine geri geldi. Ne var ki halk Mevlana'yı Şems'den inanılmaz derece kıskanmaya başladı ve sonunda onu nasıl olduğu bilinmeyen bir şekilde öldürüp naşını kuyuya attılar (1247). Mevlana ona bıçak saplandığı zaman acıyla herkesin şaşkın bakışları arasında kalbini tutmuş ve daha sonra ağlamaya başlamıştır. Yalnız bu kesin değildir. Bazıları da onun şehirden gizlice yine ayrıldığını söylerler. Mevlana 2. gelişinde Mevlana'nın hizmetinde bulunan Kimya Hatun ile onu evlenmeye bir daha gitmesin diye ikna etmişti. Ne var ki Kimya hatuna Mevlana'nın oğlu Alaaddin âşıktı. Bu evlilikten sonra Alaaddin Şems hakkında ileri geri konuşmaya başlar. Belki de Şems ne onu ne de Mevlana'yı üzmemek için çekip gitmiştir. Yalnız yine de öldürüldüğüne ait rivayetler daha çoktur. Alaaddin'in sonraki dönemlerde büyük bir pişmanlık yaşadığı da anlatıldığına göre bu daha doğrudur diyebiliriz.

Bu insanlardan çoğunun anlayamayacağı türden bir aşkı. **Mevlana Şems'i Allah sevgisiyle seviyordu; bazı batılı yazarların dediği gibi sapık sevgilerle asla değil. İnsan kendisi neyse başkasını da öyle düşünür ya bu durumda işte öyledir.** Onlar inanılmaz şekilde utanmadan Hz. İsa'ya bile Havarilerini çok sevdiğinden dolayı eşcinsel diyebiliyorlarsa buna hiç şaşmamak lazım. Kendileri nasılsa bizi de öy-

le görmeye çalışıyorlar. İnsan dünyaya hangi renk gözlükle bakarsa dünyayı o renk görür.

MESNEVİ VE MEVLANA FELSEFESİ

Mevlâna Şems'in ölümünden sonra uzun yıllar inzivaya çekildi. Daha sonraki yıllarda Selâhaddin Zerkûbî ve Hüsameddin Çelebi, Şemsin acısını hafifletmekte Mevlana'ya yardımcı oldular ve ona kalplerine gelen güzel şeyleri açtılar.

Mevlana Celalettin Rumi, Sema ederken manevi sözler söylerdi ve bunları da Hüsamettin Çelebi yazardı. Yalnız sonradan Mevlana sadece kendisi yazmıştır. Bu çalışma yıllar boyu sürdü. ***Yapıt, 25.700 beyitten oluşan 6 ciltlik bir bütündü.*** Tasavvuf öğretisini birbirinden çıkan ilgi çekici öyküler aracılığıyla anlatıyor, olayları yorumlarken tasavvuf ilkelerini açıklıyordu. ***Mesnevi bittiği zaman artık epeyce yaşlanmış olan Mevlânâ yorgun düşmüş, ayrıca sağlığı da bozulmuştu. 17 Aralık 1273'te Düşün Gecesi (Şebi Arus) dediği geceye ulaştı ve Hakkın Rahmetine kavuştu. Mevlana tüm dünyada hoşgörünün ve evrensel sevginin sembolü olmuştur. Daha pek çok eseri vardır.***

O dönemlerde onun şu sözlerine zerre kadar yakın bir sözü, birbiri ardınca dizilmiş herhangi bir papa ya da herhangi bir Avrupalı asla söyleyememiştir:

Gel, gel, ne olursan ol yine gel,

İster kafir, ister mecusi,

İster puta tapan ol yine gel,

Bizim dergâhımız, ümitsizlik dergâhı değildir,

Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel.

YUNUS EMRE

(Doğumu 1240 Ölümü 1321)

Moğolların Şeytanın işlerini açıktan görmeye başladığı dönemlerde yaşayan; Allah tarafından özel olarak bilgilerle donatılmış âlim ve erenlerden bir tanesidir. Yıllarca adı dünyanın dört bir yanında konuşulmuştur. Hayatı hakkında açık bilgiler yoktur. Doğduğu yer konusundaki tartışmalar Eskişehir'in Mihalıççık ilçesine bağlı Sarıköy ile Karaman üzerinde yoğunlaşmaktadır. Hacı Bektaşî Veli dergâhında zamanın Mürşidi ve büyük âlimi Taptuk Emre'den eğitim almış ve Anadolu halkının gönlünü ferahlatmak için görevlendirilmiştir.

Söylediği şiirler çok meşhurdur. Avrupa bile bugün ona hayrandır.

Okumak ve bilim hakkındaki şiiri:

İlim ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır

Kalp kırmanın ne kadar kötü olduğu hakkında bir şiiri:

Bir kez gönül yıktın ise

Bu kıldığın namaz değil

Yetmiş iki millet dahi

Elin yüzün yumaz değil

Aşk ile ilgili söylediği hem şarkı hem de şarkı olan şiiri:

Ben yürürüm yane yane, aşk boyadı beni kane

Ne deliyem ne divane, gel gör beni aşk neyledi

Ayrıca hoşgörüyü ilgili pek çok şiiri vardır. ***Avrupa'da o dönemde nice kontlar ve kontesler kan içmekle ilgili mücadeleler verirken Yunus Emre tüm insanları kardeşliğe çağırıyor ve Türk halkı da onu seviyordu. UNESCO, 1971-1972 yılını bütün dünyada Yunus Emre Yılı olarak kabul etmiştir.***

ANADOLU'NUN KORUYUCULARI

Gaziler, Alpler, Anadolu Ahileri, Ahi teşkilatları, hanımlara ait tekke mensupları, Horosan erenleri ve Bektaşî dedeleri gibi teşkilatlar Osmanlı Devletinin kısa zamanda kurulmasına vesile olmuşlardır.

Burada bilinmesi gereken şudur ki; Osman Bey'in Bizanlılara karşı kazandığı zafer bütün Müslümanlara bir ışık olmuş ve adeletli davranışı da insanlara güven kapısı olmuştur. Cenâb-ı Allah da "Yürü ya kulum Osman," diye buyurmuştur. Osmanlı devleti, iyilik ve güzellikler üzerine kurulmuştur.

Osmanlı'yı tenkit etmeden önce bir görün bakın, Avrupalı ne yapıyormuş?

Mesela bazı Avrupalı yazarların kitaplarında bunu açıkça görebilirsiniz. Gerçekleri yansıtan bir roman olan Azincourt (Bernard Cornwell) ve Lanetli İkonya (Bill Napier) ve çok meşhur bir kitap olan Davinci Şifresi (Dan Brown)'nde... Avrupalılar atalarının nasıl barbarlıklar yapmış olduklarına kendileri şahit zaten...

OSMANLI İMPARATORLUĞU DEVLETİ (1299) OSMAN BEY BEYLİKLER DÖNEMİ

Selçukluların devamı olduğunu iddia eden Karamanoğulları, Kütahya ve yöresinde yer alan Germiyanogulları, Sivas ve Kastamonu yöresinde Candaroğulları, Doğu Karadeniz'de Çepni Beyliği, Antalya yöresinde Hamitoğulları ve Tekelioğulları, Anadolu ortalarında Eretna ve Kadı Burhanettin Devleti, Doğu ve Güney Anadolu'da Ramazanoğulları ve Dulkadiroğulları, Balıkesir ve Çanakkale yöresinde Karesioğulları...

Yukarıda saydığımız uçbeyleri Moğolların Anadolu Selçuklu Devletini yıkmaları sonucu ortaya çıktılar. Hangi beylik nereyi fethederse orası onun olacaktı. Bu beylikliklerden birisi de sonunda muhakkak onların hepsini bir araya toplayacaktı. Karamanoğulları yeni bir Türk-İslam devleti kurmaya en büyük adaydı. Bulundukları yer Anadolu Selçuklu Devletinin merkezi Konya'nın olduğu yerdi. ***Yalnız hiç kimsenin ummadığı bir şey olmaya başladı: Çok küçük bir beylik bir anda dikkatleri üzerine çekivermişti.***

Osmanlı Beyliği diğerleri birbiriyle boğuşurken Bizansla var gücüyle mücadele ediyordu. Anadolu'daki güçlü bir yapılanma olan Ahiler ve gaza yapmak için Anadolu'ya gelen Gazianırum isimli Türkmen topluluklar, Osmanlı Beyliğinin bu hareketine hayran kalıyorlardı.

OSMANLI NE ZAMAN KURULDU?

Bazıları her ne kadar 1299 deseler de ***Anadolu Selçuklu Sutanı 3. Alaaddin Keykubat'tan uçbeyliğinin kesin sembolü olan Tabl ve sancağın 27 Ocak 1300'de gelmesinden dolayı*** bu tarihi devletin kuruluşu olarak alırlarlar. Bu resmi tarihtir.

OSMANLI HANEDANININ SOYU NEREYE DAYANIR?

Oğuz Boyunun Gün, Ay ve Yıldız Hanlarından meydana gelen kollarına Bozoklar denir. Gün Han'ın Kayı, Bayat, Elkaevli ve Karaevli ismiyle dört boyu bulunur. Kayı sağlam ve kudretli demektir. Osmanlılar da işte bu boya mensuptur.

DÖRTYÜZ ATLI DENİLEN BU KÜÇÜK BEYLİK NASIL BU HALE GELDİ?

Öncelikle bu soruya cevap vermek için *Ertuğrul Bey ve Osman Bey'e bakmak lazım. Her ikisi de inanılmaz derecede dinine bağlı ve hoşgörülüydü.* Aynı zamanda da tavazuyu sahibiydiler. Dünya zenginliğine itibar etmezlerdi. Osman Bey oğlu Orhan Bey'e *“Yalnız Allah ve iyilik için savaşırsan doğru yapmış olursun. Yoksa bizimkisi kuru bir kavga değildir,”* demiştir.

Her ne kadar Osmanlı'da maneviyat çok önemliyse de bunun yanında gerekli olan dünyevi şeylere de önem veriliyordu. *Ordusunu o günün şartlarına göre en iyi şekilde düzenliyordu. Etrafındaki önemli kişiler de ona büyük yardımlarda bulunmuşlardır.* Aynı zamanda Şeyh Ebedali'de tüm etrafındaki Ahileri ve gazileri ona yönlendirmiş ve Anadolu'nun diğer yerlerindeki gazilerin de onunla irtibat kurmasını sağlamıştır. Anadolu halkı da kardeş kavgalarına karışmayıp Bizansla mücadele eden Osman Bey'i kurtarıcı olarak görmeye başlamışlar ve hatta pek çok âlim ona yüz sene de bir gelen Müceddit (Yenileyici Ve Kurtarıcı) unvanını yakıştırmıştır.

BİZANS'A İLK YUMRUK

Koyunhisar Savaşı

Bizans'ın Bursa tekfuru Osmanlı Beyliğinin kendilerine yakın olmasından hoşlanmıyordu. Osmanlı üzerine yürüdüler. Koyunhisar'da yapılan ilk savaşı; BizansOsmanlı savaşını Osmanlı Beyliği kazandı (1302).

Bu savaştan sonra Osmanlı'nın şöhreti her yerde yayılmaya başladı. İzlediği politika Oguz Türkmen töresindeki Alperenlik kavramıyla benzerlik gösteriyordu. ***Osmanlı, halkına karşı son derece adaletliydi, diğer beylikler halkına baskılar uygulayabiliyordu.*** Bu da Türk topluluklarının Osmanlı Beyliğine sempati duymasına sebep oluyordu. Osmanlı'nın o zamanki adaleti Oğuz töresini ve Kayı üstünlüğünü ortaya koyarken bir taraftan da İslami hoşgörüyü politikalarında yansıtmışlardı. Böylece Osmanlı askeri ve siyasi alanda büyük bir ilerleme kaydetmiştir.

Kazandığı topraklarda yerli halkı oralarda tutup Anadolu'daki ***Türkleri göçlere teşvik ederek*** Makedonya, Kuzey Batı Rumeli kesimi, Döpruca, Varna bölgeleri Türk yerleşmesine sahne oluyor. Fethedilen Balkan ve Avrupa topraklarındaki yerli halka kilise büyük baskı uyguluyordu. Bu yerli halklar da zaten kilise baskısından çok bunalmışlardı. ***Osmanlı gittiği yerlerde kilisenin halka baskı yapmasını önledi; yalnız doğal ibadetlerine hiç karışmadı.*** Bu hoşgörü onları çok şaşırttı ve memnun etti. ABD de bugün Osmanlı'dan esinlenerek bazı yerlere adalet getirme kaygısı içindedir. Bunu başarıp başarmadığını tüm dünya biliyor.

Bundan sonra Bosna ve Arnavutluk bölgeleri İslamlaşarak Osmanlı'nın yeni fetihlere önü açılıyordu. Doğu'da da aynı politika izlendiğinden Osmanlı iki yönde de hızla ilerlemiştir.

Osmanlı'nın hızla büyümesi Avrupa'da korku ve heyecan yaratması sonucu Papa'nın desteğiyle yeni bir haçlı ruhu canlandı. Ancak Katolik ve Ortodoks Kilisesi halka büyük zulüm yaptığından dolayı bu haçlı fikri Osmanlı'nın fikrini kesmeye yetmedi. Çünkü Osmanlı her gittiği yere adalet sistemi getiriyordu.

AVRUPA'NIN KANLI YÖNLERİ

Orta Çağ Engisizyonu

Avrupalılar Orta çağda pek çok kişiyi çeşitli nedenlerle diri diri yakmışlardır. Bilhassa **Cadı Avı** olarak nitelendiren akıl ve mantık dışı eylemlerle Şeytana masum insanların çığlıklarını dinleterek büyük bir haz vermişlerdir. Bazı tarihçilere göre ki bunların çoğu Avrupalıdır; tam 50 milyon kadar kadın diri diri birkaç yüzyıl boyunca yakılmıştır.

Cadı Avında kadınların cadı sayılması için doğaüstü güç göstermelerine gerek yoktu: Belirli yerlerinde benleri ya da doğum lekeleri olanlar cadı sayılıyorlardı. Bazen de kadınlar nehre; buz gibi nehirlerle atılıyor, eğer yüzebiliyorlarsa cadı sayılıyorlardı.

Bugünlerde insanların çok müptela olduğu **vampir kitaplarının da aslı vardır**. Avrupa'da gerçekten pek çok vampir gibi insan yaşamıştır. Bunlardan **Kont Drakula** (Macar Prensi) ve **Elisabeth Bathory**'yi Avrupa'da bilmeyen kimse yoktur. Bunlardan Transilvanya prensesi olan Bathory, tam 655 kadar genç kızın kanlarıyla banyo yapmış; ya da kanlarını içmiştir. Drakula ise 15 bin insanı kazıklara çaktırmıştır. **Fransız kraliçesi Catharine De Medicine** kaynaklı olduğu söylenen **Aziz Bartolomues Yortusu** Kıyımı tarihin en korkunç olayla-

rından birisidir. Ayrıca Katolik kilisesi Ortodoksları kâfir sayıyor ve eline geçirdiklerini diri diri yakıyordu. Mesela bunlardan birçok romanı da sizlere örnek verebiliriz. Ünlü tarihçi Bill Napier'in Lanetli İkonya'sında Avrupa'nın vahşi bir ormandakiler gibi nasıl canı olduğu açıkça anlatılmaktadır.

OSMAN BEY

(Doğumu:1258, - Ölümü 1326) , saltanatı:1299-1326. 1. Osmanlı Padişahı ve Osmanlı Devleti'nin kurucusu. Babası Ertuğrul Gazi, Annesi Halime anadır.

Osman Bey, Nuh Peygamber (a.s.)'a kadar soyu gitmektedir. Babası Ertuğrul Bey'dir. Ertuğrul Bey'in babası Süleyman Şah, bazıları da Gündüz Alp der. Süleyman Şah Anadolu Fatih'i olarak bilindiğine göre Süleyman Şah daha mantığa yakın deniliyordu. Ancak Gündüz Alp'in babası olduğunu son bulunan deliller kesinleştirmiştir. Osman Gazi'nin soyu Oğuzlar'ın Kayı boyuna dayanır.

Ertuğrul Bey 1280 yılında vefat etmiştir. Türbesinin Söğüt'te olması Söğüt havalesine hâkim olan devletin çekirdeği buralarda bulunduğu bir kanıttır.

Ertuğrul Bey'den sonra beyliğe Osman Bey geçmiştir. Osman Bey Kastamonu uçbeylerinden Çobanoğullarına bağlı bir boy idi. Bizans'a yapılan hareketlerde ileri hatlarda hep Osman Bey ve onunla akınlara katılan Konur Alp, Turgut Alp, Abdurrahman Gazi ve Akça Koca gibi seçkin kimseler bulunurdu. Osman Bey, Kastamonu ve beylerden liderliği aldı; bu olay da Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun dinamik bir unsuru olmuştur.

Osman Bey'in kudret ve nüfusu günden güne çoğalıyordu. Rum tekfurları ile iyi geçinen babası Ertuğrul Bey gibi Os-

man Bey de onlarla iyi geçiniyordu. Fakat Rum tekmurları Osman Bey'in güçlenmesinden son derece rahatsız oluyordu.

Osman Bey İznik, İzmit, Karahisar, Bursa havalerini ele geçirmek istiyordu. Sakarya vadisi ve Marmara'yı da... 1314 yılında rahatsızlanınca yerine Orhan Bey geçti. Nihayet 1321'de Mudanya limanı Osmanlı'nın eline geçmesi ile böylelikle Osmanlı'nın önü açıldı. Osman Bey 1324-1326 yılında vefat etti. Vefatında Osmanlı toprakları 4.800 km²'den 16.000 km²'ye çıkarmıştır.

ORHAN BEY DÖNEMİ

(Doğumu: 1281; Söğüt - Ölümü: Mart 1362; Bursa). 2.Osmanlı padişahıdır. Saltanatı: 1326-1362)

Orhan Bey artık uçbeyiydi. Marmara Bölgesi, Bursa fethi ve İznik Osmanlıların eline geçmesi ile artık yeni devlet artık iyice pekişiyordu. Gemlik alındı. 1333'den sonra İzmit ve Kocaeli Yarımadası tamamen Osmanlı'nın eline geçti.

Daha sonra; Manyas, Balıkesir, Kapıdağı gibi şehirler Osmanlı'nın eline geçti. Boğazın Güney Sahilleri de alındı. Sonra Ankara alındı (1354). 2 Mart 1354 yılında Gelibolu Yarımadası alındı. Hayrabolu, Rumeli, (1359) Trakya tek tek ele geçiriliyordu. Çorlu Kalesi ele geçiriliyor (1359). 1361 yılında Edirne ve Doğu Trakya tamamen fethedildi.

- **Osmanlı Devleti'nin ilk parası** bu zamanda basıldı. Yalnız son zamanlarda Osman Bey'in bastırıldığı söylenen bazı sikkeler bulunmuştur.
- **Divanı Hümayun** bu zamanda kurulmaya başlandı. İlk vezir Alaaddin Paşa'dır. İlk daimi ordu bu zamanda kuruldu. Yaya ve bin kadar da süvari (müsellem) vardı. Kazas-

kerlik (Kadılık) bu zamanda oluşturuldu. İlk kazasker Bursa Kadısı Kara Halil'dir. Yeniçeri Teşkilatının temeli bu dönemde atıldı. İlk medrese İznik'te kuruldu. İlk müderris (Profesör) Davutu Kayseri'dir.

- Bizans'ta hükümdar ölmüştü. Kantakuzen, Bizans tahtına geçmek istedi ve Orhan Bey'den yardım istedi. Orhan Bey yardım gönderdi. Bunun üzerine Kantakuzen, hediye olarak **Çimpe kalesini Osmanlı'ya verdi**. Süleyman Paşa, önderliğinde **Türkler ilk kez Rumeli'ye geçtiler (1358)**. O günden sonra de Rumeli'de ilerlediler.
- Karagöz ve Hacivat bu dönemde yaşamıştır. Orhan Bey 1362 yılında vefat etti.

1. MURAT DÖNEMİ (Hüdavendigar)

(Doğumu: 29 Haziran 1326, Sogut - Ölümü: 28 Haziran 1389) Saltanatı: (1362-1389) 3.Osmanlı padişahıdır.

BALKANLARA GEÇİŞ

Batı Trakya'nın ele geçmesi ile Makedonya'da Osmanlıların eline geçti (1371). **Böylece Osmanlı Balkan yarım adasına yayıldı**. Orta Bulgaristan'a kadar ilerleyip Sofya alındı. 1385-1389'taki Bosna'ya kadar ulaştılar. Osmanlılar Rumeli'deki hâkimiyetini sağlamlaştırarak Anadolu Beylikleri'ni de topraklarına katma siyaseti güdüyordu. Burada yapılan evlilik neticesinde Kütahya, Simar, Eğrigöz ve Tavşanlı Osmanlılar'a verildi (1381). Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Yolvaç, Karaağaç ve Isparta Osmanlı topraklarına girdi. Anadolu'daki Germiyanogulları ve Hamidoğulları da böylece Osmanlıya girmiş oldu. **Kastamonu beyi Süleyman da Osmanlı'ya geçti**.

Böylece Kastamonu havalesi de Osmanlı oldu. Karamanoğulları da 1387 yılında Osmanlı'ya katıldı. Osmanlı Devleti hızla büyüyordu.

OSMANLI İLK KEZ HAÇLILARLA KARŞILAŞTI

Sultan Murad ile Sırp Kralı Lazer 15 Haziran 1389 yılında savaşa girdi. Sırlar Osmanlı'yı durdurmak istiyorlardı. **1. Kosova Savaşı'nda Sultan Murad; yani Osmanlı Ordusu kazandı.** Fakat bir Sırp fedaisi tarafından I. Murad şehit edildi. Kuzey Sırbistan, Tuna nehri boyu Balkan bölgesi tamamen Osmanlı himayesine geçti.

- **Devşirme üsülü başladı.** Avrupalılar köleleri ya satar ya da öldürürlerdi. Osmanlı ise onları eğiterek belli bir zaman sonra Sadrazam bile yapmıştır. Devşirme üsülünde zulümle kimseden çocuk alınmamıştır. Bilakis, pek çok gayri Müslim kendi çocuklarının Osmanlı Devşirme üsülüyle yetiştirilmesi için başvurmuştur.

İslam hukukunda ganimetin 5'te biri devlete aittir. Esirler de ganimet sayılıyordu. Halk bundan dolayı pençyek (beşte bir) den türetilen 'pençik'i Devşirmeler için kullanmıştır. Devşirme seçen memurlara da pençikçi deniliyordu halk ağzında. Osmanlı bu konuda hiçbir şekilde kimseye baskı uygulamamıştır. **Devşirilen gençlerin kendi rızalarıyla Müslüman olmaları gerekiyordu.** Daha sonra da onları bir Türk köyüne gönderirlerdi. Yalnız gerileme döneminde hakhukuk bilmeyen memurlar zorla ailerden çocuk almaya başlamışlardır. **Yalnız hiçbir zaman, Yahudi ve Romanlardan alınmamıştır.**

- **Sazlıdere Savaşı:** Macarlar ve Bulgarlarla Sazlıdere'de yapılan bu savaş sonucunda **Edirne** ilk defa Türklere

geçti (1365).

- Yeniçeri ocağı kuruldu. Bunda bazıları Hacı Bektaşî Velî-nin tavsiyelerinin önemli olduğunu söylerler.

1. BEYAZID (YILDIRIM BEYAZID)

Doğumu: 1360, Edirne - Ölümü: 8 Mart 1403). Dördüncü Osmanlı Padişahı. Saltanatı: 1389-1402

Kosova savaşında şehit düşen I. Murad'ın yerine büyük oğlu Bayezid geçti (1389).

Karamanoğulları I. Murad ölümünden sonra bu hadiselerden faydalanarak Modalar beyliklerini Osmanlı'ya kıskırtmaya başladı. Karamanoğullarının üzerine yürüyen Yıldırım Bayezid, Karamanoğullarını dağıtacağı sırada Karamanoğulları barış talep etti. Osmanlı'nın müttefiki olmak şartı ile barış yapıldı. Yıldırım Bayezid Anadolu'yu tamamen hâkim oldu. ***Moğollardan sonra Yıldırım Beyazid, yeniden Anadolu'da siyasal birliği sağlayan ilk kişi oldu.*** Bu birlik Timurla yapılan Ankara savaşında bozulacak ve daha sonra tekrar birliği sağlamak Fatih'e düşecekti.

TÜRKLER İSTANBUL'UN UCUNDA

Yıldırım Bayezid

İstanbul'un kenar mahallelerini eline geçirdi ve oralara Osmanlı soyu yerleştirdi (1391). Osmancık, Kelkit, Yeşilirmak, Canik bölgeleri Osmanlı'nın himayesine girdi (1393). Niğbolu'da Osmanlı'nın eline geçti (1393). ***Osmanlı'nın sınırları Macaristan'a kadar dayandı.*** Haçlılar birleşerek Niğbolu önünde Osmanlılarla karşılaştılar. Haçlılar büyük bir bozguna uğradı (1396) Niğbolu Zaferi

HEPSİ GELSE DE FARKETMEZ

Haçlılar; Fransa, İngiltere, İskoçya, Lehistan, Avusturya, İtalya, İsviçre, Güneydoğu Avrupa ülkelerini birleşerek Haçlı ordusu kurdular. Haçlı ordusu Sigismund Kumandanın etrafında birleşti. Niğbolu Savaşında 25 Eylül 1396 Tuna nehrinde çok ölenler oldu. Sigismund canını zor kurtardı. Osmanlının önü artık kesilemiyordu. Bizans İmparatorluğu artık iyice sıkıştırıldı. Yardımları böylece kesilip dış bağlantılara ulaşamaz oldular. Oracıkta sıkışıp kaldılar.

Karamanoğulları tarih boyunca hiç rahat durmuyordu. Sürekli fesat ve isyanlar çıkarıyor, her defasında derslerini alıp, yerlerine oturuyorlardı. En sonunda Karamanoğulları'ndan Alaeddin Bey Konya'da yakalanarak idam edildi. Böylece Osmanlı tamamen büyük güç oldu.

TİMUR FIRTINASI YAKLAŞIYOR

Doğu'da Aksak Timur imparatorluğu vardı. Kafkasya bölgesi ile Kars'ı ele geçiren İran'daki hanedanları ortadan kaldıran Timur 1394'de Bağdat ve Irak'ın batı tarafını tamamen ele geçirince Osmanlı'ya karşı büyük bir tehlike oluştu. **Timur'a yardım eden Karamanoğulları birlik oldu.** Dicle'yi geçerek Akkoyunlulara bağlı bazı yerler ele geçirdiler.

Timur Hindistan'a büyük bir istilaya gider. Yıldırım Bayezid de bundan istifade eder: Maraş, Elbistan bölgesini ele geçirilir (1399).

Timur, geri döndüğünde Sivas, Malatya Suriye'yi işgal etti (1400). Timur Güney'e indi. Bundan istifade eden Bayezid Sivas ve Erzincan'ı geri aldı. Bayezid ile Timur arasında muharebe kaçınılmaz oldu.

ANKARA SAVAŞI

Ankara'da yapılan savaşta Osmanlı Ordusu içindeki Kara Tatarların ihaneti, harbin kaybedilmesine sebep oldu. Ayrıca Timur bu savaşta filleri kullanmıştır. Timur bunu Hindistan seferlerinde öğrenmiştir. Bayezid, Timur'a esir düştü (1402).

Bayezid bunun üzüntüsünden hastalanarak 1403 yılında Akşehir'de vefat etti. ***Moğol Kağanlık geleneğini canlandırmak amelinde olan Timur, Osmanlı'nın Ankara Savaşı'nda yenilmesi ile Anadolu'da büyük felaketler baş gösterdi.*** Anadolu'yu Timur kasıp kavurdu. Hepsini kendi emrine kattı. Yeniden beylikler yarattı.

Osmanlı Devleti'nin ***Anadolu'daki sınırları ise hemen hemen I. Murad devri başlarına kadar geri geldi.*** Söz sahibi Timur oldu ve canlandırdığı beyliklere hâkim oldu.

1. MEHMET ÇELEBİ

(Doğumu: 1382, Bursa - Ölümü: 26 Mayıs 1421, Edirne).
5. Osmanlı Sultanıdır. Babası Yıldırım Bayezid, annesi de Germiyanogullarından Devlet Hatun'dur.

Timur'un sinsi planı ile Osmanlı devletinin kardeşleri arasında iktidar mücadelesi başladı (1402-1413). Birbirleriyle kıyasıya mücadele etmişlerdir. Timur'un bu suretle Osmanlı ülkesini şehzadeler arasında taksim etmesi ***Osmanlı tarihinde fetret devri denilen ve on bir yıl süren kanlı bir devrin açılmasına sebep olmuştur.***

SÜLEYMAN ÇELEBİ DÖNEMİ (1402-1410)

Önce Süleyman Çelebi Edirne'ye gelip padişahlığını ilan etti. ***Bu olay Bursa'nın başkentliğini ortadan kaldırdı.*** Artık

Edirne dönemi başlamıştı. Süleyman Çelebi dağınıklıktan istifade etmek isteyen Macarları yendi.

Mehmet Çelebi'nin hükümdarlık düşüncesi yoktu; yalnız Beyazid Paşa'nın tavsiyesi üzerine Amasya'da padişahlığını ilan etti. Bir rüyası da onu buna itmişti.

MUSA ÇELEBİ (1410-1413)

Musa Çelebi, Mehmet Çelebi adına abisiyle savaşmaya gitti ve onu Edirne'de kısıtırarak öldürdü (1410). Yalnız sözünü unutup kendini padişah ilan etti. Böylece Osmanlı'nın bir bölümüne 8 sene hükmeden Sultan Süleyman'ın saltanatı bitti. Batılı tarihçiler Süleyman Çelebi'ye 1.Süleyman derler. Bu yüzden Kanuni'ye 2.Süleyman derler. Bundan sonra Musa Çelebi saltanatı başladı. Musa Çelebi İstanbul'u 5. Kez kuşattı. Mehmet Çelebi üzerine geldiğinde onu geri püskürttü. Yalnız Mehmet Çelebi Bizans ve Balkanlardan bazı kişilerle siyasi bağlar geliştirdi **ve sonunda Musa Çelebinin üzerine yürüdü. Çamurlu Derbentte yapılan savaşı kaybeden Musa Çelebi öldü ve 1413'te artık tek padişah Mehmet Çelebi'ydi.**

1. Mehmet Çelebi, Osmanlı devletinin yegâne hükümdarı olarak Edirne'de ikamet etti. Anadolu'da Osmanlı gerilemesinin en büyük sebebi Konya Karamanoğulları idi. Karamanoğulları üzerine sefere çıkıldı. Karamanoğlu 2.Mehmet Bey (halasının oğluydu) esir alındı, yalnız affedildi.

1415 yılında Bosna Osmanlı'nın eline geçti. **1416 yılında denizde Venediklilerle Çalı Bey karşılaştı ama yenildi. Bu kötü bir durum olmadı; Osmanlı yenilgiden ders çıkarıp kısa sürede yenmesini öğrenecekti.** Macar Kralı Sigismunt önceki günlerin intikamını sormak istiyordu. Hazırlandı ve yo-

la çıktı. Gazi İshak Bey Sigismunt'a öyle bir darbe vurdu ki Osmanlı'nın hiç gücünden bir şey kaybetmediğini tüm Avrupa anladı. Sinop merkezli Candaroğulları Beyliği de çoğunlukla Osmanlı'ya geçti.

İLK ALEVİ İSYANLARI

Musa Çelebi'nin Kazaskeri olan Şeyh Bedrettin, **Börklüce Mustafa** (Dede Sultan) ve **Yahudi dönmesi Torlak Kemal**'in isyanıyla o da isyan etti. **İkisi Şilik ve Alevilik meselesiyle isyan ederken Şeyh Bedrettin bunlardan ayrı nedenlerle isyan etti.** Dede Sultan olarak bilinen Alevinin orduları 10 ila 15 bin arasındaydı. Timurtas Paşa'yı mağlup etmesi üzerine iş ciddileşti. Faaliyet bölgeleri Ege'ydi. Şehzade Murat, babasının gözde paşası Beyazid ile Börklüce Mustafa'nın üzerine yürüyüp isyanı bastırdı. Börklüce vatana ihanetten idam edildi. Sonrasında da Torlak Kemal de etkisiz hale getirildi.

Şeyh Bedrettin, bu olaylar üzerine tüm halkı ayaklandırmaya başladı. Mekânı Rumeli'deki Deliorman'dı. Padişahın da oraya gelmesiyle isyan zor da olsa bastırıldı. Şeyh Bedreddin yargılandı ve suçunu itiraf edince idam edildi. **Şeyh Bedrettin, ona ne kadar Alevi deseler de öyle değildi.** Ehli Sünnet itikadınca pek çok kitabı vardır. İsyân nedeni Musa Çelebi'nin öldürülmesi ve daha önce arkadaşı olan Torlak Kemal'in telkinleridir. **İlk Kominist olduğu söyleniyor ama değildir.** Var idat isimli kitaptan dolayı böyle bir iddia ortaya atılmıştır. Bu kitapta kadınlar hariç her şeyin ortak olduğu dile getiriliyor. Bu kitabı yazan Şeyh Bedrettin bahsi geçen Simavnalı Şeyh Bedrettin değildir. Simavnalı Şeyh Bedrettin, önce de söyledğimiz gibi İslam fıkıhı hakkında çok kuvvetli eserler yazmıştır. Böyle

birisinin böyle bir eseri yazdığı düşünülemez.

Bazıları Mehmet Çelebi'ye Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu der, Osmanlı'yı Ankara Savaşı'ndan sonra tekrar güçlendirdiği için.

2. MURAT

(Doğumu: 1404, Amasya - Ölümü: 3 Şubat 1451, Edirne)

6. Osmanlı padişahı. Saltanatı:1421-1444)

(25 Haziran 1421) İkinci Murat devrinde de Anadolu'da yine çalkantılar vardı. **Yine Karamanoğulları başı çekiyordu.** Bir taraftan Sırp despotu, Macar Kralları hep beraber hareket ediyordu. Venedikle antlaşma yapıldı (1425). 1426'da Macarlar tekrar bozguna uğratıldı.

1443 yılı çok buhranlı geçer. **Osmanlı bu tarihte İzlandi'de ilk kez Hristiyanlara yenilir.** Bu yenilgiler İzlandi kadar büyük olmamakla beraber birkaç kez sürer. Bunun en büyük nedeni Anadolu'daki karışıklıktır. Fatih'i de kardeşleri hakkında üzücü kanunlara iten sebep bu olacaktır. **1444 yılında Macarlarla ilk bir şey kazanamadığımız Segedin antlaşması mecburen imzalanır.** Avrupalılar, işgal ettikleri yerlerde korkunç katliamlar yaparlar. Küçük Mehmet buna çok üzülmemekte ve taht meseleleri için devleti zayıf bırakanlara sinirlenmektedir.

Osmanlı devleti bir buhrana düşmüştü. Murat Bey tahtan feragat ederek genç şehzade olan oğlu II. Mehmet yerine geçer (1444 ilk kez tahta geçişi). Yalnız devletin başına bir çocuk geçince derhal bir Haçlı ordusu toplanır. Macar Kral Ladislas komutasındaki ordu çok güçlüydü. 2. Mehmet babasını zor da olsa tekrar tahta çıkarmak için ikna edebildi. **Yapılan Varna Muharabesinde Kral Ladislas öldü.** Daha sonra oğlunu tekrar tahta çıkardı (1445). Kendisi de Allah'a ibadet et-

mekle meşgul oluyordu.

Yalnız Yeniçerililer ve devlet adamları onu zorla tahta yeni-
den çıkmaya mecbur ettiler. Bunun üzerine 3. Kez tahta çıktı
(1446). Oğlu Mehmet'le kendisini Arnavutluk İskenderi olarak
isimlendiren bir adamla savaşmak için Arnavutluk seferine çıktı
(1446). Bunu fırsat bilen Ak Şövalye papanın da kışkırtmasıyla
bir haçlı seferi daha düzenledi. Kosava ovasına gelen haçlı or-
dusu **2. Kosova Savaşında ağır bir yenilgiye uğradı (17 Ekim
1448). 1. Murat da 1. Kosova zaferini kazanmıştı.**

2. Murat'ın Fatih'e bu kadar değer vermesinin nedeni Ha-
cı Bayramı Velidir. Sultan ona "İstanbul'u fethetmek istiyoy-
rum, bana dua buyurunuz," dediğinde Hacı Bayram "Sulta-
nım, bu fetih şu beşikteki Mehmet'e ve bizim Köse'ye (Ak-
şemsettin) nasip olur," demişti. Bunun üzerine 2. Murat ondan
büyük çocukları varken ve Mehmet çok da hırçın bir çocuk-
ken onunla özel olarak ilgilenmiştir.

- **Şeyhülislam makamı** 1425 yılında Molla Şemsettin Fe-
nari'nin bir tavsiyesiyle ortaya çıkmıştır.

FATİH DÖNEMİ

BÜYÜK YÜKSELİŞ BAŞLIYOR

(Doğumu: 29 Mart 1432 - Ölümü: 3 Mayıs 1481) yedinci Osmanlı padişahıdır. Sultan II. Murad ve Hüma Hatun'un oğludur. 2.Murad Edirne'de ölünce büyük oğlu 2. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet Han) 3. kez tahta çıkar (18 Şubat 1451).

İSTANBUL'UN FETHİ VE YENİ BİR ÇAĞ

Fatih, İstanbul'un fethini kafasına koymuştu. Peygamberimizin (SAV) bu konuda bir müjdesi vardı: "Kostantini'ye (İstanbul) muhakkak feth edilecektir. Orayı feth eden komutan ne iyi komutan, orayı feth eden asker ne iyi askerdir."

İstanbul, öteden beri kara ve deniz ticareti yolları üzerinde bulunmasından dolayı ekomik bakımdan da son derece önemliydi. Ayrıca ***Bizans, Osmanlı toprakları içinde büyük bir tehlike unsuru olarak kalmıştı. Osmanlı ne zaman bir sefere çıksa hemen karışıklıklar çıkartıyordu.***

Fatih, 26 Mart 1452'de ordu ve donanmasıyla Kocaeli üzerinden İstanbul boğazına gelip Rumelihisarı; yani Boğazkesen denen yerde dört ay gibi kısa bir süre içerisinde 3 büyük kuleli bir hisar yaptırmıştır. Böylece boğazdan geçen gemiler izne tabi tutulmuştur. Fatih, gerekli olan herkesin bahara kadar toplanmasını emretmiştir.

TARİHİ DEĞİŞTİREN TOPLAR

Fatih, dehasını kullanarak ***özel bir top sistemi*** geliştirmiştir. Bunu da Bizans'taki hapisten kaçırılan ***Urban ustaya*** döktürmüştür. Bütün kış harp hazırlıklarıyla geçmişti. Fatih, 23 Mart 1453 Cuma günü, Akşemsettin, Akbıyık Veli ve Mol-

la Gürani gibi büyük âlimleri de yanına alarak muazzam ordu-
sunun başında Edirne'den hareket etmiş, beş Nisan'da Top-
kapısı önüne gelerek otağını kurdurmuştur.

80 binden fazla olduğu kabul edilen Osmanlı kara kuvvet-
leri, savaş için hazırdı. Anadolu beylerbeyi  shak Paşayla
Mahmut Paşa kumandasındaki Anadolu askerleri yedi kule-
den Marmara sahilindeki mermer kuleye kadar olan sahada
mevzilenmiştir. Rumeli beylerbeyi Dayı Karacabey emrindeki
Rumeli askeri de Haliç sahilindeki Ayvansaray kapısından iti-
baren Tekfur sarayının bulunduğu yerlere kadar çadır kur-
muşlardır. Padişah ise maiyetinde veziri azam Çandarlı Halil
Paşayla ordunun en seçkin okçuları olduğu halde Topkapısı
ile Edirne kapısı arasında yer almıştı.

Zagonas Paşa emrindeki kuvvetler, Beyoğlu ile Kasımpa-
şa sırtları arasına yerleştirilmiş, diğer bir kuvvette Galata bur-
nundan K ğıthane deresinin Hali le birleştiği noktaya kadar
olan kısmının gözetilmesine memur edilmiştir. Baltaoğlu S -
leyman Bey, emrindeki Osmanlı donanmasıysa Mermer kule-
den zincirin bulunduğu mevkiye kadar bütün Marmara sahili
koyundaki surların nezareti ve Bizans donanmasının tahriba-
tıyla görevlendirilmiştir. Bu arada uzun demir toplar, çeşitli
harp makineleri, mancınıklar ve bir takım y r r kulelerle tak-
viye edilen muhasara topları Edirne kapısı ile Tekfur sarayı
arasındaki surlara Bayrampaşa deresi ile Topkapısı arasında-
ki mevkilere yerleştirilmiştir.

N HAYET BAşLIYOR

**6 Nisan 1453 günü müthiş Türk toplarının ateşlenme-
siyle mücadele başladı.**  etin bir mücadelenin sonunda 29
Mayıs 1453 Salı günü öğleden sonra bütün şehre hâkim olun-

muştur. Fatih, sadece 22 yaşındadır. İstanbul'un Türkler tarafından fethi Avrupa'yı hayret ve dehşet içerisinde bıraktı. Fakat o sırada Avrupa devlerinin arasında olan mevcut anlaşmazlıklar ve menfaat çatışmaları yüzünden hiç birisi Türklerin karşısına çıkacak durumda değildi. Yalnız Osmanlı o dönemde o kadar güçlüydü ki karşısına toptan da çıksalar çok da bir şey fark etmezdi.

Fatih, İstanbul Bizans halkına dokunmadı, herkesin istediği şekilde ibadet yapabileceğini söyledi. Hristiyanlarla da iyi iletişim kurdu. Hatta Katoliklerin lideri Papa onu Ortodoks oldu zannetmiş ve "Gel Katolik ol, seni tüm Batı ve Doğu'nun kralı yapayım," diye mektup göndermişti.

Fatih'in bulduğu topraklar Avrupa'da da büyük değişikliklere neden oldu. Krallar büyük topraklarla derebeyliklerin şatolarını yıktılar ve yeniden güçlendiler.

SİRBİSTAN SEFERLERİ

Fatih'in İstanbul'u fethi ile başlayan hareket **Tuna'ya kadar** devam eder. Tuna nehri Osmanlı için çok önemlidir. Fatih Sultan Mehmet Üsküb, Sırbistan, Macaristan seferleri yaptı (1459). Arnavutluk 1478 yılında teslim alındı. Fatih kasırgası esiyordu. 1458 yılında Mora'yı ele geçirdi. Tuna nehrinin kuzeyinde bulunan Romanya'da Osmanlının emrine girdi (1461). Tuna'nın güneyinde bulunan bütün Avrupa topraklarını Osmanlıya katmak istiyordu. Fatih kasırgası devam ediyordu. İlk önce Bosna ile başladı (1463). Daha sonra Macaristan (1464) , Makedonya, Arnavutluk, Venedik, Yunan Adaları, İtalya seferleri (10 Eylül 1481) ...

Fatih döneminde istihbarat sistemi de çok güçlüydü. Öy-

leki **Avrupa'yı parmağında oynatan Vatikan'a dahi neredeyse papa seçilecek kadar güçlü bir kardinal yerleştirilmiştir** de bunu yıllarca kimse fark edememiştir.

.Trabzon'un fethi (15 Ağustos 1461) barış yoluyla oldu. Samsun, Bafra, Niksar bölgelerinden getirilen Türk nüfusu Trabzon'a yerleştirilerek şehir Türkleştirildi. **Fatih Mısır'dan gelen Türkleri özellikle Trabzon'da bırakmıştır. Çünkü Fatih çok ileri görüşlü bir liderdi.** O bıraktığı Türklerin cesaretlerinin ve iman güçlerinin çok kuvvetli olduğunu biliyordu.

Trabzon bölgesinde Pontus Krallığı etkileri vardı. Bu krallık yeniden **Bizans'ı canlandırmak istiyordu.** Pontus krallığı prensleri Bizans'ın varisleri olduklarını ve onu yeniden canlandıracıklarını söylüyorlardı. Megalo İdea; yani Büyük Hedef denilen bir felsefeleri vardı. Bu felsefe Bizans'ın tekrar eski güçlü günlerine döndürülmesi demekti. Bunu önlemek için Fatih, son derece savaşçı olan Mısır Türklerini orada bıraktı.

Kırım Fatih Sultan Mehmet için çok önemli idi. Orayı hallettikten sonra 1479 yılında Karadeniz sahillerinin fethi planı başladı. 1479'da Kafkaslar'da Taman ve Çerkezistan sahillerine bir donanma göndererek Anapa, Kupa ve Taman yarımadasında Matrega'nı zaptetti.

Fatih Sultan Mehmet hiç şüphesiz tarihin kaydettiği en büyük şahsiyetlerden biridir. O hakiki bir kahramandır. O hep ordunun başında yer almıştır. Onun bu hareketi askerlere büyük moral ve de cesaret veriyordu. Fatih Sultan Mehmet dünya çapında bir devlet kurmak fikrine ciddi şekilde inanmıştı. Fatih yapacağı seferlerin gizli kalmasına son derece önem verir, en yakınını bile haberdar etmezdi.

Çok iyi teşkilat kurardı. Fatih Arnavutluk'ta, Mora'da, Sırbistan'da ve özellikle Bosna'da arazinin büyük kısmını devlet

idaresine ve sistemine uygun hale getirdi. **Feth edilen toprakları tek merkez olsun ve otorite sağlamlaştırsın diye devlete bağladı.** Bazı vakıf arazilerini de gerekli nedenlerden dolayı devlete bağladı.

Fatih **Mısır seferine çıktığı sırada** hastalanarak 1481 yılında vefat etti.

2. BEYAZİD DÖNEMİ

(1450- 26 Mayıs 1512) , 8. Osmanlı padişahıdır. Fatih Sultan Mehmed'in, Sitti Mükrime Hatun'dan olan büyük oğludur. Saltanatı: 1481-25 Nisan 1512. Yavuz Sultan Selim'in de babasıdır. Tahta geçtiğinde 511.000 km²'si Asya'da, 1.703.000 km²'si Avrupa'da olmak üzere toplam 2.214.000 km² olan imparatorluk toprakları, vefatında yaklaşık olarak 2.375.000 km² idi.

Durgun bir dönem olan 2. Beyazid dönemi **Cem Sultan olayıyla buhranlı geçmiştir.** Üst tabaka Cem Sultan'ı tutarken asker ise Beyazid'i tutarlardı. Beyazid her iki kesime de eşit davranınca bütün kesimler onu takdir ettiler.

Fatih'in iki oğlundan birisi olan Cem, ağabeyinin saltanatını kabullenmemiş ve tahtı ele geçirmek için kardeşine savaş açmış ve ilk çarpışmaları da kazanmıştır. Yalnız daha sonra Beyazid kontrolü eline almıştır. Fırsat bulsa dahi kardeşini öldürmek istememiştir. Ona "Tahtan vazgeçersen sana istediğin kadar altın veririm," demiştir. Yalnız Cem'in hiç buna niyeti yoktu. Sonunda Malta'daki Sean Jean şövalyeleriyle anlaştı tahtı ele geçirmek için. Sean Jean şövalyeleri az bir iyi ağırlamadan sonra ona esir hayatı yaşatmaya başladılar. Daha sonra Fransa'ya sürgüne gönderildi. Hristiyan olması istendi. Bu-

nu isteyen bizzat papaydı. Olmayınca birçok cefaya maruz kaldı. Nasıl öldüğü şaibelidir. Ölümüne ağabeyi Beyazid çok üzülmüş ve onun için gıyabi cenaze namazı kıldırmıştır. Zehirlendiğini söyleyenler daha fazladır. 3 gün de yas ilan etmiştir.

2. Beyazid'e Veli denilirdi; yani ermiş... Az savaşmayı tercih etmiştir. Bilime önem vermiştir.

- **İtalya'daki ilk fetih olan Otronto'dan çekilindi. Bir daha da hiç İtalya'ya dönme fırsatı olmadı.** Bunun nedeni Cem sorunudur.
- 1495'de Cem Sultan ölünce devlet politikası değişmiştir. **Lehistan'a ilk büyük Osmanlı seferi** bu dönemde yapıldı.
- Venediklilerle daha önce yapılan Barış antlaşmasını Venedikliler ihlal etti. 2.Beyazid sefere çıktı. 1499 Mora ve İnebahtı, 1500 Modon ve Kuron Venediklilerden alındı.
- Şah Kulu, Şah İsmail'in ajanlarından. Adamları ve kendisi başlarına kırmızı bir başlık taktıkları için onlara **Kızılbaş denilmiş. Akdeniz bölgesindeki Sünni Müslümanların pek çoğunu Şii-Alevi yapmıştır.**
- Şah Kulu Baba Tekeli İsyanı bastırıldı. Kütahya işgalcilerce işgal edilmişti. Bu isyanı destekleyen Şah İsmail'di (1511). İsyan bastırılrsa da etkileri devam etti.
- Yavuz, babasına bu isyanlardaki yetersiz politasından dolayı uyarılar da bulunuyor ve bu isyanların büyüyeceğini seziyordu. Nitekim de öyle oldu.
- **İstanbul'da KÜÇÜK KIYAMET denilen korkunç bir deprem oldu (1509).** O denlisi bir daha da hiç görülmedi. Büyük tsunamiler oldu. 45 gün boyunca İstanbul ve yakın çevrelerde sürdü. Şehirde pek çok yer yıkıldı. Şehir daha sonra yeniden imar edildi.

- Şah İsmail'in Dulkadiroğlu seferi önemliydi. Dulkadiroğlu beyi Alaüddeve'nin kızı Yavuz'un annesiydi. Aynı zamanda Mısır hem de Osmanlı Dulkadiroğlu bizim diyordu. Dulkadiroğlu'nu ele geçirdiği halde kimse ses çıkarmadığı için Şah'ın prestiji arttı. Yavuz'un dedikleri olmaya başladı.

Savaşta yenilen bey kaçarken Şah'ın yakınlarından bazılarını yakalayıp öldürttü. Şah da bunu üzerine Osmanlı Topraklarına girip Dulkadiroğlu mezarlarını yaktı. 2.Beyazid buna bir tepki vermese de Yavuz akrabalık bağlarından dolayı Şah'ın topraklarına girdi ve pek çok esir aldı. Padişah bile bir şey yapmazken Yavuz'un bu davranışı Yeniçerilerin sevgisini kazanmasına sebep oldu.

- Son Karamanoğlu ayaklanması bastırıldı.
- **Kristof Kolomp Osmanlı'dan seferler için yardım istedi ama Padişah bunu kabul etmedi.** Bu çok büyük bir hataydı. Sonrasında Kolomp, İspanya Kralının yardımıyla Amerika kıtasını keşfetti ve Avrupalılar zenginleşmeye başladı.
- Beyazid, çok okur ve görüşlerini âlimlerle paylaşırdı. Kitapların güzel bir Türkçe ve açık bir dille yazılmasını isterdi.
- Ruh hastalarını tedavi için, içinde müzik ve kuş sesleri seansları olan hastaneler yaptırmıştır.
- **2. Beyazid, donanmaya büyük önem verdi,** askeri gelişmeleri hızlandırdı. Bu da Yavuz dönemindeki seferleri kolaylaştırdı.

1. SELİM (YAVUZ) DÖNEMİ

(Doğumu: 10 Ekim 1470 - Ölümü:21/22 Eylül 1520) , 9. Osmanlı padişahı ve 1. Osmanlı 74. İslam halifesidir. Halifeliği Abbasilerden alıp Osmanlı'ya geçiren odur.

Tahta Geçışı

Babası II. Bayezid, annesi Dulkadiroğulları Beyliği'nden Gülbahar Hatun'dur. Tahtı devraldığında 2.375.000 km² olan **Osmanlı topraklarını sekiz yıl gibi kısa bir sürede 2,5 kat büyötmüş ve ölümünde imparatorluk topraklarının 1.702.000 km²'si** Avrupa'da, 1.905.000 km²'si Asya'da, 2.905.000 km²'si Afrika'da olmak üzere toplam 6.557.000 km²'ye çıkarmıştır.

Babası Beyazid; tahtı 8 oğlundan yaş sırasına göre 3. sırada olan oğlu Ahmet'e bırakmak istemiştir. Yalnız yeniçerililer "Biz Selimü isterüz" demişlerdir. Filibe'deki Şehzade Selim, bütün bunlardan İstanbul'daki adamları vasıtasıyla haberdar oluyordu. Selim babasının bu tavrından dolayı 40.000 kişilik orduyla babasının kuvvetlerinin bulunduğu Çorlu'ya girdi. Amacı savaşmak değildi. **Yalnız kardeşi Ahmet, üzerlerine ordu gönderdi.** Ağustos 1511'de yapılan savaşta Selim canını zor kurtardı. Bazıları da "Babayla savaşılmaz," diyerek kendisinin savaş alanını terk ettiğini söylerler. **Diğer kardeşleri oldukça gevşek yapıydı, saltanatı yalnızca büyüklük için istiyorlardı. Yavuz ise İslam'a hizmet etmek ve Şii tehlikesini önlemek istiyordu.** Daha sonra İğne adadan gemiyle Kefe'ye geçti.

2. Beyazid bu olay üzerine derhal şehzade Ahmet'i İstanbul'a çağırılmış ve padişah ilan etmiştir. Ama askerler büyük yağmalara başlayınca şehzade tahtı bırakarak Anadolu'ya

dönmüştür. Bunun ardından Ahmet karşıtları Şehzade Korkut'u İstanbul'a çağırıp padişah yapmak istediler.

İstanbul'a gelen Korkud'a yenîçeriler hürmet gösterse de, Selim'den başkasını istemediklerini söylediler (Yenibahçe ayaklanması 6 Mart - 24 Nisan 1512). Bu durum üzerine zor duruma düşen ve artık hükmü ve nüfuzu kalmayan Bayezid Selim'i İstanbul'a davet etti. Bayezid başlangıçta saltanattan çekilmeye yanaşmayarak Selim'i, Şah İsmail üzerine yapılacak sefere Serdar tayin etmeyi teklif etsede; Selim ordunun başında hükümdarın bulunması gerektiğini söyleyerek bu teklifi reddetti. Bayezid oğlunun hükümdar olma isteği ve asker ile bazı devlet adamlarının Selim'den taraf olduğunu görünce saltanatı Selim'e terk etti.

ÇALDIRAN SAVAŞI

Safeviler Osmanlı için büyük bir tehlike oluştuyordu. **Şiilik faaliyetleriyle** de karışıklığa neden oluyorlardı. Şah İsmail, her bulduğu fırsatta **Doğu'yu Osmanlıya karşı ayaklandırdı**. Artık savaş kaçınılmaz olmuştu.

Osmanlı ve Safevi ordusu Çaldıran Ovası'nda 23 Ağustos 1514 tarihinde karşılaştı.

Muharebe, Osmanlıların lehine sonuçlandı. Muharebede yaralanan Şah İsmail savaş alanından kaçtı. I. Selim yoluna devam ederek Tebriz'e girdi, bu olayı müteakip şehirdeki birçok sanatçı ve ilim adamı İstanbul'a gönderildi. Yaşadığı ağır yenilginin ardından Şah İsmail eski saygınlığını yitirdi. Bu sayede Doğu Anadolu'da Osmanlılar için bir tehlike kalmadı. Çaldıran Zaferi'nden sonra, Erzincan, Bayburt kesin olarak Osmanlı hâkimiyetine geçti.

HALİFELİĞE GİDEN YOL: MISIR...

Fatih'den beri süregelen Memluklu sorunları son haddine varmıştı.

1516 yılında Sadrazam Hadim Sinan Paşa komutasındaki Osmanlı ordusunun Suriye'den geçmesine Memlüklerin izin vermemesi üzerine, Yavuz Sultan Selim 5 Haziran 1516'da Mısır seferine çıkmış, 27 Temmuz günü Osmanlı Ordusu Mısır sınırına dayanmıştır. Memlük Sultanlığı'na bağlı Antep (18 Ağustos 1516) ve Besni (19 Ağustos 1516) kaleleri birer gün arayla teslim olmuştur. **Ancak asıl savaş 24 Ağustos 1516'da Halep yakınlarında Mercidabık'ta gerçekleşmiş, Memlük Ordusu Osmanlıların güçlü top ateşi karşısında fazla dayanamamıştır.** Savaş sonunda yaşlı Memlük Sultanı Kansu Gavri atından düşerek ölmüştür. Bu sefer sonucunda Osmanlı'nın sınırları 5.200.000 km²'ye çıkmıştır.

Ardından derhal hareket geçen Yavuz, Halep'i aldı (28 Ağustos 1516). 21 Aralık 1516'da da Sadrazam Sinan Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu Han Yunus Savaşında Canberdi Gazali'yi yenmiş, **böylece Filistin yolu açılmıştır.**

OSMANLI NİHAYET KUDÜS'TE

Yoluna devam eden Yavuz 30 Aralık 1516'da Kudüs'e girmiş ve Kudüs'deki kutsal yerleri ziyaret etmiştir.

GAZZE'DE OSMANLI ADIMI

Osmanlı ordusu 2 Ocak 1517'de Gazze'ye girmiştir. Mercidabık Savaşı'ndan sonra Memlük Devleti'nin başına geçen **Tomanbay; Osmanlı hâkimiyetini kabul etmediği gibi, barış teklifi için gelen Osmanlı elçisini öldürmüştür.**

RİDANİYE: SON HALİFELİK EMANETÇİLERİ

Yavuz Sultan Selim, ordusuyla birlikte Sina Çölü'nü 5 gün içinde (11 Ocak-16 Ocak) geçerek, Ridaniye'de Memlük Ordusu ile karşılaşmıştı. Tarihte bu çölü baştan başa geçen 3. hükümdar Yavuz'dur. Memlük Ordusu'na, El-Mukaddam Dağı'nın etrafını dolaşarak güneyden saldıran Yavuz Sultan Selim, bu manevra sayesinde Memlük Ordusu'nun yönleri sabit olan topraklarını etkisiz hale getirmiştir.

Memlük Sultanı Tomanbay çok büyük çabalarla yaptığı savaş hazırlıklarına rağmen 22 Ocak günü Ridaniye Savaşı'nı kaybetmekte olduğunu anlayınca en cesur askerleri ile bir birlik kurup Osmanlı'nın önemli bir karargâhına baskın düzenledi. Sultan Selim'in otağı sandığı Veziriazam'ın çadırına girdi ve Veziriazam Hadim Sinan Paşa öldürüldü. Bu suikastin istenen hedefi bulmaması sonucu, Tomanbey savaş alanından kaçtı. Böylece 22 Ocak 1517'de Ridaniye Zaferi kazanılmıştır. Fakat bu savaş çok zayıatlı geçmiş ve **her iki taraf da 25.000 kadar asker kaybetmiştir.**

ABBASİLERE VEDA

24 Ocak 1517'de Kahire alınmıştır. 4 Şubat 1517'de Yavuz Kahire'ye girmiş ve Mısır Memlükleri'ne bağlı Abbasi halifeliğine son vermiştir.

25 Ocak'ta Sultan Selim direniş göstermeden teslim olan bütün Memlûklülerin affedileceğini ilan etti. Fakat Tomanbay ve ona yakın Memlûklu komutanları vurkaç tipi direniş organize etmeye başladılar ve bu nedenle Kahire ancak üç gün süren çok şiddetli savaştan sonra ele geçti. Binlerce kişi öldü. 4 Şubat 1517'de Yavuz törenle Kahire'ye girdi ve "Hz Yu-

suf'un Tahtı"na oturdu. Memlûklular Nil deltasında ve Yukarı Mısır'da direnişe devam ettiler. Fakat fazla zaman geçmeden Osmanlı güçleri bu direniş merkezlerini bastırıp Tomanbey'i yakalamayı başardılar. 13 Nisan 1517'de Tumanbey Kahire kale kapısında asılarak idam edildi. Bu zaferle birlikte Memlûk Devleti yıkılmış, toprakları Osmanlı egemenliğine girmiştir.

NİHAYET KUTSAL EMANETLER OSMANLI'DA

Mısır Seferi sonunda Suriye, Filistin ve Mısır, Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Ayrıca Hicaz ve yöresi de Osmanlı topraklarına katılmıştır. Elde edilen ganimetler ve alınan vergilerle ***Osmanlı Hazinesi dolmuştur.*** 6 Temmuz 1517'de Kutsal Emanetler Osmanlı eline geçmiştir. Ayrıca Kıbrıs'taki Venedikliler Memlûkler'e verdikleri vergiyi Osmanlılar'a ödemeye başlamıştır.

* * *

Padişahlığı döneminde ***Anadolu'da birlik sağlanmış; halifelik Abbasilerden Osmanlı Hanedanına geçmiştir.*** Ayrıca devrin en önemli iki ticaret yolu olan İpek ve Baharat Yolu'nu ele geçiren Osmanlı, bu sayede doğu ticaret yollarını tamamen kontrolü altına almıştır.

I. Selim zamanında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne seferler düzenlenmiştir. Erzincan, Diyarbakır, Mardin, Kemah, Bitlis, Siirt, Hasankeyf, Cizre ve Mısır seferi sırasında Halep alınmıştır (1517-1519).

Harput, Divriği, Siverek Osmanlı idaresine girmiş, esasen sunnî-şafîi olan bu mıntika halkı Osmanlı tabiyetine girmiştir. Umumiyetle Osmanlılar Hanefi mezhebine mensuptu.

Yavuz Sultan Selim, 21 Eylül 1520'de Batı seferi için

Edirne'ye doğru hareket ederken aniden hastalandı. Çorlu'da babasının vefat ettiği yere çok yakın bir yerde hayata gözlerini yumdu. Bazıları bunu "Ne edersen onu bulursun," sözünün tecellisi olarak görür; çünkü Yavuz babasının sözünü dinlememiş ve hatta öldüğü yerde ona yıllarca önce bir orduyla saldırmıştı. Tabiiye bu bir yorum.

Geride tek oğlu Kanuni'ye "Muhteşem Süleyman" demeleri için muazzam ve gerekli olan her şeyi hazırlamıştı.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN DEVRİ

ALTIN ÇAĞ - MUHTEŞEM SÜLEYMAN

Doğumu: 27 Nisan 1495, Trabzon - Ölümü: 6 Eylül 1566, Zigetvar, Lakabı Kanuni ya da birçok batı ülkesinde bilindiği isimle Muhteşem Süleyman, 10. Osmanlı padişahı ve İslam halifesi. (Saltanatı 1 Ekim 1520 - 6 Eylül 1566) **Osmanlı Devleti'nin en uzun dönem tahtta kalan padişahı:46 sene.**

14.893.000 km² imparatorluk alanı zamanında elde edilmiştir. On üç önemli seferi bizzat kendisi idare etti.

Belgrat, Rodos, Mohaç, Viyana, Alman, İrakeyn, Polya, Karadağdan, İstabar, Estergon, İran, Nahçıvan ve Zigetvar seferleri yapıp oraları almıştır. Süleyman devrinde Kaptanı Deryalığa getirilen Barbaros Hayrettin Paşa Akdeniz'i Türk gölü haline getirmiştir. Preveze Deniz Savaşı tarihin en büyük deniz savaşlarından biridir. Barbaros, bu savaşta muazzam bir zafer kazanmıştır (1538).

46 yıl Osmanlı tahtında kalan Kanuni'nin bu uzun saltanatı sırasında Osmanlı devleti üç kıtada yayılmış ve cihan imparatorluğu olmuştur. Kazanılan siyasi başarıları ekonomik ve sosyal yapı belirlemiştir. Hukuk ve adalet prensipleri ön plana

çıkıştır. Bütün müesseseler, ordunun intizamı, teknik gücü, disiplini Osmanlı'yı çağının en büyük devleti haline getirmiştir. Osmanlı hukuku altın çağına ulaştı. Osmanlı adaletinin gölgesi şanlı bayrak altına giren her kavme, her ferde bir eminlik, korkusuz yaşama ve refah sahası oluyordu. Hilafet vazifesi de Osmanlı'yla artık iyice bütünleşmiştir.

Hayır eserlerine önem verildi ve Kanuni 1550'de Mimar Sinan'a Süleymaniye Camii'ni inşa ettirdi. Ayrıca İstanbul'a su getirtilmesi yolunda büyük çaba saffetti. Kendisi çok kuvvetli bir şair idi. Muhibbi mahlasıyla şiirler yazardı.

Kanuni Sultan Süleyman'ın yazdığı büyük şiirlerden;

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi

beyiti çok meşhurdur.

Eşi Hürrem Sultan; 1521 yılında Şehzade Mehmet, 1522 de Mihribah Sultan, 1523 yılında Şehzade Abdullah, 1524 yılında Şehzade Selim (II. Selim) , 1525 yılında Şehzade Beyazıt, 1531 yılında Şehzade Cihangir dünyaya getirdi. Hürrem Sultan 15 Nisan 1558 yılında Edirne gezisinde vefat etti.

Kanuni Sultan Süleyman 1566 yılında Zigetvar seferinde iken vefat etti.

ADALET TİMSALİ BİR OLAY

30 Eylül 1520'de tahta çıkmıştır. Genç Süleyman tahta çıktıktan sonra derhal icraata başlamış; önce babası tarafından Tebriz ve Kahire'den getirilen ümera, sanatkâr ve benzerlerine hürriyetlerini iade ederek istedikleri yerlere gitmelerine izin vermiş; ardından da İran ile yapılan ipek ticaretini serbest bırakmıştır. Hatta yasak sırasında ticarete devam ettik-

leri için malları **zarar gören tüccarların zararlarını hazine-den ödemiştir**. Ayrıca zorbalıkları ile halka eziyet eden bazı devlet adamlarını cezalandırmıştır. Kanuni daha sonra art arda kanunlar yaparak karışıklıkları gidermiştir. Kendisine bundan dolayı kanun yapıcı anlamına gelen Kanuni denir.

HÜRREM SULTAN

Osmanlı padişahı I. Süleyman'ın eşi ve sonraki padişah II. Selim'in annesidir. Ukrayna'nın Rohatyn kentinde dünyaya geldi. Hâlâ bugün orada onun için bir anıt vardır. Ukrayna'daki bir liman kenti olan Mariupol'daki Tatarlar Hürrem Sultan'ın onuruna bir cami yapmışlardır.

Bir Osmanlı padişahıyla nikâhla evlenmiş ilk kadındır.

Osmanlı padişahları Yıldırım Beyazid'den beri nikâhla bir kadınla evlenmiyorlar, İslami kuralların müsaade ettiği şekilde cariyeler ile birlikte oluyorlardı. Nikahlanma nedenleri arasında şunlar gösterilir: Timurlenk'in Yıldırım'ın nikahlı Sırp prensesi olan eşini karşısında hizmetçi yapması ve çeşitli alemlerde oynatması ve bunun Osmanlı padişahını küçük düşürmesi; 2. ise alınacak soylu kadınlara İslam emirlerine göre verilecek mehirin hazineyi sarsma tehlikesi...

Hürrem'in **ismi Avrupa'da Roxalana olarak geçer**. Yalnız asıl isminin **Alexsandra Lisowska** olması daha muhtemeldir. O dönemlerde Ukrayna'da kullanılan bir isimdir. **E. Oryantale** isimli çok nadir bulunan Latince yazılmış bir eser vardır. **Bu eserde Osmanlı ve tüm İslam âlemi hakkında gizli bilgiler toplanmış** ve bazı şaşırtıcı şeyler eklenmiştir. Kitabın içindeki bilgilerden bazıları o dönemin **wikileaks'i** gibidir. Bu kitabın içinde Hürrem için **"Bir cin gibidir"** ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca bu eserde eski Bizans hakkında çok şaşırtıcı şeylere rastlamak mümkündür.

Hürrem Sultan'ın ailesi Ukrayna'daki savaş sırasında öldü. **Kırım askelerince esir alındı** ve cariye yapılarak Kırım hanına sunuldu. Kırım hanı da onu güzelliğinden dolayı Osmanlı'ya hediye olarak gönderdi. Daha sonra Kanuni'nin gözdesi İbrahim Paşa tarafından bir şekilde İstanbul'daki padişahın haramine alındı.

Harem Nedir?

Burada gelmişken şunu da bildirelim: Harem, bazıları tarafından çarpıtılarak anlatılıyor. **İslam dininin zinaya ve fuhuşa karşı tavrını kimse inkâr edemez.** Bugün başörtü meselesi de aslında İslam'ın zina yapmayı bırakın, ona yaklaşmayı bile önlemek için koyduğu hükümlerin çarpıtılmasından kaynaklanır. Yalnız burada şunu da belirtelim: Bu en güzel olanıdır. Başörtüsüz kadın Müslüman değil diye bir şey yoktur. Bu meselenin üzerinde duran bir dinin hükmüyle işlerini düzene koyan padişahlar, zina alemleri düzenleyebilirler mi hiç? Bu asla mümkün değildir. Önce bu iftirayı atanlar zaman tüneline binip bir orta çağa gitsinler ve o çağda savaşlar sonunda evsiz ve yurtsuz kalan binlerce kadına baksınlar. **Avrupalılar, düşman kadınlarını ne yapıyorlardı? Bunu cevaplamaya bile gerek yok, yüzde 80 öldürüyorlardı ki düşmanın soyu üremesin.** Yalnız bıraktıkları yüzde elliye de asla değer vermeden adı üzerinde köle muamelesi yapıyorlar ve onları insan yerine bile koymuyorlardı.

Peygamber efendimiz, köleliği tavsiye eden bir tavır sergilememiş; bilakis her fırsatta "Şu kadar köle azat et şu günahına tövbe için, şu iş için bu kadar köle azat et," diye pek çok söz söylemiştir. O günün şartları itibarıyla savaşta ele geçen esirler mecburen köleleştirilirdi. Bu şuna benzer, daha iyi bir çare olmadıkça hastalık bulaşan bir organ var ve bu organ da

hastalık ilerliyor. Eskiden mecburen o organ dışarıya alınır ya da kesilirdi. Çünkü şartlar öyle gerektiriyordu. Mesala eskiden her diş çürüğü çekilirdi; çünkü ne kanal tedavisi (Endodonti) vardı ne de koruyucu diş tedavisi. ***Ama bugün durum böyle mi? Her şey asrına göre değerlendirilmelidir.***

O gün İslam âleminde esir edilen köleler İslamın kurallarına uygun olarak köleleştirilirdi. ***Bunlardan çoğuda Dev-şirme usûlüyle yarı hürleştirilmiştir.*** Çoğunlukla da Osmanlı erkek esirlerin tamamına yakını serbest bırakmış ve normal hayatlarına salıvermiş; ya da başka yerlere yerleştirmiştir. Kadınlardan ise bazılarını cariye yaparak önemli kişilere veriyorlardı. Hatta bazen hiçbir mevkisi olmayan insanlara verilen cariyeler de vardır. ***Burada gaye esir alınan kadının hayatını en iyi şekilde devam ettirebilmesidir. Şunu unutmayın, sadece padişahın haremi yoktu; şehirdeki pek çok önemli kişinin de haremi vardı. İslamiyet, cariyesiyle ilişkileri efendisine bazı kurallarla helal kılmıştır. Padişahlar da bu kurallar içinde Harem'de bazı kadınlarla aile hayatı yaşıyorlardı.*** Unutmayın ki bu kadınların hepsi iyi bir eğitimden geçiyor; çok yetenekli ve başarılı olanlar sarayda bırakılıyor; geri kalanlar ise bazı kişilerle evlendiriliyorlardı. Evlendirildikleri kişiler yükseltilen rütbeli olabileceği gibi bir çöpçü bile olabiliyordu. Gittikleri her yerde “Saraylı kadın” diye izzet ve ikram görüyorlardı.

İşte Hürrem de böyle yetenekli ve güzel bir cariyeydi. Onun hakkında söylenenlerin çoğu, halkın ya da onu kıskanan kadınların uydurması olabilir. Unutmayın, Hz Yakup, Yusuf’a gördüğü rüyayı kardeşlerine dahi söylememesini söylemişti. Şimdi burada şöyle zannediliyor: “Yusuf’un o on kardeşi bugünkü şekliyle anılan Yahudilerdi.” Bu inanılmaz de-

rece yanlış bir bakış şeklidir. Onlar Peygamberin öz be öz çocuklarıydı ve iman etmişlerdi. Ne var ki onlar da insan ve hata yapabilirler. Yaptılar da. Kitabımızın önceki bölümlerine bakın ve olayın seyrinin ne olduğunu görün. Onlar pişman oldular ve Yusuf da, babaları da onları affetti. Allah ise onlardan daha da bağışlayıcıdır.

Evet, bu yüzden insanlar onu kıskanmış olabilir ve arkasından onun yaptığından fazlasını söylemiş olabilirler. Yalnız elbette Hürrem de insan ve o da hata yapmış olabilir.

Rüstem Paşa, hırslı birisiydi. Söylentiye göre, Hürrem'in kızı Mihrimah'ı onunla evlendirme nedeni, bir ittifak yapma arzusuydu. Yine söylentiye göre Hürrem, Şehzade Beyazid'i tahta geçirmeyi düşünüyordu. **Babası, İbrahim Paşa, asker ve halk** ise Kanuni'nin Mahidevran Sultan'dan olan oğlu **Mustafa Korkut'u varis olarak gördüğü söylenir.** Rüstem Paşa, bir İran seferi sırasında bir uydurma mektup yazarak Kanuni'ye verdi. Bu mektupta Mustafa Korkut sanki babasını tahttan indirmeye hevesliymiş gibi görünüyordu. Kanuni önce buna inanmadı, ama İran seferi yolunda Manisa yakınlarında konakladıklarında **Rüstem Paşa çok sinsi bir plan yaptı.** Mustafa Korkut'a haber vermek üzere birilerini gönderdi "Baban seni sefere çağırıyor" diye. Konya Ereğlisi'ne doğru gelen Manisa Sancak beyi Mustafa Korkut'u Kanuni'ye haber verdiklerinde Kanuni söylenenleri doğru zannetti ve oğlunun ölüm emrini verdi.

Sevinçle babasının otağına giren Mustafa'nın gördüğü son şey cellâtlar oldu. **Aslında Kanuni, oğluyla 5 dakika konuşsaydı Rüstem Paşa'nın foyası meydana çıkacaktı.** Hürrem Sultan'ın bununla ilgisinin olup olmadığı bilinemez. Olaya Kanuni de müthiş üzülmüştü. Halk ve asker de çok mü-

teessir oldu ve ısrarla azli istenen Rüstem Paşa görevden alındı. Bu olaya çok üzülen şehzade Cihangir (Hürrem'in oğlu) de vefat etti.

Hürrem Sultan, pek çok hayır eseri yaptırmıştır. Bunlardan en bilineni şimdi Haseki semtinde bulunan Cami, Medrese ve devamlı hizmet veren bir hastanedir. ***Bu hastane devamlı hizmet vermesi bakımından Osmanlı'da bir ilktir.***

Hürrem Sultan, Kanuni'den 8 sene önce bir Edirne gezisi sırasında rahatsızlandı ve İstanbul'a döndü. Burada ne kadar tedavi edilsede kurtarılamayarak vefat etti (1558).

MISIR İSYANI

İlk ciddi isyan hadisesi ortaya çıkmıştır. Memluklukların HALEP Emiri Hayır Bey vasıtasıyla Osmanlı'ya bağlanan Mısır Memluklu emiri Can Berdi Gazali, Yavuz tarafından Şam beyliğe getirilmişti. ***Yavuz'un vefatı ve yerine oğlu Kanuninin geçmesi üzerine Can Berdi kendi adına Hutbe okutup para bastırmıştı. Bu şu demektir: Kendini halife ilan etmesi ve Kanuni'yi saymaması.*** Gazali Suriye ve Filistin'i ele geçirmek sonra da Mısır'ı zaptedip hilafeti elde etmek gibi büyük emeller peşinde koşmaktaydı. Hatta isyan ettiği vakit Mısır beylerbeyi, Hayır Bey'e birlikte hareket etmesi için mektuplar göndererek onu kendi yanına çekmeye çalışmıştı. Bu arada 20 000'e ulaşan kuvvetleriyle harekete geçip Beyrut'u almış, Cebel Lübnan'daki Dürzîleri isyana teşvik etmişti. Daha sonra muhtemelen Hayır Beyin telkiniyle Halep'i kuşatmıştı (1 Kasım 1520). Kuşatma haberi İstanbul'dan duyulunca 3. Vezir Ferhat Paşa ve Dulkadiroğlu Şehsuvarzade Alibey isyanı bastırmakla görevlendirilmiştir. Şeyhsuvar oğlu Ali beyin Halep üzerine hareketini haber alan Gazali Şam'a çekildi. Bu sırada Ferhat Pa-

şa kuvvetleri ile birleşen Halep kalesi müdafileri ve Şeyhsuvar kuvvetleri iki kol halinde Şam yakınlarına geldiler.

Maztapa mevkiinde vuku bulan çarpışmalar neticesinde Gazali mağlup oldu (27 Ocak 1521). Kaçarken yakalanıp öldürülerek kesik başı İstanbul'a yollandı. Gazali hadisesinde onunla iş birliği içinde bulunduğu anlaşılan ve müsaait bir ortam bekleyen Safevi Hükümdarı Şah İsmail, onun öldürülmesi üzerine Kezvin'e geri çekildi.

Gazali isyanı sırasında Macarlara karşı yeni bir sefer hazırlanması kararlaştırılmıştı: Belgrad Seferi...

BELGRAT SEFERİ

Kanûnî Sultan Süleyman tahta çıktığında Avrupa'nın en güçlü devleti Roma-Germen İmparatorluğu (Almanya) idi. Almanya İmparatoru Şarlken Macaristan'a hâkim olmak için Macar kralı ile yakın akrabalık ilişkileri kurmuştu.

Macar Kralı İkinci Lui, Şarlken'e güvenerek vergilerini ödemiyor, kendisine gönderilen Osmanlı elçilerini öldürtüyordu. Fatih Sultan Mehmed, Avrupa'da düzenlediği seferlerde Sırbistan'ı almıştı. Ancak stratejik bir öneme sahip Macaristan alınamamıştı. Kanûnî Sultan Süleyman Mısır isyanı bastırılırken Belgrad seferine çıktı.

Belgrad, karadan ve Tuna ırmağındaki Osmanlı donanması tarafından kuşatıldı. ***Şehir, gayet iyi savunulmasına rağmen teslim olmak zorunda kaldı (29 Ağustos 1521).*** Belgrad Muhafızlığına Balı Paşa getirildi. Bu sefer sonunda İstanbul'a gönderilen bazı Belgradlılar kurulan Belgrad köyüne yerleştirildi. Belgrad'ın fethi, Kanûnî Sultan Süleyman'ın ilk fethidir. Belgrad, Osmanlı'nın Avrupa'ya açılan kapısı oldu. Yıllarca da böyle kaldı.

RODOS'UN FETHİ

Avrupalılar Akdeniz'deki Rodos, Kıbrıs, Girit, Malta gibi adalara hâkim olmuşlar, açık denizlerde keşifler yapmışlar ve denizlerde güçlerini arttırmışlardı. Kanûnî döneminde denizciliğe önem verildi ve büyük başarılar elde edildi. Kanûnî döneminde Rodos adası, Sen Jan şövalyelerinin elindeydi. Şövalyeler korsanlık yapıyor, Türk donanmasına zarar veriyorlardı. 1522 yılında düzenlenen seferle Rodos fethedildi.

CEZAYİR'İN OSMANLI'YA KATILIŞI

Cezayir 1516'da Baba Oruç ve kardeşi Hızır Reis (Barbaros) tarafından İspanyollardan alınmıştı. 1518'de Barbaros, Cezayir'in hükümdarı olmuştu. Daha önce Yavuz bu iki denizcinin kendisinden yardım istemesi üzerine onlara iki kadırga ve levent vermişti. ***Kanûnî, Barbaros Hayreddin Paşa'yı İstanbul'a çağırır ve Kaptanı Deryalığa getirdi (1533).*** Böylece, Cezayir Osmanlı topraklarına katıldı. Barbaros Ege denizinde Venediklilerin elinde bulunan adaları aldı.

FRANSA KRALI KANUNİ'YE MUHTAÇ

Alman İmparatoru Şarlken'in amacı tüm Avrupa'da hâkimiyet sağlamaktı. Şarlken, fikirlerine karşı çıkan Fransa Kralı Fransuva'yı esir aldı. ***Fransa Kralının annesi Düşes Dango-len, Kanûnî'ye bir mektup yazarak oğlunun kurtarılması için yalvardı.*** Bunun üzerine Kaptanı Derya Barboros Hayreddin Paşa Fransa'nın Akdeniz kıyısındaki şehri Nis'e giderek Şarlken'in donanmasını bozguna uğrattı. Hem Fransa hem de Fransuva kurtarıldı.

VAMPİR KRALLIĞI'NIN SONU

Şarlken'in büyük bir tehlike olmaya başladığını gören Kanûnî Sultan Süleyman, Fransuva'nın da ısrarı üzerine Şarlken'e karşı savaş açmaya karar verdi. ***Bunun en büyük nedeninin Şarlken'in Osmanlı elçisini öldürüp başını İstanbul'a göndermesiydi.***

Osmanlı ordusu Tuna nehrini geçerek Macaristan'a girdi. 29 Ağustos 1526'da Macar ordusuyla Mohaç'ta yapılan savaşta Macar ordusu iki saatte dağıldı. Mohaç Savaşı parlak ve şanlı bir zaferle neticelendi. Budin (Budapeşte) alındı. Macaristan, Osmanlı Devletine bağlı bir krallık haline geldi ve başına Macar soylularından Jan Zapolya getirildi.

Yıllarca kendi halkının bile kanını içen bir hanedan böylece kısmen son buluyordu. Meşhur Kont Dracula bu bölgedendi.

VIYANA'DA BİR KIŞ ÖNCESİ

1. VIYANA KUŞATMASI

Macaristan'ın Türkler tarafından fethi Avusturya ile Türkleri karşı karşıya getirdi. ***Mohaç Savaşı'ndan sonra Macaristan bir ara bölge haline gelmişti.***

Avusturya Arşidükü Ferdinand, Macaristan'ın Osmanlı hâkimiyetine girmesini istemiyordu. Ferdinand, Şarlken'in de desteğiyle Jan Zapolya'yı tanımadı ve Budin'e girdi. Karşı sefere çıkan Kanûnî Sultan Süleyman Budin'i geri aldı. Savaşmayı göze alamayan Ferdinand ve Şarlken Avusturya'nın başkenti Viyana'ya kaçtılar ve Viyana kuşatıldı (26 Eylül 1529). Kış mevsimi yaklaştığı için 16 Ekim günü kuşatma kaldırıldı. Tarihe 1.Viyana Kuşatması olarak geçen bu olayda başarının sağlanmamasının en büyük nedeni kış mevsiminin yaklaşması ve erzakın azalmasıydı.

Osmanlı Devleti, Viyana kuşatmasından bir sonuç elde edemedi, yalnız Macaristan'daki durumunu güçlendirdi.

Macaristan üzerindeki emellerinden vazgeçmeyen Ferdinand, Kanûnî'ye bir elçi göndererek Macaristan'ın kendisine verilmesini istedi. Buna karşılık vergi vermeyi kabul ediyordu. Bu talebi karşısında olumsuz cevap alan Ferdinand Budin'i kuşattı.

Kanûnî Sultan Süleyman, bunun üzerine Almanya seferine çıktı.

Osmanlı kuvvetleri, Avusturya ve Almanya içlerine akınlar düzenledi. Yedi ay süren Almanya seferi sırasında Avusturya'da birçok kasaba, şehir ve kale fethedildi.

Avusturya, savaşlarda zor durumda kaldı. Bunun üzerine Ferdinand barış istedi. ***İmzalanan İstanbul Antlaşması ile Ferdinand ve Şarlken'in hem Macaristan hem de tüm Avrupa'ya ele geçirme çabaları sonuçsuz kaldı (22 Temmuz 1533). Bu antlaşmada Avusturya imparatoru ancak ve ancak Sadrazama denk sayılıyordu. Avusturya bu madde karşısında gıcını bile çıkaramadan imza atmak zorunda kaldı.***

Ne var ki Ferdinand'ın Macaristan üzerinde ki emellerinden vazgeçmeye niyeti yoktu. Jan Zapolya ölmüş, yerine oğlu Sigismund geçmişti. Bundan istifade eden Ferdinand Budin'i kuşattı. Bunun üzerine 1540 yılında Kanûnî tekrardan Macaristan seferine çıktı ve çok güçlü bir orduyla birlikte Budin'e girdi. Sigismund'u Erdel Beyliği'ne atadı ve Macaristan'ı Osmanlı Devleti'ne bağlı Budin eyaleti haline getirdi. Süleyman Paşa bu bölgenin beylerbeyliğine atandı. Avusturya'nın elinde sadece kuzey Macaristan kaldı. Kanûnî döneminin önemli siyasi olaylarından olan Osmanlı-Macaristan, Almanya, Avusturya ilişkileri Kanûnî'nin ölümüne kadar devam etti.

PREVEZE DENİZ MUHAREBESİ

AKDENİZ BİR TÜRK GÖLÜ

Osmanlıların Akdeniz'de kuvvetlenmeleri ve tüm Ege denizine hâkim olmaları Avrupa'yı telaşlandırmıştı. Ayrıca devam eden Avusturya ve Macaristan seferleri büyük bir Haçlı donanması hazırlanmasına neden oldu. Andrea Doria komutasındaki Haçlı donanmasında Venedik ve Cenevizlilerden başka Malta, Portekiz ve İspanya'ya ait gemilerde bulunuyordu. Haçlı donanması 602, Osmanlı donanması ise sadece 122 parçaydı. ***Preveze körfezinde 27 Eylül 1538'de yapılan savaşta Barbaros Hayreddin büyük bir zafer elde etti. Savaş sonunda Akdeniz bir Türk Gölü haline geldi.***

TRABLUSGARP

Şariken, Trablusgarb'ı aldıktan sonra buraya Sen Jan Şövalyelerini yerleştirmişti. Barbaros'un Preveze Deniz Zaferini kazanması ve Venediklilerin Osmanlılarla barış imzalamaları Şariken ve Papa'yı kızdırmıştı. ***Hazırlanan Haçlı donanması Cezayir'e saldırdı ancak Osmanlı donanması karşısında bozguna uğradı (1541).*** Barbaros'un yetiştirdiği Turgut Reis Trablusgarb'ı karadan ve denizden kuşatarak aldı.

Cerbe (1559) ve Malta (1565) alındı...

HİNT SEFERLERİ

Ümit Burnunun bulunması, Osmanlıların baharat ticaretine de büyük darbe vurmuştu. Kanûnî Sultan Süleyman döneminde bu sebeplerden ötürü, dört kez Hint deniz seferi düzenlendi. ***Ne var ki donanmanın okyanus şartlarına uygun olmaması yüzünden bu seferlerden hiçbirisinde tam başarı sağlanamadı.*** 1551 yılında düzenlenen İkinci Hint Se-

ferinde Osmanlı donanmasının başında **Piri Reis vardı**. Türk Denizcilik tarihinde önemli bir yere sahip olan Piri Reis, bu sefer sırasında Maskat'ı almış ve Portekiz donanmasını büyük bir bozguna uğratmıştı. Ancak, Portekizlilerin Basra Körfezini kapatacaklarını düşünerek, donanmayı Basra'da bırakıp ganimetlerle geri döndüğü için Piri Reis Mısır'da idam edilmiştir. Bu çok büyük bir hataydı. Buna Rüstem PAŞA gibi fesat adamlar neden olmuştur.

Her şeye rağmen Yemen, Eritre, Sudan sahilleri ve Habeşistan'ın bazı kısımları Osmanlı topraklarına katıldı. Arap yarımadası tamamen Osmanlı denetimine girdi. Kızıldeniz yabancı güçlere kapatılarak Osmanlı egemenliği sağlandı.

KAPİTÜLASYONLAR

İlk defa 1352 yılında Cenevizlilere verilen Kapitülasyonlar, yabancı ülke tüccarlarına Osmanlı topraklarında ticaret yapma hakkı veriyordu.

1535 yılında Fransa ile dostluk havası içerisinde iken Fransızların hazırladığı Kapitülasyon içeriği Osmanlıya sunuldu. Yalnız İlk Fransız Kapitülasyonu, Kıbrıs seferi öncesinde 1569 yılında verildi: Yani 2. Selim döneminde Katolik dünyasına ve Papa ambargosuna karşı ittifak sağlamak için Protestan olan İngiltere'ye 1580'de, Hollanda'ya 1612'de Kapitülasyonlar verildi.

Kapitülasyonlarda ticaret yapma hakkının yanı sıra, tüccarın hakları, gümrük vergileri, mahkeme usûlleri, yol izinleri, emniyetlerine dair hususlar detaylı olarak belirtildi.

Osmanlı devleti zayıfladıkça Kapitülasyon verilen devletlerde giderek çoğaldı ve bunu bir baskı aracı haline getirdiler. ***Birinci Dünya Savaşı'nın ilanı ile birlikte 1914 yılında tüm protestolara rağmen Kapitülasyonlar tek taraflı olarak kaldırılmıştır.***

KARDEŞLER BİRBİRLERİNE DÜŞÜRÜLÜYOR

Lala Mustafa Paşa, şahsi menfaatleri yüzünden iki kardeşi birbirine düşürmüştü, Şehzade Beyazid'i Kütahya'dan Amasya'ya Sancak Beyi olarak tayin ettirmiş; Şehzade Selim'i ise Manisa'dan Konya'ya sancak beyi olarak tayin ettirmiş.

Şehzade Beyazid, bazı tahriklere kapılarak bu fermanı dinlemedi. Bunun üzerine padişah emriyle üzerine bir ordu gönderildi. Konya'da yapılan savaşta Beyazid kaybeder ve İran'a sığınır. Padişah da İran şahından oğlunun iade edilmesini ister. İran şahı korkarak (Şah Tahmasb) geri gönderir. 1562 yılında da Şehzade Beyazid, 4 oğluyla beraber idam edildi. Bu olay da maalesef çok acı bir olaydır. Daha önce de Şehzade Mustafa da öyle olmuştu. Mustafa'nın üzüntüsünden İstanbul'dan hiç ayrılmamış olan Şehzade Cihangir ölmüştür.

SON YOLCULUK

Anadolu'daki iç isyanlarla ve Doğu'da İran Devleti ile uğraşan Kanûnî Sultan Süleyman, 1566'da son seferine yine Macaristan üzerine çıktı. Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa her ne kadar "Padişahın, bu kadar uzun başarılarınız oldu, artık sizler sefere gelmeyin ve dinlenin. Çok yoruldunuz," dese de Kanuni asla bunu kabul etmedi.

Zigetvar kalesi kuşatıldı, ancak kuşatma devam ederken Kanûnî Sultan Süleyman vefat etti. Sokullu, vefat haberini askerin morali bozulmasın diye gizledi. Ancak kale fethedildiğinde duyurdu. Hz. Süleyman'ın da vefatı hemen duyurulmamış, biraz gizlenmişti. Osmanlı Devletini zaferden zafere taşıyan Kanûnî Sultan Süleyman'ın ölüm haberine rağmen kale fethedildi (7 Eylül 1566).

SULTANI ŞAHANE

- Kanuni kul hakkından çok korkardı.
- ***En büyük hatası, taktik gereği geri çekilen Piri Reis'i idam ettirmesidir. Piri Reis, kıskanç Kubat Paşa'nın hasedine kurban gitmiştir.***
- İlk çevreci hareketler Kanuni döneminde başlamıştır. Green Peace'e bunu önemle duyururuz.
- Anadolu'daki son Hristiyan kent Bodrum zamanında alındı.
- İçki içtiği söylense de ***Telhinü Mehasinül Adap'ta Taib Ahmet Efendi*** bunu yalanlıyor, yalnız bazıları bundan bile yanlış yorumlar çıkarıyor. Kitap, 3.Ahmet döneminde Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'ya sunuldu. 15 bölüm olan kitabın 3.bölümünde İslam halifelerinin ve Osmanlı padişahlarının özel hayatları anlatılıyordu.

Bu eser Cahiz'in (776-868) Minhacü'n Süluk ile bir tarihçi olan Mustafa Ali Efendi'nin (1541-1600) Mehasi'nül Adap isimli eserinin sadeleştiriltilmiş halidir. Burada Osmanlı şairlerinin şiirlerinde kullandığı "şarap içmek sözleri" kasten içki içmek olarak yorumlanmıştır. ***Burada şarap içmek, aşk şarabını içmektir.*** Şiirler de geçen "meyhane" çok acı bir şekilde doğrudan içki içilen yer olarak yorumlanmıştır. Hâlbuki burada meyhane kesinlikle "sohbet mekânlarını" işaret ediyordur. Yerine göre de dergâhları... O günki kelimelerin ne manada kullanıldığını bilmemek büyük yanlışlıklara sebep oluyor. ***Mesela hadisler de geçen "cennette içilecek şarap" doğrudan bilinen, genelde üzümünden yapılan içki olarak yorumlanmıştır. Hâlbuki şarap Arabça ve Osmanlıca'da "hamr" olarak anılır.***

- Döneminde **Çingene Sancağı** adı altında yeni bir düzenleme yapılmıştır.
- Osmanlı'da azınlıklardan alınan bir vergi vardı; buna **Hamr Vergisi; yani İçki Vergisi** denilirdi. Azınlıkların içki üretmek için Osmanlı'dan izin alması gerekirdi. Müslüman mahallerinde içki üretmek yasaktı. Yalnız daha sonraki bazı padişahların zamanında içki üretimi her yerde serbest kılınmıştır, çünkü maliye çok kötüydü ve İçki Vergisi çok yüksekti. İçki Vergisiyle maliye düzeltilmeye çalışıldı.
- Kanuni, Mimar Sinan'a önce Şehzade caminini, sonra Süleymani'ye camini yaptırdı.
- **İstanbul'a suyu** Mimar Sinan vasıtasıyla **getiren yine Kanunidir**. Yalnız yıllar sonra Sinan evinde susuz ölecektir. O hizmetini Allah için yapmıştır.
- Büyük kerametleri görülen **Beşiktaşlı Yahya Efendiyle sütkardeşidir**.
- Hızır (Aleyhisselam) ile Yahya Efendiyle yaptığı kayık gezisi sırasında bizzat karşılaşmıştır.

İKİNCİ SELİM (SARI SELİM)

(Doğumu 28 Mayıs 1524 - ölümü: 15 Aralık 1574) , 11. Osmanlı padişahı. Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan'ın oğludur. Saltanatı: 7 Eylül 1566 - 15 Aralık 1574

Babasından 14.893.000 km2 olarak devraldığı imparatorluk topraklarını, 15.162.000 km2 olarak bırakmıştır. 15 Aralık 1574 günü vefat etmiş, Ayasofya'daki türbesine gömülmüştür.

- Padişah, babasının vefatından sonra Zigetvar'da huzuru-

na giren Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa'nın elini öpmek istemiştir. Bu Osmanlı tarihinde emsalsiz bir davranıştır. Sokullu, buna müsaade etmemiştir.

- 2. Selim, culüsü âlimlere, vezirlere ve memurlara da verdi. Bu bir ilkti.

Kanununin almak isteyip alamadığı Malta fethedildi (1565). Sakız adasının fethi (1568). İran, Avusturya ve Lehistanla barış (1568).

RUSYA DOĞUYOR-TİMUR'UN HATASI BÜYÜYOR...

Kırım Hanı Devlet Giray Han Osmanlı Devleti'nin *Don-Volga Kanal Projesi* ve *Astrahan seferiyle önlemek istediği Rus tehtidini kendisi önlemek istiyordu. Moskova'ya yürüyüp Rus gücünü zarara uğratacağını düşünüyordu.* 120.000 kişilik bir orduyla Oka Nehri'ni ve Serpukhov Tahkimatı'ni aşan Devlet Giray Han karşısına çıkan 6.000 kişilik bir Rus ordusunu da mağlup etti ve Moskova önlerine geldi. Moskova'yı *24 Mayıs 1571'de yakarak yerle bir eden ordu, çok sayıda sivil Rus'un ölmesine rağmen Rus ordusuna hemen hemen hiç zarar veremedi geri döndü.*

Bir yıl sonra yeniden Moskova'ya yürüyen Han, bu sefer karşısında Moskova'nın 60 kilometre güneyinde 60.000 kişilik Rus ordusunu buldu. Molodi'de 30 Temmuz - 3 Ağustos arasında yapılan savaşta süvari ağırlıklı Kırım ordusu önemli bir yenilgiye uğrayarak Kırım'a çekilmek zorunda kaldı.

Rusya'nın ilk büyük galibiyetiyle yaptığı fetihlere göz yuman bir siyaset izlenmeye başladı. *Bir canavar böylece bütün hırıltılarına rağmen görülmezden geldi. Osmanlı'nın*

ileride yıkılışın en önemli sebebi bu olacaktı.

Osman Paşa Yemen'e giderek Taif kalesini aldı (1567). Lefkoşe, Mogosa ve 1570 yılında diğer yerleşim yerleri de alınarak **Kıbrıs tamamen fethedildi**. Yani Kıbrıs da Osmanlı'nın oldu.

2. Selim hocasının sözlerinden dışarı çıkmaması, gelenekleri ihmal etmeye kalkışması ve işin sonunda neler olabileceğini tahmin edememesi; yani devlet adamlığı bilgisi ve yeteneğinin iyi olmaması Osmanlı'nın ileride gerileceğinin işareti idi.

Şair bir padişah olan 2.Selim 15 Aralık 1574 günü vefat etmiş, Ayasofya'daki türbesine gömülmüştür.

ÖNEMLİ KISIM

Sokullu Mehmet Paşa, Kıbrıs seferine çıkılmasını istemiyordu. İleride olacak hadiseleri anlayabiliyordu. **Hiç istemedi Kıbrıs'ın alınmasını... Onun için zaten kendisi o fethe gitmedi.**

2. Selim Lala Mustafa Paşa'ya o görevi verdi. Lala Mustafa Paşa Kıbrıs'ı fethetti. Kıbrıs'a sefer açılmasında tereddüt eden Sokullu'nun haklılığı bir müddet sonra ortaya çıktı. Papa V. Prus Hristiyan âlemini Türklere karşı bir Haçlı seferine davet etti. 7 Ekim 1571 iki kuvvet, **iki donanma Mora ve Teseleya arasındaki İnebahtı (Lepanto) körfezinde karşılaştılar. Osmanlı donanması mağlup oldu**. Bunun üzerine Avrupalılar Kıbrıs kaybını unutup büyük bir heyecana boğuldular. Birlikte Osmanlı'yı yok etmek üzere beraber hareket etme fikri doğdu. Preveze'de kazandığı itibarını yitirmiş olan Osmanlı donanması Avrupalılara Türklerin de yenilebileceği hissettirdi.

3. MURAD

4 Temmuz 1546'de doğdu, 16 Ocak 1595'de öldü. 12. Osmanlı Hükümdarıdır. Manisa'da dünyaya gelmiştir. Saltanatı: 15 Aralık 1574-16 Ocak 1595

Osmanlı tarihinde en çok çocuğu olan padişaktır; yalnız bu hemen kötü anlaşılmamalı, bu çocukları İslami kurallar içinde olmuştu. Çocuklarının sayısı 100'ü geçmektedir. ***So-kullu'ya etrafındakiler yüzünden kötü bakmaya başlamıştır, yalnız onu görevden almamıştır.***

- Venedikle antlaşma yenilendi.
- Kasrül Kebir Vadisseyl Savaşı (1578)
- Fas'taki hükümdar değişimi üzerine 3. Muhammet'e karşı Abdülmelik'in Osmanlı'dan yardım istemesi.
- Portekizlilerden de 3. Muhammet'in yardım istemesi.
- ***Fas Osmanlı hâkimiyetine girdi, Osmanlı Afrika'da da söz sahibi oldu.***

Sonuçta iki devlet Fas açıklarında karşılaştılar. Yapılan deniz savaşında Portekiz yenildi. Kral Sebastian harp meydanında öldü. Ve Portekiz'in Akdeniz'deki söz hakkı bitti.

- İspanya'ya karşı İngiltere'ye yardımlar yapıldı.
- Lehistan kralının tayininde çıkan mücadele kazanıldı ve 1577'de Lehistan devleti de Osmanlılara tâbi oldu. İran'a karşı Çıldır zaferi kazanıldı (1578).
- ***Meşaleler Savaşındaki büyük başarı Erivan dahil tüm Ermenistan'ın ele geçirilmesini sağladı.*** 3 gece üç gün meşalelerle savaşıldığı için bu ismi almıştır. Osman Paşa büyük bir ün kazandı.

DOĞUDAKİ EN GENİŞ SINIRLAR ÇİZİLİYOR

- **Ferhat Paşa antlaşması** (İstanbul Antlaşması) Safeviler ve İranlılarla imzalandı. **Bu doğudaki en geniş sınırları çizen bir antlaşmaydı.**
- 3.Murad bir cihetten de mutasavvıftır. Fütûhâtı Sıyâm ve Esrâr-nâme isimli iki tasavvuf eseri vardır.

Osmanlı hükümetinin İran'la mevcut barışı koruma gayretlerine rağmen, İran'dan geçen ticaret kervanlarının yağmalanması hudut emniyetini tehlikeye atmıştır. Bazen hadiseler ve bazı ülkelerin Anadolu halkı üzerindeki tahrikleri havayı gerginleştirmiştir. Ayrıca İran'da iç huzur da yoktu. 1576'da Şah ilan edilen II. Şah İsmail müptela olduğu esrardan dolayı 1578'de ölmüş ve ülkede taht kavgası başlamıştı. 1576'dan 1590'a kadar İran seferleri devam etti. 1590'da imzalanan Ferhatpaşa antlaşmasıyla buna son verildi.

Lala Mustafa Paşa İran seferine çıktı. Çıldır gölü civarında İran ordusu ile karşılaştı ve onları bozguna uğrattı. Bu bozgunla Gürcistan kapıları Osmanlı'ya açılmış oldu. Daha sonra İran, Osmanlı ordusunu oyalayarak barış teklifi yaptı. Türkmen İbrahim Hanı İstanbul'a göndererek yine oyalama siyaseti güttüler. Bu oyalama sırasında İran, Şirvan'a asker sevketmişti. İran'ın bu sinsi planı bir nebze tuttu. Osmanlı onlara güvenmeyecekti. Osmanlı İran ordusunu yine yendi. 1583 kazanılan zaferle Sinan Paşa muhafız tayin edildi. Nihayet Osmanlı İran sulhü gerçekleşti (21 Mart 1590).

SOKULLU

Rusya'nın genişlemesi, Osmanlı devletinin dikkatini çekti. **Bu konuda en büyük engelleme çalışmalarını yap-**

maya çalışan Sokulludur. Kanal projeleriyle Rusları durdurmak istemiştir. Yalnız iyi gelişmeyen koşullardan dolayı bunu başaramamıştır.

Osmanlı Devleti'nin en meşhur devlet adamlarından ve veziri azamlarından Sokullu Mehmet Paşa Bosna'ya bağlı Sokoloviç köyünde doğmuştu. Kanuni Sultan Süleyman zamanında sarayda eğitim almıştır. Sokullu'nun sonradan ailesi de müslüman olmuştu. **Asya müslüman devletleriyle irtibat onunla sağlanmıştır.** 12 Ekim 1579 yılında kendisini çekeyenler padişah aleyhine kışkırtmışlar, düzenlenen bir tertip ile öldürmüşlerdir. Sokullu'nun ölmesiyle büyük bir devlet adamı kaybedilmiştir. **Sokullu'nun ölümü ile yükselme devri son bulur.** Kanuni döneminin son iki yılında Sadrazam olmuş ve ölünceye kadar da bu görevde kalmıştır.

DURAKLAMA BAŞLIYOR

Artık Osmanlı duraklama devri başlıyor. İngilizlerin ticaret gemileri Akdeniz'de seyretmeye başladı. III. Murad 1579 yılında Osmanlı topraklarında İngiliz gemilerine ticaret yapma hakkı tanıdı. Bu arada İngiliz tahtında Kraliçe 1. Elizabeth vardı. **Ve İngiltere bu kraliçesiyle beraber Avrupa'nın bir numaralı devleti olacaktı. Yalnız bunda Osmanlı'nın payı çok büyüktür.** Bu suretle Londra'da Osmanlı devletiyle ticaret yapma hevesi başladı. (1580) yılında İngilizlerle Osmanlı birlikte ticaret yapması için tüccarlara Türkiye'de serbest ticaret hakkı tanındı.

1588 İNGİLTERE'NİN ALTIN ÇAĞI'NA OSMANLI'NIN KATKISI

Sultan 3'üncü Murad'ın iktidarda olduğu bu dönemde Osmanlı, Portekiz'le savaştı ve kazandı. Rusya'nın bir bölümünü vergiye bağladı. Tebriz'i fethetti. Hazar Denizi'ne kadar olan topraklar Osmanlı'ya katıldı. İngilizler'le işbirliği yapıldı.

Türklerin Kraliçe Elizabeth'i gerçekten kurtarıp kurtarmadığı ise açıklığa kavuşmuş bir mesele değildir. ***İspanyol donanmasının 1588 yılında İngiltere'ye saldırdığı; yalnız büyük bir yenilgiye uğradı. Savaşta tek bir İngiliz gemisi batmadı. Trevor Philips*** konuşmasında “Bu büyük zaferde ***Müslüman Türkler'in Kraliçe'nin isteği üzerine İspanyolları haftalarca Akdeniz'de oyalamasının payı olduğunu artık biliyoruz***” dedi. Londra Üniversitesi uzmanlarından ***Jerry Brotton***'un çalışmaları da bunu kanıtlar nitelikte... Brotton Kraliçe'nin güvenlik şefinin, İstanbul'daki büyükelçiye yazdığı ve Osmanlılardan yardım istemesini söylediği mektubu 2004 yılında ortaya çıkardı. Ancak bu teoriye karşı çıkanlar da var. İspanyol Armadası ile ilgili bir kitap yazan Doktor Simon Adams “Mektup 1585'te yazılmış... Yani savaştan tam üç yıl önce... Ayrıca Osmanlılara mektup gitmiş olması, yardım ettiklerini kanıtlamaz. Osmanlılar o dönemde Ortadoğu ile meşguldü” diyor. Ama yok böyle bir şey diyemiyor.

Osmanlı pek çok kaynakta gördüğümüz kadarıyla gerçekten de İngiltere'ye büyük bir yardımda bulunmuştur. Büyük İspanyol Donanması İngiltere'yi tamamiyle işgal etmek ve Kraliçe 1. Elizabeth'i öldürmek için yola çıktı. Muazzam bir donanma hazırlamıştı. O zamanlar İspanyollar Avrupa'nın en büyük ve güçlü devletiydi. Başlarında da Kraliçe Elizabeth'in ablası Kraliçe Marry'nin eşi Kral 2. Philips vardı. Kraliçe

Marry'nin ölümü üzerine Elizabeth'e evlenme teklif etmiş, Elizabeth'in onu oyalayarak İngiliz korsanlarıyla İspanyol gemilerine büyük zararlar vermesi üzerine İngiltere'yi işgal etmek için harekete geçmiştir. Osmanlı Akdeniz'den geçmekte olan İspanyol donanmasını oyaladı. Sonuçta Kraliçe geridekileri yenmeyi başardı.

26 Mart 1583 İngiltere Osmanlı'ya Wilhelm Horborne'ü ilk elçi olarak göndermiştir, bu o dönemde İngiltere'nin Osmanlı'yla ne kadar yakınlaştığını gösteriyor.

Kraliçe 1. Elizabeth döneminde Osmanlı İngiltere'ye büyük yardımlarda bulundu. 3.Murad'tan itibaren İngilizlerle Osmanlılar ticaret münasebetiyle birbirleriyle iyice kaynaşmışlardı. **İngilizler, Osmanlı'nın genetiğini bu münasebetlerle iyice çözmeye başladılar.** Bundan sonra derhal Osmanlı'yla ilgili analizler yapmaya başladılar ve buna önemli bir kaynak ayırdılar. Osmanlı İngilizlere büyük faydalar sağladı; yalnız İngiltere Osmanlı'ya en küçük fayda sağlamış değildir. Bunun aksine Osmanlı'nın çöküş serüveni burada başlamıştır. Osmanlı samimiydi; ne var ki İngiltere yalnız ve yalnız menfaat peşindeydi: Hem o an hem de ilerisi için...

HALKIN PADİŞAHINA SADAKETİ BİR EMİR YETİYORDU

III. Murad devrinde 1593 yılında da bir kısım askerler isyan ettiler. Ulûfelerinin geri bırakılmasına kızan askerler, saraya yürüyüp defterdarın kafasını istediler. Kendilerine nasihat etmek için gelenleri hakaret ve dayakla kovdular. Birkaç kişiyi de öldürdükleri söylenir. İstanbul halkı da seyretmek için saraya dolmuştu. Halk dışarı çıkarılırken "Vurun!" diye bir ses

duyuldu. Saray muhafızları ve halk bunu Padişahın emri sanarak âsilerin üzerine saldırdılar ve dört yüze yakın âsiyi öldürdüler. Diğerleri kaçarak kurtuldu.

OSMANLI'NIN ZİRVE NOKTASI

FAKAT AYNI ZAMANDA DA İNİŞE GEÇİŞ...

- ***Osmanlı devleti bu dönemde 19.902.000 km²'lik en geniş toprak alanına ulaşmıştır. (1595)***
3. Murad 1617 Ocak 1595 yılında vefat etti.

3. MEHMET

4 Temmuz 1566'de doğdu, 16 Ocak 1603'de öldü. 13. Osmanlı Hükümdarıdır.

III. Murad'ın Safiye Sultan (Venedikli) Bafa'dan doğma oğludur.

CELALİ (DEREBEY-FEODALİTE-EŞKİYA) İSYANLARI

- Çetin geçen ***Celali İsyanları*** bu devirde başlamıştır.
- Osmanlı'da bir takım ***eşkiyalar halkı canlarından bezdirmiştir.*** Merkez onlara bir şey yapamadığının dolayı merkezden uzak yerlerdeki âlimler ve memurlar yapılan zulümleri merkeze bildirmiştir. Önceden her şeyden haberdar olan ve bu sistemi mükemmel şekilde oturtan merkezin zayıfladığını böyle olunca eşkiyalar daha iyi anlamışlardır. Ve art arda isyanlar çıkarmışlardır. Bu isyanlar daha sonra gelişecek milliyetçi kökenli azınlık isyanlarından çok farklıdır. Anadolu'daki eşkiyalar, bu isyanların başını çekmiştir. Bu isyanların Avrupa'daki karşılığı derebeyliklerdir. Halk bu dönemde büyük sıkıntılar çekmiş ve Devlete olan güveni sarsılmış ve vergi vermemeye başlamışlardır.

İLK BÜYÜK HEZİMETLER

Sultan, Osmanlı-Avusturya savaşı devam ederken tahta geçmiştir. Bu savaş hızla Osmanlı'nın aleyhine gelişmiştir. Estergon başta olmak üzere pek çok önemli yer elden çıkıvermiştir. Avusturya orduları Osmanlı ordularına bol bol pusu lar kurarak Telli Ahmet Paşa başta olmak üzere pek çok kişiyi şehit etmişlerdir. (1595)

Yeniçerililer buna çok sinirlendiler ve padişahın da sefere çıkmasını istediler. Hoca Sadettin de tavsiyesiyle padişah sefere ordunun başında çıktı.

3.Mehmet 12 Ekim 1596 Egri Kalesi ele geçirildi, bundan dolayı 3.Mehmet'e Egri Fatih'i denir.

Egri Kalesi'nin fethinden sonra Osmanlı birlikleri ilerleyerek 15 Ekim 1596 günü Haçova'da Avrupa ordusuyla karşılaştı. Bu ordu da Avusturya, Alman, Erdel, İspanyol, Fransız, Çek ve Leh Macar kuvvetleri vardı. Avusturya Arşidükü Maximilien komutasındaki düşman kuvvetleri ile yapılan Haçova Savaşı'nda Osmanlı birlikleri, düşman birliklerinin tüfek atışlarına maruz kaldı. Pek çok Osmanlı askeri şehit oldu.

Padişah'ın savaş alanı terk ettiği ve ordu karargâhının ele geçirildiği sözleri yayıldı. Ancak bu gelişmelerden haberi olmayan akıncılar canla başla savaşa devam ediyordu. Bu akıncı birliklerinin mücadelesi bile düşman ordusunun dağılmasına yetti. ***Kazanılan Haçova zaferi ile Osmanlılara Viyana yolu açıldı (26 Ekim 1596).***

3.Mehmet orada kalmayıp İstanbul'a geri dönmüştür. Padişah yerine Satırcı Mehmet paşayı atadı. Tata kalesi geri alındı. Budin'in kuzeyindeki Vaç bölgesindeki çarpışmalarda başarı sağlanamadı. Bir antlaşma yapmak için mücadeleler

oldu ama sonuç alınamadı. 1594 fethedilen Raab kalesi 1598 yılında Avusturya tarafından geri alındı.

Kaniye Müdafası Ve Tiryaki Hasan Paşa Destanı

- 1600 yılında Kaniye Tiryaki Hasan Paşa tarafından alındı. Yalnız bir senë sonra Avusturyalılar kaledekilerin on katı kuvvetle geldiler. 5 bin Hasan Paşa'nın kuvvetine karşı 50 bin Avusturyalı vardı. Tiryaki Hasan Paşa, büyük bir taktikle düşmanı ağır bozguna uğrattı. Büyük ganimetler bırakan düşman, çok da kayıp verdi.
- Papanın kardeşinin de bu sefere katılması Haçlıların bunu ne kadar önemseydiğini gösteriyor.

DURAKLAMA ASIL ŞİMDİ BAŞLIYOR

AZERİ TÜRKLERİ OSMANLI TÜRKLERİNDEN KOPUYOR

1603 yılında olanlar oldu, Safevi Hükümdarı tuttu İran bize savaş açmışken ve de Celali isyanları Anadolu'yu yakıp yıkarken. Şah 1. Abbas Tebriz ve Erivan'ı geriye aldı. **Meşale savaşıyla kazanılan yerler uçtu gitti. İran yine dönemlik yapıp Ferhatpaşa Antlaşmasını çizgiledi.**

Annesi de İranlı olan Şah Abbas, Safevileri iyice İranlaştırıyordu. **Azeri Türkleriyle bağlantımız bir daha sağlanmamak üzere koptu.**

Artık Osmanlı'nın sınır boylarında eskisi gibi disiplin yoktu. Osmanlı saltanatı artık kendi çevresini beslemeye ve yedirmeye başladı. Bunları yapan alt kademedekilerdi. Paraları ve servetleri kendi çevresine paylaşıyorlardı.

Sun'ullah Efendi bu hadiselerde önemli rol oynamıştır. Ekseriyeti Türk menşeli olan sipahilere ve yeniçerilere askeri

tahsisatının kesilmesi sağlamıştır. Askerler savaştıkça para kazanıyordu. Paralar kesilince saltanat kendi çıkarlarını ön planda tutmaya başladı. Bundan dolayı olaylar ister istemez çıkmaya başlıyor ve yer yer Osmanlı'ya isyanlar Anadolu'da ve İstanbul'da çıkıyor. Osmanlı'da çokları zevk ve sefaya düşmüş adaletli davranmıyor, halk bir yerlerde eziliyordu.

Üçüncü Mehmet devrinde Fransa, İngiltere, Lehistan ve Venedik ile dostane temaslar kurulmuştur. İngiliz, Fransız tüccarlar iyice Osmanlının içine girerek ticareti bizlerle beraber yapıyor.

Üçüncü Mehmet Adli mahlasıyla şiirler yazmıştır. Adaletle önem vermiş ve divanda mazlumlara bizzat kendisi dinlemiştir.

VEFATI

Safevilerin saldırısı, Celali İsyanları ve İran ihanetiyle yorulan padişah 38 yaşında vefat etti. (20-21 Aralık 1603)

1. AHMET

21 Aralık 1603'te tahta çıktı. 14. Osmanlı Padişahı ve 79. İslam Halifesidir.

Türk mimari tarihinde en büyük yapılar arasında kabul edilen ve mimari özellikleriyle de sanat tarihinde önemli bir yer işgal eden **Sultan Ahmet Camii'nin temel kazma çalışmaları 7 Kasım 1609'da başladı** (Mimar Mehmet Efendi). Sonra I. Ahmet bir altın kazma ile terleyinceye kadar temel kazma işine devam etti.

I. Ahmet dindar bir padişah olup, **bütün ülkede içkiyi yasak etmişti**. Mahmut Hudai isimli hocasına çok değer verirdi. Kanuni Sultan Süleyman ve II. Selim de yasaklamış; fakat daha sonra kaldırmışlardır. **Ayrıca Fatih Kanunnamesini kaldırarak yeni bir Vesaitname getirmiştir. Buna göre artık Osmano-**

ğullarının aklı başında, sağlıklı ve o zamandaki yaşı en büyük erkek tahta çıkacaktı. Kardeş katli dönemi son bulmuştur.

- Kâbe'yi ilk tamir ettiren padişahdır. Kâbe'nin daha önce tamir edilmemesinin nedeni âlimlerin "Mevcut yapıya hiçbir suretle dokunulmaması gerekiyor," demesiydi.
- 13 yaşında tahta çıkmıştır, bu devlet büyüklerini korkutmuştu; çünkü 1. Ahmed'in henüz çocuğu yoktu. Eğer kısır ise Osmanlı saltanatı sıkıntı yaşayabilirdi. İlerde getireceği Veraset sisteminin bu nedenle yapıldığını söyleyenler vardır.
- Aziz Mahmut Hüdai Hazretlerinin sözünden çıkmaz ve onu çok severdi.

DENGELER EŞİTLENİYOR

- Zitvatoruk Antlaşması yapıldı

Egri, Estergon, Kaniye Osmanlı'da Yanıkkale ve Komarom kaleleri Avusturya'da.

Avusturya savaş tazminatı ödeyecek.

Osmanlı İmparatoru Avusturya imparatoruna denk sayılacak.

- Osmanlı bu savaştan galip çıkmış gibi gözüксе de daha önce Kanuni döneminde Osmanlı sadrazamının Avusturya İmparatoruna denk sayılmasından dolayı aslında güç kaybetmişti. Bu daha önceki İstanbul Antlaşmasının hükümünü kaldırmıştır.
- Nasuh Paşa antlaşmasıyla Osmanlı-Safevi savaşları bir süreliğine sona erdi (1612). Bu antlaşma Osmanlı'nın aleyhineydi.
- Celali İsyanları Sadrazam Kuyucu Murad paşanın sert politikasıyla bastırıldı.

KARDEŞ KATLİ SONA ERİYOR

Veraset Sistemi

- Ekber Ve Erşet sistemiyle artık padişah kardeşlerini katletmeyecekti. Tahta akli başında en büyük Osmanoğlu geçecekti. Bu kanunla 1. Ahmed'in 3 oğlu (2.Osman,4.Murad, 1.İbrahim) da padişah olmuşken kardeşi 1.Mustafa'da padişah olmuştur.

Sultan I. Ahmet, Kanuni Sultan Süleyman'dan sonraki padişahlar içinde devlet işleriyle yoğun şekilde uğraşan ilk padişah olarak kabul edilir. Sultan I. Ahmet yakalandığı tifüs hastalığından kurtulamayarak 21 Kasım'ı 22 Kasım'a bağlayan gece 1617 yılında 27 yaşında vefat etti ve Sultanahmet Camii yanındaki türbesine defnedildi.

1. MUSTAFA (1. DÖNEMİ)

15. Osmanlı padişahı ve 80. Halifedir.

22 Kasım 1617 yılında I. Ahmed vefat etti. III. Mehmet oğullarından I. Mustafa tahta çıktı (22 Kasım 1617). I. Mustafa akli dengesi normal değildi. 26 Şubat 1618'de odasına kapatıldı.

2. OSMAN (GENÇ OSMAN)

16. Osmanlı padişahı ve 81. İslam Halifesidir. (Doğum 3 Kasım 1604, İstanbul - ö. 20 Mayıs 1622)

Şehzade Osman haremnden yetiştirilerek tahta çıkmıştır.

1. Ahmet'in Mahfiruz Sultan'dan doğma oğlu olup 1603 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. 26 Şubat 1618 yılında hükümdar oldu. Kuvvetli tahsil ve terbiye görmüş zekâsı ber-

rak bir gençti. Arapça, Farsça, Latince, Yunanca ve İtalyanca gibi doğu ve batı dillerini öğrendi. **Sultan Genç Osman, Fatih Sultan Mehmed devrine kadar yapıldığı şekilde saray dışından, Şeyhülislam Es'ad Efendinin ve Pertev Paşa'nın kızları ile evlendi.**

- Yavuz'dan beri bu yapılmadığından şaşkınlıkla karşılanmıştı.

İSRAFI SEVMEZDİ

2 defa cülus bahşişi verip hazineyi zarara sokturan 1. Mustafa'nın lüzumsuz yere tahta çıkmasında önemli rol oynayan sadaret kaymakamı Sofu Mehmet paşayı görevinden alıp Öküz Mehmet paşayı tayin etmiştir. **Bu arada Şeyhülislam Es'ad efendinin elinden bütün yetkiler alınıp elinde sadece fetva görevi bırakılmıştır.** İranla yapılan savaşta başarılı olmayan Halil Paşa'yı görevinden alıp Öküz Mehmet Paşa'yı tayin etmiştir. Daha sonra da onun yerine Ali Paşa'yı tayin etti.

- Kendine göre Sadrazam bulamıyordu.

SADRAZAMIN DALKAVUKLULUĞU

Ali Paşa, zenginleri haraca bağlayıp, hem kendi kasasını dolduruyor hem de padişaha (hazineye) bol bol veriyordu. Bu sebeple de mevkisini kuvvetlendiriyordu. Genç ve toy padişah devlet hazinesini tasarruf için sipahilerin ulufelerini kısıtlamış; yeniçeriler arasındaki firarları da tespit ettirmiştir. **Yeniçerililere ödenenin defterdeki yeniçerili kayıtlarının iki katı olduğunu görünce çok sinirlenmiştir.**

PADİŞAH, BABASININ KANUNUNU ÇİĞNİYOR

Sultan; Sadrazam Güzerce Ali Paşa teşvikiyle Lehistan'a bizzat kendisi sefere çıkmaya kara verdi. Sefere çıkmadan öncede babasının değiştirdiği kanunu ilk çiğneyen o oldu: Kardeşi Şehzade Mehmed'i boğdurttu. Bu hareketi halkı bir hayli öfkelenlemiştir. Şehzade Mehmet ona ölmeden önce beddua etmişti: "Aynısı senin de başına gelsin."

HOTİN SEFERİ

Asker isteksizce Davutpaşa Kışlası'ndan hareket ederek Edirne'den İsakçı'ya gelerek Tuna üzerine köprü inşa etti. ***Hotin önünde 35 gün devam eden mücadeleden bir sonuç alınamadı.*** Genç Osman bunda yeniçerililerin isteksizliğini bunun nedeni olarak düşündü ve bir kısım yeniçeriliyi idam ettirdi. Bunun üzerine yeniçerililer ona yüz çevirmeye başladılar. Padişah da zaten artık yeniçeri ocağını kaldırmanın planlarını yapıyordu.

Kapıkulu ocaklarını kaldırarak, yerine Anadolu, Suriye ve Mısır Türklerinden müteşekkil, sadece askerlikle uğraşan, padişahın emirlerine itaat eden bir ordu kurmak istiyordu. Aynı zamanda saray, harem ve ilmiye teşkilatlarında da esaslı değişiklikler düşünüyordu. Ancak onun bu ıslahat fikirlerine kapıkulu ocakları açıkça karşı çıkıyor, ilmiye sınıfı da çekimser davranıyordu.

PADİŞAHTAN HABERSİZ İŞLER

II. Osman Yeniçeri ocağını Sipahilerden ayırıp taraftar toplamak istiyordu. Yeniçerilere ortalığın yatışması için bir şekilde rüşvet yani ellişer altın teklif etmiş olan Ali Ağa'nın bu teklifi Yeniçeriler tarafından çok kızgınlıkla karşılanmış ve onu

orada derhal öldürmüşlerdir. Padişahın bundan hiç haberi yoktu, Ali Ağa düzenini yürütmeye çalışıyordu.

KARANLIK GÜÇLER DOĞUYOR KÖSEM VE İLK FAALİYETİ

Bu olay II. Osman'ın akıbetinin ne olacağını göstermiştir. ***Padişahın yeniçeri ocaklarıyla ilgili planlarını yakınlarından birisi yeniçerilere duyurmuştu.*** İşte saraydan olan bu kötü niyetli iş Kösem tarafından tertiplenmişti. Amacı Kendi oğlunu tahta çıkarmaktı.

EN ACIMASIZ PADİŞAH KATLİAMI

Artık yeniçerilerin beklemeye niyeti yoktu. Süratle II. Osman'ı da ele geçiren Yeniçeriler onu Orta Cami'ye götürüp orada hapsedmişler. Bir kaç gün sonra II. Osman öldürülmüştür (20 Mayıs 1622). ***Öyle feci bir şekilde öldürülmüştür ki hiçbir hükümdar bu kadar eziyete maruz kalmamıştır.*** Öldüğü zaman 18 yaşında idi. ***Genç Osman Osmanlı tarihinde isyanla öldürülen ilk padişahtır.***

İSTİHBARATIN ÖNEMİ VE ZORUNLULUĞU

2. Osman'ın en büyük hatası cediti Fatih'i çok iyi özümsememesiydi. Fatih sefere çıkacakken ya da bir şeyi arzularken bunu en yakınına bile son ana kadar söylemezdi.

Bir zaman sonra halk suçluları bulmaya çalıştı. Yeniçerilerle Sipahilere karşı nefret ve kin duyguları uyandı. Sadrazam Davut Paşa halk arasında padişah katili olarak anılmaya başladı. Padişah katiliği ile itham edilen Yeniçeriler ve Sipahiler bir müddet sonra Anadolu'da da nefretle hatırlanır olmuşlardı.

1. MUSTAFA (2. DÖNEMİ)

Padişah, katillerin yakalanmasını istiyordu. Sipahiler katilleri aramaya başladı. İlk buldukları katillerden Cebecibaşını katletmişlerdir. Akabinde Davut Paşa yakalandı. Katillerin yakalanmasında Yeni Sadrazam Gürcü Mehmet Paşa'nın siyaseti önemli rol oynamıştı. Mehmet Paşa halkı sakinleştirmek ve de Yeniçeriler ve Sipahileri yatıştırmak istiyordu. Katiller Yedikule'ye götürülüp orada idam edilmiştir. Davut Paşa Osmanlı tarihinde eli kanlı bir Sadrazam olarak geçmiştir.

BURASI ÇOK ÖNEMLİ

Katil Yeniçeriler ve Sipahilerdir deyip halkın gözünde askeri kötü göstermek de tamamiyle doğru değildir. ***Bunun arkasında o gün ki dış güçlerin: Ajanların etkisini hiç kimse tam araştırmamıştır.*** Bu olaylar dış güçlerce (KÖSEM vasıtasıyla) kusursuzca hazırlanmış üzücü hatıralardır. Öyle ki kimse o zamanlar onlara dair en küçük bir iz dahi bulamamışlardır. Böylece askeri gözden düşürmek istemişlerdir. ***Çünkü asker o gün askeri alanda değil; siyasette de mecburen önemli bir faktördü. Ülkeleri fetheden onlardı ve o tarihlerde ülkelerin gücünü yaptığı fetihler gösterirdi. Ve o günlerde askerler siyasetin her yerinde doğal olarak bulunmaktaydı.***

1. Mustafa 10 Eylül 1623 tarihinde yeniden tahtan indirilerek Topkapı Sarayı'nda dairesine kapatıldı. Mustafa bundan sonra 1639'da vefat etti. I. Mustafa'ya halk arasında deli diyenlerde varmış, veli diyenler de...

4. MURAT

17.Osmanlı Padişahı 82. İslam Halifesi

Dördüncü Murad; I. Ahmet'in Kösem Mahpeyker Sultan'dan doğma oğlu olup 27 Temmuz 1612 İstanbul'da doğmuştur. Henüz 11 yaşında idi.

10 SENELİK KARANLIK DÖNEM

Bazı saray entrikaları ve komploları neticesinde amcası I. Mustafa'nın yerine, daha 11 yaşındayken tahta geçti. **21 yaşına kadar her şeyi kötü emelleri olan annesi Kösem devraldı.**

- **İran Şâhı** Birinci Abbâs (1588-1629) , Osmanlı hudûdunu geçip, Bağdat'ı işgâl ederek, **otuz bin müslümanı, kadın, çoluk çocuk demeden kılıçtan geçirdi.**
- **Rus Kazakları** ise kayıklarla Karadeniz sâhilindeki **bâzi yerleri yaktılar.**
- 1625 Sadrâzam Hâfız Ahmed Paşa, Kazak korsanlarına ve Safevîlere karşı harekete geçti.
- 1625'te Köstence'de, Kazakların iki yüz elli kayığı batırarak, dört bin kadarı öldürüldü.
- Şah Abbâs'ın Bağdat'taki zulmünün önüne geçmek için, 1625'te ordu sevk edildi. 11 Kasım 1625'te Bağdat yakınlarındaki Azamiyye kurtarılarak, Bağdat kuşatıldı. Ancak, yeniçerilerin isyânıyla Bağdat kuşatmasını kaldıran Sadrâzam Hâfız Paşa, Irak'ın kuzey ve güneyini işgalden kurtardı.

ÖNEMLİ KISIMLAR

ŞÖYLE BİR SÖYLENTİ VARDIR-BU UYDURMADIR

Sadrazam Hüsrev Paşa İran'a yakın biri imiş. Bunlar Osmanlının yavaş yavaş içten içe kaynamasının ve bozgunlara uğrayacak olmasının işaretleriymiş. Yeniçeriler olayın farkında imişler. Hüsrev Paşa çok kurnaz biri imiş. Yeniçerileri de kıskırtmak istiyormuş. Ancak asker; yani yeniçeriler çok akıllı hareket ediyormuş. Genç Padişah gelecek hadiseleri ve olayları tahmin edemeyeceği için yeniçeriler ile sipahilere çağırıp nasihat etmeye başlamış.

Yeniçeriler ve sipahiler olacıklardan yapılan hareketlerden neler çıkacağını anlayabiliyorlarmış. Yeniçeriler ve sipahiler sürekli Padişahı uyarıyorlarmış. O zamanlarda görev yapan sadrazamlar çeşitli odakların bilgisi dâhilinde hareket ediyorlarmış. İleride Osmanlının zayıflayıp dağılmasına zemin hazırlıyorlarmış.

- Bunların tamamı Valide Kösem Sultan ve etrafındaki güçlerin çıkardıkları entrikalardı.
- Nitekim isyankâr yeniçerililerin hareketi gecikmedi. Hüsrev Paşanın yerine Recep Paşayı istiyorlardı. Ama Müezzinzade Hafız Ahmet Paşa sadrazam olunca sarayı bastılar ve onu öldürüp Recep Paşayı sadrazam yaptılar.
- İstanbul'da ve Anadolu'da karışıklar daha fazla arttı.
- Sadrazam Recep Paşanın tahrikiyle devamlı yeni kelleler isteyen zorbalar İstanbul'da terör rüzgârı estiriyordu.

NİHAYET SULTAN MURAT UYANIYOR KOÇI BEY

Sultanı Uyandıran Raporlar

Sultan Dördüncü Murâd ve kardeşi Sultan İbrâhim'e sunduğu risâleleri ile tanınan 17. yüzyıl Osmanlı devlet adamıdır. Asıl adı Mustafa olduğu söylenen Koçi Beyin doğum ve vefât tarihleri bilinmemektedir. 1631 yılında **Sultan Murad'a büyük bir cesaretle sunduğu risale yapılan yol-suzlukları, çarpıklıkları ve haksızlıkları çarpıcı şekilde rapor etmekteydi. Bu raporlar Sultan Murad'ı etkilemiş ve harekete geçirmiştir.**

- Sultan Murâd Han, 8 Haziran 1632_de devlet idâresini bizzât eline aldı.
- İlk iş olarak isyancıların reisi olan Topal Recep Paşayı öldürttü. Sonra ilk defa bu kadar yaygınlaşan **rüşveti azalttı**. Annesi döneminde artan saray harcamalarını azalttı.

İÇKİ YASAĞI

- İçkiyi, tütünü ve kahveyi kahvehanelerde **içmeyi yasakladı**. Bunun önemli nedenleri vardı: **Zorbalar kahvehanelerde toplanıyor ve planlarını burada yapıyordu**. Aynı zamanda işsiz sınıfı da çoğalmıştı ve kahvehaneleri mekân edinmişlerdi ve burada boş boş zaman öldürüyorlardı. İçki ve diğer şeyler için paraları bitince de zorbalık yapıyorlar ve halktan bu paraların tedarik etmek için planlar kuruyorlardı.
- Boğazda yaptırdığı sarayda, oğlu Muhammed'in doğumunda yedi gece kandiller astırıp şenlikler yapıldığından, buraya **Kandilli denildi**.

- IV. Murat devrindeki en önemli askerî olay 1623-1639 Osmanlı-Safevi Savaşları'dır. Bu savaşta Osmanlı orduları, Azerbaycan, Erivan, Tebriz ve Hamedan'ı ele geçirmiştir. 1638 yılındaki Bağdat Seferi ile 1624'ten beri İran işgali altında bulunan bu şehri yeniden Osmanlı topraklarına katmışlardır.
- **1639 Kasrı Şirin antlaşması:** İran Mezopotamya'nın Osmanlı'ya ait olduğunu kabul ediyordu. Bu antlaşmadan sonra 1. Dünya savaşına kadar da Mezopotamya Osmanlılarda kaldı.
- **Sultan Kâbe'yi su basması üzerine Kabe'yi tamir ettirdi.** Mekke'yi basan korkunç sel 3 gün boyunca her yeri doldurdu. Çekildiğinde Kâbe çok zarar görmüştü. Bu Osmanlı'nın 2.Kâbe tamiriydi. Daha önce Babası 1.Ahmet tamir ettirmişti.
- 4.Murat, işleri iyice yoluna koymuştu. Ordunun başında İran'a kendisi gitmişti. Dönüşte ülkenin tekrar şaha kalkması için gerekli raporların hazırlanmasını istedi.

UÇAN TÜRK VE KARANLIK GÜÇLER

- Hazerfan bu dönemde ilk uçuşu gerçekleştirdi ama yalan haberler yüzünden Cezayir'e sürüldüğü anlatılır. **Bazıları padişaha "Sultanım, bu adam ne diliyorsa yapar, sizi tahtınızdan bile eder"** diyerek ortalığı karıştırmışlardır.

KARANLIK DÖNEMİN AYDINLIK SADRAZAMI: HÜSREV PAŞA

- Sadrazam Serdar Halil Paşanın başarısızlıklarından dolayı sadrazam yapıldı (6 Nisan 1628).

- 22 Eylül 1628'de Abaza Mehmed Paşa isyanını bastırdı.
- Safevîlere karşı 5 Mayıs 1630'da Mihribân'da, 14 Temmuz 1630'da Cemhâl'da zafer kazandı. İranlılar mağlup olunca, Anadolu'da asâyiş temin edildi.

SULTAN ANNESİNİ DEVRE DIŞI BIRAKIYOR

Kösem Mahpeyker Sultan vasiyeti altında yaşayan 4. Murat olayları idrak edecek yaşta ve bilgide değil idi. Osmanlı'yı annesiyle beraber karanlık güçler idare ediyordu. Hal böyle olunca da kurumların içi yılanlarla doldu. Yani fitne ve de fesatçılar, çıkarıcılar... Her kesimden fitneciler, kargaşa yaratanlar çıkmıştır. Osmanlı da onlardan bazılarını yakalayıp cezalandırmıştır. Her zaman başlar kendilerini göstermemiştir. Maşalar feda edilmiştir. İran sürekli Osmanlıya baş kaldırıyor, her defasında boyunun ölçüsünü alıyordu. Sultan Murad daha sonra hataların farkına varıyordu.

Murat, Sadrazam ve etrafındakilere fazla güvenmeyecekti. Bizzat kendisi ordunun başında muhabere etmesi gerektiğini anladı. Ordunun başında olması demek, askere moral demektir. 8 Ağustos 1635 yılında Revam Kalesini (Kafkasya'nın güneyinde) aldı.

Sultan Murad'ın kardeşleri ile de arası iyi değildi. Ondan dolayı da tedirgin ve huzursuzdu. Revan kalesini kış aylarında Şah I. Safi geri aldı. 1636 Kış aylarında Dördüncü Murad'ın harekâtı başarısız oldu. Çoğu yerler Osmanlı'nın elinden çıktı.

Tarih boyunca İran ordusu hep bizimle uğraşmıştır. 1634 yılından sonra artık çoğu yerlerde isyanlar baş göstermiştir. ***Arnavutluk, Bosna, Venedik; yani Osmanlının elinde tuttuğu zaptettiği topraklarda yaşayan halkta tepkiler ve isyanlar çoğalmıştır.***

- Sultan genç yaşında niksir adı verilen gut hastalığına yakalandı. Bazıları aslında böyle olmadığını bunun arkasında yine Kösem'in olduğunu söylerler ve haksız da değiller. Kösem, oğlunun kendisini yönetimden uzak tutmasına inanılmaz çok sinirlenmişti. Planlar yaptığı biliniyordu.

8 Şubat 1640 yılında Dördüncü Murad vefat etti. ***Yavuz'a benzemeye çalışan; ancak etrafında Yavuz gibi devlet adamları olmayan becerikli ama şansız bir padişah.***

1. İBRAHİM DEVRİ

18. Osmanlı Padişahı ve 83. Halifedir. Doğumu: 5 Kasım 1615 - ölümü: 18 Ağustos 1648

8 Şubat 1640'da kardeşi IV. Murat'ın ölümü üzerine 25 yaşında ve 18. padişah olarak Osmanlı tahtına çıktı.

KÖSEM'İN İKİNCİ İKTİDARI

- Akli dengesinin bozuk olduğuna dair hiçbir delil yoktur. Bu konuda hiçbir delil bulunamamıştır.

Sultan İbrahim zamanında otorite bozulmuş, hazine fakirleşmeye başlamıştı. İbrahim'e cariyeler takdim ediliyor, çılgınlıklar yapılıyordu. Saraylardaki kadınlar da İbrahim'in etrafında pervane oluyor, İbrahim de kadınların etkisinde kalıyor. Saraylarda eğlenceler, hoş sohbetler yapılıyor, İbrahim'in bu hareketi ile Ruslar hazinenin başına geçiyor.

- ***Ruslar Hristiyanlığı kabul ettiği dönemlerde Yunanlılarla akrabalıklar kurdular. Böylece Yunanlılar Rusları da Büyük Bizans ideallerine ortak etmeye çalıştılar (Megalo İdea).*** Sultan 1. İbrahim'e Gaddar ve Şii diyenlerin yaptığı zalimlikler ve faaliyetlerden dolayı idam ettirilen Şii Emirgüneğlu'nun adamları olduğu söylenmektedir.

- Meşhur **Sepetçi Kasrını** (Sirkeci) o yaptırmıştır.

Kösem de bir Rum'du ve döneminde Ortodokslara her türlü yardımı yaparken Müslüman cemaatlere ve vakıflara bulduğu her fırsatta zorluklar çıkarmıştır.

Tüm bunların en önemli nedeni aslında annesi Kösem Sultandı. Oğlunun yönetimle değil sadece zevk sefayla meşgul olması için elinden geleni yaptı. Bu kadın neden bu kadar yönetim için hırslıydı? Amacı neydi?

BİR İSTANBUL DEPREMİ DAHA

- 1648 yılında Mayıs ayında İstanbul'da büyük bir zelzele olur. Çoğu yerler zelzeleden yıkılır, yanar.

Bu devirde Kırım'daki Azak kalesi alındı. Almanya ve Avusturya'ya seferler... Bavyera'ya ilk akınlar... Her ne kadar Sultan İbrahim'in kadın düşkünlüğü var denilse de aslında deli falan değildi. **Annesi Kösem Sultan, oğluna çok kızgındı. Çünkü ağabeyi 4. Murat gibi o da annesini yönetime karıştırmıyordu. Bunun bedelini ağır ödeyecekti! Kösem'in karanlık planları vardı.**

- O dönemde St Jean şövalyeleri (Malta Şövalyeleri) Osmanlılara karşı çok zararlar veriyordu. Padişah emretti; yarından tezi yok, onların merkezi Girit alınacaktı. **Osmanlılar'ın Girit'in Hanya limanını çabucak alivermesi Avrupalıları çok ürküttü. Tam işte bu sırada Kösem devreye girdi. Yeniçerilileri kullanarak oğlunu boğdurttu.**

4. MEHMET (AVCI)

19. Osmanlı padişahı ve 84. İslam halifesidir.

(Doğumu: 2 Ocak 1642 - Ölümü 6 Ocak 1693) Padişah İbrahim'in Turhan Sultan'dan olan oğludur. Babasının tahttan

indirilmesinin ardından 1648'de yedi yaşında padişah oldu. Ava düşkünlüğünden dolayı 'avcı' lakabıyla anılmıştır.

- 39 yıllık saltanatıyla Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra en uzun süre hükümdarlık yapan Osmanlı padişahıdır.

KÖSEM'E SON

Sultan İbrahim'in acımasızca öldürülmesi en çok Kösem'i memnun etmişti. Torunu küçük Mehmet'i avucunun içine alacağını düşünüyordu. Yalnız artık Valide Sultan değildi. Yeni Valide Sultan, Turhan Sultan, kadınların devlet işlerine karışmamasını istiyordu. Kösem'e de içten içe çok kızıyordu. ***Kösem işlerin hiç de istediği gibi gitmediğini görünce hemen yeni bir plan yaptı: 4. MEHMED sünnet töreninde ölecek ve yine bir çocuk olan Süleyman tahta çıkacaktı.*** Böylece Süleyman'ı parmağında oynatacaktı.

Sultan 4. Mehmet az daha sünnet töreninde kan kaybından ölüyordu ama son anda fark edildi. Kösem deliye dönmüştü. Hemen odasında yeni bir hareket planı düşünmeye başladı.

Sarayda pek çok kişi Kösem'den tiksindircesine nefret ederdi. Bir saray görevlisi Kösem'in yeni planını duymuştu: Genç padişah Kösemle beraber hareket eden yeniçerililerce öldürülecek ve yerine de Süleyman geçecekti. Bununla beraber bazı yan temizlikler de yapılacaktı. Bunu duyan hizmetlinin Kösem'e hıncı vardı. Hemen haberi Valide Turhan Sultan'a ulaştırdı. Valide Sultan derhal Kösem'in öldürülmesini istedi. Valide Sultan'a bağlı askerler hemen harekete geçip Kösem suikast için emri vermeden onu odasında boğdular. Askerlere rüşvet teklif ettiği söylenir. Böylece Osmanlı Tarihinin en zararlı şahsiyetlerinden birisi tarihin tozlu sayfalarına gömülüyordu.

TUHAF BİR OLAY

Hazine boşaldığı için askere verilmesi gereken cülûs bahşişinin verilmemesi tehlikesi vardı.

Sadrazam Sofu Mehmet Paşa, İbrahim devrinde sarayda büyük servet yapmış olan ***Cinci Hoca (Hüseyin Efendi)'ye müracaat ederek borç altın istedi. (200 kese altın) ; fakat vermedi. İbrahim sarayda üfürükçülük sonucu kazandığı paralardan vermedi.*** Devletin idaresine herkes karışmaya başladı ve büyük rüşvetler yendi. Sipahilere verilen vaatler yerine getirilemiyordu.

ORDULAR BİRBİRİYLE ÇARPIŞIYOR: YENİÇERİLİLER RAKİPSİZ KALİYOR

1648 yılında Sultan Ahmet meydanında yeniçerilerle sipahiler çarpıştı. Sipahiler mağlup oldu. Böylece Yeniçeriler rakipsiz kaldı. Ocak ağaları da büyük nüfus kazandılar. Bunlardan Arnavut Kara Murad, Boşnak Koca Maslihiddin, Arnavut Bektaş ve Kara Çavuş devlet işlerine tamamen el attılar. Yiyecek, içecek ticaretine el attılar.

İSYANLAR

Sofu Mehmet Paşa, Arnavut Kara Murad, Kösem Sultan sürekli birbiriyle dalaşıyorlardı. Hep iktidar kavgası vardı. Gürcü Abdünnebi topladığı sipahilerle Konya'ya gelip ordusunu büyütmişti. Onlara Asi Katircioğlu da katıldı. İstanbul'da korku ve telaş başladı. Şehirlerdeki Sipahilerin onlarla birleşmesinden korkuluyordu. ***Bu sırada Asiler halka eziyet ediyorlardı.*** Katircioğlu bunun üzerine Abdünnebi'den ayrıldı. Bunun üzerine Abdünnebi Anadolu'ya geri çekilmek zorunda

kaldı. Mudurnu taraflarında eşkiyalığa başladı. Kırşehir sancak beyi İshak Bey Gürcü Abdünnebi'yi yakalayıp kesik başını İstanbul'a gönderdi (1649). Bu isyanlar önceki padişah Sultan İbrahim'in bozulan devlet işlerinden kaynaklanıyordu. Bu karışıklıktan istifade eden Venedikliler, Bozcaada, Semadirek ve Limniyi birer birer işgal ettiler.

KÖSEM'İN YANDAŞLARI YOK EDİLİYOR

Kösem Sultan öldürülmesiyle yanında yer alan ağaların da sonu yaklaştı. Birer birer idam edildiler. Ağalardan kurtulan saray, işini ehline verilmediği için kargaşalar devam ediyordu.

TARHUNCU AHMET PAŞA İŞLERİ DÜZELTİYOR AMA!

- 1652'de Sadrazam oldu ve 9 ayda işleri bir hayli yoluna koydu.
- Tarhuncu maliyede yenilikler ve kısıtlamalar yaparak hazineyi çoğalttı.
- Çokları; başta askerler olmak üzere ona düşman oldu. Hakkında söylenen yalanlar yüzünden 1653'de idam edildi.

Köprülüler Dönemi

DURAKLAMAYA AYRAÇ KOYAN PAŞALAR

Köprülü Mehmet Paşa (15 EYLÜL 1656-30 EKİM 1661)

- *Sadrazam olmak için bazı şartlar öne süren ilk devlet adamıdır.*
- İsteddiği adamları atayabilecek, işlerine karışılmayacak ve

savunması alınmadan hakkında hüküm verilmeyecekti. Valide Turhan Sultan bunu kabul etti.

4. Mehmet ve annesi Turhan Sultan'dan tam destek alan Köprülüler pek çok alanda Osmanlı'nın başına gelen büyük felaketlere dur demesini bilmişlerdir. Bunlardan birincisi olan Köprülü Mehmet Paşa kaybedilen Bozcaada ve Limni'yi Venediklilerden geri aldı. Devletin mali sorunlarını hızla kontrol altına aldı.

- 12 Temmuz **1659'da Konotop zaferiyle Ruslar bozguna uğratıldı.**
- Erdel Beyi Rakoçi İsyanını bastırmıştır (12 Kasım 1659)
- İsyanları Kuyucu Murat paşa gibi çok sert şekilde bastırmıştır.

Fazıl Ahmet Paşa (30 Ekim 1661-3 Kasım 1676)

BATIDAKİ ZİRVEMİZ

- Yerine geçen Fazıl Ahmet Paşa da Avusturya'dan Uyvar kalesini alıp Vasvar antlaşmasını imzaladı.
- Bu devirde tam 24 **yıldır sürmekte olan Girit savaşı Kandiye antlaşmasıyla sona ermiştir.**

Batı'daki En Geniş Sınırlar

- Padişah da kendisiyle Lehistan seferine çıktı ve **Bucaş Antlaşmasıyla geri döndü.**
- Bu antlaşma Osmanlı ve Lehistan ile imzalanmıştır.
- **Batıdaki en geniş sınırlara ulaştığımız antlaşma.**
- Ne var ki daha sonra Lehler bu antlaşmaya uymayacaklardı.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (1676-1683)

Ahmet paşanın yerine Sadrazam olarak Merzifonlu Kara Mustafa Paşa atandı.

- Ruslar'dan Çehrin kalesi alındı.

2. VİYANA KUŞATMASI

Merzifonlunun yapmış olduğu 2. Viyana Kuşatması fazla bir bekleyiş süresinden dolayı başarısızlığa uğradı. Daha pek çok sebebi vardır bunun; başta Kırım Hanının ihaneti olmak üzere.

VİYANA BOZGUNU

KUTSAL LİG (Avusturya, Lehistan ve Venedik)

Viyana bozgunundan sonra artık duraklama devri de sona erdi ve gerileme başladı.

Kuşatmanın ardından Avusturya, Lehistan ve Venedikliler birleşerek karşı saldırıya geçtiler. Bu dönemde Estergon, Peşte ve Budin kaybedildi. Venedikliler Ayamavra, Preveze, Mora ve Atina'yı ele geçirdiler. Ordu Mohaç Savaşı'nda ağır bir yenilgiye uğradı. Tüm bu gelişmeler IV. Mehmet'e karşı bir güvensizlik yarattı. Ordu ayaklanarak padişahın tahttan indirilmesini ve yerine kardeşi Süleyman'ın geçmesini talep etti. Bu talep kabul gördü ve IV. Mehmet 1687'de tahttan inmek zorunda kaldı.

2. SÜLEYMAN

20. Osmanlı padişahı ve 85. İslam halifesidir.

Sultan İbrahim'in Saliha Dilâşub Sultan'dan doğma oğlu II. Süleyman 1642 yılında dünyaya geldi. 8 Kasım 1687 yılında 4.Ahmet'in tahtan inmesi üzerine haremden çıkarılarak

tahta çıkarıldı. Sultan'ı haremden çıkarmaya gelen askeri onu öldürmeye geldi sanan Süleyman onlara bir süre direnmiştir. Sonra onu tahta çıkaracaklarını söylediklerinde “Ben taht değil, su istiyorum,” demiş. Üç gündür haremden hapsoldüğü yere su getirilememiş.

- ***Osmanlı tarihinde en uzun süre veliaht olarak bekleyen padişahdır.***

Zorbalar askerleri kıskırtıp ortalığı karıştırdılar. Askerlerin paraları verilebilmesi için zenginlerden, darphaneden ve ***Mısır hazinesinden*** tedarik edilen paralar ile askere olan borç ödendi. Siyavuş Paşa askere hâkim olamıyordu. Askerler Siyavuş Paşa'nın görevini bırakmasını istediler. Hükümet mali zorluklar içinde kalınca gücü azaldı, zaten Viyana bozgunu da moralleri iyice bozmuştu.

AVRUPA'NIN AYAK SESLERİ

Artık Avrupalılar Balkanlara geliyorlardı. ***Belgrat 8 Eylül 1688 düşman eline geçti.*** Osmanlı'nın Avrupa'ya açılan en büyük kalesi gitmişti. Macaristan elden çıktı. Niş de düşman eline geçti. Avusturyalı General Veteroni Niş'e yerleşti.

Bu ilerleyiş karşısında toparlanan Osmanlı kuvvetleri karşı saldırıyı başlattılar.

- 30 Ekim 1688'de Çelebi İbrahim Paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetleri ***Eğriboz zaferini kazandılar.***
- 1689 yılı yazında ***Sultan II. Süleyman, Avusturya seferine çıktı.***

Sadrazam Köprülü Fazıl Mustafa Paşa komutasındaki yenilenmiş Osmanlı kuvvetleri, 8 Temmuz 1690'da Gladova ve Orsova'yı geri aldılar. Kaniye 11 Temmuz 1690'da düşman eline geç-

tiyse de, **Osmanlı kuvvetleri 8 Ekim 1690'da Belgrad'ı geri almayı başardılar. Böylece Tuna Hattı yeniden kurulmuş oldu.**

- 4 senelik saltanatı genellikle zorbalarla mücadeleyle geçmiş olan Sultan son iki senesini de yatalak olarak geçirmişti.

Hiç çocuğu olmayan 2. Süleyman, 22 Haziran 1693 yılında vefat etti.

2. AHMET

21. Osmanlı padişahı ve 86. İslam halifesidir.

(Doğumu 25 Şubat 1643 - ölümü 6 Şubat 1695).

Sultan İbrahim'in Muazzez Sultandan doğma oğlu 1643'te Edirne'de dünyaya geldi. 23 Haziran 1691 yılında tahta çıktı. İkinci Ahmet devrinde devlet dış düşmanlar ile mücadeleye girişmek zorunda kalmış iken içte de bazı hadiseler vukuu buluyordu.

- Salankamen savaşının kaybedilmişti.
- Osmanlı'ya büyük faydalar sağlamış olan Sadrazam Fazıl Mustafa Paşa'da bu savaşta şehit olmuştu.

Adaletli bir padişah olan 2. Ahmet arada sırada insanların arasına girer ve sıkıntılarını dinlerdi. Hattattı, sanat-kârları da korurdu.

Yakalandığı Siroz hastalığı onun ölümüne sebep oldu. 2. Ahmet 6 Şubat 1695 yılında Edirne'de vefat etti.

2. MUSTAFA VE KESİN GERİLEME DÖNEMİ

22. Osmanlı padişahıdır. 87. İslam halifesidir. (Doğumu 6 Şubat 1664, İstanbul - ölümü 29 Aralık 1703). 22. Osmanlı padişahıdır. Babası Sultan IV. Mehmet, annesi Emetullah Râbi'a Gülnûş Sultan'dır.

Annesi Girit'lidir. Kuvvetli bir ilim tahsili yaptı. Tahta geçtiğinin üçüncü günü yapacağı işleri anlatan bir hattı hümayun yayınladı. Buna göre Sultan devleti için tüm rahatı terk edecekti.

- II. Mustafa Anadolu ve Rumeli'de başıbozukluğu önlemek için teftişçi adı verilen valiler tayin etti.

3 BÜYÜK AVUSTURYA SEFERİ

- Sultan bu seferlere bizzat katıldı.
- 1. Sefer (1695) Lugos zaferi ve Sultan'a Gazi unvanı...
- 2. Sefer (1696) Temeşvar yakınındaki Ulaş zaferi

GERİLEME DÖNEMİ KIVILCIMI

- 3.sefer (11 Eylül 1697) Zenta Bozgunu: ***Tisa nehrini Sadrazam Elmas Paşa geçmeye çalışırken Prens Savoylu Eugen bunu duydu.*** Derhal büyük bir orduyla o bölgeye geldi. Sadece 7 bin asker nehrin karşısına geçmişti. Osmanlı ordusu ani Avusturya baskını karşısında paniğe kapıldı. ***Sadrazamın da şehit olmasıyla büyük bir mağlubiyete uğradı.***
- Rusya'nın başında ***Çar 1. Deli Petro vardı.*** Rusya bu Ça-rıyla gittikçe güçleniyordu. Çar orduyu modernize etmiş ve her yere disiplin düşüncesini yaymıştı. Amacı bir an önce Baltıklara ulaşmaktı. Bunun için ***Azak kalesine*** saldırdı (1695) ama başarılı olamadı.
- Yalnız Osmanlı Avusturya'yla uğraşırken ***6 Ağustos 1696'da Ruslar Azak'ta soluklarını aldılar, Azak kalesini ele geçirdiler.***

RUSLARA KAYBETTİĞİMİZ İLK YER

- 14 Temmuz 1700'de imzalan *İstanbul antlaşmasıyla* Azak Rusya'ya bırakıldı.

BİR DEV ZAYIFLIYOR GERİLEME DÖNEMİ

Son Avusturya seferindeki *Zenta yenilgisi bir facia olmuştur*. Özellikle İngiliz hükümetinin elçisi Lord Paget ile Hollanda elçisi Jacob Colyer araya girmesi sonucu, Sultan II. Mustafa barışa razı oldu. *İmzalanan Karlofça Antlaşması'yla*

- Banat ve Temeşvar hariç, bütün Macaristan ve Erdel Beyliği Avusturya'ya,
- Ukrayna ve Podolya Lehistan'a,
- Mora ve Dalmaçya kıyıları Venediklilere bırakıldı (26 Ocak 1699).

PADİŞAH İSTANBUL'U TERK EDİYOR

- Sultan II. Mustafa *Azak kırımlarına Rus saldırılarının ardından İstanbul yerine Edirne'de oturmaya başladı*. Sözde ava merak sarmıştı ama aslında gizli bir hazırlık içindeydi muhtemelen. Mart 1700'den sonra İstanbul'a dönmedi.
- Asker 1703'de buna isyan edip İstanbul'a yürüdü. Sultan'ın askerleri de kardeşkanı dökülmesin diye İstanbul'dan gelenlere karşı durmadı. Şeyhülislam Feyzullah Efendi öldürüldü ve padişah tahtan indirilip yerine 3. Ahmet çıkarıldı (22 Ağustos 1703). Devrik padişah da ancak 29 Aralık 1703'e kadar yaşadı.

ÜÇÜNCÜ AHMET

23. Osmanlı padişahı ve 88. İslam halifesi. (Doğumu 30 Aralık 1673; Hacıoğlu **Pazarcık, Bulgaristan** - ölümü 1 Temmuz 1736; İstanbul).

Mehmet Rabia Gülnüs Sultan'dan doğma oğlu olup, 1673'de dünyaya geldi.

- **Çorlulu Ali Paşa** Sadrazam olunca mali işleri düzene koydu ve Yeniçerililere karşı padişaha yardımcı oldu.

SON PERDE OYNANIYOR

OSMANLI RUSYA'YI BİR KEZ DAHA YENİYOR

- **Pрут savaşı**nda Baltacı Mehmet Paşa Rusları Prut'da 100 bin kişilik kara ordusu ve donanmayla kıştırdı ve zafer kazandı. Daha büyük başarılar elde edilebilirdi. Osmanlı'ya sığınmış olan İsveç kralı ve Kırım hanı "Rus ordusu yok edilsin," diyorlardı. Yalnız Baltacı yeniçerilere güvenmediğinden dolayı daha fazla ileri gitmedi ve temsilci olarak gönderilen Kraliçe 1. Katerina'nın getirdiği Çar 1. Deli Petro'nun getirdiği teklifleri kabul etti (21 Temmuz 1711). **Osmanlının kazandığı son büyük başarı...**

İSVEÇ OSMANLI'YA MUHTAÇ KALMIŞTI

- Azak Osmanlı'ya geri verilirken İsveç Kralı da memleketine geri dönebilecekti. Yoksa Ruslar İsveç Kralını öldürmek istiyordu.

OSMANLI 2. KEZ AYNI ADAMLA ISIRILIYOR

İKİ SADRAZAM ÖLDÜREN SAVOY PRENSİ EGUEN

- Osmanlı Venedikli korsanların ticaret gemilerine saldırması ve Mora halkının Osmanlı yönetimine girme ricası üzerine Karlofça antlaşmasını bozuyor.

- Silahtar Ali Paşa, Modon, Koron ve Navarin'i alarak Mora'yı geri aldı. (22 Ağustos 1715).
- Avusturya Karlofça antlaşması gereği Mora'nın Venedik'e geri verilmesini istedi.
- Osmanlı Avusturya'ya savaş açtı.
- Osmanlı Ordusu Sadrazam Silahtar Ali Paşa komutasında Macaristan'a girdi. ***Peter Navadin'de yapılan savaşta Avusturya komutanı Savodin Prensi Eguen karşısında bozguna uğradı. Sadrazam şehit oldu. 18 Ağustos 1717 yılında Belgrat da kaybedildi. Yine aynı adam...*** Daha öncede Tisa Nehrinde Osmanlı'yı Zenta bozgununa uğratmıştı. Şimdi bu adamın adı Avrupa'da pek çok şeye verilmiştir: Mesela Prens Eguen zırhlısı gibi (1940 yılında denize indirildi) ...
- Yeni Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın isteğiyle yeni topraklar kaybettiğimiz ***Pasorafça antlaşması imzalandı.***
- Sırbistan, Belgrad ve Banat yaylası Avusturya'ya,
- Dalmaçya, Bosna ve Arnavutluk kıyıları Venedik'e verildi,
- Mora Yarımadası Osmanlılarda kaldı (1 Temmuz 1718).

LALE DEVRİ (1718-1730)

MUM IŞIĞINDA RÖNESANS

3. Ahmet, ***Lale devri*** adı verilen bir akım başlatmıştır. Bu devir Pasorafça antlaşmasıyla başlayıp 1730 Patrona Halil isyanına kadar sürmüştür. Bu devrin felsefesi mümkün olduğunca savaşlardan uzak kalmak, sanata ve bilime değer vermektir. Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa da bu devrin felsefi mimarıdır.

DAHA ÇOK OKUMAYA BAŞLADIK

- 16 Aralık 1727 İbrahim Müteferrika ve 28. Mehmet Çelebi oğlu Sait Efendi tarafından matbaa Osmanlı'ya getirildi.
- Tercüme heyetleri, Avrupa'ya öğrenci, kâğıt fabrikası, ku-
maş fabrikası ve ilk itfaiye...
- ***Moda bu devirde hızla gelişmiştir.***
- Devirde bol bol lale bahçeleri oluşturulmuştur; bundan bu
devre Lale Devri denir.

Patrona Halil'in elebaşlığı ile patlayan isyan sonunda Asi-
ler padişahın tahtan feragatini istemişler ve bunda muvaffak
olmuşlardı. (2 Kasım 1730)

Padişah 1 Ekim 1730'da tahtı Şehzade Abdülhamit'e bı-
raktı. 1 Temmuz 1736'da da vefat etti.

- Babası gibi o da tahtan çekilmek zorunda kalmıştı.

1. MAHMUD

24. Osmanlı padişahı ve 89 İslam halifesidir. 1696'da Edir-
ne Sarayı'nda dünyaya geldi. II. Mustafa'nın oğlu ve III. Ah-
met'in yeğenidir. 24 senelik saltanatı vardır. 1 Ekim 1730'da
tahtta çıktı.

II. Mustafa'nın Saliha Sultan'dan doğma oğlu olup (1696)
Edirne'de dünyaya gelmiştir.

HALKTAN YARDIM İSTEYEN PADİŞAH

- 3. Ahmet'i tahttan indiren Patrona Halil'e padişah önce iyi
davranmak zorunda kaldı. Halil'in istekleri her geçen gün
artıyordu. Öyle bir gün geldi ki İsyançı reisi yeniçeri ağa-
sı olmak ve Rusya'ya savaş açtırmak istedi.

- 15 Kasım 1730 günü tören yapılacağı bahanesiyle saraya çağrılan Patrona Halil ve yandaşları yakalanarak öldürüldü.
- İsyancıların yandaşları büyük ayaklanma başlattılar. Bunun üzerine padişah bir sancak açtı ve halktan yardım istedi.
- İsyancılardan bezmiş olan halk, padişahın yardımına koştu ve isyanlar'kısa sürede bastırıldı (28 Ocak 1731).
- Yönetimler (Hükümdar ya da diğer) şunu iyi bilmeliler: Halkın yardımı alacakları en büyük yardımlardan biridir.

İRAN RAHAT DURMUYOR

İran hiçbir zaman Şiilik politikasından vazgeçmedi ve halka zulmetmeye başladı. Bunun üzerine tekrar sefere çıkıldı.

- Osmanlı kuvvetleri Ahmet Paşa ile Erzurum valisi ve He-kimoğlu Ali Paşa kumandası altında iki koldan harekete geçti. 30 Temmuz 1731'de Kirmanşah alındı. 15 Eylül'de Kurican sahrasında İran kuvvetleri bozguna uğratıldı. Ur-miye ve Tebriz ele geçirildi.
- İran barış istedi ve ***Ankara antlaşması yapıldı. Yalnız bu antlaşma Osmanlı tarafından beğenilmedi ve Sadra-zam azledildi.***
- 1733'te tahtı ele geçiren Nadir Şah Osmanlı'ya saldırdı. Arabçay'da yapılan savaşı İran kazandı. Gence, Tiflis ve Revan kaybedildi.

HEKİMOĞLU ALİ PAŞA DESTANI

BELGRAD ANTLAŞMASI

RUSLAR VE AVUSTURYALILAR FIRSAT PEŞİNDE

- İran sorunu iyi değerlendiren Ruslar Azak'ı geri aldılar ve ilerlemeye devam ettiler.
- Avusturya ise Eflak, Bogdan ve Bosna'ya girdi (12 Temmuz 1737).
- Bu yenilgiler üzerine Muhsinzade Abdullah Paşa sadrazam yapıldı ve Rusya üzerine sefere çıkartıldı.
- ***Hekimoğlu Ali Paşaysa Avusturya üzerine sefere çıktı. 1 Eylül 1739'da Belgrad geri alındı. Avusturya ordusu Banyaluka'da büyük bir bozguna uğratıldı. Avusturya ordusu 60 binden fazla asker kaybetti. Bu zafer İstanbul'da büyük bir sevince neden oldu.***
- Bazı başarılar kazanmış olan Rusya ise Avusturya'nın yenilmesi üzerine yalnız kaldı.
- Avusturya'nın yenilmesi üzerine Rusya da antlaşmaya razı oldu. ***Belgrad antlaşmasıyla Osmanlı Pasorafça antlaşmasıyla Avusturya'ya verdiği yerleri geri aldı. Bu Osmanlı'nın yaptığı Avusturya'ya karşı son karlı antlaşmadır.*** Rusya'da Azak kalesi kalacaktı yalnız Rusya Azak denizinde gemi bulundurmuyacaktı.
- Buradan iki ders çıkarmalıyız: İran ne zaman saldırırsa ardından da muhakkak Avrupalılar saldırmışlardır. Aynı zamanda genelde Avrupalılar ve Rusya hep işbirliği yapmışlar. Bu devletlerden hiçbirinin gücü teke tek Osmanlı'yla savaşılmaya yetmiyordu bu dönemde.

BİR SON DAHA

- Belgrat Antlaşması Avusturya'ya karşı son karlı antlaşmadır.

YALNIZ

- Rusların Osmanlı toprakları içinde yer alan ve Hristiyanlar için kutsal sayılan toprakları serbestçe ziyaret etmelerine izin verilmiştir. ***Bu da Rusya'nın Hristiyanları kıştırmaya devam edebileceğini gösteriyordu.***

İRAN'IN FATURASINI KESEMEDEN YAPILAN ANTLAŞMA

Avrupa'da yeniden güçlenen Osmanlı İran Şahı Nadir Şah'ın daha önceki kazandığı yerleri almak için harekete geçti. Nadir Şah büyük bir paniğe kapıldı. Avrupa devletlerini savaşa ne kadar çağırırsa da Hekimoğlu'nun sert yumruğunu hazmetmekle meşgul olan Avrupalılar bu isteğe boyun eğemediler. Nadir Şah çaresiz kalarak ***4. Murat Döneminde imzalanan Kasrı Şirin antlaşmasına göre toprakların belirlenmesini istedi. Bu istek kabul edildi (1746).***

KAPİTÜLASYONLAR

- Fransa'nın Belgrat Antlaşmasındaki arabuluculuğundan dolayı Kapitülasyonlar süresiz olarak Fransa'ya karşı uzatıldı (1740). Bu Lozan'a kadar sürecekti.

DÖNEME DAİR NOTLAR

- Fransız bir devşirme olan Humbaracı Ahmet Paşa topçu ocaklarını yeniledi. Kara Mühendishanesini kurdu. Çağdaş ve güçlü bir ordu kuruldu.

- 28 Aralık 1745'te çıkan büyük **İstanbul yangınında** Balat ve Fener büyük zarar gördü. Bunun ardından 4 Şubat 1750'te çıkan yangın pek çok tarihi binayı ve mahalleyi kül etti.
- 29-30 Temmuz 1754 yılında bütün **Trakya'yı şiddetle sarsan büyük bir zelzele** olur.
- 3 Eylül 1754'te **Büyük İstanbul depremi** meydana geldi. İstanbul 6 gün içinde 14 kez sallandı. Büyük eserlerden bazıları dahi hasar gördü.
- 1. Mahmut, Lale Devri yeniliklerini devam ettirdi. Yeniliklerin önemini anlamıştı. Sebkatî mahlasıyla şiirler yazdı.
- **Simon isimli bir Ermeni kalfaya Avrupa mimarisi tarzında bir cami yaptıracaktı. Yalnız gelen tepkiler üzerine bundan vazgeçti.** Bu cami daha sonra yapıldığında Nuruosmaniye Camii ismini aldı.
- **Buradan şunu anlamalıyız: Padişahların Ermenilere karşı hiçbir art niyeti yoktu.** Yalnız cahil ve zalim yeniçerililer her zaman olduğu gibi burada da işleri karıştırmışlardır.

HAKKA ÂŞIKTI; HALKLARA MÜŞFİK

Karanlık bir dönemde hükümdar olmasına rağmen ülke içinde ve dışında huzuru sağlayan, Osmanlı Devleti'nin gerilemesine biraz da olsa dur diyen I. Mahmut, **hastalığına rağmen çıktığı Cuma namazından dönerken, Demirkapı'da at sırtında vefat etti (13 Aralık 1754'te).** Ona "Hastasınız, Cuma'ya gitmeseniz," deseler de kabul etmemişti. Gözlerini dünyaya kaparken büyük bir huzur içindeydi.

3. OSMAN

25.Osmanlı Padişahı ve 90. İslam halifesidir.

(Doğumu 2 Ocak 1699 - ölümü. 30 Ekim 1757) 25. Osmanlı padişahıdır. II. Mustafa'nın (1695-1703) oğlu ve I. Mahmud'un kardeşidir. Hükümdarlık dönemi 1754-1757 yılları arasındır.

- 1739'ta yapılan Belgrad antlaşması gereği barış devam etti. Bir savaş olmadı.
- Kölemen ***Devleti Mısır'da egemenliği sağladı.***
- Osmanlı'nın ***ilk deniz feneri Ahirkapı Deniz feneri yapıldı,*** 1.Mahmut'tan kalan Nuruosmani'ye Camisi tamamlandı.
- Babiâli'nin yapımı da bu dönemde bitmiştir. Babiâli önemli devlet büyüklerinin bulunduğu yerdir (Genelde sadrazam).
- 51 sene kafes hayatı yaşayan padişah, çok sinirliydi. Yalnız buna rağmen adaletliydi ve rüşveti hiç sevmezdi. ***Müzikten nedense nefret ederdi. Cariyeleri de sevmezdi.*** Dönemi barış içinde geçmiştir. Kısacık dönemde 7 sadrazam değiştirmiş olan padişah Yavuzla aynı kaderi paylaşacaktı: Çıbandan dolayı ölüm. 30 Ekim 1757 yılında vefat etti.

3. MUSTAFA

26. Osmanlı padişahı ve 91. İslam halifesidir.

(Doğumu: 28 Ocak 1717 - Ölümü: 21 Ocak 1774).

Saltanatı: 30 Ekim 1757-30 Ocak 1774)

3. Ahmed'in Mihrimah Sultan'dan doğma oğlu olup 1717 yılında dünyaya gelmiştir. 30 Ekim 1757 yılında tahta çıktı.

- Başa geçtikten sonra sadrazam Koca Ragıp Paşa'yı görevde bıraktı. Malî durumu düzeltmek için sarayın giderlerini azalttı ve yolsuzlukların üzerine gitti ancak başarılı olamadı.
- Orduda topçu sınıfını düzeltmek için Baron de Tott'a "Sütrat topçuları" adında askerî bir birlik kurdurdu.
- Büyük İstanbul depreminde yıkılan pek çok yeri yaptırdı. Halka da yardımcı oldu.
- Deniz Mühendishanesi kuruldu.

ÇEŞME KÂBUSU

OSMANLI-RUS İLİŞKİLERİ

- Rusya Lehistan'ın iç işlerine karışıyordu, amacı sıcak denizlere ulaşmaktı. Belgrad antlaşmasından beri Osmanlı'ya saldırmıyordu ama Balkanlar'da **Panislavizm (slavlaştırma) isimli bir politikayla Osmanlı aleyhinde taraftar topluyordu.**

LEHİSTAN OSMANLI'YA MUHTAÇ

- Osmanlı uzun zamandır Lehistan'da Avusturya ve Rus yanlısı bir yönetime müsaade etmiyordu ama 18.yüzyılın ortalarında bunu yapacak gücü yoktu. **Rusya Çariçe 2.Katerina'yla altın çağını yaşıyordu.** Ruslar Lehistan'ın başına 21.yüzyılda bol bol yapıldığı gibi kendi istedikleri bir kralı getirdiler: Stanislas Pontovoski. Bu Kral da derhal Rus ordusunu ülkeye çağırıp kendi halkını kıydırmaya başladı. Lehistan halkı çok zor durumda kaldı. Lehistanlı soylular tarafından kurulan **Bar Konfederasyonu Osmanlı'yı yardıma çağırırdı. Leh halkına yapılan acımasız**

zulümler padişaha bildirildi. Rus ordusu ise karşı gelen Lehleri Osmanlı topraklarına kadar kovalamış ve Balta'da hem Lehlileri hem de kasaba halkını katletmişlerdir.

- 3. Mustafa savaşa girme niyetinde değildi, ordusunun yeterli durumda olmadığını biliyordu; yalnız Leh halkına yapılan zulümler onu çok üzdü. Aynı zamanda Rusya'nın yakında ülkesine saldıracağını da kuvvetle tahmin ediyordu. Tüm bu gelişmeler üzerine 8 Ekim 1768 yılında Rusya'ya savaş açıldı.

A) DENİZLERDEKİ DURUM

İNGİLİZLERİN BİZLERE VE DÜNYAYA HEDİYESİ SOVYETLERE VE KOMİNİZME GİDEN YOL

- Bu dönemin kesinlikle en güçlü devleti İngiltere ve Rusya'dır. İngiltere 7 yıl savaşlarından karlı çıkmıştır. İngiltere, Ruslara Akdeniz yolunda yardım etmiştir. O günlerde Karadeniz Osmanlı'nın bir iç denizi olduğundan **Rusya sadece Baltıklarda küçük bir donanma bulunduruyordu.** Savaş açıldığında Osmanlı'yı ummadığı yerden vurmak için Akdeniz'e inme planı yapıldı. Akdeniz'den geçerek Osmanlı'ya karşı yol aşırı önüne çıkan her kavmi ayaklandırmak istiyorlardı.
- İstanbul'daki Fransız büyükelçisi Saint Priest Kontu, Rus donanmasının Akdeniz'e doğru hareket ettiğini bildirdi. **Ancak vezirlerden hiçbiri, Rusların böyle bir deniz seferi yapabileceğine ihtimal vermiyordu. "Büyük bir donanması bile yoktur ki Rusya'nın bre," diye alay ediyorlardı. Yalnız bilmiyorlardı ki İngilizlerden güçlü bir**

donanma için her şeyi almışlardı. Bir zamanlar 3. Murat devrinde biz 2. Felipe'in devasa ordusunu İngilizler için Akdeniz'de alıkoymuştuk (1588). Onlar ise Rusları Akdeniz'e kadar getirmişlerdi. **Bu bize 122 sene gecikmeli gelen İngiliz hediyesiydi: Hediyei verdiğimiz yerde.**

- Rus Amiral Spiridof ve İngiliz Amiral Elphinston Fransız fıkralarıyla gülüşerek Rumları ayaklandırmak için Akdeniz'e doğru yola çıkmışlardı. Onlara karadan o bölgeye gelen General Alexis Orlof da katıldı.
- Osmanlı bunu fark ettiğinde iş işten geçmişti. **Mora'da ve civarında büyük isyanlar başlamıştı.** Bu isyanlar kısa sürede tüm Balkanları da saracaktı.
- Kaptanıderyâ Hûsâmeddin Paşa kumandasındaki donanma Rus donamasıyla karşılaştığında büyük bir şoktaydı: **Nereden çıkmıştı bu gemiler. Bir zamanlar Fatih tam da bu şekil de Bizans'a sürpriz yapmıştı.** Şimdi sürpriz yapma sırası İngiliz ve Ruslardaydı. **Hem İngilizler hem de Rusların Rumları ayaklandırma isteğinin en önemli nedeni Bizans'ı canlandırmaktı.** Bizans'ın sonunu getiren supriz türünden Osmanlı'ya bir supriz yaparsak Bizans tekrar kurulur," diye düşündüler büyük ihtimal. İkisi de zayıf fakat boğazlara hâkim olan bir Bizans'ı arzuluyorlardı.
- Yapılan savaşlar bir kovalamacaya eşlik etti: Osmanlı saklanacak yer arıyordu. Kaçarak Çeşme'nin Kuzeyindeki Koyun adalarının önüne geldiklerinde bir de baktılar ki Spiderof karşılarında! Leventlerden çoğu muhtemelen **"Karşımızda Şeytanın ordusu var," diye düşünmüştü.** Yapılan çarpışmada bir Rus, bir Osmanlı kalyonu alev alınca "Aman gemilerimiz yanmasın," diye iki tarafta olay bölgesini terk ettiler.

- Rus donanması Çeşme Limanı açıklarında dolaşırken Osmanlı donanması, Cezayirli Hasan Bey'in muhalefetine rağmen Kaptanıderyâ Hüsâmeddin Paşa ve Rodos Beyi Cafer Bey tarafından manevra imkânı olmayan Çeşme Limanı'nın içine sokuldu ve sahile yerleştirilen topraklarla Ruslar'a karşı bir savunma savaşına hazırlandı.
- Bu fırsattan yararlanan **Ruslar 6 Temmuz günü hemen Çeşme Limanı'nın ağzına dizilip, liman içine ateş kayıkları saldılar ve birbirine çok yakın vaziyette demirlemiş bulunan Osmanlı donanmasına ait otuz kadar gemiyi ateşe verdiler.**
- 7 Temmuz sabahı Osmanlı donanmasından yalnızca Kaptanıderyâ Hüsâmeddin Paşa'nın bastardası Sakız adasına kaçarak kurtulabildi.

İSTANBUL ÜZERİNDEKİ KARA BULUT

- Osmanlı'nın donanması yanmıştı. Ruslar artık Ege'ye geçtiler ve Çanakkale boğazını ablukaya aldılar. Oradan doğrudan İstanbul'a varıp en büyük emellerine ulaşmak istiyorlardı. **Yalnız Cezayirli Gazi Hasan Paşa yetişerek ablukayı kaldırdı ve Rusları Ege'nin dışına attı.**

B) KARADAKİ DURUM

- Savaş açılmasına rağmen Osmanlı ordusu 8 ay kadar saldırıya geçmezken Rusya hızla bu savaş haberini duyduğundan silahlandı. Ayrıca **Çariçe 2. Katerina derhal toplanılan istihbarat raporları doğrultusunda analizler yaptı. Buna göre Osmanlı içinde ayaklanmalar her yerde desteklenecekti.**

- Sadrazam Mehmet Emin Paşa ancak savaşa 3 Nisan 1769'da çıkabildi. Çok yavaş hareket ediyordu. Bu arada Osmanlı askerleri Rusların Hotin'e iki saldırısını da püskürttüler. Hotin'in fethedilmesi demek Lehistan'ın Rus akınlarına bırakılması demekti.
- Sadrazam Dobruca'da çok fazla bekledi. Bunun üzerine Edirne'ye çağrılıp idam edilmiştir. Yerine geçen Moldavancı Ali Paşa Dinyester'i geçip Ukrayna'ya çıkarma yap-sa da askeri sonra geri aldı. **Çıkarmayı yine denedi ama Dinyester üzerindeki köprünün çökmesi sonucu ba-şarılı olmadı.**
- Rus ajanları Osmanlı içinde cirrit atıyordu, **bir köprünün çökmesi çok garip bir olaydı.**

Sonucunda Sadrazam ordusunu Hotin'den İsakçı'ya çekmeye başladı. Hotin'i savunan muhafızlar bunu duyunca büyük bir korkuya kapılıp Vezir Abaza Paşa'nın yanından tü-yüverdiler. Öyle ki sadece birkaç kişi kalmıştı.

- Haberi tez vakitte Hotin Kalesine duyuran Rusya'nın ken-disine bol para ve kadın vaat ettiği **bir Rus ajanıdır: Os-manlı askerleri içinden.**
- Çaresiz kalan Sadrazam, Abaza Paşa'dan geri kalanlarla kendisine katılıp Hotin kalesini Ruslara terk etmesini iste-di. Böylece Hotin 21 Eylül'de Ruslara geçti. Sadrazamın işine son verildi ve yerine İvazzade Halil İbrahim Paşa geldi. Savaş Osmanlı'nın lehine giderken bir anda tersine dönuverdi.
- **13 Temmuz 1771'de Kırım elden çıktı. Eflak ve Boğ-dan (Romanya) da işgal edildi.** 1771 Rusların zaferleriyle geçti.

- 1772 barış görüşmeleriyle sürdü. Hiçbir antlaşmaya varılamadı. Artık son kozlar savaşta paylaşılacaktı.
- Ruslar Kahire Belediye Reisi olan **Memluklu Cin Ali Beyi ayaklandırıdılar**.
- Kendisini Mısır, Suriye, Lübnan ve Filistin sultanı ilân eden Ali Bey, Ruslardan büyük yardım görüyordu. **Hatta Çeşme galibi Kont Orloff ona bizzat yardım ediyordu**. Bu büyük tehlike, damadı Ebu Zehep'in ona düşman olması ve ona saldırmasıyla ortadan kalktı.

1773 senesinde Rus saldırıları artık önceki gibi güçlü olamıyordu. Sultan 3. Mustafa ordunun başında sefere dahi çıkmayı düşünse de devamlı alınan kötü sonuçlardan dolayı buna fırsat olmadı. Bu duruma çok üzülüyordu. 1774'ün başlarında kalp krizinden hayatını kaybetti (21 Ocak 1774).

1. ABDULHAMİD

27. Osmanlı Padişahı ve 92.İslam halifesi.

(Doğumu: 20 Mart 1725 - ölümü 7 Nisan 1789). 3.Ahmet'in oğlu ve 3.Mustafa'nın kardeşidir. Tahtta kalma süresi, (21 Ocak 1774-7 Nisan 1789). Ahmet'in Râbia Şermi Sultan'dan doğma oğludur.

Rus Harbini kardeşi III. Mustafa gibi mümkün olduğu kadar az zararla kapatmayı düşünüyordu. Ancak bunu başaramadı.

OSMANLI TARİHİNİN İLK EN AĞIR ANTLAŞMASI KÜÇÜK KAYNARCA ANTLAŞMASI

- Osmanlı devleti **ilk defa halkı tamamen Türk ve Müslüman olan Kırım'ı kaybetti**.
- Rusya Karadeniz'e kesin olarak indi ve Karadeniz artık Osmanlı gölü değildi.

- **Osmanlı tarihinde ilk kez savaş vergisi verdi.**
- Eflak, Bogdan, Mora ve Akdeniz'de işgal edilen adalar Osmanlı'ya geri verilecekti ama Osmanlı'nın bu halklara adaletli davranıp davranmadığını Ruslar kontrol edecekti. Osmanlı bu bölgelerdeki herkese genel af ilan edecekti. Rusya bu bahaneyle artık Osmanlı iç işlerine karışabilecekti.
- **Rusya'ya da kapitülasyonlar ilk defa verildi.** Rus ticaret gemileri artık boğazdaydı. Ajanlık için bu büyük bir fırsattı onlar için.

Kırım, Kuban, Bucak Tatarları, Kılburun Yeni Kale, Azak Kaleleri ile Özi ve Aksu arasındaki araziler Rusya'ya terk ediliyordu. Böylece Karadeniz hâkimiyeti iyice zayıflamaya başlıyordu. 1768-1774 Osmanlı Rus Savaşları ile devam ederken, diğer taraftan Mısır, Suriye, Gazze yani; Doğu her geçen gün kan kaybetmeye başlıyor, Osmanlı'nın hâkimiyeti her geçen gün azalıyordu. Osmanlı, Rus muhaberesi uzaması ile de masraflar çok artmıştı. Hazine iyice boşalmıştı. 1783 yılında Kırım Rus Çarlığı'nın bir vilayeti haline geldi.

Bir taraftan da Avusturya ordusu rahat durmuyor, işgalleme başlamıştı. Fransa'ya Mısır'ı düşünüyordu. Kısacası Osmanlı'nın bütün hudutları tehlike içinde her geçen gün daha da küçülüyordu.

Rusya ile Avusturya Müşterek hareket ediyordu. 1788 yılında Özi tamamen Rusların eline geçti. 28 Mart 1789 yılında I. Abdülhamit vefat etti.

3. SELİM

(Doğumu 24 Aralık 1761 - ölümü: 28 Temmuz 1808) ,
28.Osmanlı padişahı ve 93.İslam halifesidir. Saltanatı: 1 Nisan
1789-29 Mayıs 1807

3. SELİM YENİLİKÇİ BİR HÜKÜMDARDI

- İyi bir şair, bestekâr ve neyzendi. *İlhami mahlasıyla şiir-ler* yazardı. *Babası 3. Mustafa bir kısım kâhinlerden aldığı bilgilere göre 3. Selim'in devleti çok büyük yerlere getireceğine inanıyordu.*
- İlk defa 1797 yılında 3.Selim zamanında İstanbul'a Avrupa'dan gelen bir grup opera gösterisi sergiledi.
- *Nizamı Cedit (1793) isimli bir ordu kurarak Avrupa tarzında çağdaş bir askeri sistemin temelini atmak istedi. Bu ordu Napolyon karşısında başarılı oldu da.* Yalnız yine baş belası yeniçerililer devreye girdi ve Kabakçı Mustafa önderliğinde ayaklanıp Sultanı tahttan inmek zorunda bıraktılar (29 Mayıs 1809).
- *Milliyetçilik kaynaklı ilk isyan olan Sırp İsyanı bu dönemde çıktı.* İsyan (1804) Kara Yorgi'nin liderliği ve Rus ve İngilizlerin ateşli desteğiyle isyan büyüdükçe büyüdü.

FRANSIZ İHTİLALİNİN GÖLGESİNDE

Tahta çıkar çıkmaz aynı yıl 17 Temmuz'da Bastilla baskısıyla Fransız ihtilali başlamış oldu. Bundan sonra 1791'de *İn-san Hakları Ve Yurttaşlık Bildirgesiyle* Fransız Meşrutiyeti ilan edildi. Kralın yetkileri kısıtlanmıştı. Bu olaylar yakında dünyayı tamamiyle değiştirecekti. Özellikle bir şey hepsinden daha da çok değişime hız verecekti: Milliyetçilik akımı...

Fransızlar belki art niyetten belki de başka bir şeydendir şöyle bir şeyi her yana vızıldamaya başladılar: Her millet kendi topağına sahip olmalı ve bu her milletin hakkıdır.

İNSAN HAKLARI İÇİN KATLİAM

- ***Eylül katliamı*** (2 Eylül 1792) , Fransızlar binlerce mahkûmu katlettiler. ***Vendee katliamı*** (50 bin kadar kişinin gilyotinle öldürüldüğü söyleniyor).
- Bu dönemde söylenmiş olan, “Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler!” (“Qu’ils mangent de la brioche.”) sözü, ya Marie Antoinette’i kötülemek ya da sözü popüler yapmak amacıyla, Marie Antoinette’e mâl edilmiştir. Onun tarafından söylendiğine dair hiçbir kanıt yoktur. Daha sonra onu da öldürdüler.

PARA, MISIR VE EL İMPARATOR: NAPOLYON BONOPARTE

- 2 Temmuz 1798 tarihinde Napolyon İskenderiye’yi işgal etti. 22 Temmuz 1798 tarihinde Napolyon Bonapart Kahire’yi de ele geçirdi. 2 Eylül 1798 tarihinde Osmanlı Devleti Fransa’ya savaş ilan etti. 18 Mart 1799 tarihinde Akka önlerinde karşılaştığı Fransız ordusunu başarıyla geriye püskürttü.
- ***Napolyon ilk yenilgisini Cezzar Ahmet Paşa’nın elinden aldı.***
- Fransız ordusu 1 Ağustos 1799’da Osmanlı kuvvetlerini yendi, ancak Fransa ordusunun yetersiz olduğu ortaya çıkmaktaydı. Bu yüzden Napolyon geri çekilip Mısır’a gitti (22 Ağustos 1799). Mısır’da istediğini alamayan Fransa 27 Haziran 1801 tarihinde imzalanan sözleşmenin hükümleri doğrultusunda Mısır’dan geri çekildi. ***(9 Ekim 1801 Paris Antlaşması)***

PARDON KARDEŞ, YANLIŞLIKLA OLDU

- 25 Haziran 1802'de Paris'te imzalanan bir diğer barış antlaşması da Fransa ve Osmanlı Devleti arasındaki dostluğu yeniden güçlendirdi. Bu oldukça garip bir durumdu. Mısır sanki basit bir güreş müsabakasıydı da şimdi hemen Fransa'yla dost olunuyordu.
- Napolyon Bonapart 1804 yılında kendini ***"I. Napolyon" adıyla imparator ilan ettikten sonra İstanbul'a bir elçi gönderdi. "Soyumun asaleti benden başlar," diyordu Napolyon.***

RUSYA'YLA BİTMEYEN SAVAŞ

- Osmanlı Kırım'ı almak istiyordu ve bu da Fransa ve İngiltere tarafından destekleniyordu. Rusya daha önce Karadeniz'e Küçük Kaynarca antlaşmasıyla girmişti ve artık gözü Avrupa'daydı. Bu İngiliz ve Fransızları çok rahatsız etmişti.
- Osmanlı ordusu disiplinden uzaktı ve Rusya ile yaptığı Fokşan (1 Ağustos 1789) ve Boze (22 Eylül 1789) Savaşlarında büyük kayıplara uğradı. Akkerman kalesi Rusların eline geçti ve Besarabya Rusya tarafından işgal edildi.

OSMANLI-AVUSTURYA: SON PERDE

Ziştovi, Avusturya'yla yapılan son savaştır.

- Rusya'yla savaşıldığı sırada beklenmeyen bir şekilde Avusturya'yla da savaşa girildi. Yalnız Avusturya Rusya kadar başarılı olamadı. Sonuçta Ziştovi Barışı yapıldı (4 Ağustos 1791). Avusturya buna göre savaşta aldığı yerleri geri verecekti.

- Avusturya'nın buna mecbur kalma nedeni Fransız İhtilali'nin getirmiş olduğu "milliyetçilik" akımı korkusudur. İmparatorluklarında isyankâr etnik sesler yükselmeye başlamıştı. Osmanlı ise bunun hiç farkında değildi.
- Avusturya çekilince Rusya'da savaşı kesti. **Yaş Barış Antlaşması yapıldı. Kırım kesin olarak Rusların oldu.** Dinyester nehri sınır kabul edildi (9 Ocak 1792).

İNGİLİZ DONANMASI İSTANBUL'DA İNGİLİZ'İN RUS SEVDASI

- Napolyon, Sebastiani isimli elçisini kendini imparator ilan ettikten sonra İstanbul'a gönderdi. Bu elçi 3.Selimle bir hayli yakınlaştı. Elçi Sultanı İngiliz ve Ruslara saldırtmaya çalışıyordu.
- Birleşik Krallık Osmanlı Devletinden Sebastiani'yi sınır dışı etmesi, Fransa'ya savaş açması, Eflak ve Boğdan'ın Rusya'ya verilmesini istediler.
- Bu talepler kabul edilmeyince de Amiral Sir John Thomas Duckworth komutasındaki Birleşik Krallık donanması Çanakale Boğazından Marmara Denizi'ne girerek Osmanlı donanmasını yok etti (19 Şubat 1807). **İstanbul limanında demirleyen Duckworth Osmanlı Devletiyle anlaşmaya çalıştı.**
- **Padişah da dâhil olmak üzere İstanbul'da büyük bir savunma hazırlığı başladı. Siperler kazıldı ve gerekli taktikler belirlendi.** Fransız elçinin de bunda payı vardır. İngiliz Amiral durumdan bir sonuç çıkmayınca **Atatürk'ün yıllar sonra söyleyeceği gibi "Geldiği gibi geri gitti."** **İstanbul bir bombardımandan kurtulmuştu.** Yıllar sonra tarihi çok iyi bilen Atatürk muhtemelen bu olayı da göz önünde bulundurarak "Geldikleri gibi giderler," diyecekti.

- 22 Aralık 1805'te Rusya'nın Eflak ve Boğdan'a 40 000 askerle girmesi üzerine savaş ilan edildi. 11 Mayıs 1807 Limni'de (Çanakkale Boğazı) Osmanlı donanması yenildi.

Fransızların Mısır'ı işgal edip, Suriye üzerine sefere çıkması ile sakin gözüken Ortadoğu sükûneti bozdu. İngiltere ve Rusya Osmanlı hükümeti üzerinde müthiş bir baskı kurdu (1805). Artık ok yaydan çıkmıştı. Ruslar, İngilizler ve Fransızlar her dediklerini yaptırarak hale geldiler. Osmanlı Hükümetinin İngiltere'nin isteklerini reddetmesi ile Osmanlı-İngiliz ilişkilerinde meydana gelen bu son durum üzerine İngilizler'in denizden bir hareket yapması beklenmeye başlandı. Padişah III. Selim Boğazlara takviye yapılmasını istemişti.

Yüksek rütbeli bir Fransız subayına Boğaz savunmasını incelettirilmiştir. Fakat İngilizler çok kurnaz davranarak Çanakkale boğazından geçerek İstanbul boğazına gelmiştir. Burada askerin çok büyük hatası vardır. **Kaptan Derya; deniz kuvvetlerine bakan komutana bayram olduğundan dolayı askere izin verdirtmişti (1807).**

III. Selim Osmanlı Devleti'ni mümkün olduğu kadar Avrupa'da sürmekte olan Koalisyon savaşlarında tarafsız tutmaya çalışmıştı. Ancak 1806 ve 1807 yıllarında meydana gelen gelişmeler üzerine Rusya ve İngiltere gibi iki büyük devlete birden savaş açmak zorunda kalmıştı. Fakat İstanbul'da meydana gelen olaylar onun siyasi hayatına son verdi. 26 Mayıs 1807 tarihinde Nizamı Cedit hareketine karşı İstanbul'da **Kabakçı Mustafa isyanı başladı** ve bunun sonucunda 29 Mayıs 1807 yılında III. Selim tahtan indirilerek yerine 4. Mustafa tahta geçti. Nizamı Cedit ordusu olmak üzere getirilen yeniliklerin çoğu ortadan kaldırıldı. 1807 yılı Osmanlı devletinin iç ve dış işleri aleyhine gelişmiştir.

3. Selim; yenilikçi bir padişahı. Gerilemenin asıl nedenin eski zararlı kurumlar olduğunu anlamakla beraber bilim ve sanatında önemini çok iyi anlamıştı. ***Yalnız karanlık güçler fırsat vermeden harekete geçtiler. O devirde İngiliz Kraliyet ajanlarının faaliyetleriyle önemli bir padişah daha tahtan indirilmiş oluyordu.*** Kimse onların bu işin içinde olduğunu anlayamayacaktı.

ÇÖKÜŞE GİDEN YOL

4. MUSTAFA

29. Osmanlı Padişahı ve 94. İslam halifesidir.

(Doğumu: 8 Eylül 1779 - Ölümü: 17 Kasım 1808). 29. Osmanlı padişahıdır. Sultan 1.Abdülhamit'in oğludur.

KABAKÇI İSYANI DIŞ GÜÇLERİN TEZGÂHIYDI

Kabakçı isyanıyla başa geçen padişah, yeniçerililerin gücünün son haddine vardığı bir dönemde saltana nail olmuştu. İngilizler ve Ruslarla mücadeleler devam etmekteydi.

Sadaret Kaymakamı Köse Musa'nın telkinleriyle, Haseki Halil Ağa parçalandı. Bu hareket ile isyan başlatıldı. Büyükde-re Çayırında toplanan âsiler Kabakçı Mustafa'yı baş seçtiler. Çok az sayıdaki Nizamı Cedit askeri bu isyanı bastırabilecek-ken Köse Musa buna engel oldu. 3.Selim'in "Bu iş bizim yü-zümüzden oldu, kardeşkanı dökülmesin," diye düşünmi üze-rine de büyüdü. Sonunda Köse Musa Nizamı Cedit ordusu-nun dağıtılma fermanını aldı. Yalnız bununla tatmin olmayıp sonunda padişahı tahttan indirdiler.

O andan itibaren yeniçerilerin ağaları sanki bir padişahmış gibi davranmaya başladılar. İstanbul'da bir terör fırtınası estirdiler. Bu Alemdar Mustafa Paşa isyanına kadar devam edecekti.

ALEMDAR MUSTAFA PAŞA

Yeniçerililer, 4. Mustafa'yı padişah yaptıkları andan itibaren İstanbul'da kapı kapı dolaşıp buldukları her Nizamı Cedit askerini öldürdüler. Hatta canları eserse bazı başka kişileri...

3. Selim taraftarları Rusya karşısında başarılar kazanmış olan, sevilen bir komutan Alemdar Mustafa Paşa'ya sığındılar. Mustafa Paşa 3.Selim'i tekrar tahtta çıkarmak için 16 bin kadar bir orduyla Edirne'den harekete geçti. Yeniçerilileri ve Kabakçı Mustafa'yı etkisiz hale getirip saraya girdiğinde 3. Selim'in öldüğünü öğrendi. Bunu 4. Mustafa'nın yaptırdığını söylerler. 4. Mustafa, aslında yeniçerilerden hoşlanmıyordu; yalnız onu tahtta çıkaran onlar olduğundan bir ikilem içinde kalıyordu. Sonunda gizlice Alemdar'ı yeniçerileri bastırmak için çağırdı ama Şeyhülislamın Alemdar'ın onu tahttan indirip 3.Selim'i tekrar padişah yapacağını söylemesi üzerine 3. Selim'in ve şehzade Mahmut'un öldürülme fermanını verdiği söylenir. Şehzade Mahmut (2. Mahmut) derhal kaçıp cariyelerin de yardımıyla sarayın çatısına saklanmıştır.

Alemdar Mustafa Paşa pek çok isyancıyı imha ederek isyanı bastırdı. Saraya girdiğinde 3. Selim'in öldürüldüğünü duyunca 4. Mustafa'yı tahttan indirip 2. Mahmut'u tahta çıkardı.

2. MAHMUT

(Doğumu: 20 Temmuz 1784 - Ölümü: 2 Temmuz 1839) , 30. Osmanlı padişahıdır. Saltanatı: 28 Temmuz 1808 - 2 Temmuz 1839.

ALEMDAR MUSTAFA PAŞA

SADRAZAMIN ÇATISINDAKİ BARBARLAR

Alemdar Mustafa Paşa, sert çarpışmalardan sonra Kabakçı Mustafa isyanını bastırmış ve 2.Mahmut'u padişah yapmıştı. 2.Mahmut da onu sadrazam yaptı.

Sadrazam önce derhal yeniçerilerden Esame adı verilen cüzdanları toplamakla işe başladı. Bu cüzdanlarla yeniçeriler maaşlarını alıyorlardı. Yalnız tuhaf olan bir şey vardı: Ortada var olandan birkaç kat daha fazla Esame cüzdanı vardı ve bu cüzdanlar alınıp satılabiliyordu. Cüzdanları parayla satın aldıktan sonra Sadrazamının ilk işi onları derhal yaktırmak oldu. Bu yeniçerileri son derece sinirlendirdi ve derhal Sadrazamın konağını bastılar. Bin kadarı çatıya çıkıp çatıyı delmeye başladı. Sadrazam yardım gelir diye biraz bekledi ama nafileydi. Sonunda çaresizlikle barut deposunu ateşledi ve 600 kadar yeniçeriliyle birlikte öldü (14 Kasım 1808).

Artık yamyamlar kadar vahşileşmiş olan yeniçeriler daha sonra sadrazamın yanmış cesedini buldular ve onu günlerce İstanbul sokaklarında sürüdüler. Sonra da parçalarını bir kuyuya attılar. Yalnız daha sonra onun kemikleri Zeynep Sultan camisi avlusuna gömüldü.

DÖNEME AİT NOTLAR

- ***16 Haziran 1826'da Yeniçeri ocakları tarihe karıştı. Bu olaya Vakayı Hayriye denilir (Hayırlı olay). Yerine Asakiri Mahmutu Muhammediyye ordusu kuruldu.***
- 1501 yılında 2. Beyazıt döneminde kurulan Bektaşî tarikati 1826 yılında 2. Mahmut döneminde kapatılmıştır.

- Kılık kıyafet kanunuyla devlet memurlarına sarık, kavuk giymeyi yasaklarken fes giymelerini emretti. Şalvar ve çarık da yasaktı, pantolon ve yeni ayakkabılar giyilecekti (3 Mart 1829).
- Nüfus sayımı yapıldı (1831). Yalnız sadece erkeklerin nüfüsü sayılmıştı.
- İlk resmi gazete **Takvimi Vekayi** çıkartıldı (1 Kasım 1831). **Avrupa'ya öğrenci** gönderildi. Divan teşkilatını kaldırarak yerine **nazırlık (bakanlıklar)** kurdurdu. **İlköğretimin zorunlu** ve parasız olduğunu ilan ettirdi. Tıbbiye (Tıp Fakülteleri) ve Harb okulları açtırdı. Posta teşkilatını kurdurdu.

İLK MİLLİYETÇİ İSYAN

Sırp İsyanı 3.Selim döneminde başlamış ve savaşlardan dolayı bir türlü bastırılamamıştı. Kara Yorgi önderliğinde isyan hızla büyüdü. Ruslardan da aldığı destekle Kara Yorgi 13 Aralık 1806'da Belgrat'a girdi. Belgrat 1812'ye kadar devam eden Rus savaşından dolayı Kara Yorgi'de kaldı. Ruslarla daha sonra yapılan Bükreş Antlaşmasıyla Sırlara bazı imtiyazlar veriliyordu.

- Bu diğer azınlıkları da ayaklandıracaktı; çünkü her azınlık kendisi için imtiyaz isteyecekti.
- Bükreş antlaşmasından sonra Osmanlılar savaşarak Belgradı tekrar geri aldı ve Kara Yorgi Avusturya'ya kaçtı. İlk isyan böylece bastırıldı.
- Daha sonra Viyana Kongresine temsilci gönderen Sırlar bundan sonuç alamayınca Miloş Obreneviç önderliğinde yine ayaklandılar. Rusların da zoruyla Osmanlı Sırlara bazı özerklikler verdi (1817). Daha sonra yapılan **Edirne**

antlaşmasıyla Sırbistan kesin özerklik verildi (1829).

- Daha sonra Osmanlı 1877-1878 Rus savaşını kaybedince Sırbistan'a yapılan Berlin antlaşmasıyla tam bağımsızlık verdi. ***1882'de Sırbistan Krallığı ilan edildi.***

AVRUPA BİRLİĞİNİN EN ESKİ ADIMI

VİYANA KONGRESİ

Hemen hemen tüm Avrupa devletlerinin katıldığı Kongreye Osmanlı katılmamıştır.

- ***Napolyon savaşları ve Fransız İhtilali sonucu tamamen değişen Avrupa'nın geleceğinin belirlendiği önemli bir olaydır.*** İngiltere, Rusya, Prusya ve Avusturya gibi güçlü devletler kararlarda etkin rol oynamışlardır.
- ***İmparatorluklar kutsaldır.***
- ***Demokrasi hareketleri desteklenmemelidir.***
- Kesinlikle ***milliyetçi hareketler desteklenmemeli.***
- Kongreye katılan hiçbir devlet birbirinden habersiz antlaşma yapmamalı.
- ***Hiçbir Avrupa devleti diğerlerine zarar verecek işler yapmamalı.***

Kongredeki kararlar Avusturya Başbakanı Meternich'in etkisinde alınmıştır. Bu yüzden kongreden sonra devam edecek olan sürece Meternich süreci denir.

- Sırlar bu kongreye bağımsızlık için bir heyet gönderse-ler de hiçbir sonuç alamadılar.
- ***Bu kararları İngiltere, Rusya ve Fransa 1827 yılında Yunan milliyetçi isyanını destekleyerek çiğneyeceklerdir (Navarin Baskını).***

DONANMA İMHA ÂDETİ

NAVARİN OLAYI

Yunanistan Bağımsızlığına Kavuşuyor.

Filiki Eterya isimli bir kuruluşun etkisiyle Yunanlılar Osmanlı'ya karşı harekete geçtiler. **Tepedelenli Ali Paşa isyanı da işlerine gelmiş oldu. 1820'den 1829'a kadar devam eden mücadele sonucu ilk bağımsızlığı elde eden devletler.**

1820'de başlayan Eflak isyanı kısa sürede bastırıldı. Yalnız hemen bir sene sonra Mora'ya sığrayan isyan çok hızlı yayıldı. İsyanın içinde daha çok Arnavut izleri vardı. Osmanlı bunu bastırmakta çok çaresiz kalınca Mehmet Ali Paşa'dan yardım istedi. Mehmet Ali Paşa'ya Osmanlı isyanı bastırırsa Mora ve Girit valilikleri vaat ediyordu. İsyanı oğlu İbrahim Paşa komutasındaki bir orduyla bastıran Kavalalı Mehmet Ali Paşa daha sonra **Edirne antlaşmasıyla Yunanistan'a bağımsızlık** verilmesi üzerine Suriye valiliği istedi. Yalnız verilmedi. **Bunun üzerine Mehmet Ali Paşa isyanı da patlak verecekti.**

İngilizler, Fransızlar ve Ruslar aralarında gizli bir antlaşma yaptıklarında isyan bastırılmıştı. Fransızlar az bir zaman önce güya dostlarımızdı. Gerçi bu dostluk her ne kadar Napolyon'a bağlı olup Napolyon'un Avrupalılar tarafından etkisiz hale getirilmesiyle bitmiş olsa da Fransa onlara bir zamanlar Osmanlı'nın ne iyilikler yaptığını hatırlayarak biraz ağır olmalıydı. Ama asla öyle olmadılar. **Yaptıkları Viyana antlaşması da varken tuttular; Yunanlılar için bağımsızlık istediler.** 2.Mahmut kabul etmeyince de derhal işlerinin başlarına geri döndüler: **Kompo.** Osmanlı ve Mısır gemilerinin bulunduğu Navarin limanına "Dostuz diyerek," ellerini kollarını sallayarak giren birleşik donanma daha sonra "Ateş gemisini şuraya çekin," de-

diler. Dedikleri çok mantıksızdı, kabul edilmeyince “Mısır gemileri ateş açtı,” diye tam kelimeyle kallesçe ateş açmaya başladılar. ***Osmanlı ve Mısır donanması bunu hiç beklemiyordu.*** İnanılmaz bir olaydı bu, hiçbir orduya yakışmayan bir kendini bilmezlikti. Savaş savaş usulleriyle olurdu, o an için hiçbir savaş lafı geçmiyordu. ***Birleşik donanma bir terörist saldırısı şeklinde hazırladıkları komployla 6 bin kadar masum askeri öldürdü ve 50'den fazla gemiyi batırdı (20 Ekim 1827).***

Şöyle bir düşünün; Türk donanması uluslar arası sularda gezerken Rusya'nın bir limanına dostuz diye giriyor. Sonra da aniden saldırıya geçiyor. Ne olurdu? Sanırım buna savaş suçu derlerdi. ***Osmanlı da aynısını yaptı ve tazminat istedi.*** Ama suçlu olanlar şeytanın savunma parolasıyla derhal işe giriştiler: En iyi savunma saldırdır, karşıdakilere kendi suçlarını yüklemek. Bu arada şunu belirtirsek bunun bir katliam olduğunu daha iyi anlarsınız: Navarin'deki İngiliz Donanması komutanı Codrington İngiliz parlamentosundaki sert eleştiriler üzerine görevinden alındı. İngilizler bile aslında bu işten memnun değildi; çünkü bu bir katliamdı. Yalnız Rusya hiç oralı değildi ve hiç utanmadan bir de savaş ilan ediverdi. Fransızlar da derhal savaş ilan etmeye kalktılar. Yalnız İngilizler kendi çıkarlarının tehlikede olduğunu sezerek araya girdiler ve barış yapıldı.

EDİRNE OLAYI

Yunanlılar Muratlarına Eriyor

2. Mahmut, birleşik donanmanın terörist tarzı saldırısı üzerine ***tazminat istedi. Rusya ise derhal savaş ilan etti (1828).*** Devletin yıllarca içini oymuş olan yeniçerili ocağı kaldırılmış ve yerine Asakiri Mahmutu Muhammediyye isimli yeni bir ordu

kurulmuştu. Her şey daha çok tazeydi, ordu tam yerli yerine oturmamıştı. **Rus ajanları çara “Efendim, derhal Osmanlı ordusu yeniden güçlenmeden başlarına çullanmalıyız,” diye haber vermişlerdi.** Hiç savaş açılmayacak bir yerde savaş açan Ruslar hızla Batı’da Enirne; doğuda ise Erzurum’a kadar geldiler. Hedefleri İstanbul’du ama **İngiltere’nin de gözü oradaydı. Derhal araya girdi ve Edirne antlaşması yapıldı (14 Eylül 1829).** Ruslar aldıkları yerlerin çoğunu verdiler. Ne hazindir ki **Osmanlı devleti tazminat ödeyecekti.**

- Yunanistan’a Bağımsızlık verilirken Eflak, Sırbistan ve Boğdan’a imtiyazlar verildi.
- Rus ticaret gemileri boğazlarda serbestçe geçebilecekti

KAVALALI MEHMET ALİ PAŞA İSYANI OSMANLI’YI BOĞAZ AĞRISINA GÖTÜREN SÜREÇ

Mısır valisi Mehmet Ali Paşa Mısır halkı tarafından çok sevilirdi. Zamanla Osmanlı’dan bile güçlü hale gelmeye başladı. Mora isyanını bastırması halinde kendisine Mora valiliği vaat edilmişti; yalnız Edirne Antlaşmasıyla bu imkânsız hale gelmişti. Bunun üzerine Kavalalı, Suriye valiliğini istedi ama kabul edilmedi. Paşa hızla harekete geçip pek çok yerleri alarak Toroslari aştı ve **Konya ve Adana’da Osmanlı ordusunu da yendi.** Osmanlı’nın artık gücü kalmamıştı. Bunun üzerine Ruslardan yardım istendi. **Boğaza gelen Ruslarla Hünkâr İskelesi Antlaşması yapıldı.**

- Bu antlaşma Boğazlar sorununa neden oldu ve 1841’de Londra Boğazlar konferansında tekrar gündeme geldi.
- **Bu antlaşma Osmanlı devletinin boğazlar üzerindeki egemenliğini kullanarak imzaladığı son antlaşmadır.**

Buna göre Ruslar ve Osmanlılar birbirlerine karşı her zaman yardımcı olacaklardı. Antlaşmanın gizli bir maddesinde “Osmanlılar boğazı Ruslar Batılılarla savaşa girerse derhal Batılılara karşı kapatacağı.” Yalnız Rusların boğaza girmesinden ve yapılan **antlaşmadan korkan İngiliz ve Fransızlar hemen araya girdiler** ve Mısır ile Kütahya antlaşması imzalandı. Buna göre Kavalalı istediğini almış oluyordu (1833).

Osmanlı Devleti daha sonra Mısır sorununda **İngilizlerin yardımını almak için Balta Limanı Ticaret antlaşmasını imzaladı (1838).**

- **Her türlü malı İngilizler Osmanlı topraklarında alıp satabilecekler**
- İngilizlerden mal alım satımı için hiç belge alınmayacak
- Yabancı mallar boğazdan serbestçe geçecek.
- **İngilizler yerli tüccarlardan fazla vergi ödemeyecek** ki bazıları Osmanlılardan 4 kat daha az vergi verdiklerini söylerler İngilizlerin.
- **Antlaşma sürekli olacak ve tüm Avrupalı devletler yararlanacak.**

Maddeleri dikkatle okursanız bugünlerde bile hala etkilerinin sürmekte olduğunu görürsünüz. **Şu an pek çok alanda kaliteli bir ürünümüz yoksa bu yüzdendir.**

2. Mahmut bundan sonra hızla iyi şeyler yapmaya çalıştı. İngilizlerse **Mısır’da kendilerine sorun çıkaran güçlü bir devletten hiç hoşnut değillerdi.** Hemen işe koyulup “Mısır’ı yenecek güce geldin,” artık dediler padişaha. Ne var ki Osmanlı denizde ve karada yapılan her savaşta Mısır karşısında büyük yenilgi aldı. Donanma Kavalalı’ya teslim edildi. Osmanlı’nın ne donanması ne de güçlü bir ordusu kalmıştı (1839). Tam da bu felaketler olurken 2.Mahmut vefat etmişti.

ABDULMECİD

(Doğumu: 25 Nisan 1823, İstanbul - Ölümü: 26 Haziran 1861, İstanbul). 31. Osmanlı padişahıdır. Saltanatı: 2 Temmuz 1839-26 Haziran 1861).

Abdülmecit **tahta çıkar çıkmaz** Kavalalı Mehmet Ali Paşa'ya **Osmanlı ordusu Nizip'te yenilmişti**. Sadrazam yaptığı Hüsvrev Paşa'yı sadrazam yaptı. Hüsvrev Paşa'yı düşman kabul eden Kaptanı Derya Ahmet Fevzi Paşa, donanmayı Mısır'a götürüp, Mehmet Ali Paşa'ya teslim etti (3 Temmuz 1839).

Avrupa devletleri Osmanlı'dan Mısır sorununu kendilerine danışmadan çözmeye kalkmamasını söyleyen mesajlar gönderdiler. Osmanlı çaresizdi, yapacağı bir şey yoktu, bu istek kabul edildi. **Sonunda Londra Konferansında bir antlaşma yapıldı (1840)**. Buna göre Mehmet Ali Paşa'ya Suriye valiliği verildi ve bundan sonra da orayı onun soyundan gelenler yönetecekti. Diğer yerlerse Osmanlı'nın olacaktı. Yalnız Kavalalı Mehmet Ali Paşa bundan hiç mi hiç hoşnut değildi. Ne var ki İngiltere, Avusturya ve Osmanlı birleşik ordularının Beyrut'a asker çıkarması üzerine Mısır yenildi. Bundan sonra artık Kavalalı'dan ses çıkmadı. 1845'te de İstanbul'a gelip Abdülmecid'e bağlılığını sundu.

BOĞAZLAR SORUNU

İNGİLTERE ŞİMDİ DE RUS DÜŞMANI

Osmanlı, **Mehmet Ali Paşa'yla** beraber yıllarca devam edecek bir sorunla tanıştı: **Boğazlar sorunu**. İngilizler ve Fransızlar Rusya ile imzalanan Hünkâr İskelesi Antlaşması'nın 8 senelik müddeti dolar dolmaz hemen devreye girdiler ve

bunun sonucunda **Londra Boğazlar Konferansı toplandı. Konferans sonucunda artık boğazlar üzerindeki egemenliğimiz kalkmış oluyordu sanki öyle aksi gibi görünse de.** “Boğazlar barış zamanında tüm savaş gemilerine kapalı, ticaret gemilerine açık olacak,” maddesi bunu açıkça gösteriyordu. Osmanlı boğazlarını istediği gibi kullanamayacaktı (1841).

TANZİMAT FERMANI

Babası 2. Mahmut'un ölümünden dolayı yapamadığı **Tanzimat fermanını** Hariciye (Dışişleri) Nazırı (Bakanı) **Mehmet Reşit Paşa** tarafından hazırlandı ve padişahın bazı kuşakları altında ilan edildi (3 Kasım 1839).

Osmanlı Devleti bu fermanı oldukça hızlı bir şekilde hazırladı. Bunun en önemli nedeni 1840 yılında toplanacak olan Londra Boğazlar Konferansında Avrupalıların Osmanlı azınlıklarını bahane edip Osmanlı'nın iç işlerine karışmasını engellemek ve Mehmet Ali Paşa meselesinde Osmanlı lehinde karar verilmesini sağlamaktı. Rusya'nın daha önce bazı antlaşmalarla Osmanlı'nın iç işlerine karışması sonucu neler olduğunu artık herkes çok iyi biliyordu. Ayrıca Osmanlı devleti bu fermanla Fransız İhtilali'nin imparatorlukları yıkan felsefesine karşı da **Osmanlıcılık akımını başlatmış oluyordu**. Buna göre etnik grupların hiç birine diğerinden fazla ilgi gösterilmeyecek, hepsine de aynı muamele yapılacaktı.

Gülhane Parkında ilan edilen fermandaki bazı madderi şöyleydi:

- Tüm vatandaşların can, mal ve namus güvenliğinin sağlanması,
- Erkeklere dört yıl mecburi askerlik,
- Hiç kimse yargılanmadan idam edilemeyecek,

- Vergide adalet, rüşvetin ortadan kaldırılması...
- **Herkesin mal ve mülküne sahip olması**, bunu miras olarak bırakabilmesi...

BİLİMİN ÖNEMİ FARKEDİLDİ

AMA UYGULAMAYA GEÇİLEMEDİ

İlk Muallim (öğretmen) yetiştiren okullar açıldı (1848)
1851'de **ilk kez bir bilim akedemisi açıldı: Encümeni Daniş**. Bugünlerde bahsedilen Encümeni Danişle bu Encümeni Danişin hiçbir ilgisi yoktur. 18 Temmuz 1851 günü görkemli bir törenle açılan Encümeni Daniş'in açılışına padişah dâhil olmak üzere devletin tüm önemli görevlileri ve ilmiye sınıfının meşhurları katıldı. Ne ilginçtir ki Ramazan ayının tam 19. Günüydü açılış ve neredeyse miladi ay da 19'a denk gelmişti.

40 tane dâhili (ülke içinden) , 30 tane de harici (ülke dışından) üyeleri çeşitli bilim dallarında uzmandılar. Dâhili üyelerine örnek olarak Sadrazam Reşit Paşa, Ahmet Cevdet Paşa, Ahmet Vefik...

Harici vekillerine örnek olarak James W. Redhouse ve Bionchi... Encümeni Daniş'de ders kitapları ve Darül Fünun için kitaplar hazırlanıyordu. **İlk önce Kavaidi Osmanlı isimli bir lügat, sözlük, hazırlanacaktı ama bu neticelendirilemedi**. Yalnız daha sonra Ahmet Cevdet Paşa'ya 1774'den 1824'e kadar olan Osmanlı tarihini yazma görevi verildi. Ortaya 12 ciltlik **Tarihi Cevdet** isimli dev bir eser çıktı.

Tanzimatın öngördüğü ilkeleri uygulamak için Meclisi Âlii Tanzimat kuruldu (1853). Her eyaletten, yörelerinin ihtiyaçlarını bildirmesi için iki temsilci İstanbul'a çağrıldı. **Mâliye, Fransa'daki örgütlenme temel alınarak düzenlendi**. Aşar, her

yerde eşit olarak alınmaya başladı. Ayrıca bu dönemde **Ortodoks kilisesine aracılığına başvuruldu**. Her nedense aniden **Fransız ceza kanunu çevrilerek** uygulamaya konuldu, engizisyonlarda binlerce kişiyi katletmiş olan Fransız kanunları.

EYVAH AKDENİZ'DE RUS VAR!

Ruslar kendilerini bir zaman sonra Ortodoks kilisesinin kesin lideri olarak görmeye başladı. Osmanlı Devletini tamamiyle parçalamak için harekete geçme zamanının da geldiğini düşünüyorlar ve bilhassa İstanbul başta olmak üzere tüm Marmara ve Ege bölgesini işgal etmek istiyorlardı. **Yalnız İngiliz ve Fransızların da aynı planları vardı ve İstanbul'u kimin paylaşacağı hakkında tartışmaya bile başlayamayacak kadar ihtiraslıydılar**. Her biri İstanbul'u kendisine layık görüyordu.

Sonunda olan oldu ve Ruslar Ortodoks kilisesinin tüm haklarının kendilerine verilmesini istediklerinde bu teklifleri ret edilince doğrudan savaş başlattılar. Daha önce Navarin'de terörist bir faaliyet üzerine gemilerimizi yakan Ruslardan tazminat isteyince de aynı şeyi yapmışlardı. Fakat bu kez bir şey farklıydı: İngiltere ve Fransa'da Ortodoks Rusların sonunda kendileri için büyük bir tehlike olduğunu fark etmişlerdi. Diğer bir neden de daha önce de söylediğimiz gibi çıkarlardı. **İngiltere Rusların güneye inmesine asla göz yumamazdı; çünkü Hindistan'daki kolonileri tehlikeye girebilirdi**.

OSMANLI MAZLUMLARIN YANINDA

Ayrıca Avusturya İmparatorluğu'nda 1848 yılında başlayan Macar ayaklanmasının Rusya'nın yardımıyla kanlı bir şekilde bastırılmıştı. Bu Rusya'nın Avrupa'da artan bir şekilde

güç kazanmasının göstergesi olarak yorumlanmıştı. **Osmanlı da kendisine sığınan Macarları Avusturya'ya hiçbir şekilde teslim etmeyeceğini söylemişti.** Bu Avrupa'daki bazı ünlü çevreler tarafından Osmanlı'nın övülmesine vesile olmuştu ve böylece Osmanlı sempati duyulan bir devlet olmuştu. Ayrıca Macarlara yapılan zalimliklere Avrupa devletleri bile büyük tepkiler göstermek zorunda kalmıştı. Rusya ise şiddetini hiç aldırmadan daha da çok artırmak istiyordu. Sanki her eleştiri onların acımasızlık depolarına benzin dolduruyordu.

İRÖNİK BİR SAVAŞ BAŞLIYOR

KIRIM SAVAŞI

Ruslar bir terörist devlet gibi savaş bile ilan etmeden 22 Haziran 1853'de Eflak ve Boğdan'ı işgal etmeye başladı. **Rusya'ya nota verilerek 15 günde işgal ettiği yerden toz olması istendi.** Yalnız Rusların hiç umurunda olmuyor. Savaş fiilen başlıyor. **Başlangıçta Balkanlar'da Osmanlı üstünlüğü görüldüyse de Rusya'nın Batum'a yardıma giden bir Osmanlı gemisini Sinop önünde batırması** üzerine Karadeniz'de işler tersine döndü (20 Kasım 1853). **Rusya doğrudan Boğazları kesmeye başladı. Avrupalılar bundan hoşnut olmadı** ve araya girip uzlaştırma faaliyetinde bulundularsa da başaramadılar.

Avrupalılar sonunda Rusya'ya sert bir şekilde şu isteklerini bildirdiler: "Eflak ve Boğdan'dan çık, Osmanlı'nın bütünlüğüne göz dikme ve Ortodoksların korumasını üstüne alma ya kalkma."

Osmanlı'dan da çeşitli istekler de bulundular: "Vatandaşlarına eşit davran, Hristiyanlara kötü davranma (diyene bak,

önce onlar kökten Katolik olduklarında yaptıklarını hatırlasalar) , karma mahkemeler kur, Hristiyan toplumundan kuruş vergi alma.” Avrupalı devletlerden İngiltere ve Fransa’nın bu isteklerine Rusya muhtemelen “Şimdi de başıma Mesih mi kesildiniz,” demiştir. Bu oldukça ironik bir durumdu: Ortodoks olmayan İngiliz ve Fransızlar, Ortodoks Rusya ve dünya malı bir Boğaz...

Çar 1. Nikola Mesih olma şevkiyle “Ordular ilk hedefiniz Tuna nehrinin ilerisi, hücum!” diye seslendiğinde **İngiliz ve Fransızlar şımarttıkları çocuğun terbiye edilmesi gerektiğine karar vererek 12 Mart 1854 tarihinde savaşı ilan ettiler.**

Avrupalılar hızla arka arkaya antlaşmalar yaparak güçlü bir dayanışma oluşturdular. 14 Haziran 1854’te Avusturya ile antlaşmalar imzaladılar. Bu antlaşmaya göre Tuna eyaletleri Rus işgalinden boşaltılacaktı. Avusturya gerekirse savaşa asker göndermeyi de menfaatinden dolayı kabul etmeye hevesliydi. Kısa zaman sonra 15 Mart 1855’de Sardinya Krallığı (Piomente Krallığı) da Rusya’ya karşı olan ittifaka katıldı.

ŞAŞIRTICI BİR GELİŞME

Savaş devam ederken Etolya, Epir ve Teselya eyaletlerinde **Rumların isyankâr sesleri duyulmaya başladı.** Yapılan uyarılar dikkate alınmadı ve bunun üzerine **Fransızlar Pire limanına çıkartma yaparak Yunanistan’ı abluka altına aldılar.** Bu olay **Yunanistan tarafsızlığa mecbur oldu.** Ruslar ne kadar öfkeleneler de bunu önleyemediler. Bir dostlarını kaybetmişlerdi.

Bu arada Ruslar Silistre’ye kadar gelmiş olsalar da büyük bir kahramanlık örneği sergileyen Osmanlı askerleri Rusları perişan ederek geri püskürttüler. Bu kahramanlık Namık Kemal’in **VATAN YAHUT SİLİSTRE** kitabında anlatılmıştır.

Ruslar yine uslanmamışlar, sırtarak var güçleriyle saldırılarına devam ediyorlardı. Rusya'yı barışa zorlamak için Kırım yarımadasına çıkartma yapmaya karar verildi. 20 Eylül 1854'te 30 bin Fransız, 21 bin Britanyalı ve 60 bin Osmanlı askerinden oluşan müttefik kuvvet 90 harp ve 267 nakliye gemisiyle Kırım'a çıkarıldı. Yalnız Ruslar şaşkırtıcı şekilde dirençliydi. 1855 senesinin ilkbaharında yeniden Kırım'a asker sevk edildi. Bu kez çıkarılan asker sayısı 150 bin kadardı. Ruslar Kırım'da hızla yenilgiye uğradılar; yalnız Osmanlı'nın Doğu cephesinde Kars'a kadar gelmişler ve Kars'ı da almışlardı. Kırım yenilgisi Rusların en kibirli Çarlarından biri olan 1. Nikolay'ın üzüntüden ölümüne sebep olmuştu. Yerine geçen 2. Aleksandır Avusturya tarafından kendisine verilen ultimatomla barışa razı oldu. ***Sonunda Paris Antlaşmasının imzalanmasıyla savaş sona erdi (30 Mart 1856).***

İmzalanan bazı maddeler şunlardır:

- ***Osmanlı Devleti Avrupa devletler topluluğunun bir üyesi sayılacaktı.***
- Karadeniz'de ne Rus ne de Osmanlı donanması ve tersanesi olmayacaktı. Bu madde İngiltere ve Fransa'nın işine geliyordu; böylece sömürgelerini Rus tehlikesinden korumuş oluyordı.
- Antlaşmadan önce imzalanan ***İslahat fermanı antlaşmayı*** imzalayan devletlerce dikkate alınacak ve Osmanlı'nın iç işlerine karışılmayacak.
- 1841 Boğazlar antlaşmasına göre de Boğazlar savaş gemilerine kapalı olacaktı.
- İşgal edilen yerler geri verilecekti.

DIŞ BORÇLAR KÂBUSU BAŞLIYOR

Kırım savaşından Osmanlı Avrupalı müttefikleriyle beraber galip çıkmıştı; yalnız yapılan antlaşma çoğunlukla Osmanlı aleyhinde gelişmişti. Ayrıca Kırım savaşı Osmanlı'yı borç batağına düşüren bir facianın ilk adımıydı. Osmanlı bu savaşın getirdiği yıkımlardan dolayı ekonomik olarak bir yıkım içindeydi. Savaş sonunda devamlı açık veren bütçe ve ödeyemeyen memur maaşları için **Fransa ve İngiltere'den borç alındı**. 1881 yılında ise Osmanlı borçlarını ödeyemediğinden İngiltere ve Fransa Osmanlı'da **Duyunu Umumi isimli daireler açarak Osmanlı'dan kendisi borçları tahsil etmeye kalkmıştır**.

ISLAHAT FERMANI (1856)

Kırım savaşı sonucunda yapılacak olan Paris antlaşmasında Avrupalıların Osmanlı'nın içişlerine burnunu sokmaması için aceleyle hazırlanmış olan bir düzenlemedir. **Bu antlaşmaya göre tüm azınlıklar Osmanlı ile tamamiyle aynı muameleye tabi tutulacaklardı**. Hatta bazılarına göre azınlıklar Osmanlı'nın asıl vatandaşlarından daha da fazla haklara sahip olacaklardı. Öte yandan azınlıklar da asla bu düzenlemeden memnun değildiler. Onlar daha da fazlasını istiyorlardı.

Bu fermana göre yıllardır kullanılan **İltizam sistemi (Tımar sistemi) ve cizye vergisi kaldırılacak; herkesten gelirine göre vergi alınacak, gayrimüslimler devlet memuru olabilecek, herkes istediği gibi şirket kurabilecek, gayrimüslimler kendi okul ve hastanelerini açabilecek...**

- **Ve gayrimüslimler Osmanlı toprağını mülk edinebilecekler ve para karşılığında askerlikten muaf olacaklar.**

Ferman Avrupa devletlerinin hiçbir zaman azınlıklara bugün bile veremediği şeyleri içeriyordu. **Buna rağmen azınlıklar neden memnun olmadılar dersiniz?** Bir zamanlar Katolikler, Ortodoksları fırın odunlarıymış gibi buldukları her yerde yakarken, bazen de meşhur dörde bölme sistemiyle mükemmel adaletlerini uyguluyorlardı! Buna inanmayanlar pek çok Avrupalı yazarın kitabının söylediklerimize şahitlik yaptığını görebilir. Fatih döneminde Patriğe ne haklar verildiğini de tüm dünya biliyor. Ortodoks kilisesi Katoliklerden kendini kurtaran Osmanlı'ya ilk bulduğu fırsatta ihanet etmiştir. Patrik 5.Gregorios'un Etniki Etarya ile işbirliği kesin olarak anlaşıldığından yargılanmış ve vatana ihanetten idam edilmiştir. **Yunan isyanını başlatan da zaten Patriğe bağlı olan Patras başpiskoposu Germanostur.** Ayaklanmanın her yerinde papazların olduğu bizzat görülmüştür.

Eterya cemiyeti binlerce masum müslümanı hiç acımadan katleden **son derece barbar anarşist bir gruptu.** Onların yaptıkları bu zalimlikler İngiliz ve Fransızları bile dehşete düşürmüştür. **Fener Patrikhanesinde 5.Gregorios'un asıldığı kapı neden hala kapalıdır? Bunu sizlerin vicdanlarına bırakıyoruz.**

Patrik 5.Gergorios'un Rus çarı Aleksandır'a gönderdiği bir mektup kesinlikle ortaya çıkmıştır. Bu mektupta Patrik, Ruslarla dost olduklarını ve Osmanlı'nın yıkılması için içten mücadelenin kati surette gerekli olduğunu önemle vurgulamıştır. **Ona göre Osmanlı ne kadar savaşta kaybederse kaybetsin, eninde sonunda ruhu bedene bürünecek ve tekrar onların korkulu rüyası olacaktır.** Patriği ilerideki yıllar kesin olarak haklı çıkaracaktı: Osmanlı'nın yıllar öncesinden gelen ruhu yine ete kemiğe bürünecekti.

Islahatlar fermanıyla hedeflenen Osmanlıcılık akımı daha ilk yıllarında fire verdi. Azınlıklar her buldukları fırsatta ayaklandılar, katliam yaptılar ve Avrupalılara bunlar olurken masum numarası yaptılar. Arka arkaya Cidde ve Karadağ'da isyanlar çıktı. Avrupa yine Osmanlı'nın içişlerine burnunu sokmak istedi. Bunun üzerine Kuleli Vakası denilen bir ayaklanma çıktı. Bu ayaklanmayla Avrupalıların Osmanlı içişlerine karışmasını önleyemeyen padişah Abdülmecit'i tahtan indirmeye çalışsalar da başarılı olamadılar. Ardından Lübnan ve Şam olayları patlak verdi. Tüm bu olaylar genç padişahı canından etti ve yakalandığı tüberkülozdan dolayı 38 yaşında vefat etti.

SULTAN ABDULAZİZ

Doğumu: 8 Şubat 1830 - Ölümü 4 Haziran 1876). 32. Osmanlı padişahıdır. Annesi Pertevniyal Hanımdır. Saltanatı. (25 Haziran 1861-30 Mayıs 1876)

Son derece iyi eğitilmiş bir sultandı, iyi bir diplomattı da aynı zamanda. Cirit oynardı ve güreşirdi. ***Hiçbir padişahın yapmadığı şekilde büyük bir Avrupa gezisine çıktı.*** 1959 yılına kadar bir daha olmayacak bir şeydi bu. ***Osmanlı donanmasını güçlendirmek için elinden geleni yaptı ve alınan borçların çoğunu buraya harcadı.*** Son model top ve tüfekleri Osmanlı ordusuna gerekli olduğu kadar aldı. ***Yavuz Sultan Selim'den sonra hiçbir padişahın ziyaret etmediği Mısır'ı da ziyaret etti.*** Mısır'da büyük bir sevgiyle karşılandı.

YA KANUNİ ZİYARET ETSEYDİ NE OLURDU...

Fransa Kralı 3.Napolyon 1867 yılında Sultanı açılan bir sergi için Paris'e davet etti. Sultan diğer 3 Osmanlı şehzadesiyle birlikte ***Avrupa gezisine çıktı. Fransa'da onları 500 bin kadar büyük bir kalabalık karşıladı.*** Fransa İmparatoru III.

Napolyon tarafından kendisine Fransa'nın en büyük nişanı olarak bilinen Legion d'Honneur takıldı. İngiltere, Belçika, Almanya, Avusturya - Macaristan gezileri birbirini takip etti.

Özellikle **İngiltere Kraliçesi Victoria Sultana büyük ilgi gösterirken İngiliz halkı da aynı şekilde Sultanı tezahüratlarla karşılamışlardır.** Daha sonra da pek çok Avrupalı kral ve imparatorla görüşerek yoluna devam etti. Bu arada Alman birliğini sağlamaya çalışan Prusya kralı 480 kadar kilometre hareket ederek sultanla görüşebilmek için Koblenz'e kadar geldiler. Bunu sağlayan **Prens Bismark**'tı. Kendisi için bunu bir şeref sayıyor ve bu fırsatı kaçırmak istemiyordu.

Nihayet 47 günlük seyahat sonunda İstanbul'a dönen sultan şu ibretli sözleri söyledi: **"Ecdadımızın at sırtında fetihler için dolaştığı Avrupa'yı tren ve vapurla ancak siyaset için dolaştık".**

Batı ile ilk anlarından itibaren iyi ilişkiler sürdürmeye çalışan sultan etkileri günümüzde de devam eden yenilikler zincirine önemli katkılar eklemiştir. Bunlardan bazıları: **İlk posta pulları, Osmanlı Bankası, Sayıştay ve Daniştay, itfaiye teşkilatı, Sirkeci garı, İstanbul Üniversitesine Fransız ayağı, yeni askeri üniformalar...**

Döneminde özellikle Bulgar isyanları gittikçe artmıştır. 1967'den tahttan indirilişine kadar bu isyanlarla mücadele etmiştir. Sultan Abdülmecit döneminde başlayan Karabağ ikinci kez ayaklanmışır. **Rumlar da Enosis; yani Yunan'a katılma politikalarından hiç vazgeçmediler.** Girit adasının elden çıkış olayları da bu dönemde başladı. Mısır valisi olan İsmail Paşa sultanın yakınlarını Mısır gezisi sonucu yanlarına çekti. Daha önce Kavalalı ailesinden en büyüğüne verilecek olan valiliği kendi oğlu Mehmet Tefik Paşa'ya verilmesini sağlayarak aile-

nin en büyüğü olan Mustafa Fazıl Paşa'yı devre dışı bıraktı. Mısır valilerine 1866'dan itibaren Hidiv denilmiştir ki bu Kral naibi demektir. Mustafa Fazıl Paşa kendi hakkını ihlal eden padişah-tan intikamını daha sonra getirileceği Maliye bakanlığı görevi sırasında Yeni Osmanlıları destekleyerek alacaktır.

30 Mayıs 1876'da Harbiye Mektebi kumandanı Süleyman Paşa, çoğu Türkçe bilmeyen iki tabur askeri kandırarak Dolmabahçe Sarayı'nı bastı ve Padişah'ı tahttan indirdi. Onları kıskırtan ise başta Mithat Paşa olmak üzere Hüseyin Avni Paşa'da bu işin içindedir. İhtilal sırasında Topkapı yağmalandı ve pek çok hırsızlık olayı oldu. Hüseyin Avni Paşa daha sonra bazı katiller tutarak padişahın kollarını kestirdi ve bunu **sanki padişah intihar etmişçesine ortalığa yaydı. Mithat Paşayı harekete geçiren Osmanlı donanmasının hızla mükemmelleştğini ajanları vasıtasıyla fark eden Avrupalı devletlerdi.**

SULTAN 5. MURAT

Doğumu: 21 Eylül 1840, İstanbul - Ölümü 28 Ağustos 1905, İstanbul) 33. Osmanlı padişahıdır. **Aynı zamanda tek Mason Osmanlı padişahıdır.** 33. Padişahın Mason olması oldukça ilginç bir durumdur; çünkü 33 masonların kutsal sayısıdır. (Saltanatı: 30 Mayıs 1876-31 Ağustos 1876)

Osmanlı tarihinin en az hükümdarlık yapan padişahıdır. İlk günlerinde bazı karışıklıklardan dolayı kendisinin tutuklanacağını sanmış ve depresyona girmiştir. Hüseyin Avni Paşa'nın da az bir zaman sonra öldürülmesiyle ruh sağlığı iyice bozulmuştur. **Namık Kemal gibi şairlerle iyi bir dostluğu vardı.** İyi Fransızca bilir ve besteler yapardı. Şehzadeliği sırasında Sultan Abdulaziz ile çıktığı Avrupa gezisinde **Galler prensi 7. Edward ile iyi dost olmuştu.** Onu Mason yapan da

odur. 7. Edward daha sonra da İngiltere kralı olacaktır.

İyice ruhi bunalıma girmesi sonucu tahttan indirilerek yerine 2. Abdülhamit geçirilmiştir.

2. ABDULHAMİT

(Doğumu 21 Eylül 1842 - Ölümü 10 Şubat 1918). 34. Osmanlı padişahı ve 98 İslam Halifesidir.) Saltanatı: 30 Ağustos 1876-27 Nisan 1909) Sultan Abdülmecit'in oğludur.

Henüz 10 yaşındayken annesi Tirimüjgan Sultan ölünce, bakımını Abdülmecit'in diğer çocuğu olmayan eşi Piristu kadın üstlendi.

İLK ANAYASAMIZ 1. MEŞRUTİYET

Demokrasi Yolunda

Ruslar bu dönemde iyice azıtmışlar ve panslavizmle (Slavlaştırma) Balkanlar'da ayaklanmalar çıkarmışlardı. Ülkede de pek çok farklı görüş yükseliyordu. Tam bu sırada **2. Abdülhamit, Mithat Paşa'ya söz verdiği gibi Osmanlı'nın ilk anayasası olan Kanuni Esasiyi; yani 1. Meşrutiyet'i ilan etti (23 Aralık 1876).** Bazı İslam âlimleri buna karşıyken bazıları da bunu desteklemekteydi.

1. Meşrutiyet karşımıza ilk kez yargı bağımsızlığı meselesini çıkardı. Devleti Padişah ve Meclisi Mebusan birlikte yönetecekti. Yalnız son söz hakkı yine padişahta olacaktı. Padişah, Meşrutiyet'i ilan eder etmez düşman olarak gördüğü Mithat Paşa'yı bu yeni anayasanın kendisine verdiği hakla sürgüne gönderdi.

Kanuni Esasi uyarınca parlamentoda iki çeşit grup vardı. Üyeleri seçim yoluyla belirlenen meclise Meclisi Mebusan, üyeleri atama yoluyla belirlenen Meclise Ayan...

93 HARBİ

Ruslar Balkanlar hakkında bazı teklifler verdiler. İbrahim Paşa hükümeti bunu reddedince derhal saldırıya geçtiler (12 Nisan 1877). İstekleri yine Ortodokslarla ilgiliydi. 1293 Hicri yılında bu savaş başladığı için 93 harbi adını almıştır.

Rumların da büyük desteğiyle Osmanlı kentleri içten ve dıştan hızla işgal edilmeye başlandı. Bunlar olurken "Meclis Ermenilere bağımsızlık verilsin mi? Batılaştırma nasıl olsun?" gibi o sıralar konuşulması gerekli olmayan konularla meşguldüler ve birbirleriyle sert şekilde kavga edercesine mücadele ediyorlardı. Tüm bunlardan dolayı 2. Abdülhamit 18 Şubat 1878'de meclisi tatil etti. Uzun yıllar da bir daha toplantıya çağırmayacaktı. Yalnız buna rağmen meşrutiyet anayasasını yürürlükten kaldırıp da hiçbir zaman mutlak monarşiyle ülkeyi yönettiği söylenemez. Bunu söyleyenler tarihi gerçekleri görmezden geliyorlardır.

Sert geçen mücadeleler sonucunda *Ruslar İstanbul'un önlerindeki Yeşilköy'e kadar geldiler. Burada Yeşilköy Antlaşması imzalandı: Yeşilköy Antlaşması ya da diğer adıyla Ayastefonas (3 Mart 1878).* Yalnız yine Avrupalı devletler devreye girerek Osmanlı'yı Ruslara bağımlı kılan bu antlaşma geçersiz kılındı. Bunun yerine *Berlin antlaşması* imzalandı (13 Temmuz 1878).

ÇİRAĞAN BASKINI

Dış güçler 2. Abdülhamit'in çetin ceviz olacağını bşından fark etmişlerdi. Bunun üzerine ajanları vasıtasıyla *Ali Süavi* isimli gazeteci ve edebiyatçıyı ayaklandırıdılar. Amaçları tekrar 5. Murat'ı Çırağan'dan çıkarıp padişah yapmaktı. Ali

Süavi 150 kadar kişiyle Çırağan'ı bastı ve muhafızları etkisiz hale getirdi. Yalnız akli dengesi yerinde olmayan 5. Murat onlarla gelmeyi ret etti. Onlar 5. Murat ile uğraşırken Beşiktaş Karakolu muhafızı Yedisekiz Hasan Paşa askerle gelip isyanı bastırdı ve Ali Süavi'de isyan bastırılırken öldü.

ERMENİ OLAYLARINA GİDEN SÜREÇ

Berlin Konferansında Avrupalılar, Osmanlı'dan Ermenilerin Rusların egemenliğine girmesini önlemeleri için bazı birlikler yapmasını istediler. Yalnız 2. Abdülhamit bunu yapmadı. Çünkü onlara zaten kötü davranılmıyordu. Bunun üzerine Ermeniler hızla ayaklanmaya başladılar.

Padişah, Ermeni isyanlarına karşı Kürt aşiretlerini silahlandırdı. Hamideye Alaylarını kurdu; yani Kürtlerden oluşan düzensiz birlikler. Ayrıca Doğu bölgesinde bulunan tarikatlarla da belli bir istihbarat ağı kurdu. Bilhassa Nakşibendî ve Kadiri şeyhlerini Doğu'nun pek çok yerinde örgütledi. ***Bir olay olursa Padişaha haber vereceklerdi.*** 1887'de Maraş'a bağlı Zeytun'da, 1891'de ise Siirt'e yakın ***Sason'da Ermeni devrimci örgütlerince desteklenen direniş hareketleri başladı.*** 1895 yılında Ermeniler tüm dünyaya kendilerine zulm edildiğini iddia ederek duyurmaya çalışıyorlardı. Kumkapı'da bazı büyük eylemler yaptılar.

Bu olaylar üzerine ***Hamidiye alayları*** denilen düzensiz ordular oluşturuldu ve Doğudaki Kürt aşiretleri milis birlikler halinde örgütlendi. Bu isyanları bastırmakla görevlendirilen ***Müşir Zeki Paşaydı.***

YUNANLILARA BİR TOKAT

Yunanlılar 1897 yılında Girit'i işgal için Teselya'ya saldırdılar. Bu olaylar üzerine padişah Vükela meclisine durumu değerlendirip ne yapılacağına karar vermesini söyledi. Meclisin çoğu savaşa karşıydı. Yalnız **padişah eğer savaşılmazsa Yunanlıların daha da azıtacaklarını ve sonunda da İstanbul'un da tehlikeye gireceğini düşünüyordu.**

- Hedefleri Büyük Bizans'ı kurmaktı (Megalo İdea). Bunun içinde Bizans'ın bayrağının düştüğü yer olan İstanbul'u almaları gerekiyordu.

Meclis toplantı halindeyken Yunanlılar saldırıya geçerek Osmanlı askerlerini gafil avladılar ve ilerlemeye başladılar. Yalnız **Ethem Paşa** harekete geçerek önce Teselya (Yenişehir)'i aldı daha sonra da Yunanlıları Milona'da 23 Nisan 1897 günü büyük bir mağlubiyete uğrattı. **Hiç durmayan Osmanlı ordusu nihayet Dömeke'de Yunan ordusunu ağır bozguna uğrattı. Oradan da hızla ilerleyerek Atina içlerine girdi.** Vükela meclisi hala "Savaşalım mı, savaşmayalım mı?" diye tartışıyordu. Zafer kendilerine verildiğinde hepsi sevinç gözyaşları döktüler. **Bu bir rüya gibiydi.** Avrupalılar bu işe şok oldular; onlara göre Osmanlı asla artık böyle bir zafer kazanamazdı. **Patrik 5.Gregorios'un mekubunu açıp tekrar okumakla işe başladılar: "Osmanlı'yı savaşta yenmekle yene-mezsın, onların ruhunu öldürmelisin."**

MİT DOĞUYOR

Fransız Akademisi üyesi tarihçi **Albert Vandal, ilk defa Abdülhamit hakkında "Le Sultan Rouge (Kızıl Sultan) " lakabını kullandı.** Bunu kullanma nedeni sözde Ermenilere ya-

pılan Doğu'daki zulümlerdi. Yalnız asıl nedeni Abdülhamit'in şaşırtıcı derece başarılı bir şekilde Osmanlı madenlerini koruyabilmesi, **kurduğu üstün bir istihbaratla her şeyden haberdar olması**, Ali Süavi baskınının başarısız olması, Osmanlı'nın çağdaş bir devlet kurma yolunda attığı adımlardı. Abdülhamit Han, **ilk defa en kapsamlı polis teşkilatını kurdu. 1890 yılında YILDIZ İSTİHBARAT teşkilatıyla ülkede olan biten her şey hakkında bilgi sahibi olmaya başladı.** İleriki yıllarda bu Milli İstihbarat Teşkilatı'nın temelini oluşturacaktı.

2. Abdülhamit'in Meclisi tatil etmesinin en önemli sebeplerinin bazıları şunlardı: 93 Harbi devam ederken mebusların "Ermenistan kurulsun mu, Kürdistan kurulsun mu, Pontus kurulsun mu?" tartışmaları ve birbirleriye son derece sert münakaşaları...

2. MEŞRUTİYET

DEVLETİ YIKACAK YENİÇERİLİLER HORTLUYOR

Ülkede **Genç Osmanlılar** adı altındaki kuruluş oldukça geniş çapta faaliyetler yürütüyordu. İçlerinde Namık Kemal, Ziya Paşa gibi kişilerinde bulunduğu **kuruluş 2.Abdülhamit'i her buldukları fırsatta eleştiriyorlardı.** Sonunda **1889'da İttihat ve Terakki Cemiyeti bu düşüncede olan kişilerce kuruldu.** Kısa zaman sonrada meşrutiyetin yeniden ilanı için baskılar yaptılar. Manastır ve Selanik'te ayaklanan cemiyet üyelerine karşı halk hiç iyi gözle bakmıyordu. **Bu cemiyetin üyelerinin halka buldukları her fırsatta etnik gözlükleriyle bakarak zorbalıklar ettikleri pek çok tarihçinin ortak görüşüdür.**

Padişah belki bu isyanı bastırabilirdi; yalnız kan dökülmesini istemiyordu. **24 Temmuz 1908 yılında yeniden 2.Meş-**

rutiyet ilan edildi. 17 Aralık 1908'de seçimler sonucu yeni bir Meclisi Mebusan açıldı.

Yalnız İttihat Ve Terakki'nin Türk ve müslümana yakışmayan sert tavırları daha öncede yeniçerililerin yaptıklarına çok benziyordu. **Yeniçerililer yeniden hortlamışlardı.** Halk çok sinirliydi ve ayaklandılar.

31 MART VAKASI

12 Nisan gecesi (Rumi takvime göreyse 31 Mart) Taksim kışlasında askerler ayaklanarak ülkenin dini kurallara göre yönetilmesini istediler. Hüseyin Hilmi Paşa ayaklanmacılarla uzlaşmayı tercih ederken tüm milletvekilleri istifa ettiler.

İttihat Ve Terakki'nin asıl merkezi Selanik'ti. 3 orduyu harekete geçirerek isyanı bastırmak için ilerlediler. Mebusan ve Ayam meclisleri de Hareket Ordusunun gelişinin yasal olduğunu kabul etti. 23 Nisan gecesi Mahmut Şevket Paşa komutasındaki ordu isyanı bastırabildi. **Çok kan dökülmemesinin, fazla direniş gösterilmesinin bazı ilginç sebepleri vardı.** Bazı iyi niyetli âlimler ayaklanan orduyu uyarmıştı. **Mustafa Kemal'de hareket ordusu içinde kurmay yüzbaşısıydı.**

Bundan sonra toplanan Meclis 2. Abdülhamit'i isyanda suçlu gördü ve tahtan indirilmesine karar verdi. Padişaha tahtan indirme fermanını bildirmek üzere gönderilen 4 kişiden 3'ü gayri müslimdi. Heyette; Yahudi Emanuel Karasso, Arnavut Esat Toptani, Ermeni Aram Efendi ve Padişah'ın uzun seneler yaverliğini yapmış olan karışık soydan Arif Hikmet Paşa idiler. Padişah, gelenlerin kimler olduğunu, öğrenince; "Bir Türk padişahına, İslâm halifesine hal (tahtan indirme) kararını bildirmek için bir Yahudi, bir Ermeni, bir Arnavut ve bir nankörden başkasını bulamadılar mı?" demekten kendini alamadı.

HERZL'İN HAYALETİ HORTLUYOR

Bunlar içinde Yahudi Teodere Herzl'in halefi sayılan Emanuel Karasso'nun keyfine diyecek yoktu. **Yıllar önce 2. Abdülhamit'e "Bize Filistin toprağına ver ki sizin tüm borçlarını ödeyelim," demesine karşılık "Vatan toprağı kanla alınır kanla verilir, asla parayla olmaz," deyip onu huzurundan kovmuştu.** Şimdi birkaç yıl önce ölen Herzl'in halefi üstadının intikamını alıyordu. Bu arada belirtelim; **Herzl siyonizmin kurucusudur.**

27 Nisan günü tahttan indirilen Abdülhamit'in yerine Sultan Reşat tahta çıktı.

Dünyâda 100 gram akıl varsa, bunun 90 gramı Abdülhamîd Han'da, 5 gramı bende, kalan 5 gramı da diğer dünyâ siyâsîlerindedir. (Alman Milli Birliğinin kurulmasını gerçekleştiren Alman devlet adamı, Prens Bismarck)

Osmanlı İmparatorluğu bilindiğı gibi çeşitli ırk, din, dil ve kültüre sahip olduğu için milliyetçilik ve bağımsızlık akımı hızla devam ediyordu.

SULTAN 5. MEHMET REŞAT

Doğumu: 2 Kasım 1844, İstanbul - Ö. 3 Temmuz 1918). 35. Osmanlı padişahıdır. Babası Sultan Abdülmecit, annesi Gülce-mal Kadın Efendi'dir. Saltanatı: 27 Nisan 1909-3 Nisan 1918.

Döneminde idare İttihat Ve Terakki partisindeydi yani: Enver, Talat ve Cemal paşaların. Talat Paşa aşırı milliyetçi-yken Cemal Paşa aşırı Fransız hayranıdır. Talat ve Cemal Paşalar Mason olduğu kesinken Enver paşanın mason olmadığı gözüküyor. Padişah uzun zaman boyunca hapis hayatı (gözetim hayatı) yaşadığından devlet işlerinde tecrübesizdi. **65 yaşında tahta çıkmıştı.**

TRABLUSGARP ELDEN ÇIKIYOR

İtalyanlar gözlerini Afrika'daki son Osmanlı toprağı olan Libya (Trablusgarp)'a diktiler. **Mustafa Kemal ve Enver Beyler oraya gittiler ve oradaki direnişini organize ettiler.** Bir avuç Osmanlı'ya karşı İtalyanlar varlık gösteremiyorlardı. Bunun üzerine Libya'nın bırakılması için Oniki adaya asker çıkardılar ve Çanakkale Boğazını topa tuttular. Balkan savaşlarının başlamasıyla her iki tarafta sonunda antlaşmaya razı oldu. Yapılan Uşi antlaşmasıyla Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı. Yalnız 12 adanın Yunanistan işgal etmesin diye bir süreliliğine İtalya'ya geçici olarak bırakılmasına karar verildi. İleride İtalyanlar bu sözlerine ihanet edeceklerdi (18 Ekim 1912).

1. BALKAN SAVAŞI

Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ Osmanlı'nın Libya'daki mücadelesinden yaralanarak planlar yapmaya başladılar. **8 Ekim 1812'de Karabağ'ın Osmanlı'ya savaşı ilanı ile savaş başladı.** Daha birkaç sene öncesinde Osmanlı'ya bağılı olan bu devletler Osmanlı'yı en zayıf anlarında vurmuşlardı. Bulgarların topları Çatalca'ya kadar geldi. Yunanlılar Selanik, Makedonya ve hemen hemen tüm Ege adalarını işgal ettiler. Dört cephede savaşmak zorunda kalan Osmanlı çok büyük zorluklar çekti. **1. Balkan Savaşı 30 Mayıs 1913'te Osmanlı Devleti ile Balkan devletleri arasında imzalanan Londra antlaşması ile sona erdi.** Midye-Enez hattı Osmanlı-Bulgar sınırı olarak kabul edildi. Edirne, Trakya ve Dedeağaç Bulgaristan'a; Selanik, Güney Makedonya ve Girit Yunanistan'a; Kuzey ve Orta Makedonya Sırbistan'a; Silistre de Romanya'ya bırakıldı.

İşler azcık iyi giderken 3 Mart 1913'te kanlı bir darbeye Kamil Paşa hükümetini deviren İttihat Ve Terakki bu ağır yenilginin baş mimarıydı.

2. BALKAN SAVAŞI

Bulgaristan'ın büyümesinden rahatsız olan Romanya, Silistre'nin Bulgaristan'dan alınarak kendisine verilmesi yeterli bulmadı. Romanya 1.Balkan savaşına katılmış bir devlet değildi. Makedonya'nın büyük bir kısmının Bulgaristan'a bırakılması Sırbistan ve Yunanistan'ı hiç memnun etmemişti. Bulgaristan 23 Haziran 1913'te Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan'a karşı savaşa başladı.10 Temmuz'da Romanya da Bulgaristan'a savaş ilan etti. Bu olay Rusya ve diğer Avrupa ülkelerini kara kara düşündürdü: "Biz nasıl Osmanlı'yı paylaşacağız peki!"

Osmanlı dört devletle bir savaşan Bulgaristan'dan Edirne'yi hiçbir direniş görmeden geri aldı (21 Temmuz 1913)

2. Balkan Savaşı 10 Ağustos 1913'te Bulgaristan'la Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ arasında imzalanan **Bükreş Antlaşması** ile sona erdi. Osmanlı-Bulgar antlaşması da 29 Eylül 1913'te İstanbul'da imzalandı. Yapılan **İstanbul Antlaşmasına göre**, Edirne ile Kırklareli ve Dimetoka Osmanlı Devleti'nde kaldı. Batı Trakya ise Bulgaristan'a iade edildi.

Yunanistan ile yapılan **Atina antlaşmasıyla** Girit ve Ege adaları Yunanistan'a verildi (14 Kasım 1893). Ayrıca azınlıkların haklarıyla ilgili meseleler düzenlendi. Sırbistan ve Karadağ'ın, Osmanlı Devleti'yle sınırı kalmadığı için imzalanan İstanbul antlaşmasıyla sadece Sırbistan'daki Türklerin hakkında bazı düzenlemeler yapılmıştı.

Balkan devletleri de kendi aralarında Bükreş Antlaşmasıyla savaşa son verdiler (10 Ağustos 1893).

Balkan Savaşları Osmanlı devletini tam bir enkaz haline

getirdi. Savaş sonunda Balkanlardan göç eden Türkler devletin ekonomisini iyice bozdu. Yalnız iyi olan bir tarafı her yerden gelen Osmanlı Müslüman vatandaşları asla yalnız olmadıklarını anladılar. Birbirlerine destek oldular.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Sanayi İnkılâbı sonunda İngiltere gittikçe güçlenmişti. Hammadde ihtiyacını sömürgelerinden karşılıyordu. Yeni kurulmuş olan Alman birliği de hızla güçlenmiş ve İngiltere'yle boy ölçüşür duruma gelmişti.

18. ve 19. yüzyıllarda İngiltere, büyük bir sanayi devleti ve sömürge gücü haline gelen Britanya İmparatorluğu'nun merkezi konumundaydı. 19. yüzyılın başlarında Avustralya, Kanada, Hindistan, Afrika'da bazı devletler, Antil Adaları ve Hong Kong gibi dünyanın büyük bir kısmına yayılan dev bir sömürge imparatorluğu kurulmuştu. ***Kraliçe Victoria (1837-1901) zamanında İngiltere dünyanın en büyük gücü durumuna geldi. 1877'de Hindistan sömürgeleştirildi. 1882'de Mısır ele geçirildi.***

1871'den itibaren Almanya'nın hızla güçlenmeye başlaması İngiltere'nin gözünden kaçmadı.

SAVAŞIN KIVILCIMI

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahdı Franz Ferdinand, 28 Haziran 1914 günü Saraybosna'yı ziyaretinde bir ***Sırp Milliyetçisi olan Princip tarafından öldürüldü.*** İki devleti birbirine bağlayan son veliahdın öldürülmesine Avusturya'nın tepkisi sert oldu. Almanya'nın da geriden geriye kışkırtmasıyla sonunda ***Avusturya, 28 Temmuz 1914'te Bel-***

grat'ı bombalamaya başlayarak, Sırbistan'a savaş ilan etti. Almanya'da 1 Ağustos'da Rusya'ya, 3 Ağustos'ta da Fransa'ya savaş ilan etti. 4 Ağustos günü Almanya'nın Belçika'ya saldırması üzerine İngiltere'de savaşa girdi.

İTTİHATÇILAR OSMANLI'YI FELAKETE ÇEKİYOR

Daha önce asla Balkan devletlerinin ayaklanacağını tahmin edemeyen İttihat Ve Terakki partisi şimdi de kendilerini Fatih, Yavuz ya da bir Kanuni sanarak Osmanlı milletini dünyanın en büyük ilk savaşına sürükleme hazırlığı içindeydiler.

Padişah 5.Mehmet Reşat'ın hemen hemen onların yanında hiçbir söz hakkı yoktu. 2.Abdülhamit, Selanik'teyken kendisine hiç gazete verilmediği için Balkan savaşlarından habersizdi. Selanik işgal olmak üzereyken İstanbul'a nakledilirken olayları duyduğunda "Bunu nasıl bilmezler, her şey ortadaydı," diyerek hayret etmiştir. Yalnız 3 reise sahip olan İttihatçılar sanki kör olmuşlardı; savaşların zehiriyle can çekişen bu ülkeyi yeni bir zehir deryasına göğüslerini kabartarak sürüklüyorlardı.

Enver Paşa, Almanya'nın savaşı kazanacağını tahmin ettiğinden 2 Ağustos 1914 yılında gizlice Almanya ile antlaşma imzaladı.

Bir gün İngilizlerden can havliyle kaçan **Goben ve Breslav** isimli iki gemi Akdeniz'den gelerek Osmanlı'ya sığındılar. Osmanlı kapıya gelen İngilizlere gemiyi satın aldığını söyledi. Daha sonra da iki geminin adı değiştirilerek Yavuz ve Midilli adı verildi. Bu iki gemi Karadeniz'e geçti ve derhal Rusya'nın Sivastopol limanını bombalamaya başladı. Enver Paşa neye güveniyordu acaba? Halk perişan, ordu zayıf ve ülke karışık-

tı. Uzaylılarla antlaşma mı yapmıştı? İstanbul'da onca yersiz yurtsuz insan varken daha fazla Osmanlı'yı bu hale sokabileceğini hiç mi düşünmemişti? Sarıkamış'taki keyfiyetsizliği onun hakkındaki olumsuz görüşleri olan herkesi haklı çıkarıyordu.

13 Kasım 1914 günü Sivastopol bombalandı ve Osmanlı bir faciaya dâhil oldu: 1.CİHAN HARBİ yani: 1.DÜNYA SAVAŞI.

Almanları 1.Dünya savaşına sürükleyen adam ise 2.Wilhelm'di. Bu adam 2. Abdülhamit'i Kudüs'te ziyaret etmişti. Padişah da onu Türk misafirperverliğine yakışır bir şekilde ağırlamıştı. Yalnız **Yıldız İstihbarat teşkilatındaki Hafiye elemanlarıyla Almanların gözünün Doğu'nun zenginliklerinde (madenler ve petrol) olduğunun** kesin olarak anlaşılması üzerine 2. Abdülhamit kati suretle buna engel olmuştur. Bu sebeplerden kimsenin görmediği bir şeyi burada teori olarak öne sürmek istiyorum: Belki de 2. Abdülhamit'i tahttan indiren ve arkasında daha çok Yahudiler ve Ermenilerin olduğu ayaklanmayı Almanlar finanse etmişlerdir. Zaten o günlerde daha çok Fransız ya da İngiliz hayranı olan Jön Türklerin Almanya ile bağları kimsenin aklına gelmezdi.

1. DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI

Kafkasya Cephesi

22 Aralık 1914'den 19 Ocak 1915'e kadar devam eden Kafkas cephesi çarpışmaları tarihin görmüş olduğu en dramatik **Sarıkamış Faciasına sahne olmuştur.** Sarıkamış'ta 30 bin ila 90 bin arasında askerimiz soğuktan donarak şehit olmuşlardır.

Almanlar Osmanlı'ya **Enverland (Enverli ya da Enver Ülkesi)** diyor ve trenlerin üzerine de böyle yazıyorlardı. Enver Paşa'yı Napolyon'a benzettiklerinde "Ben Napolyon'a benzemem; çünkü ben ikinci adam olamam" diyordu.

Aç ve üşümüştü, silahları eski püskü olan Osmanlı ilk çarpışmalarda yenildi. **22 Aralık 1914'de başlayan Sarıkamış harekâtı 5 Ocak 1915'te 90 bin kadar kişinin çoğunlukla donarak şehit düşmesiyle sona ermiştir.** Enver Paşa, hiçbir şey yokmuş gibi İstanbul'a gittiğinde bunu gizlemeye çalışmıştır. Yalnız Ruslar gördükleri dehşet manzarasını her yere duyurunca olay meydana çıkmıştır. Enver Paşa'da bunun üzerine "Nasıl olsa öleceklerdi," demiştir. Amacı Orta Asya'ya giderek Türk milletleriyle irtibat kurmaktı. Belki düşüncesi güzel olsa da kapıldığı ihtiras son derece zararlıydı. Bu ihtirasın bedeli çok ağır ödendi.

Ruslar hızla Doğu Anadolu'nun çoğu kentini Trabzon'da dâhil olmak üzere işgal ettiler. Ermenileri ayaklandırdılar ve hala başımızı ağrıtan 1915 olaylarına neden oldular.

Trabzon işgal edilirken size şu olayı da size kısaca anlatım: Rus komutanı Trabzon'a giriyor. Rum metropoliti Hrisantos Türk bayrağını ayakları altına sermiştir. Komutan Metropolite: "Nedir bu?" diye sorar. Metropolit "Zaferinizi kutlamak için bu bayrağı çiğnemelisiniz," der. Komutan Metropoliti şok eden şu cevabı verir "Kaldır onu, biz ülkeleri çarpışarak alırız, bayrakları çiğneyerek," değil.

Ermeniler Ruslarca hızla silahlandırıldılar. **İttihat Ve Terakki, 2.Abdülhamit'in Ermenilerin yaptığı soykırımlara ait tutturduğu istihbarat raporlarını (jurnaller) yaktırmışlardı.**

Nereden bilebilirlerdi ki ilerde onlara çok ihtiyaç olacaktı.

Ermenilerin İngiliz ve Ruslar tarafından nasıl silahlandırıldığı-
nın her türlü kanıtı vardı içinde.

Bir İngiliz elçisi Abdülhamit'e "Daha ne kadar Ermeni öldüreceksiniz?" dediğinde " Karadeniz'in şu noktasından, şu gemiyle, şu kadar silahı Ermenilere Türkleri katletmek için şu zamanda teslim eden İngiliz gemilerindeki sandıkların içinde ne kadar silah varsa o kadar Ermeni öldüreceğiz," demişti. Bu cevabı İngiliz Elçi hiç beklemiyordu; zira Sultanın bu denli istihbarata sahip olacağını hiç düşünmemişlerdi. Onlara göre Osmanlı hasta adamdı. Burada Sultan şunu demek istemişti: Eğer Ermeniler bize karşı silahlanıp saldırırsa bizde kendimizi müdafaa ederiz, ya onlar bizi öldürür; ya da biz onları. Öyleyse bu bir savaştır ve savaşa neden olan da onlardır.

Peki ya İngilizlere karşı Hintliler ayaklanıp İngiliz askerlerini katletselerdi ne olurdu? Hatta İskoçlar ayaklanıp İngiliz halkını katletseydi? Kaldı ki onlar hiçbir şey yokken Avustralya'nın yerli halkı olan Aborjinleri tamamiyle soykırıma tabi tutmuşlardır.

ABD kolonilerinin bağımsızlık mücadeleleri sırasında Kırmızı Gömlekliler olarak isimlendirilen İngilizlerin masum ABD halkına nasıl soykırımlar yaptığını kendileri de çok iyi biliyor; hatta tüm ABD başkanları da çok iyi biliyor. İngilizler, pasif direniş denilen bir yöntemle İngiliz sömürgesine baş kaldıran Gandhi'yi hapsedtiklerini tüm dünya ne çabuk unuttu? Bugün Gandhi'yi yere göre sığdıramayan Avrupalılar Gandhi'nin İngiliz sömürgesinden neler çektiğini unutuyorlar. Pasif Direniş silahsız mücadeleydi; yani düşüncelerini açıklayarak mücadele... ***Şimdi soykırım yalanından bahsediyorlarsa bunun***

nedeni İttihat Ve Terakki'nin o jurnalleri yok etmesidir. Onlar sözde Jön Türklere ait istihbarat bilgilerini yok ettik zannediyorlardı.

ERMENİ MESELESİ

Tarih boyu Ermeniler Milleti Sadıka (Sadık Millet) sıfatıyla Osmanlı Devletinde Müslüman bir ülkenin gayri Müslim vatandaşları sıfatıyla yaşamışlar, Osmanlı, vatandaşına tanıdığı bütün hak ve hürriyetleri onlara da tanımıştır. Diğer gayri Müslim vatandaşlara da aynı haklar tanınmıştır. **Osmanlı Devleti tarihi boyunca Ermeni vatandaşlardan 22 bakan, 33 milletvekili, 29 paşa, 7 büyükelçi, 11 başkonsolos, 11 üniversite öğretim üyesi çıkmıştır.** Hangi başka millette böyle bir durum söz konusudur?

29 Ekim 1914'te 1. Cihan Harbine giren Osmanlı, Enver Paşa'nın himayesindeki Doğu cephesi Sarıkamış'ta 90 bin askerin şehit düşmesiyle büyük bir üzüntü yaşamıştır. **Ruslar bundan sonra hızla Osmanlı Doğu kentlerini işgal ederek Ermenileri silahlandırmışlardır.**

31 Mart 1909 tarihli bir İngiliz raporunda İngiliz Konsolos yardımcısı **Bertram Dickson** Ermenilerin Van'da ayaklanmak için büyük bir gayret içinde olduğunu dile getirmiştir. Rus Generali **Mayewski** yıllar sonra şunları itiraf edeceklerdir "1895'ten itibaren Van'daki Ermenileri ayaklandırmaya başladık. **Ayaklanmayanları da sert biçimde cezalandırdık!**"

Hakikaten de tam o dönemde Ermeniler ayaklanmışlar ve ayaklanmaya katılmayan ve kilisede ayinde olan **papaz Boghos'un 6 Ocak 1895 günü öldürülmüştür.** Van halkının söy-

lediğine göre Ermeniler ve Müslümanlar kardeşçe yaşarken **Ermenilerin Avrupa'ya eğitim için gönderdiği çocukları**, Van halkının diliyle tıgalar (gençler) , şehirdeki havayı değiştirmişler. Şehre Avrupa'dan dönen Ermeni gençleri Taşnak gibi anarşist örgütlere üye olmuşlar ve yakınlarını da gerekirse zorla bu örgütlere çekmişler. **Yalnız her şeye rağmen buna karşı gelen sadık Ermenilerin de olduğu asla unutulmamalı.**

ACI BİR AŞK VE SADAKAT ÖRNEĞİ

Ermeni Taşnak komitesine yazılmış bir genç olan **Davit**, bir Türk kızına âşık olur. Bunun için Taşnak başkanından izin isteyince adı ölüm listesine yazılır ve onu öldürmek üzere Dacat isimli birisi görevlendirilir. **Dacat**, gidip Davit'e "Buralardan kaç git, seni öldürmem isteniyor," der. Bunun üzerine Davit onlara anlatılanların yanlış olduğunu anlar. Onlara Türklerin atalarını ateşte yaktığı ve asla kalp gönül işlerinden anlamayacakları telkin edilmişti. Yalnız şimdi bunu yalanlamaktır. Gider ve Müslüman olur, adı artık Mehmet'tir. Tutar, Van'daki bütün silah depolarını Osmanlı komutanlara söyler katliam planlarıyla birlikte. Bunun üzerine adı da **Muhbir Mehmet'e çıkar**. Birgün arkadaşı Dacatla karşılaşır. Ona gülümser, gözlerinde sevgi dolu bir ışıldama vardır. Ona onları nasıl kandırdıklarını anlatacaktır. Yalnız Dacat, aniden tabancasını çıkartır. Davit hala onu vuracağına inanmıyordur ama o hiç acımadan onu vurur ve öldürür.

ERMENİ TEHCİRİ (SÜRGÜNÜ)

Ermeniler Ruslarla birlikte olup Osmanlı'yı arkadan vurmaya başlamışlardır. Bütün tedbirlere rağmen Ermenilerin

Müslümanlara uyguladığı katliam durdurulamayınca **1 milyona yakın Müslüman öldürülmüştür**. 27 Nisan 1915'te Dâhiye Nazırı (İçişleri Bakanı) **Talat Bey**:

Doğu ve Güney Doğu'daki 500 bin **Ermeninin mecburi göçe** zorlanması kararını almıştır ve bu yasal bir haktır.

Bugün Fransa Cumhurbaşkanı Sarkosy de Fransa'daki Romanları sürgün etme kararı almıştır; hiçbir tehlikeli durumda yokken. Ermeni yalanını en çok savunan iki taraflı davranan liderlerden birisidir. Sürgünden gaye Rus ordularının yollarından Ermenileri uzaklaştırmaktır. Asker himayesinde Irak, Suriye ve Lübnan'a sürgün edilmişlerdir. **Rusların Ermenileri silahlandırarak kışkırtmadaki amacı arada bir tampon bölge oluşturmayı istemelerindendir**.

Hem Osmanlı'nın ekmeğini yiyeceksin hem de bütün hak ve hürriyetlerden faydalanacaksın ve hem de sonra da arkadan vuracaksın! Bu sistemin adaleti nerede? Sürgün sırasında maalesef ki bazı Ermeniler soğuktan ölmüştür. Yoksa askerler onları öldürmüş değildir. Hatta bazı Osmanlı askerleri de onlarla beraber ölmüştür.

Biz sonuçta çoğunluğu Müslüman olan bir milletiz. Bu topraklar üzerinde yaşayan herkes düşmana karşı birlikte hareket etmelidir. Birimize yapılan saldırı hepimize yapılan saldırdır. Ayrıca biz içimizdeki azınlıkları da kendimizden sayıyorduk ve hala da öyle sayıyoruz. **Biliyoruz ki Ermeni soykırımını diye bir yalanı tutturanlar genelde bundan yarar sağlayan göçteki (Diaspora) Ermenilerdir**. Devamlı bu konuda kitaplar yazarak bilhassa romanlar, bulundukları yerdeki insanların duygularını sömürmektedirler.

Misal olarak şöyle bir örnek verelim: Diyelim ki Hitler'in yaptığı zalimliklerin tüm belgeleri ortadan kaybolmuş. Yalnız

Almanlar tutmuşlar; kendilerinin Avrupalılar tarafından katledildiğini romanlarla anlatmaya başlamışlar. Bir de üstüne üstlük Yahudilerin de onları katlettiğini iddia ediyorlar. Bu romanlar ne kadar edebi olsa da ve onlardan mükemmel filimler de çekilse bunun gerçeğe ne kadar ilişkisi olurdu? Tabii ki sivrisineğin içtiği su kadar bile olmazdı. Şimdi yazılan romanları okuyan Avrupalı gençler bu okuduklarını gerçek zannediyorlar. Sanki onlardan bir kısmı vampirlerin, zombilerin ya da hayaletlerin gerçek olduğunu zannetmiyor mu? İşte Ermeni mezalimi meselesi budur. Ermenistan halkının çoğu da Türkiye'ye direktelen bu iftiradan Türkiye Ermenileriyle birlikte rahatsız olmaktayken; ABD başta olmak üzere Avrupalıların olmayan bir ölüyü bulmaya hararetle çalışmasını artık bırakmasını önemle rica ediyoruz.

Son bir kelime Hz Peygamber Efendimiz (SAV) zamanında Beni Kurayza Yahudileri, müşterek vatanları olan Medine'nin düşmanlara karşı korunmasına söz vermelerine rağmen ihanet etmeleri sebebiyle Medine'den mecburi göçe zorlanmıştı.

Bundan sonraki gelişmeleri daha sonraki kitabımızda teferruatlı olarak inceleyeceğiz. ***Osmanlı Devleti'nin toprağa gömülmüş olan tohumundan yemyeşil, çok maharetli ve çok soylu yeni bir devlet doğmuştur. Zaten güzel bitkinin tohumunda yine güzel bir bitki büyümmez mi?*** Unutmayın; güzel bir yemek önce ateşte yanar; daha sonra lezzet bulur.

NEDEN BÜYÜK TÜRK DEVLETLERİ DÜŞTÜLER?

Sakin sevgili okurlar, "Selçuklu şurada şu devletle savaştı, burada bu devletle savaştı; Osmanlı şuraya sefere çıktı, şurayı fethetti," derken bu büyük ve soylu devletlerin kavgacı ol-

duğunu düşünmeyin. Bu asla öyle değildi. Hem Tuğrul Bey, hem de Osman Bey, yalnız ve yalnız İslam ve Hakikat için savaşmışlardır.

Fatih'in kardeşlerini öldürtmesi size büyük bir barbarlık olarak görünüyorsa o halde hemen Çelebi Mehmet dönemine, Cem Sultan olayına, Düzmece Mustafa olaylarına bakın. Elbette ki bu son derece acı bir olaydır ama siz olsanız ne yapardınız diyemeyeceğim; çünkü Fatih 7 dil biliyorken, siyaset, din ve fen ilimlerinde de üstün seviyede idi. Onun yerinde olmak için sizinde o seviyeye gelmeniz lazım. Bu da yetmez; tarihteki o günleri de iyice özümsemeniz lazım. Bu konuda diğer kitabımızda bazı farklı bakış tarzlarını sizlere sunacağız.

Avrupa'daki Engizisyonları asla unutmayın. ***Her şey kendi dönemine göre değerlendirilir.*** Avrupalılar, bu Engizisyonlarda milyonlarca Hristiyanı katletmişlerdir. Osmanlı bir Ortodoksu savaşta esir aldığı padişah emriyle öldürmemiştir. Bunun bir tane belgesini kimse bulamaz. Avrupalılar Osmanlı'nın bu konudaki hakkını teslim etmişlerdir. Eğer zaten bir katliam izi bulsalar şimdi gerçekmiş gibi directtikleri Ermeni Soykırımıyla beraber onları da hemen directmeye kalkarlardı. Yalnız askerden bazıları başlarına itaat etmeyip bunu yaptıysa bu devletin suçu değildir; istisnalar kaideyi bozmaz. Örneğin 1. Murat, emrettiği halde bu emre uymayıp fet-hedilen yerdeki halkın mallarını yağmalayan bir kısım askerleri en ağır şekilde cezalandırmıştır; bu Avrupa tarihçilerinin bol bol konuştuğu bir konudur.

1. Haçlı sereri sonunda Haçlılar Kudüs'ü işgal etmişler ve oradaki her insanı (Ortodokslar-Müslümanlar ve Yahudiler) çoluk çocuk demeden katletmişler, kadınların da ırzlarına geçmişlerdir. Cennet Krallığı filminde bunu Hollywood açıkça

itiraf ediyor. Sadece filimlerde değil, pek çok Avrupalı tarihçi de bunu açıkça söylüyor. Bu soykırım değil mi? Ayrıca meşhur yazar Dan Brown, gerçekçi bir roman olan 'Da Vinci Şifresi'nde' Haçlıları "Barbar bir topluluk" olarak Robert Langdon'ın ağzından dile getirmiştir. ***Biz hiç kimseye düşman değiliz, tüm insanları Yunus ve Mevlana sevgisiyle kucaklamak isteriz, bunu da belirtelim.***

Osmanlı en zayıf olduğu dönemde dahi zarara gireceğini bile bile, Rus zulmünden kaçan Polonyalıları (Lehistanlıları) kurtarmaya çalışmıştır. Daha sonraki dönemlerde ise Avusturya ve Rusya'nın zulmünden kaçan Makedonları da himaye etmeye çalışmış; bu tavrı Avrupalılarca bile takdir edilmiştir. Evet, belki Gerileme Döneminde kontrol edilemeyen devlet görevlileri bazen adaletten ayrılp halka zulm etmişlerdir ama bunda asla padişahın ve genelin payı yoktur. Bu adaletsizliklerde başı çeken genellikle yeniçerililer ve o zihniyette olanlar olmuştur. Anadolu'nun saf ve temiz çok yüksek kabiliyete sahip halkından çıkan vatandaşlar her ne makama gelirlerse gelsinler, genelde adalet ve hakikatten ayrılmamışlardır.

Osmanlı'nın bir ruhu vardır; o ruh bugün Balkanlardan Avrupa'ya, Avrupa'dan Asya'ya, Asya'dan Afrika'ya dolaşıp durur. Sakın Osmanlı maddeten geri kaldı ve yıkıldı demeyin; yükselme dönemi padişahlarına bir bakın; maneviyatları nasıldı? Sadece onlara da değil; etraflarındaki devlet adamlarına da bakın. Ne zaman Osmanlı'nın devlet adamları, maneviyatça zayıfladılar, kendi şahsi menfaatleri için her şeyi yapmaya başladılar; işte o zaman Osmanlı'nın direkleri sallanmaya başladı. İlk şahsiyeti çok bozuk sadrazam olan Rüştem Paşa, Kanuni'ye oğlu Mustafa Korkut'un kendi şahsi çıkarları için boğdurtmuştur. Tahta ondan sonra geçen 2. Se-

lim, hiçbir şekilde babası ve dedelerine benzemiyordu. Tamam, evet, aslında fena bir padişah değildi ama onda Büyük Osmanlı tahtında oturacak yetenek yoktu. İş ehline verilmediğinde çöküşler başlar. Hatta bu konuda bir hadis bile vardır.

2. Viyana kuşatması sırasında Osmanlı askeri son derece çağına göre modern silahlarla donatılmıştı. Peki, neden o gün yıkılışa gidecek süreç başladı? Çünkü artık Osmanlı askeri büyük bir kibire kapılmış ve bu teknik gücün her şeye yeteceğini düşünmeye başlamıştı. Kuşatma sırasında askerler şaşırıcı derece uygunsuz bir haldeydiler. Yalnız şunu da unutmayalım; Merzifonlu öyle değildi. O son derece tevazuu sahibiydi. Ama maalesef çoğunluk o gün karanlık bir bulutla gölgeleniyordu. 9. Sure 24. ayette “Müslümanların çokluklarına güvenmelerinin çok yanlış olduğu, yalnız Allah’a güvenmeleri gerektiği” önemle ikaz edilmiştir. İşte Osmanlı o gün, bunu unutmaya başlamıştı maalesef.

İkinci neden ise Osmanlı bilimin önemini görmezden gelmeye başlamıştır zaman ilerledikçe. Eğer bilim önemsiz olsaydı Gazali, Ali Kuşçu, Ulug Bey ve daha pek çok büyük bilgin ve âlim neden hem dini hem de fenni bilimlerle uğraşmışlardır? Çünkü bu oldukça önemlidir. Dünya belli bir sebepler dengesinde yaratılmıştır, tüm insanlar o sebeplere riayet etmelidirler ki ayakta kalabilsinler. Devletler de bu sebepleri araştırmalı, öğrenmeli ve öğretmelidir. Kur’anı Kerim, insanın etrafındaki şeyleri incelemesini ve onları düşünmesini emreder. Bugün “biyomimetik” denilen bilim dalıyla doğadan teknolojiye pek çok şey yansımıştır. Doğada var olan şey insanlara bir şeyler fısıldar; bu fısıltıyı dinlediğinizde sizlere çok şeyler söylendiğini duyacaksınız.

Bugün pek çok Avrupalı tarihçi, yeni tarihi buluşlar ortaya

çıktıkça parmaklarını ısırmaktalar; çünkü daha önce başkasının bulduğunu zannettiği şeyleri aslında Türk menşeli bilim adamlarının yıllar önce bulduğu görülebiliyor. 1257 senesinde Bağdat kütüphanesini yakan Moğollar, hiçbir başka şekilde veremeyecekleri kadar bir devlete, bir medeniyete, zarar vermişlerdi. O seneye kadar İslam bilim adamları harıl harıl çalışarak, eşi ve benzeri olmayan milyonları bulan eserler meydana getirmişlerdi. O eserlerden öyleleri vardı ki onlardan yüzü sağlam kalmış olsaydı şimdi 34- fazladan İbni Sina'mız olurdu. Bir daha o dönemden sonra hiçbir zaman İslam ve Türk medeniyetleri bilimsel olarak o denli yükseliş gösterememişlerdir. Yalnız yine de dönemsel olarak bazen büyük tırmanışlar olmamış da değildir; Fatih dönemindeki gibi.

Büyük Türk devletleri, adalet ve hoşgörüyü kendilerine örtü, bilimi ise aşk kabul ettiklerinde hiçbir zaman tutulamamışlardır. Bu üç şeyden hangi birisi azalsa diğerleri de hemen onlarla beraber azalmaya başlamış ve kaçınılmaz son hızla yaklaşmıştır. Burada dikkatinizi şuna çekmek istiyorum; adalet, hoşgörü ve bilim... Bu üç kavramın hem dünyevi hem de uhrevi yönü vardır. Bir devlet, güçlü; fakat adaletsizse, toplumunu inim inim inletiyorsa o devlet, asla ya uhreviyyeti hiç düşünmüyordur; ya da bozuk bir uhrevi çark içindedir. Bu nevi bir devlet, asla çok uzun ömürlü olamaz ve eninde sonunda dağılır. Bilim, silah da üretebilir; sağlık için ilaç da... Üretilen silah ve ilaç belli bir menfaat için kullanılırken, devleti buna iten şuur kaynağı uhrevi bir kaygı olabilir ya da sırf dünyevi yarar da olabilir. Hoşgörü, pek çok felsefenin söylediği şekilde olması gerektiği için gösterilebileceği gibi, uhrevi bir prensibin tavsiyesiyle de gösterilebilir.

Bilinç, gerçekten çok zorlu bir kavramdır; bugün bilimci-

lerin yüzünü buruşturmasına neden olan en müşkil konulardan birisidir. Bilinci incelerken ne yapılmalı? Bir beyin kesilmeli, biçilmeli ve ne kadar et var, ne kadar yağ var, ne kadar kas var diye araştırılmalı mıdır? Bazı elektronik tahliller mi yapılmalı? Kişinin beyin yapısı ve zekâsı mı incelenmeli? Kùltürler mi bilince etki eder; yoksa genler mi? Bunlardan hangisi daha önemli? Bize göre yanıt hepsi. ***İşte sevgili okurlar, biz de tarihimiz boyunca pek çok olaydan sonra nerelerden, nasıl ve hangi kaynakların rehberliğinde geçtik; bunları sizlere kısa ve öz bir biçimde gösterelim ve sonrada tarihsel toplum bilincimiz hakkında bir şeyleri irdeleyelim dedik.***

Bizim tarihsel toplum bilincimizi savaşlara sığdırmak isteyenler, okyanusları nehirlere sığdırmak isteyenlere benzerler. Bizi bozkırlara, herhangi bir kara parçasına; ya da bir olaya sığdırmak isteyenler de aynen öyle... Doğusuyla, Batısıyla ve Milattan öncesi ya da sonrasıyla biz hep biziz; hep hakikati aradık ve hep de onun ışığıyla aydınlanacağız. Hazırlamış olduğumuz bu eserin size bunu daha iyi hissettirmesini tüm kalbimizle dileriz. Güzel bir çağ bizleri bekliyor.

GELECEK KİTABIMIZ İSTİKBALİMİZE IŞIK OLSUN.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Kuzey Amerika'da Atlas Okyanusu ile Mississippi Nehri arasında bulunan İngiltereye bağlı **on üç koloninin** bir devleti (İngiltere'ye) karşı yaptığı savaşlar sonrasında 1783 yılında resmen kurulmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu ile ticari ilişkilerde bulunmuş-tur. O günden beri devamlı Amerika ile Türkiye ticari ve askeri alanda çalışmıştır.

Osmanlı ile ticari ilişkileri Amerika Birleşik Devleti İngiliz himayesi altında yapıyordu. 1823 yılında resmen kendi yapmaya başladı. Rum isyanları başlamış ve bunu destekleyen Avrupa'nın büyük devletleri olmuştur. **Amerika Birleşik Devletleri, Rum isyanlarında tarafsız kalmıştır.** Rum isyancılarına hiçbir yardımda bulunmamıştır (1826). İngiltere, Rusya, Fransa resmen Rum isyanlarının yanında yer almış ve onlara gerekli silah ve mühimmatlar vermişlerdir. Bunun üzerine Amerika savaş filosu İzmir'e gelmiştir. Bu olay Osmanlı tarafından dostluk gösterisi olarak kabul edilmiştir.

20 Ekim 1827 yılında İngiliz, Rus ve Fransız donanmaları Osmanlı devletinin donanmasını adeta yok etmiştir. Osmanlı devleti, Amerika Birleşik Devleti'yle anlaşma yaptı 1828 resmen Amerika ile Osmanlı iyice iç içe ticarete başladılar (1830).

Osmanlı bir an önce donanma sahibi olmak istiyordu. Amerika Senatosu buna onay vermedi. İki devlet arasında hoşnutsuzluk başladı. Osmanlı ile Amerika askeri alanda işbirliğine devam etti. **Daha sonraki zamanlarda Osmanlı, Amerika şartlarını kabul etmeyince** Amerika, Ermeni ve

Rum olaylarını Koz olarak kullandı. (1860). Osmanlı ile Amerika arasında gerginlik başladı. Osmanlı'nın İngiltere ve Fransa'ya karşı olan güveni iyice azalıyordu. Osmanlı Karadeniz'de çok güçlü olan Rusya'ya karşı birşey yapamayacağını anladı. Avrupa'nın genç büyük devletleri Rusya'ya yakınlık gösteriyordu.

Bundan şu anlaşılıyor ki Osmanlı tamamen dış güçlerin oyuncağı olmuştu. İmparatorluğu herkes kendi tarafına çekmeye çalışıyordu. Onların menfaatleri doğrultusunda bizler kukla gibi bir o yana bir bu yana çekiliyorduk.

GENEL YORUM

Osmanlı İmparatorluğu Roma İmparatorluğundan sonra stratejik önemi büyük topraklar üzerinde dünyanın en uzun ömürlü devletini kuran ve üç kıtada bütünlük ve birliğini devam ettirebilen tek devlettir.

Geniş bir coğrafya üzerine yayılan Müslüman milletler, tarihin değişik dönemlerinde insanlığın kültür, ilim ve fikir sahalarında ilerlemesine önemli katkılarda bulunan İslam medeniyetini meydana getirmişlerdir. Bu milletler arasındaki kültür farklılıklarına rağmen aynı medeniyet anlayışı içinde beraberliklerini yüzyıllar boyu sürdürmüşlerdir.

Yaşadığımız çağda bir yandan teknolojik gelişmeler ve ileri haberleşme teknikleri sayesinde dünya milletleri birbirine yaklaşıırken diğer yandan da birbirini izleyen siyasi ve ekonomik değişiklikler neticesinde dünya politikasında nüfus sahibi olan yeni ülke grupları, yeni kutuplar ve güç merkezleri ortaya çıkmıştır. Karşılıklı saygı ve anlayış ile barış içinde içinde bir geleceğin sağlanması hayati önem kazanmaktadır. Bura-

da özellikle bizim üzerinde yaşadığımız Anadolu toprakları, coğrafi alanda büyük önem kazanmaktadır.

Cihan imparatorluğuna ulaşmış devletler, zaman içinde küçülseler dahi hiç bir zaman özellikleri, duyguları ve düşünceleri kaybolmamıştır. Bugünü anlayabilmek ancak geçmişini iyi ve doğru olarak bilmek ve değerlendirmekle mümkün olabilir. Hiçbir zaman unutulmaması gereken şudur ki; bizim ecdatlarımızın alt yapısı, çekirdeği iyilik ve güzellikler üzerine kurulmuştur. Bizler de onların soyu olduğumuzdan dolayı bunu çok iyi kavramamız gerekir.

Peygamber Efendimiz (SAV)'in Müslümanlığı yaymaya başladığı günden ve vefatından sonra Müslümanları dış güçlere karşı koruma görevi ve diğer kutsal vazifeler bize atalarımızdan intikal etmiştir. Bizleri de bu yolda içeride-dışarıda zayıflatmak isteseler de; hatta Müslüman devletlerinin bir kısmı (farkına varmadan) dış güçlerin oyunuyla bizlerin gücünü, şevkini, duygularını, özelliklerini zayıflatmak istese dahi muvaffak olamayacaktır. O kutsal görev hep bizde kalacaktır.

Bizim toplumumuzdaki otorite yetkililerinin özellikle dikkat etmesi gereken şudur: Demokrasiyi ve bağımsızlığı iyi anlamalı ve nasıl yaşatabileceklerini bilmeliler. Özgürlüğe yeniden kavuşabilmek için batısıyla doğusuyla, kuzeyiyle güneyiyle dedelerimiz; evini barkını, çoluğunu çocuğunu, malını mülkünü gözünü kırpmadan bırakarak ilk önce Cenâb-ı Allah'a inancı ve vatan sevgisiyle Cenâb-ı Allah'ın ilhamına nail olmuş, daha sonra zekâsı ve cesareti en üst seviyeye ulaştırılmış olan M. Kemal Atatürk önderliğinde, dili, yüreği ve imanı en üst seviyeye ulaşmış âlimlerin ve bütün Türk halkının desteğiyle Cenâb-ı Allah bu inançlı insanlara, melekler ordusunun yardımıyla bu vatani bahşetmiştir.

Vefat eden şehit dedelerimizin vefat sebebi; inancı, vatanı ve bağımsızlık aşkıydı. Yani Millet iradesi dış güçlerden arınmış, bağımsızlığına kavuşmuş, kendi asıl görevi olan vazifesi için tekrar şahlanmış tek bir yürek aşkı için ortaya çıkmıştır. ***Bu toplumun gücü yeryüzünde yaşayan insanların bilemeyeceği ve anlayamayağı bir şekilde donatılmış bir güç ile koruma altına alınmıştır.*** Bu güç iyilik ve güzellikler üzerine kurulu olup çalışanın ve azmedenin yanında olmuş, böbürlenenenlerin, büyüklük taslayanların ve bizler büyüğüz deyip de oturanların yanında olmamıştır.

Ancak vatan bütünlüğü söz konusu olduğunda devreye girip herkese öz görevini hatırlatmayı ihmal etmemiştir. Vatan için vefat eden şehit dedelerimiz şahlanıp büyük Türkiye'nin temel taşı olan bağımsızlığa inanç ve değerlerimiz korumak için ant içmişlerdir. Kurulan sistemle inançlara, insanlara birlikte yaşam güvence olmuştur. ***Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz.***

Hız İbrahim (AS)'ın Seb halkına söylediğı söz: "Ben içinden çıktığım bir yere asla geri dönmem."

Mustafa Kemal Atatürk de İstanbul'dayken İngilizlere şunu söylemiştir: "Geldikleri gibi giderler."

TARİHE DAİR İLKLER VE SONLAR

- Anadolu, demir devrine Hititler zamanında girmiştir.
- **Şato mimarisinin yaratıcısı Mikenler'dir.**
- Türklerin ilk anayurdu Orta Asya'dır.
- **İlk Türk şair Aprin Çur Tiğın ve Çuci'dir.**
- Tarihte ilk kurulan Türk Devleti Asya Hun İmparatorluğu ve bilinen ilk hükümdar Teoman'dır. Teoman'ın oğlu da Metehan (Oğuzkagan)'dır. Çin Seddi bu dönemde yapılmıştır.
- **Türk toplulukları ilk kez bir çatı altında toplayan Asya Hun Devleti'dir.**
- Battani: (858 - 929) Dünyanın en meşhur 20 astronomundan biri, trigonometrinin mucidi, sinus ve kosinüs tabirlerini kullanan ilk bilgin.
- **Beyruni: (973 - 1051) Dünyanın döndüğünü ilk bulan bilim adamı.**
- Ümit burnu, Amerika ve Japonyanın varlığından bahseden ilk bilim adamı. Beyruni, Amerika kıtasının varlığını Kristof Colomb'tan 500 sene önce bildirmiştir. Matematik, Jeoloji, Coğrafya, Tıp, Felsefe, Fizik, Astronomi gibi dallarda eserler yazmıştır.
- **Ammar: (11 yüzyıl) İlk katarak ameliyatını kendine has biçimde yapan müslüman bilim adamı.**

- Cabir Bin Hayyan: (721 - 805) Atom bombası fikrinin ilk mucidi ve kimyanın babası sayılır. Maddenin en Küçük parçası atomun parçalanabileceğini söylemiştir.
- **Cahiz: (776 - 869) Zooloji İlminin öncülerindendir. Hayvan gübresinden amonyak elde etmiştir.**
- Cezeri: (1136 - 1206) İlk sistem mühendisi ve ilk sibernetikçi ve elektronikçi.
- **Ali Bin İsa: (11. yüzyıl) İlk defa göz hastalıkları hakkındaki eser veren müslüman bilim adamı.**
- Farabi: (870 - 950) Ses olayını ilk defa fiziki yönden ele alıp açıklayıp izah getiren ilk bilgidir.
- **Onluk sistem adı verilen askeri teşkilatı ilk defa kuran Mete Han'dır.**
- Türklerin kullandıkları ilk alfabe 38 harfli Göktürk alfabesidir.
- **Fatih Sultan Mehmet: (1432 - 1481) Havan topunu icad eden topları döktürdü. Adı "Şahi" olan topların ağırlığı 17 ton ve bakırdan dökülmüş olup 1,5 ton ağırlığındaki mermileri 1 km ileriye atabiliyordu. Bu topları 100 öküz ve 700 asker ancak çekebiliyordu.**
- Hazerfen Ahmed Çelebi: (17. yüzyıl) Havada uçan ilk Türk. Planörcülüğün öncüsü.
- **Tarihte Türk adıyla kurulan ilk devlet Göktürklerdir.**
- İbni Türk: (9. yüzyıl) Cebirin temelini atan İslam bilgini.
- **İbni Zuhr: (1091 - 1162) Endülüsün en büyük müslüman doktorlarından, asırlarca Avrupa'da eserleri ders kitabı olarak okutuldu.**

- Muhammed Bin Musa: (9. yüzyıl) Dünyanın Çevresini ölçen 3 kardeşten biri.
- **Nasirüddin Tusi: (1201 - 1274) Trigonometri sahasında ilk defa eser veren, Merağa rasathanesini kuran, matematikçi ve astronom.**
- İbrahim Efendi: (18. yüzyıl) Osmanlılarda ilk denizaltıyı gerçekleştiren mühendis.
- **İbni Sina (Batı'da Avicenna): Modern tıbbın babası sayılır, özellikle kan bilimiyle ilgili büyük ilerlemeler kaydetmiş, Avrupalılar kitaplarından yararlanmışır.**
- Lagaî Hasan Çelebi: (17. yüzyıl) Füzeciliğin atası, Osmanlılarda ilk defa füze ile uçan bilgin.
- **Anadolu'da merkezi otoriteye dayalı ilk devleti kuran Hititlerdir.**
- Dünyanın ilk şehir yerleşmesi Konya'daki Çatalhöyük'tür.
- **Anadolu'da aile hukuku, miras hukuku ve medeni hukuk alanında ilk çalışmaları yapan Hititlerdir.**
- Parayı kullanan ilk devlet Lidyalılardır (MÖ.700). Daha önce takas usûlü kullanılıyordu.
- **Hiyeroglif yazısıyla alfabeyi ilk kez bulan Fenikelilerdir.**
- Modern şehirciliğin ilk örneği Girit Medeniyetin başkentini Knossos.
- **Türkler hakkında ilk belge MÖ. 318 tarihli bir Hun - Çin ticaret sözleşmesidir.**
- Türklerin bıraktıkları ilk yazılı belge II. Göktürk Devletine ait Orhun Kitabeleri'dir.

- **Göçebeliği bırakarak yerleşik hayata geçen ilk Türk devleti Uygurlardır.**
- Matbaa ve kâğıt kullanan ilk Türk devleti Uygurlardır.
- **Göktanrı inancından ayrı bir dine inanan ilk Türk devleti Uygurlardır (Maniheizm)**
- Museviliği kabul eden ilk Türk topluluğu Hazarlardır.
- **Türk tarihinde ilk kez madeni parayı kullanan Türğişlerdir.**
- Avrupa'da kurulan ilk Türk devleti Avrupa Hun Devleti'dir.
- **Türklerle Bizanslılar arasında imzalanan ilk antlaşma Margus Barışdır.**
- İstanbul'u ilk kuşatan Türk boyu Avarlar'dır (619).
- **İlk atı evcilleştiren ve tekerleği kullanan Türk topluluğu İskitlerdir.**
- Orhun Yazıtlarını ilk okuyan Danimarkalı bilgin Thomsen'dir.
- **Türk - İslam sentezini ilk gerçekleştiren Karahanlılardır.**
- İlk yazılı Türk - İslam eseri "Divanı Lügat'it Türk" Karahanlılar döneminde yazılmıştır.
- **Demokrasinin yönetim biçimi olarak kullanılması ilk kez Yunan Site devletlerinde gerçekleşmiştir.**
- Demokrasiden Cumhuriyete ilk kez Roma uygarlığında geçilmiştir.
- **Tarihte ilk şehir devletlerini Sümerler kurmuştur.**
- Mezopotamya'da siyasi birliği ilk sağlayan Sümerler'dir.

- **Türk mimarisinde ilk kervansaraylar Karahanlılar tarafından yapılmıştır.**
- Farklı etnik yapıya sahip milletleri bir arada toplayan ilk Türk devleti Gazneliler'dir.
- **"Sultan" unvanını kullanan ilk Türk hükümdarıdır Gazneli Mahmut'tur.**
- Hindistan'da İslamiyet'i yaymaya çalışan ilk hükümdar Gazneli Mahmut'tur.
- **Anadolu'yu ele geçirmek için Selçukluların Bizans, Gürcü ve Ermenilere karşı yaptığı ilk savaş Pasinler Savaşıdır (1048).**
- Selçuklularda Timar sistemini ilk defa Nizamülmülk kurmuştur.
- **Büyük Selçuklularda Divan örgütü ilk defa Melikşah ve Nizamülmülk tarafından kurulmuştur.**
- Tarihte ilk sosyal örgütlenme Mezopotamya'da görülmüştür (Sümerler).
- **MÖ. 3500'lerde ilk yazıyı (Çivi yazısı) Sümerler bulmuştur.**
- Dünyanın ilk büyük imparatorluğunu kuran Makedonyalı Büyük İskender'dir.
- **Askeri temellere dayalı ilk imparatorluğu Akadlar kurmuşlardır**
- İlk yazılı kanunları MÖ.2375'de Sümer kralı Urgakina yapmıştır.
- **Güneş ve ay tutulmalarını ilk defa düzenli olarak hesaplayan Sümerler ve Mayalardır.**

- Tarihte savaş arabalarını ilk kez Sümerler kullanmışlardır.
- **Mimaride ilk kez sütun, kemer ve kubbeyi kullanan Sümerlerdir.**
- Dünyanın bilinen ilk düzenli ordusunu Akadlar kurmuşlardır.
- **Savaşlarda atlı birlikleri ilk kez kullanan Asurlular'dır.**
- Babil kralı Hammurabi'nin hazırladığı yasalar tarihin ilk Anayasası olarak kabul edilmektedir.
- **Tarihin ilk sömürge imparatorluğunu kuran Asurlular'dır.**
- Dünyanın ilk kütüphanesi Asurluların başkenti Ninova'da kurulmuştur.
- **Kâğıt, matbaa, barut ve pusula tarihte ilk kez Çinliler tarafından kullanılmıştır.**
- Dünyanın ilk istihbarat teşkilatını ve posta teşkilatını Persler kurmuştur.
- **İlk Kırkpınar yağlı güreş yarışmaları 1361'de Edirne'de başlamıştır.**
- Sokullu Mehmet Paşa'nın 1579 yılında ölümüyle Yükselme dönemi'nin sona erdiğini söylerler.
- **Osmanlı Devleti topu ilk defa I.Kosova savaşında kullanmıştır (1389).**
- Pi sayısı ilk kez Mısır 'da kullanılmıştır.
- **İlk resim yazısını Mısırlılar bulmuştur (Hiyeroglif).**
- Yılı mevsimlere bölerek güneş yılı esasına dayalı ilk takvimi Mısırlılar ve Mayalar bulmuştur.

- **Tarihte tıp ve mummyacılığın gelişimine ilk katkı sağlayan Mısır Medeniyetidir.**
- Tarihte ilk ticaret kolonilerinin kuran denizci millet Fenikelilerdir.
- **Dünyada basın yayın hayatını ilk defa Romalılar çıkardıkları günlüklerle başlatmışlardır.**
- Objektif tarih yazıcılığı ilk defa Hititlerin tuttukları yıllıklar (Anal) ile başlamıştır.
- **Ay ve Güneş yılı esasına dayalı ilk takvimi bulan Sümerler ve Mayalardır.**
- Tarihte sulama kanallarının yapımı ilk kez Mısır'da görülmüştür.
- **İlk papirus kâğıdı yapımına Mısır, İlk parşömen kâğıdı yapımına Bergama'da (Helen) başlanmıştır.**
- Anadolu'da bilimsel çalışmalar ilk defa İyonlar ile başlamıştır.
- **Anadolu'ya yazıyı ilk getiren Asurlu tüccarlardır.**
- Anadolu'da ilk medreseyi kuran Danişmenliler'dir.
- **İlk Türk denizcisi Emir Çaka Bey'dir.**
- Anadolu Selçuklularında ilk tersane I. İzzettin Keykavus zamanında Sinop'ta inşa edilmiştir.
- **İlk bando okulu (Mızıkayı Hümayun) II. Mahmut döneminde kuruldu.**
- Anadolu Selçuklularında ilk donanma Alaadin Keykubat zamanında kurulmuştur.

- **Osmanlı ordularının Balkanlarda yaptığı savaşlarda aldığı ilk yenilgi Ploşnik Savaşıdır (1388).**
- Mehter takımı ile ilk batı müziği eseri 1680 yılında bestelenmiştir. (N.A.Strungk'un Esther Operası).
- **İlk demir yolu Tanzimat döneminde yapılmaya başlanmıştır (1866).**
- Berlin Antlaşması, Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusya'sı arasında imzalanan son antlaşmadır (1878).
- **Polis teşkilatının temelleri ilk defa II. Mahmut zamanında atılmıştır.**
- Napolyon savaş planlarını bir kum havuzunda yapardı.
- **Filozof Immanuel Kant, hayatı boyunca yaşadığı kasabadan hiç ayrılmadan felsefe yapmıştır.**
- Miryakefalon savaşı ile Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir (1176).
- **Osmanlı Devleti'nde ilk silah fabrikası II. Mahmut döneminde açıldı.**
- İpek yolu ilk defa Fatih'in Kırım'ı fethiyle Osmanlı Devleti'nin denetimine girmiştir (1475).
- **Mısır'da kurulan ilk Türk devleti Tolunoğulları'dır.**
- Telgraf Osmanlı'da ilk defa Tanzimat döneminde kullanılmaya başlanmıştır (1854).
- **1453 Copernicus, İstanbul'un fetih yılında gezegenlerin Dünyanın etrafında değil, Güneş'in etrafında döndüğünü ortaya atan kuramını yayımladı, bu Kur'anda da aynen böyle anlatılır. Aslında bunu da İbni Şatiyyan, ondan yüzyıllar önce Emevi devletinde açıklamıştı. İspan-**

yollar, Emevi devletini yıkınca bu değerli eserleri Papa'ya verdiler. Papa da Vatikan kütüphanesine bunları doldurdu. Copernik'in Vatikan'da çalışma yaparken bu eserlerle karşılaşması muhtemeldir.

- 1687 Newton'un, evrensel çekim yasalarını formülleştirdiği Principia adlı kitabını yayımladı. O günden sonra tarih tamamiyle değişmeye başladı. Artık bundan sonra modern çağlar hızla başlayacaktı. Newton fiziği tarihin ilk fizik kuramıdır. Yalnız, İbni Sina da yıllar önce aslında yer çekimini ve eylemsizliği bulmuştu.
- **1783 Marquis de Jouffroy d'Abbans, ilk buharlı gemiyi yüzdürdü. Bundan sonra Avrupa son derece modern bir donanmaya sahip olacaktı.**
- 1799 Alessandro Volta, ilk elektrik bataryasını yaptı ve Napolyon'a sundu.
- **İlk tüfeği aslında büyük komutan Ebu Müslim'in askeri Ahmet-i Zemci yapmıştır. Daha sonra da evlendiği bir Macar kız vasıtasıyla Macarlara öğretmiştir.**
- Osmanlı ordusunda tüfek ve top Orhan Gazi döneminde kullanılmaya başlanmışken, 2. Murat döneminde tüfek yaygınlaşmıştır.
- **1884 Hiram MAXIM tam otomatik makineli tüfeği yaptı.**
- 1901 ilk kez okyanus ışırlı radyo yayını Markoni tarafından yapıldı, oğünden sonra artık kıtalar arası iletişim kolaylaştı ve dünya artık küçük bir yere dönüştü.
- **İlk Nobel ödülü, x-ışını keşfinden dolayı sunduğu üstün hizmetlerden dolayı Alman Wilhelm Conrad Röntgen'e verilmiştir (Fizik).**

- 1902 Polonya Marie CURiE ve kocası Pierre CURiE Radyumu keşfetti, bu kanser hastalarını birazcık olsa rahatlattı.
- **1903 ABD, WRIGHT kardeşler ilk motorlu uçağı tasarladılar, artık gökyüzü bir yol sahasıydı.**
- 1903 Hollanda Dr Willem EINTHOVEN Elektro kardiografi cihazını icat etti (EKG).
- **1914 ABD Ohio kentinde ilk trafik lambaları kullanıldı.**
- 1801 İlk denizaltılardan olan Nautilus ilk yolculuğunu tamamladı. Denizaltının yapımında ilham veren Natilus isimli bir canlıdır.
- **1838 Samuel Morse kendi geliştirdiği Morse alfabesini ilan etti (telgraf).**
- 1841 Michael Faraday, hareketli bir mıknatıstan elektrik akımı elde etti.
- **1848 İlk yürüyen merdiven, New York'ta turist çekmek için kuruldu.**
- 1863 İlk metro treni (yeraltı demiryolu) hattı Londra'da işletmeye açıldı.
- **1814 Friedrich König elle çalışan matbaadan çok daha hızlı olan buharlı matbaayı geliştirdi.**
- Joseph Swan ve Newton ilk kez ampülü buldular. Aralarındaki patent kavgasını 1883'de ortak olarak kurdukları Ediswan şirketiyle bitirdiler.
- **1889 Edison'un yardımcısı Charles Batchelor sinema filmlerinin seslendirilmesi üzerine deneyler yaptı.**

- 1868 Bir gazetenin yazı işleri müdürü olan Christopher Sholes ilk kullanışlı daktiloyu yaptı.
- **1857 New York'ta bir dükkân asansörü olan ilk bina oldu.**
- 1592 Galileo, cisimleri 30 kez büyüten bir teleskop yaptı.
- **Tank, denizaltı ve kimyasal silahlar ilk defa I. Dünya savaşında kullanılmıştır.**
- I. Dünya Savaşından çekilen ilk ittifak devleti Bulgaristan'dır.
- 1905 yılında Özel Göreliliği bulan Einstein, 1919 yılında "Genel Görelilik" konusundaki yazısını yayımladı. Aynı sene bir Güneş tutulmasında Einstein'ın haklılığı kanıtlandı. Dünya tarihinin en modern fizik kuramı böylece resmiyet kazanmış oldu. ABD'ye giden Einstein, kısa zaman sonra bu ülkenin süpergüç olmasında büyük pay sahibi oldu.

KAYNAKÇA

- **PEYGAMBERLER TARİHİ**
Mehmet Dikmen - 490 sayfa
- **PEYGAMBERLER TARİHİ**
M. Asım Köksal - 600 sayfa
- **TARİHİ DEĞİŞTİREN KADINLAR**
Ali Çimen
- **BÜYÜK OSMANLI ANSİKLOPEDİSİ**
İsmail Uzunçarşılı, Enver Ziya Karal, İsmail Hakkı Dursun
- **OSMANLI DEVLETİ VE MEDENİYET TARİHİ**
Ekmelettin İhsanoğlu - 866 sayfa
- **KUR'ÂN-I KERİM TÜRKÇE MEÂLİ**
Ali Turgun, Hayreddin Koruman, Mustafa Çağrıçı,
Ali Özek, İbrahim Kâfi Dönmez, Sadrettin Gümüş - 606 sayfa
- **MEHMET NURİ YILMAZ**
606 sayfa
- **ELMALI M. HAMDİ YAZIR**
606 sayfa
- **İSLAM TARİHİ**
Hayati Ülkü - 4 cilt * 415*4 - 1660 sayfa

- **İSLAM İLMİHALİ**
Fikri Yavuz, Vehbi Yavuz - 292 sayfa
- **İSLAM İLMİHALİ**
Lütfi Şentürk, Seyfettin Yazıcı
- **BÜYÜK İSLAM TARİHİ**
Zaman (Çağ Yayınları) - Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız -
14 cilt * 570*14 -7980 sayfa
- **NAMAZ KİTABI**
Hasan Yavaş - 192 sayfa
- **İZAHLI NAMAZ HOCASI (İlmihal)**
Mevlût Karaca - 296 sayfa
- **RİYAZÜ'S SÂLİHİN**
(Peygamberimizden Hayat Ölçüleri Sünneti)
7 cilt * 600 - 4200 sayfa
- **HAREMİN EFENDİLERİ**
Turan Şahin

Hazırlayan ve Sunan

Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı Kahraman Gazisi

Mustafa Çavuşun TORUNU

MUSTAFA ÇAVUŞ KİMDİR

Mısır'dan Orta Asya'ya, oradan da Türkiye'ye gelip Fatih Sultan Mehmet Han'ın Trabzon fethine katılıp fetihten sonra Fatih'in emriyle oraya yerleşen; ceddım (dedem) Mustafa Çavuş; Trabzon Of'ta dünyaya gelmiştir. Oradan Ordu ili Fatsa ilçesine yerleştirilmiş olup Çanakkale savaşına katılmıştır. Savaştan sonra gazi olan ve Devlet Üstün Hizmet Madalyası alan; daha sonra ise gösterdiği kahramanlıklardan ötürü Kurtuluş Savaşında İsmet Paşa'nın yakın korumalarından olan, Kurtuluş savaşının ardından gösterdiği büyük kahramanlıklardan dolayı devlet tarafından yine ödüllendirilen Mustafa Çavuş isimli dedeme bu kitabımı itham ediyorum ve bundan sonraki "asıl" kitabımı da...

Kütahya'nın Altuntaş mevkiinde çok çetin muhabereleler yaşadıklarından dolayı savaş sonrası soyadı kanunu çıkması ile soyadını ALTUNTAŞ koymuştur. Mustafa ALTUNTAŞ

TORUNU Sabri ALTUNTAŞ

Kıymetli okurum; kitabımda peygamberler tarihini, Halifelik dönemini, Osmanlı döneminin büyük kısmını okudunuz. Biz Müslüman toplumuna her dönemden bir ders çıkartılmıştır. Kişinin, kişilerin, toplumun ve devlet yöneticilerinin nelere dikkat etmesi gerektiğini açık ve net şekilde yol gösterilmiştir.

Cenâb-ı Allah buyurur ki; "Dilediğim ülkenin, devletin toplumun ömrünü uzun ve kısa tutarım." Bu esastan bizlere çok büyük bir ders çıkmaktadır.

İyi veya kötü, mü'min veya kâfir olsun dünya nimetlerini

herkese veren Cenâb-ı Allah'tır. Ahirette yalnız mü'minler cennete gidecektir. Cenâb-ı Allah'ın dünya nizamı üç esası emreder, üç çirkin davranışı yasaklar. Rahman; Dünya üzerinde yaşayan bütün insanlar için geçerlidir.

Allah Teâlâ'nın yarattığı insanlar için kim iyi işler yapıyor, hizmet veriyor ve herkese eşit davranıyorsa Allah onu üstün kılar. Herkes imtihan ve teslimiyet esaslarına göre sınanmaktadır. Akıl, ruh ve beden kabiliyeti her yaşayan insana verilmiştir. Sadece inananlara verilmemiştir. Çalışıp, azmedip iyi işler yapan ve ilime önem veren insanlar, toplumlar, devletler çalışmanın karşılığı olan nimetlerden faydalanmıştır.

İlime ve iyiliğe önem veren kişi, kişiler; her zaman insanlar, devletler, toplumlardan itibar ve saygı görmüşlerdir.

İlim ve iyilik yeri geldiğinde kötüye kullanılmış yeri geldiğinde iyiye kullanılmıştır. İyiye kullanan, bu iyiliğin karşılığında uzun ömürlü olmuştur. Uzun ömürlü olması dünya insanlarına hizmesinden dolayıdır.

İlimi kötüye kullananların da ömrü kısa olmuştur. Yaratılan insanları sebepsiz yere ölüme götürmeleri buna neden olmuştur. Korku ve baskı altında zulüm ile insanları yaşatan devletler yok olmuştur.

Dünya üzerinde iki tür toplum vardır:

- 1) İlimi iyiye kullananlar
- 2) İlimi kötüye kullananlar

İlimi kötüye kullananlar geçici bir süre insanlar ve devletler tarafından baskı ve zulüm altında itibar ve saygı görmüşlerdir. Fakat itibar ve saygı zorunluluktan dolayı olduğu için kısa ömürlü olmuştur. Hitler, Mussolini gibilerin kurdukları düzen buna en iyi örnektir.

Cumhuriyeti esas alan ve güçleri halka dayanan hükümetlerin dikkat ve önem vermesi gereken kaidelerden biri herkesin hukuk ve menfaatlerini koruma ve savunma hususunda hürriyete sahip olmalarıdır. Yoksa hükümetler saltanat sürmek, tahakküm ve cebir yapmak için tayin edilmemişlerdir.

Tayin edilenlerin kapısı herkese açık olmalı. Adalet karşısında herkes eşit olsun. Zayıflar, adaletten yoksun olmasınlar. Kuvvetli olanlar adaletten tarafgirlik beklemesinler.

Devleti yöneten kişilerin ticaret yapmaması gerekir. Yani ticaretten uzak olması gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulma sebebi ve Saklı Bahçe olmasının anlamı nedir?

Dünya üzerinde Müslümanlığı en iyi yaşamaya çalışan Türk halkı yani Türkiye Cumhuriyeti devletidir. İman; Hürriyet ve serbestlik içinde yapılanı en makbûldür. Çanakkale ve Kurtuluş savaşlarında her bölgeden insanlar bu savaşlara katılıp zafer elde edilmiştir. Bu zafer inancın ve inanmanın karşılığında alınmıştır. Bu zafer Cenâb-ı Allah'ın Lütûdûr. Bu Lutf; bizim atalarımızdan ve ecdatlarımızın geçmişte yaptıkları inancın ve inanmanın bizlerde de aynı duyguların var olmasından gelmektedir.

Dünya üzerinde yaşayan her insan akıl, ruh ve beden kabiliyeti bakımından diğer canlılardan üstün olmasının haricinde bizlerde ayrıca bir üstünlük daha vardır ki o da diğer yaşayan insanlarda olmayan bir özellik ve duygudur. Bu özellik ve duygu bizlere ecdatlarımızdan ve atalarımızdan gelen bir mirastır. Bu miras bizlere Cenâb-ı Allah'ın Saklı Bahçe'si olma özelliğini ve gururunu vermiştir.

Hiçbir şey kendiliğinden gelişmez ve var olmaz. Mutlaka

bir tabanı; yani alt yapısı vardır. İşte bizim alt yapımız yani tabanımız iyilikler ve güzellikler üzerine kurulmuştur.

Bizlerin bir kısmı şu anda bunun bilincinde değildir. Müslüman bir insan soyunu, ecdatlarını ve atalarını unutmamalıdır. Bizler de soyumuzu ve dünya üzerinde yaşama gururumuz ve esasımız olan inancımızı hiç bir zaman unutmamalıyız.

Evet "Saklı Bahçe" görevimiz elbette gün gelecek devreye girecektir. Bu görev bizim Türk milletine (Türkiye'de kardeşçe yaşayan herkese) verilmiştir. Niçin verilmiştir? Ecdatlarımızın ve atalarımızın özelliklerini ve duygularını taşımamızdan dolayı...

Yeri geldiğinde kötü, kötüyle; kötüler, kötülerle ya da kötüler iyilerle yok edilmiştir.

Gün gelecek; kötüler kötülerini yok ederken T.K süpürecek, adaleti sağlayacaktır. Vicdanları rahatlatacaktır. Kısa dönem dünyaya sükûnet gelecektir.

Bundan sonra dünyanın var olması ve insanların yaşama güvencesi Türk milleti (Topluluğu) ve T.K.'nın var oluşuna bağlıdır.

Gün geldiğinde bu ikili son görevlerini yapacaklar. T.K. tek unsur esasları bağlı kalacak...

Gelecek kitabım bizlere ışık olacaktır.

Kitabın Adı GELECEĞİMİZE IŞIK OLSUN

- Peygamber gelmeyeceğine göre ne olacak?
- Dünya Müslüman liderliği.
- T.K.'nın vazifesi ve görevi, esası ne olacaktır?
- İlimin iyi ve kötü sonucu ne olacaktır?
- Herşeyin bir başlangıcı ve sonu vardır.
- Sebebi niçin insanlar yaratır ve nedenleri?

MAİDE 54.

Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli) , kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfüdür. Allah'ın lütfü ve ilmi geniştir.

Bu ayet Türk topluluğunu işaret ediyor olabilir. Yıllarca İslamiyet'e Arablardan sonra hizmet etmişlerdir.

Zulkarneyn sırrının sebepleri ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasının bağlantısı vardır. Örnek olarak; Hz İbrahim Peygamberin söylediği söz: "Ben içinden çıktığım bir yere artık geri dönemem." Bu ifadenin anlamı çok büyüktür. Bu bizi işaret etmekte ve yapacağımız son görevi bildirmektedir. Allah her zaman bizimle olsun.

• Hadisi Şerif: "Ümmetim mübarek bir ümmettir; başı mı yoksa sonu mu daha hayırlıdır, bilinmez."

Saklı bahçenin gizli gücü ve sırları mevcuttur. Karanlık güçlere karşı onurlu ve zorlu toplum liderliği, Türk - İslam birliği öncüleri olarak ülke ve ülkeler geneline yayılmıştır.

T.K, Türk milletinin (toplumunun) ve tüm iyi halkların gizli gücüdür. Aynı zamanda aydınlanmanın öncüsüdür.

Maya ve Tandır...

Olgunlaşma sürecinin iki temel unsuru... Maya, başlangıçta; tandırda sona.

Yayınevimiz Maya Tandır; Doğu ve Batı değerlerini ve güzelliklerini analiz ederek eşsiz eserler yapmak vizyonu ile kurulmuştur. Mayalar Batı medeniyetinin kadim yıldızlarıydı. Ortaya çıkardıkları eserler bugünün modern bilimini bile hayrette bırakmaktadır. Tandır ise doğu kültürüyle özdeşleşmiştir ve sözlük anlamı fırındır.

21 Aralık 2012 tarihi, gezegenimiz için özel bir gün olabilir. Mayalar bunu yıllar öncesinden tahmin etmişlerdi. Çoklarının “kıyamet günü” olarak düşündüğü o gün, aslında Altın Çağ’ın başlangıcı olacaktır. Ve bu çağın en büyük rehberi de inşallah yayınevimiz Maya Tandır olacaktır.

Selçuk SAM

Editör